تصويرا بوعبد الرجمن الكردى

له چاپراوه کانی کوزی زانیاری کورد

زنجير في ژيانديدو وي که له پوري نهده بي کورد ، ژماره (۱۱)

" ميررا عميدورره جمي سايلاخي "

التعوليندون الم

چانیانی کوری زانیاری کورو

منتدي اقرأ الثقافي www.iqra.ahlamontada.com

له چاپراوه کانی کوزی زانیاری کورو

ولولى وه فالى

" ميررا عديدوزره مي سابلاحي "

لێکۆٽينەوەى :

محدمه وعدلى قدره داغي

74

كجفاء الرين يمروو

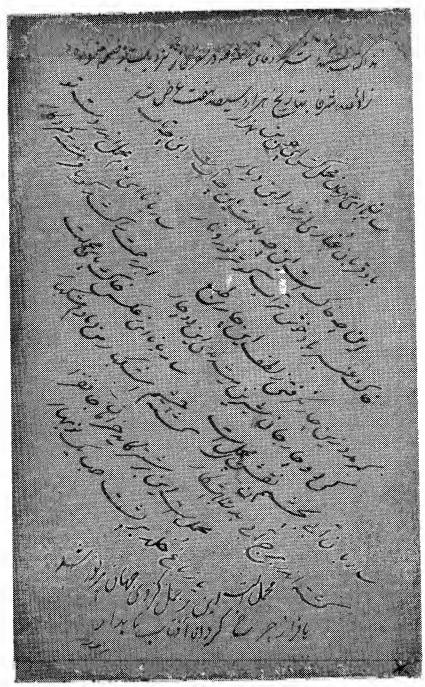
چانجانه ی کوری زانیاری کورد

م مطبوعات المجسب للعسلم للكروى

ريوان وفائي «المرزا عبدالرحيم الساوجبولاقي»

^{تحقیق} محمد علی القرهداغی

مَطْعِهُ الْمِمُعُ الْبِي الْمُرْوى بغداد - ۱۹۷۸

ویّنه کی لاپهرّهی یه کهمی نه و پارچه شیعره فارسییهی لای کاك مهجمود نهجمهده وه دهستم کهوت .

وَيُرُونُونُ إِلَانِهَا مُنَا اللَّهِ السَّالِمُ اللَّهِ الْكُورُ عَلَيْهِ مِنْ السَّالِمُ اللَّهِ اللَّهِ اللّ بالزيزة والمركزة زيان ولاسم الخترون إرا علاوتان وردرون فالمرابع الماس والعصدة والغرابات الملاسة للاثبية ويراد والاوراث يعينكا ووقداو أبريطان وأوارا وتنارع الن لؤكو لفت الركة تبدور وتركوم خامة بالأم كران دلامة ليزاد (للزبرة والمسائد بأن المان السائل بالمان in the Last file and some some アンノスのできまりのスタイプ بريان ويتارين والإزارة فيازا والأراز والمارون يزن روز ماي المرازي و بری براکاری می نز ورسهدا المرق للجن في الحالمة وجر بدا المراق الفيلي الأيلام الأيلام برايدا والمعالمات المعزز أيزا فإلايا فالقاه فكأ ary graphy is a property in 16.00 19.00

و ینهی لاپهرّه (۷۷)ی نوسخهی (خ) ۰

عالی با سیافارن بر با به این کام کار برا فرن را نفرن كيم وي ويواد و المواور بالله المريز أو يا المرافز وي المرافز وي الموافز وي الموافز وي المرافز وي ال لوادروم مزمز فوس درجان مكرات المشاري والتراطان بالفاق ولي لوغور لياسي المسلفاهان كمرات المراكز والمستراطرين لواقعن الإلى والم بالزوق والرام الموايل في المراج الموايل المراج المالي جاوم لوزه کرده دربارا کود اداره مطریط سن دره مهزاطری کوهین بردامنفرا دمه بت فروع الزي^ت ومورد كان بيتر سيلوي الأ ببورا بي يون بوج موتونگين الريز بخشن بزاه بي دينين ی کیسروال سروی پر بوجی تا હિંચાઇએમન મોક્રાસ્ટ شرمن ل ۱۱۹ ورند میرا کراری زیرا والإيامال وكوال المري والرجاس المتعالي فان دست ماز دوک در زاد در از الإيادة فلركاد الأوار منز المنات مهاوا

ویننهی لاپهره (۷۸)ی نوسخهی (خ) .

المرازون ويخارج المراجع والمراد المرادين والمرك وعاد الدواق أنسيروا الوار وصفاحة بالأوارا الإون فالمؤ والخراري فأدر إرنكم جدايون كوافرة موانتان مي المنافرة أرحالون ويوري والمراج أراكهم وترويرون المستي بران فرزی استان ایک ایک دو براندگانهموان استار أفلول والرابوع معطالة ي يوانوانيون كرار داول كا عيدون وزائدو الراكي حادث في في في المراجعة ها و منالب المال ما كالأن المار المرافع المراد المرا 14 May 200

ویّنهی لاپهرّه (٦)ی نوسخهی (خ) .

وين فعل من المدينة المنظمة الم وع براد إن وزياد بعد الصداء بران الهاد على يولي والأنتيان الماعين الألالا وممينة Market Bridge Brown 1/2012

وینهی لاپهره یه کی نوسخهی (خ) ، بهشی فارسی

وصيبه ت بن كه مردم تدخت و تابوته لدعه رعه ركه ن مدتاعاله م بزان من شدهيدى قامد قل يارم

* * *

بلامه علوم بنی کو راوی کیم بارات وه صیبه ت بن ؛ چراغی تورب دم هدر ده سته گونی بن پاش وه فات من

* * *

غەزەلى طورفىدى مىن قىدىل نىسىدىدونازكىيىد بۆلىدىدى دائىلى قىدرزاف دەوى

بزیه ئه گهر خوینه ریک بیه وی توزیک باری راستی شیعریک یان پارچه شیعریک له شیعری که و شاعیرانه بدوزیته وه نه بی به شوین کو تترین چاپدا بگه ری ، که ئه مه ش پیچه وانه ی باری لیکولینه وه و خزمه تی ویژه یه ، چونکه هه ر به رهه میک چه ند جار بلاو بکریته وه ده بی جار له جار زیاتر راست بکریته وه و جوانتر و پوخت تر پیشکه شی خوینده واران بکری و

دیوانی ومفایی یهکینکه لهو دیوانانه و تائیستا چوار جار به چاپگهییوه، به لام، به داخه وه،که ههر جارهی کنرمه لیک هه لهی تیدا زیاد کراوه و چهند

گو لۆ له گری کو یره ناو شیعره کانی خراوه، به شیّوه یه لئ وا نه بی پارچه شیعریك ده خوینریته وه و هیچی لی وه رناگیری و نازانری باس و مه به ست له شیعره که دا چییه! نهم ده رده ش گه لی هوی هه یه و له سه رقی هه مقیانه وه: شیّوه نق سینی کور دیدا _ که ب کون _ واته: به کارهینانی ریّنقسی فارسی له نق سینی کور دیدا _ که ب راستی که سیّك زور شاره زای نه و شیّوه نق سینه نه بی و له اکیشه کانی شیعر ناگادار نه بی ، ناتوانی بنچینه و بناغهی راستی پارچه شیعری کور دی ، که به و شیّوه نوسراییته وه ، بدوزیّته وه و

هۆیه کی تر ئهوه به : زۆری ئهوانه ی تا ئیسته ههولی بلاو کردنه وه ی هۆنواوه و دیوانی شاعیرانی کوردیان داوه شاره زاییه کی باشیان له جوّره کانی شیعردا نه بوه و چه شی هه مق سه رچاوه و جوّ گه به کی ئه ده ب نه بقون و سیعردا نه بوه و هویه کیش به نه یانویستوه که لک له شاره زا و ئه ده به دوّستان و مرکزن و بوّ ساخکر دنه وه ی جیّگه ی ورد و شیعری ناسکی دیوانه کان په نایان بوّ به رن ، جگه له وه شه نه که هه ندی کات مه به ست له بلاو کردنه و هی دیوانه کان یان ناو و شوره ت ، یان په یدا کردنی پاره و دارایی بوه!

هۆیه کی تر ئهوه یه : هه ندی له وانه ی دیوانی شاعیرانی کوردیان چاپ کردوه ، هه نساون عاسته و خو (به خه یانی خزمه ت به زمانی کوردی !) شیعره کانیان له و شهی بینگانه که و و بین نست کردوه و خواوه کیلی ، له لای خویانه و هشه ی وایان داناوه شاعیر نه زانیویه تی و نه بیست و یه تی وه ره نگبی ئه گهر خوی له ژیاندا بوایه به هیچ جور ماوه ی نه دایه ئه و که سانه به و شیوه گون برنی باخچه ی شیعری بکه ن (۱) .

⁽۱) ماموّستا گوران که له ژیانی خوّیدا به شینک له شیعره کانی به چاپ گهیشتون و ، خوّی پیشکه شی خویّنده وارانی کردون ، دوای ئیهوی گورّان به سهر شیّواز و بیریدا هاتوه و گهلی شیّوهی شیعری گورّیوه و ههندی ریّبازی بو دواجار خواحافیزی لی کردوه ، ناماده نهبوه ههنسی برّاری شیعره کونه کانی له و شهی بیگانه بکات و ، به ناشکرا زیانی نهو برّاری شیعره کونه کانی له و شهی بیگانه بکات و ، به ناشکرا زیانی نهو

ئه مانه بونه نه هنری شاررا نه وهی رقی راستی گه لی شیعر و هنر زاوه ی شاعیره کانمان و خوینه ری دیوانی ئه و شاعیرانه هه ست به تام و چیژی بیری شاعیره که ناکا و زور جار ، له باتی خوشی بیر کردنه وه ، له گه ل په ستی و په ژاره دا رقبه رق ئه بی •

به رای من ، له کاتیکدا ههندی بیر و رای تایبه تی ده رباره ی شیعری کلاسیکی بلاو ده بیته وه (۲) ، په رده رامالین له سه ر ئه و هه ه و ناریکییانه و ده رخستنی رقی راستی ئه و دیوانانه و نرخاندنی ئه و شیعرانه و ریزگرتنی خاوه نه کانیان ئه رکیکی گهوره ی سه رشانی شاره زایان و ئه ده ب دوستانی کورده و ، ئه م کاره تا دوا بکه وی زیاتر گران ئه بی و ، زیاتر مهترسی نه دوزینه وه ی رقی راستی مه به ست له شیعره کان په ره ده سینین ،

وهك وتمان ديوانى (وهفايق) يهكيّكه لهو ديوانانهى تا ئيسته چهند جار به چاپ گهييون ، بهلام دوّباره بهداخهوه ههر جاريّك گهلي ههٽهو راى سهيرى تيدا بلاوكراوهتهوه ، به كورتى بليّين هيچ جاريّك لــهو جارانه

کارهی بو خویندهواران رون کردوه تهوه . (بروانه: به هه شت و یادگار ، گوران ، ل: ۱۳ ، چاپی دوه م ، ۱۹۷۱) .

⁽۲) ههندیک له خویدهواران رایان وایه: که شیعری شیاعیرانی کونمان مردون و هیه و میسوری ژیسانی هاوچهرخیسان لهده سداوه و خوپیوه خوبیوه خوبیوه کردنیان شتیکی زیاده و ، ره نجدان له گهلیان بی هوده به لیره دا نهوه م بیر که و ته و مروزیک چومه کتیبخانه ی ده سگایه که ده سکا لیره دا نهوه م بیر که و ته و داوای دیوانیکی (وه فاین) م کرد، لی پر سراویکی کتیبخانه که پاش ههندی نهم دیو و دیوکردنی کتیبه کان و گهران بسه ناویاندا و تی : زور جیگه ی شانازیمه که دیوانی شیاعیری واله کتیبخانه که ماندانیه!!

دهستیکی شارهزا و ئهمینی لهگه ل نهبوه و ، ههولی ئهوهشمی بو نهدراوه زیاتر شمیعری وهفایق بدوزریتهوه و له گه لی چاپ بکری ؛ بوی ده دهبینین دواچاپه که هیچ جوره زیاده و جیاوازییه کی ئه و توی تیدانیه نرخیکی تایبه تی به دیوانه که بدا!

ماوه یه ك له مهوپیش دیوانیکی ده سخه تی (وه فایت) م ده ست که وت ، پاش هه ندیك به راورد له گه ل دیوانه چاپ کراوه کاندا بوّم ده رکه وت که ئه م دیوانه به ده سخه ته ب نوسخه یه کی نایابه و به چاکترین دیوانی وه ف ایت ئه ژمیرری ، که تائیسته به رده ست که و تبی ، بوّیه پیشانی چه ند ماموّستای شاره زا و ئه ده ب دوّستم دا که یه ك بهیه ك زیاتر نرخی ئه و دیوانه یان روّن نه کر ده وه و بایه خی زیاتریان ئه دایه و ، هه موّس تیکرّا رایان وابو که سه رانسه ری ئه و دیوانه جاریکی تر چاپ بکریته وه ، منیس له به رئه موّیانه ی خواره وه راکانیانم په سه ند کرد:

۱ گهم دهسخه ته (۳۸) پارچه شیعری کوردی و (۹۲) پارچه شیعری فارسی تیدایه که تا ئیستا به چاپ نه گهییون ۰

۲ به نیسبهت ئهو شیعرانهوه که تا ئیسته بلاوکراو نه ته وانری له رقی ئهم دیوانهوه تا ئه ندازه یه کی زور رقی راستییان بدوزر نه و هه له و ناز نکییانه ی تیایاندان رزگار بکرین .

سے ئهم کارهی من پالپشت و یاریدهر ئه بی بن ههول و ته قالایه که له مهولا له گهل شیعره کانی و فایت دا بدریّت ، چونکه بینگومان ئهم کارهی من دوا هه نگاوی ساخکردنه وهی شیعری وه فایت نیه و ره نگه روّژانی داها تق گهلی هو نراوه و روداوی به که لکمان ده رباره ی وه فایت بو ده ربخه ن که تا ئیسته هیچ تیشك و تروسکه یه کیان له ئاسوّوه دیار نیه ه

ريبازم له نوسينهوهي ديوانه كهدا:

۱_ نوسخهکهی لای خوّم به ئهصل داناوه و ، به گویّرهی توانا ههولّم بوّ ساخکردنهوهی داوه و گورّیومهته سهر ریّنوسی ئیستای کوردی ۰

7 به داخه وه چاپه کانی پیشق گه لیک جیگه ی گومانن و ، بق نه وه نه شیان به نوسخه دابنرین و ، بق لیکو لینه وه به راور دیان له گه ل بکری و ، گه لینکیش هه و لم دا نه و که شکو ل و ده سخه تانه ی چاپه کانی پیشقیان له به ر هه لگیراوه ته وه به ده س به ینم ، به لام هه و له کانم بی سقو د بقن (۲) ، له گه ل نه وه ه شدی جار له ساخکر دنه وه ی به شسی بلاو کراوه دا سقوم لی وه و ماری وه هاش بوه و شه یه ک یان نیوه شیعرینکم لی وه رگر تون و له په راویزه وه ئیشاره م بق کر دوه (۱) .

۳ ئه گهر شیعریّك له چاپه كاندا هه بی و لای من دهست نه كهوتبی
 له شویّنی خویدا توسیومه و باسم لی كردوه ٠

٤_ ههر شيعريّك _ له بهشى بلاوكراوهدا _ له دهسخه ته كهى لأى
 مندا ببي و له چاپهكاندا نه بي له تيو دق كهوانهى ئاوادا [] دامناوه ٠

٦_ زۆرم مەبەست بۇ ماناى شىيىرەكان لىك بدەمەوە ، بەلام پاش

⁽٣) ئەم ھەول و كۆششەم بە راز و گلەييەك لە گەل مامۆسىتا گيودا باس ئەكەم .

⁽٤) پهنا بردنم بۆ لاى ديوانه چاپه کان وهك شتيكى ناچارى وايه ، چونكه ، وهك لهمه ولا باسى ئه کهم ، ده سخه ته کهى خۆم شر و د كۆپهلى دراو و پهرپوته .

زیاد لهمهش گهلی زاراوه و ناوی شتومه کی وای به کار هینناوه له زوّر ئهدیب و خویّنندهواری ئیسته یاخی ئهبن • جا من لیّرهدا به و پهری ئهمانه ته و پی له نهزانینی خوّم ئه تیم و باریّك بزانم بوّم بار ناکری له سهره تاوه خوّمی پیّوه ماند و ناکهم (٥) •

٧؎ هەندێك ورده تێيينى پێويست بەرانبەر بە نۆسىنەوەى ديوانەكە هەيە لەم خالانەى خوارەوەدا ديارىيان ئەكەين :

أ ـ نوسهری دهسخه ته که گه لی جار (دامان)ی به (دمان) نوسیوه ، ئیمه ئهو جینگایا نه مان راست کردوه ته وه و هه ندی جاریش لـ ه په راویز دا باسـمان کردوه .

ب له دهسخه ته که دا (نرکس) نوسراوه که هه نئه گری (نـهرگس) بی ، به لام پاش ئه وه ی له ماموستا هیمن و چه ند که سی که م پرسی و تیکر ا ئه وه یان سه لماند که له شیخوه ی موکریدا (نیرگس) ئه نین نه ك (نه رگس) په یره وی ئه و ریبازه م کرد و هه مق م به (نیرگس) نوسی ، هه ر به م پییه ش له سه ر نوسینی (رقح) نه ك (رقح) و (کوتم) نه ك (گوتم) رویشتوم ،

⁽ه) که ئه لیّم : مانای شیعره کانی وه فایی نازانم ... مه به ستم ئه وه نیه که همر هیچیان لی نازانم ، به لکو ره نگه مانای به شی زوّری ئه و شیعرانه بزانم و بتوانم باسیان لی بکهم و لیّیان بکو لمه وه ؛ به لاّم هیشتا ئه وه ی که مانای نازانم همر زوّره و باری لیّکو لینه وه ی پیّویستی به گهلی لیی زانین و پسپوری ئه بی و به پرسیار و یارمه تی ئهم و ئه ویش ناگاته ئه نجام.

ئه گهر شنتیک وا نه بن لــه بیر کراوه .

ج ـ نوسهر هه ندی جار (ئايينـه) و هه ندی جاريش (ئاوينـه)ی نوسيوه ئيمه (ئاوينهمان) پهسه ند کردوه ۰

د ــ نقسهر گهلی جار هه لهی کردوه و زوّر جاریش نوخته و شتی وای له بیر کردوه ، ئهوهی هه له که زوّر روّن بی و شته کهش بچوّك بی ؛ وهك نوخته باسم لی نه کردوه ، بی ئهوانی تر له پهراویزهوه باسم کردوه ،

هـ ههر وشهیهك ، یان جیّگهیهك له دهسخهته کهدا به باشی بوّم روّن نه بوّ بیّتهوه به گومانهوه نوّسیومه و له ناو دوّ کهوانهی [!] ئاوادا دامناوه

و ـ گەلىٰ جار (بېينم) ى به (به بينم) نقوسيوه ، ئيمه بهلامانهوه هەله بوه و چاكمان كردوه .

ز ۔ چەند پارچە شىعر سەرەتاكانيان وەك ناتەواو دەرئەكەوى ؛ بەم شىخوە كە كۆتايى ھەردۇ نيوەى شىعرى يەكەمى ئەو چەند پارچە وەك يەك نىن، كە ئەمەش لە شىعرى كۆندا بە تەواو ناژمىررىت، بەلام جىگاكان لە يەك و دۇ بە دەرن ، بۆيە رەنگە شاعىر خۆى ئەو كارەى كردىنى .

همول و كۆششىم بۆ ساخكردنەوەى ئىم ديوانه:

باری ئالۆزى و ناھەموارى رېنوسى كۆنى كوردى ـ كە لە راستىدا دروست نبه بەو رېنوسە بوترى (رېنوسى كوردى) ؛ چونكە يان رېنوسى عەرەبى يان رېنوسى فارسىيە ـ لە خويندەوارانى كورد شاراوه نبه و ھەر خويندەوارەى يەك دۇ جار چاوى بە دۇ سىخ لاپەرە دەستوسى كوردى دى ـ ٠٠ سال لەمەوبەر كەوتبى ئەزانى كە چەند بە زەحمەت بارى راستى مەبەست لە شىعرىك يان پارچە شىعرىك ئەدۆزرىتەوە و لەناو چەند جۆر ئىحتىمالىك ھەل ئەبرىرى ؛ چونكە كاتى وا ھەيە تەنھا وشەپەك ،

منیش که نهم ده سخه ته ی دیوانی (وه فایتی) م ده سکه و ت ، جگه له شری و د لوّ په لی دراوی و په رپوتتی په زه کانی ، نهم قوّرته گهوره م له پینش بو که نه بی نهو رینوسه کو نه به رینوسی کوردی نیسته بگورم و نه دیوانه پیشکه شی خوینده واران بکه م ، له خوینده وارانیش شاراوه نیه که نه گهر دو سی نوسخه ی جوّراو جوّری دیوانیک ده ست بکه و ن باری نه مهرکه تا نه ندازه یه کاسان تر نه بی ، بویه منیش هه ر له سه ره تاوه چه ندین ده نگم روّیی و مه چه کم چه رخا هه و نم بو به ده سه ینانی نوسخه ی تری دیوانی ده فایت) دا ، به نام شنیکی نه و توّم ده س گیر نه بو ه

ليرهدا ئەوە دىنتە پېش كە خوينەرىنك بىيت: خۆ مامۆستا گيو 🚜 موكريانى

نهم پیشه کییه کاتیک نوسراوه خوالی خوش بو ماموستا کیو کوچی دوایی نه کردبو و به هیوای نهوه بوم بهم چاپه تازه ی دیوانی وهفایی چاوی رون بیتنموه و ، وهلامی نهم رازو کله پیهیش له خویموه ببیستم ، بهلام به داخهوه ممرک موته نهدا .

دوای له جیهان دهرچونی نهویش ههندی دودل بوم له بالاو کردنهوه کهم پیشه کیبهدا بی دهسکاری ، به ههر حال نیسته که بالاوی ده کهمهوه جگه له دهرخستنی راستی و خزمه ی نهده بی کوردی هیچ مهبهستیکی ترم نیبه و ، خوالی خوش بسق جینگهی ریزی ههمووانه و هیچ کهسیش بی ههنه نابی و روژانی داها تویش زیاتر کاره کانی ماموستای کوچ کردو رون ده کهنهوه و ، لیکونینهوهی پسپور و خویندهوارانیش جینگه و مهکانه تی راست و دروستی ماموستا گیو دیاری ده کات و ههول و کوشسشه پیروزه کانیشسی به ورشهداری لهسهر لاپهره کانی میروزی ئهده بی ریگهرونکه رهوی نهوه کانی نیسته و داها توی گهلی کورد ده بن و گیانی دیمه خزمه توراری هممیشه ی خزمه توراری و کوزنه دانی ماموستای نهمریش هانده ری هممیشه ی خزمه توراری و کوزنه دانی ماموستای نهمریش هانده ری هممیشه ی

سی جار دیوانی ومفایی چاپکردوه ، بن داوات لی نهکرد دهسخه ه کانی خویت بداتی ؟ به نی له راستیدا ئهمه وایه و ، ههر ئهم پرسیاره شه روبه زقی ماموستا گیوم ئه کاته وه که راز و گلهیه کی له گه ل بکهم ، که ئه گهر زور ناچار نه بوایه م خوم لی ئه پاراست :

پاش ئەوەى گەلىخ ھەوڭىم دا و ھىيچ ! ھەڭسام نامەيەكىي دۇر و درێۋم بۆ مامۆستا گیو نوسی و ، باس و نیازی دلّی خوّم ههرچی ههبتو بوّم نوسی ، ته نانهت نوسیم : ماموستا تو خوت دهزانی گهلی کهس باسسی جه نابت وا ده که ن که ده سکاری شیعری شاعیران بکه یت و گه لی شت بگوزی ، یه کیکیش لهو دیوانانه که جهنابت چاپت کردوه دیوانی وهفاییه ، وه ئیستا منیش له بهر دەسخەتنیکی کۆندا ئەینق سمەوە و بە ھیوام چاپی بکەمەوە ئەگەر بینت و دەسخەتەكانى خۆتىم بۆ بنیریت و لەم روھوھ يارمەتىم بدەيت ئەوا من راكانت و سەلماندنى چاپەكانى پېشىق ، خۆ ئەگەر بۆيشىم نەتېرى ئەوا من رێوڒاست نوسخهکهی خوٚم بلاو ئهکهمهوه و جیاوازی کارهکهی توٚ ـ که ئه گهر ومك خويندهواران ئه ٽين وابي _ له خويندهواران زياتر ئاشكرا ئەبىي و قسەيان سوار ئەبى . خــوا ھەڵناگرێ زۆرم چاوەڒوان كرد دىسان هیچ ! جاری تر هه لسام دو ستی خوشه و یستم مامو ستا شیخ عه بدول ره حمان عەبدولكەرىم بەرزنجى ، كە لە ھەولىر دائەنىشىنى ، بىز ئەم مەبەستە راسىپاردە لای مامۆستا گیو ، وەلامى ئەويشى بەو شێوە دابوھوە :

که هیچ دهسخه تی وه فایی نیه و ئه گهر (من) دهسخه ته کهی خوّ می بده می ئه وا ئه و چاپی ئه کات و چه ند نوسخه م ئه دا تی ! به مه شه وه نه وه ستام له هاوینی ۱۹۷۵ دا بیستم ماموّستا گیو هاتوه بنو به غدا گه لیّنکی به شویّندا گه زام به لام نه متوانی بیبینم ، بوّیه په نام برده به ر ماموّستا (هیّمن) به لکو

لاوانی خوینندهوار و ئهدهبدۆستی کورد دهبی ۰ ریزو سلاوم بۆ گیانی پاکی مامۆستا گیوی نهمر ۰ حهقده

ئەو شتىكىم بۆ بكات ، دواى ئەوەيش مامۆسىتا ھىيمىن مەبەستەكەي بىق شی کر دبوه و ه و داوای ده سخه ته کانی لی کر دبو به م جوّره و ه لاّمی دابوه و ه : که دهسخه تی (وهفایت) هیچ نیه و نهبوه ، ئهوه نده ههیه کاتی خیزی شیعره کانی (و مفایح)ی له دهمی بوکنیکی و مفایح بیستوه که ئــه و بوکه هاتوهته ههولێر و ههمق ديواني وهفايج لهبــهر بوه ! تهنها لێرهدا ئهوهنده ئەڭيىم : ئايا ئەگەر كورد ــلەم سەردەمەدا ــئاڧرەتى ئاواى ببوايە نەئەناسرا ؟ دَقِباره ئایا شایانی چهند پهیکلهر و باس و ریز نهئهبتر ؟! به کورتی ئهویشم هیچ و هیچ !! بویه ئاخری کوّل و بارم خست و هاتمهوه بوّ لای دهسخه ته بۆرى خۆم و يارمەتتى بەزىزان : مامۇستا مەلا عەبدولكەرىسى مودەزىس و مامۆستا ھێمن كە بە راستى ئەگەر ئەوان ئەو يارمەتىيە گەورەيان نەدايەم لە توانامدا نهبق ئهم كاره به ئه نجام بگهيه نم و زياد لهوهى كه ههردة لايان چاك شارهزای ئهده بی فارسی و رینتوسی کونن ماموستا هیمن بنو باری ریکی له هجه ی موکری ـ که وه فایت شیعری یتی و توه ـ یارمه تیه کی زوری دام ، ته نها پاداشتیکم بویان هیوای تهمهندریزی و لهشساغییانه که بسهمه زیاتر خزمه تى ئەدەبى كوردى دەكەن • لېرەدا ئەوە لەبىر ناكەم كە مامۇستا محەمەد مستهفا (حهمه بۆر = هۆشه نگ) ههرچى پىخ كرا له يارمهتىم درىنغى نەكرد و چەند دەفتەرى دەسخەتى مامۇستا (نەجمەدىن مەلا)ى خستە بەردەستىم كە گەلىخ سۆدم لىخوەرگرتىن و لە پەراويىزەوە بە (ح) ئىشارەم بۆكردن .

له نيوان ماموستايان گيو و سهيدياندا:

ئه وه ی راستی بی له سه ره تاوه نه م ئه و یست باس له ناو مرو کی چاپه کانی ماموستایان گیو و سه یدیان بکه م ، چونکه ئه مزانی به م کاره لای ئه و دق ماموستایه زیاتر ره زام گران ئه بی و برینیان ئه کولیته وه ، به لام به ناچاری خوم له ناو کروکی ئه م مه به سته دا دی ، له به رئه وه ی وه لامی پر سیاری خوینده واران له سه رپر سیاری ره وایان بده مه وه ، چونکه هه رخوینه ریا

بۆی ھەيە بلّى : تۆ ئەو چاپانەی مامۆستايان گيو و سەيديانت بۆ نەكردوه به سهرچاوه ؟ به لني ئهم پرسياره زوّر رهوايه و سهبارهت بــه ماموّستا گيو وملامم دايهوه • ههرچيش ومكو مامؤستا مهلا محهمهد گهميني سهيديان ، ئەوە ناشارمەوە كە يەكەم جار چاوم بە پېشەكىيە دۇر و درېۋەكەى كەوت وتم : راه نگه کاریکی باشی کردبی و منیش سؤدی باشتری لی و ه رئه گرم • • بهم هیوایهوه پیشه کییه که یم خو نندهوه ، که گهیشتمه باسی نهوهی ماموستا سه یدیان ئهم جاره دیوانی وهفایت له بهر دقر دهسخه تی باش چاپکردوه که نوسخه کانی : میرزا عهبدول زمحمانی رهزگه یچ و سهید به هائه دینی سه دربیه (ل: ١٣) وتم : دَوَر نيه ئهم چاپه زور زور باش بين ، به لام زوری پين نهچو به نائومیّدی دهس بهردار بوّم و دهستیّکم کهوته ئهملا و دهستیّکم ئهولا! چونکه یه کهم شتیک کردم ئه و ه بق هاتم چاپه کانی مامنرستا گیو و مامنرستا سه بدیانم شیعر به شیعر ژمارد و بهراوردیکی وردم کردن ، به لام نه نجام ئەنجامەش ئەوميە : مامۇستاى سەيديان لە لاپەرە (۸۲)دا چوار شىعرى لە چاپـه کهی ماموّســتا گيو قرتانــدوه ، هــهروهها له لاپــهزه (۱۵۶)دا پینجخشته کیه کی قرتا ندوه و چه ند نمق نهی تر ۰ بۆ بهشی کهمی ۰ بۆ زیادهیش له لاپهره (۱۳۱)دا دق شیعری زیاد کردوه و له (۱۳۷)دا یه شیعر و له (۱۷۳)دا یهك شیعر و له (۱۷٤)دا دق پینجخشته کی ۰۰۰ به لام لیره دا ئهوه ناشارمەوە كە راى زۆرم لەسسەر ئەوەيە مامۇستاى سسەيديان خۆى ئەم شیعرانهی زیاد کردوه ئهم رایهشم به دو به لگه به هیز نه کهم .

به لگهی یه کهم گهوه یه : هیچ کام له و شیعرانه ی الای سه یدیان زیادن له نوسخه کهی لای مندا نیه ، ئهمه ش ، زیاد له وه ی نوسخه کهی من ناته واوی کهمه ، بروا ناکری له چوار پینج جیگه جیاوازیدا دق نوسخه جاریک یه که که ون ! سه ره رای ئه مانه ش سه یدیان هیچ ده سنیشانیکی جیگه ی ئهم

زیادانهی نهکردوه و باسی سهرچاوهیانی نهکردوه ۰

به لگهی دقهم ئهوهیه: یه کینك لهو شیعرانهی که زیادی کردون شیعریکه سهره تای پارچه یه کی بخ ته واو کراوه ، که له راستیدا ئهو پارچه و پارچهی دوای ئهو یه لئ پارچه و به هه له لای ههرد و ماموستا کراون به یه لئ ئهمه ش ئه و شهیعره یه :

« دمردی دوریت کوشتمی ، چاوم ئهوه سهودا نیه $^{(7)}$ « روّت وه دمرخه زولفه کهت لادا شهوی یه لدا نیه $^{(8)}$

وه که به لگه به کی تر و مهوه ش نابی پشت گوی بخری دیارده به کی سهرسوزه بنه ر له چاپی سه بدیاندا هه به مهویش مهوه به : که له چاپه کانی به کهم و دقهه می ههولیّردا چه ند جیّگه به بغ شی ماونه ته وه ماموّستای سه بدیان هاتوه ، دقباره بی هیچ باسیّک له سهرچاوه ، که و بغ شاییانه ی پرکردوه ته وه ، له مه بش سه برتر مهوه به که ماموّستا گیویش شویّن ماموّستای سه بدیان که و توه و له به ر نوسخه کهی سه بدیان بغ شاییه کانی پرکردوه ته وه وه که ماموّستا گیویش شویّن ماموّستای وه که ماموّستای به و نوسخه کهی سه بدیان بوشاییه کانی پرکردوه ته وه کویستانی ده ست که وت که و شویّنانه ی که ساخ نه کرابق نه وه له به شه چاپ نه کراوه کهی لای خوّ مدا ریّک و پوخت کرانه وه و (ل : ۱۲٥ ، چاپی : چاپ نه کراوه کهی لای خوّ مدا ریّک و پوخت کرانه وه و (ل : ۱۲۵ ، چاپی :

جاریکی تریش رای ته واوم ئه وه یه که ماموّستای سه یدیان خوّی ئه م بوشاییانه ی پرکردوه ته وه ، چونکه له نوسخه کهی مندا ئه و جیّگایانه به ته واوی هه ن و هیچ جیّگایه کیان له وانه ناچی که سه یدیان توسیونی ، زیاد له وه ی که ئه و وشانه ی زیادی کردون هیچ له گه ل جیّگاکاندا ناگونجیّن و ماناکانیان نازیکه و ، وه ل پینه ی ره ش له جلی سپیدا هه ر به یه که م سه رنج

⁽٦) بروانه: ديواني وه فايي ، ل: ١٣٧ ، چاپي مههاباد .

ئاشكرا ئــهبن! بۆ نم**ق**نه ئەم شـــيعرەى خوارەوە بخوينەرەوە و لــهگەڵ ئەسلەكەدا بەراوردى بكه:

- (بــه یادی روّم ده لَیّ بگری بـه چاوم گهر ئیشارهت کا ٠ ده گریبّنی مهلهك پاکی له عــهرش و فهرش و ئهملاكــه)) ٠
 - (فەرش و ئەفلاكە . چاپى سەيديان)

((بسه یادی روّم ده لّی بگری بلا چاوم لسه گریهت بی بسههاران نمنمی باران به مهیخواران طهرهبناکه)) (۷)

وه ههر جیّگه یه کی تر لهو بغرشاییه (پزکراوانه !) بگری لهم جیّگه باشتر نیه و حالی لهمه خوشتر و مانای لهمه ریّکتر نیه ۰

به پیویستی ئهزانم ئاوزیّکی تر به لای چاپهکهی سهیدیاندا بدهمهوه و ئهوهنده بلیّم: ماموّستای سهیدیان ئهلّنی: «وه بوّ غهلّهت گیری و تهواو کردنی دیوانه کهش سنی ۳ کاری به نرخم کرد و بهجیّم هیّنا » •

« الف _ دق نوسراوه وه ی کونهم وه دهس خست : »

« ۱ میرزا عهبدوززهمانی (رهزگهیی) سابلآخی دهسخه تی سالی ۱۳۱۸ به خهتی خوالی خوش بق میرزا عهلی رهزگهیی باوکی ۰ »

« ۲ من نوسراوه ی سهید به هائه ددینی سه دری ساداتی دانیشتوی (خانی) نوسراوه وه ی سالی ۱۳۲۲ ۰۰ » (ل : ۱۳ چاپی سهیدیان ۰)

⁽٧) بروانه: ديواني وهفايي ، (دهسخه ت) ل : ٨٥٠٠

يه كيك ئهم سهره تايه بخو ينيتهوه بزواى بهوه ئه بى كه ئهم مامؤستايه كاريْكي يەكجار بايەخدارى كردوه و لينكتۆلىينەوەيەكى زانسىتى بە ئەنجام گەياندوه، بەلام ھەمدىس بە داخەوە كە ئەگەينەوم لاي چاپەكە حەپەسان و سەرسامى و ھەناسە ساردى زياتر ھىچ شىتىك ئابەسسىنەوە ؛ چونكە وەك له ينشهوه باسمان کرد هه مق ئال و گۆز و جياوازييه کې ئهم (لينکو لينـــهوه تازهیه!) بریتییه لهو چه ند شیعره بر و هفایج هه نسه ستراوه و ، کومه نسه هەلەيەكى تازە كە كەوتوەتە ناو چاپەكە • ئەگىنا لە سەرانسەرى دىيوانەكەدا ئەڭىخ ، زياد لەومىش چاپەكەي مامۇستا گيو دانراو، بىخ پاش و پېيش و ئال و گۆز له بەرى چاپ كراوەتەوە و تەنانەت لە چاپەكانى ھەولێردا ، بە ھەڵە ، پارچەيەكى پىتى (تىخ) پېش پارچەكەي پىتى (بىخ) خِراوە كەچى مامۆسىتا سه پدیان ئهو هه له یشی به سهردا تیپه زیوه و بقی راست نه کر او ه تهو م جگه لهوهى پارچه په كى (نالى) لاى گيو چاپ كراوه سه يديانيش پيي نهزانيوه هەروەھا پارچەيەكى (كوردى): «چێشىتىم ئەمۆۆژەھرى ٠٠٠» بەلىخ ئەوەندە جیاوازی تر هه یه په نجه بو راکیشانی پیویسته ئهوهیش ئهوهیه : که ژمارهی لاپه زه کان و جینگای پارچه شیعره کان الای سهیدیان گۆزاوه که ئهبو ــ مادام مەسەلەكە ھەر لاسايىكردنەوميە و بەس! ـ ئەو جياوازىيەيش نەبوايـــە!! چونکه گیو به سی جار چاپکردنهوه هیشتا ژمارهی لاپهزهکان و جیگهی شیعره کانی نه گو زیوه ، بهم شیّوه که پارچه شیعریّك ئه گهر له چاپی یه کهمدا له لاپهره ۱۸۵ بیت ههر ئهو پارچه شیعره له لاپهره ۸۵ی چاپی سیتههمدا جيّگهي خوّي نادورزينين ! بو نمونه بروانه يارچه شيعري :

« دەمبّكى ھەستە پى قوربان جمالت عالم ئاراكە . . . »

چاپی یهك و دو و سنی ههولنر .

خوينهرى بهزيز! نامهوى لهم ئهندازه زياتر لهسه، ئهم باسب بروم ؛

چونکه « ئهم ههویره ئاو زور ئهبات» و تهنها مهبهستم ئهوهیه که بزانی ئهو چاپانه جینگهی متمانه نین و ههول له گهردانیان خوماندو کردنی خوراییه ههر ئهمهشه وای لی کردم ئهو چاپانه پشتگوی بخهم و له کاتی زور ناچاریدا نهبی هیچیان لی وهرنه گرم ، ئهوهش له خوینهر ناشارمهوه که جاریک سهرلهبهری دیوانی وهفاییم به بهراورد کراوی له گهل چاپه کاندا توسییهوه به به بهراورد کردم که دهستم لهو ئهرکه زوره ههلگرت و هاتم جاریکی تر لهبهر دیوانه کهی خوم ، بی بهراورد کردن ، سهر لهبهر نوسیمهوه ،

ومسفبكي دمسخهته كهي ديواني وهفايي :

۱ به یه کهم چاوپیاخشاندن ئهوه مان بو ده رئه کهوی که ئهم ده سخه ته سه ره تا و کوتایی نه ماوه ، ئه مه ش ئه بیته نیشانه ی ئه وه ی که ته واوی هو زاوه کانی وه فایت تا ئیسته به ده ست نه هاتوه و ، نازانری کی ئه مه ده سخه ته ی توسیوه ته وه و ، له کوی و ، له چ کاتیکدا توسراوه ته وه ۰۰۰ ئه مانه ش هه ریه که یان گه لی سود و به لگه ی به نرخی به ده سته وه ئه دا و رقی لیک کو لیک کور شتی به ده سته وه ئه دا ، که ئیسته هه مویان له کیس چون ۰

۲_ دەسخەتەكە دۇ بەشە:

بەشىي يەكەم بەشىي فارسىت :

ئهم بهشه (۲۷) لاپهزهیه هیچ کوتایی دهس نیشان نهکراوه ، ته نها ئهوه نده هه یه لاپهزهیه که سینتی ماوه ته وه و ، دوایی به خه تنکی تر ل

نیوهی ئه و لاپه زهدا پارچه یه ك شیعری (خاقانی) نوسر اوه ته وه و هه ر له و لاپه زهیه دا به قه له می (رمصاص) میزویه کی سالی (۹۲۰) نوسراوه ، به لام میزوه دوای نوسینه وه ی دیوانه که نوسراوه .

بهشی دوههم: بهشی کوردی

ئەم بەشە بە پارچەى :

((ئەى خۆش خەبەر ، نەسىمى سەحەر ، پەيكى عاشقان))

دهست پی ئهکات که تا ئیسته بلاونهکراوهتهوه • بسهشی کوردیش (۱۰۲) لاپهزهیه و کوتایی نهماوه و ناوی کهسی پیوه نیه •

۳ دهسخه ته که کون دیاره و به ته خمین و بهراورد لهوه ئه چی ته مه نی له ۷۰ سالیّك که متر نه بی ، باشیش هه لئه گیراوه ، بویه ئاو و دلوّ په ی زوّری به رکه و توه و گه لیّکی کوژاوه ته وه و رهش بوه ته وه و زوّر به زه حمدت و کیشد ه ئه خویّنریّت ه وه ۰

٤ پانایی لاپه زمی ئه و کاغه زمی تیا نوسرا و ه ته و ه (۱۱) سانتیمه تره ، در نیزییه که یشی (۱۹) سانتیمه تره ، ژمارهی شیعری لاپه زمکان و ه کو یه ك نییه ، له به شی فارسییه که یدا له دق جینگه دا په زه بان زیاتر یی که و توه .

٥ نوسه ره که ی له کاتی نوسینه وه یدا به پیچه وانه ی هه ندین له ده ده ده نوسه و که نوسینه وه ندین که ده سخه ته کانی تر به هیچ جینگه یه کی ، من پی بزانم ، له شینوه ی قسه و گفتو گوی موکری نه گوریوه • ئه مه ش ئه وه ئه گه یه نی نوسه ره که یان موکری بوه ، یان زور به ئه مانه ته وه شیعره کانی نوسیوه ته وه •

۳ـ شایانی باسه توسه ر پهیزهوی یاسای کونی له توسینه و هدا نه کردوه،
 بهم پنیه به گویرهی پیته کانی هیجا غهزه له کان بنوسیته و ه به لکو ئه و

پهیزهوی شیّوهیه کی تابیه تی کردوه ، که گومان به خویّنه ر پهیدا ئه کات که بلّی رهنگه دیوانه که لهبه ر دهستوسی وهفایی توسرایبته وه و پهیّرهوی (ته رتیبی زهمه نی یان شیّوه یه کی تابیه تی کرابی ، به تابیه تی کاتی ئهوه بزانری وه ه ماموّستا هیّمن ئه لی د زوّر باوه ئه و غهزه لهی لهم دهسخه ته دا بارچه یه دواغه زه لی وهفاییه و وهفایی دوای ئه وه چوه بو سهفه ری حه ج و له وی کوچی دوایی کردوه و نه گه زاوه ته وه ه

ئهم ریبازهی نوسه و ئهم باسه وایان کرد که لهبه و گومانه پیزستیکی تایبه تی به گویرهی دهستوسه که بنوسم و پیشکه شی خوینه رانی بکهم تا زنجیره ی پارچه شیعره کانی دیوانه که یان له به ردهستا بیت و لهبه روزشدنایی ئه و ته رتیبه دا بتوانن له هه ندی باری شیعره کان بگهن ، یان لیکو لینه وه یان پیشکه شی ئه ده بی کوردی و خوینده واران بکه ن با

۷ پاش خو پندنه وه و پیدا چو نه وه یه کی ورد جاریکی تر مه به ستیکی گرنگ له کاری نوسه ری ده سخه ته که دا جیگهی سه رنج و لیک پر نینه وه یه که و مه به سته شه و مه به سازه بر بازی باشتر بازی ین سه ره به کارهینان بیان باشتر بازی بن بازی بازی بازی بازی بازی بازی کی کوردی ، هه رچه ند سه ره تای ده سنوسه که نه ماوه و ، هیچ باسیکیش له مه به به سته نه کراوه و ، میژوی نوسینه وه دیوانه که یش نازانری ، وه ک باسمان کرد ده سنوسه که بینگومان له (۱۰) سال زیاتر له مه و به رو سراوه ته وه ، که به راوردی نه م ده سنوسه له گه ل

دەسىنۇسىتىكى كوردى ھاوتەمەنى خۆيىا دەكەين ، گەلىي ھەول و تەقالاى رۆيتۇسى كوردى لە ناو دەسىنۇسە ھاوتەمەنەكانى ئەمدا بەدى ئەكەين كە لە ناو دەسىنۇسە ھاوتەمەنەكانىدا سەرەتايان دىيار نيە ؛ وەك :

۱- زور رونه نوسه ر له گهلی جینگه دا هه ولی داوه جیاوازی له نیوان لامی قه له و الامی بچوکدا بدوزیته وه ، به لام به بیری خوی جگه له به کارهینانی پیتی (ض) له باتی لامی قه له و رینگه یه کی تری بو چاره سه ری مه سه له نه دوزیوه ته وه ، بو نمونه له باتی (دن)، (دض) و له باتی (قون) ، (قوض) و له باتی (سن) و له باتی (خهملیوه) ی نوسیوه ، وه له له گهلی جینگه دا ، پاش راست کر دنه وه ی رینوسه که ، ئیشاره م به به سته کر دوه ۰

۲ له شیّوه ی گفتو گوی موکریدا چه ند زاراوه ی تایبه تی هه یه ، وه ك (هه ندیکی) له جیّگای (هه ندیک) ، (جاریکی) له بری (جاریک) ۱۰۰۰ تاد توسه ر به رق نی هه ولی چاره سه رکردنی ئه م مه به سته یشی داوه و بیری لی کرده وه ته وه به لام ، وه كه هه مقو هه ولیّکی سه ره تایی ، چاره سه ری ته واوی نه دوزیوه ته وه و به گویره ی بوچونی خوی هیی خری ، که له رینوسی ئیستای کوردیدا له جیّی سه ر (فه تحه) دائه نری ، بو ئه مه به سته داناوه و ، مه گه ر له بیری چوبی ئه گینا له سه رله به ری دیوانه که دا په یره وی ئه م نیشانه ی کردوه ، به لام له لایه کی تره وه ئه م هه و له به هوی سه رلی تیکدان ته واو ئه بی و ، خوینه ر ، ئه گه ر باش شیوه ی موکری نه زانی و زوریش ورد نه بی به هه له دا ئه چی ، چونکه توسه ری ده سخه ته که م نیشانه ی له جیّگه ی خویدا له بری سه را (فه تحه)یش به کار هیناوه و ته نها ریّگه یه ك بو دوزین هوه ی مه به ست سه رویایی خوینه ر و شاره زایی شیّوه ی موکرییه ، (ه

⁽۸) وابزانم ئهم بۆچۈنهى ئيرهى لهسهر بنج و بنهوانى رينوس و فۆنهتيكى زمانى فارسييه ؛ چونكه (كه) له فارسيدا ، به لكاوى و به جياوانى ،

۳- زوّر جار (ه)هێی له باتی سهر (فهتحه) به کار هێناوه وهك (داوه) یان (دیوانه) یان (بسته) ، به لام وه نه بی ئهمه له ههمق جێگایه کدا کرابی ، زیاد له وهیش ئه بینین له یهك وشه دا له نیوه یدا په یزه وی ئه کاو له نیوه ی تریدا نایکات ؛ وهك (وره) = (وهره) و گهلی جێگهی وهها.

له کاتی بهراوردا (خ)م بنر ئهم دهسخهته کردوه به نیشانه .

وهصفیکی دهسخهتهکانی تر:

زیاد لهم دهسخه تهی که به ئه صلّ دامنا ، که لکم له چهند که شب کوّل و هرگر توه و وه لئ سهرچاوه پشتم پی به ستون و شیعرم لی وهرگر تون و جیاوازییانم له پهراویزدا ده س نیشان کردوه .

۱ که شکو لی (مهلا رهسونی توربهیت)

ئهم که شکو له له سهر شینوهی (بیاض) توسراوه ته و ه (۲۱۷) لا په زه یه و شیعری کو مه لینگ له شاعیرانی کوردی ؛ وه ك : نالتی و كوردی و ، وه فایتی و ، فیكری و ، حاجی قادر و ، ئه خته ر و ، مه ولانا خالید و ... چه ندین شاعیری تری تیدایه ، به خه تیكی فارستی شكسته توسراوه ته و موسده کهی زور خوینده و ار نه بوه و هه لهی ئاشكرای له توسینه وه که یدا کردوه .

دریزی لاپه زه کانی (۱۷) سانتیمه تر و پانیشی (۱۱) سانتیمه تره و ل سالی ۱۳۱۰ ی کوچیدا له مزگه و تی مهلا جامی (که له کویه به و م ع و ق) له خزمه ت (مهلا ئه حمه دی و رمیزیتی) دا به دهستی (مهلا رهسولی توربه یتی) نوسراوه تهوه و

به گویرهی یهك دق پارچــهی دوایی دیاره كه نتوســهر ســهفهریّكی

به (کی) ئەخوينرىتەوە . ئەم نىشانەى لاى نۇسەرەكەيش دەقى ئەوەى فىارسىيە .

که راکتوکیشی کردوه و لهوی ، له کاتی سهفه ره که یدا ، پارچه یه ک شــــیعری خاقانۍ نوسیوه ته وه ۰

له کاتی بهراوردا پیتی (ر) م بۆ ئهم کهشکۆله دانا • ئهم کهشکۆلــه ته نها پارچهی «هێند نهخۆشی دهردی دوریم وهخته گیان و دڵ دهرێ » ی تێـــدا به •

۲_ مینای شکسته:

به (ح) ئیشاره بۆ دەسنق سنگ ئەكەم لە (م، هۆشەنگ) كاك (حەمە بۆر)م و مرگرت، ئەم كەشكىۆلە ناوى (مىناى شكستە)ىلە و، لە بنجدا ل ب گويرەى قسەى كاكە حەمە ل سى بەرگە، بەرگى يەكەمى، كە من ديومە، گويرەى قسەى كاكە حەمە لىن بەرگە، بەرگە، ئەم كەشكۆلە كۆكردنەوە و ريكخستنى (مامۆستا نجمالدىن مەلا)يە •

به راستی مامؤستا نهجمه دین مه لا له کو کر دنه وه و نوسینه وه ی به رهه می شاعیرانی کورددا ره نجینکی فراوانی داوه و گه لیک دیـوان و هو نراوه ی به نرخی ئه و شاعیرانه ی له که ناری ده ریای و ن بتون و له ناوچ و نه و هیناوه ته وه بغ جیگه ی بی ترس به الام دیسان ئه وه جیگه ی داخه که پاش کوچی دوایی ئه م مامؤستایه کتیبخانه که یی و به رههمه کانی دهستی به ته نگه وه ها تق نه پیاراستون و پرش و بلاو بق نه ته وه و ره نگه گه لیکیشیان له ناوچ و بن

مامنوستا نهجمه دین مه لا به کوکر دنه وهی (مینای شکسته) کاریّ کی یه کجار دلسوّزانه ی به ئه نجام گهیاندوه و به لام ئه گهر له کارهکه یدا دو خالی رمچاو بکردایه ستردی کاره که ی گهلی گهوره تر ئه بتو:

أــ كات و توانای خـــۆی بۆ نوسيـــنی بەرھەمـــه چاپنەكراومكان بەتايبەتى تەرخان بكردايە و كاتى لەگەل چاپكراومكان بەســـەر نەبردايە ؛ چونکه ئهبینین ماموّستا کاتیّکی زوّری له نوسینه و می دیوانه چاپه کانی وه نه دیوانه مهولانا خالید و نالج و ۰۰۰ تاد به سهر بردوه و له بهر دیوانه چاپه کان روّنوسی کردوّنه ته وه ۰

ب له کاتی نوسینه وه ی مینای شکسته دا دیاره سامانیکی گهلی گهوره ی له به ده دهستدا بوه ، به لام ئه و کاری گول چنی له ئهستوی خوی گرتوه و ، به هوی یه به بالی و بی یارمه تیده ریبه وه نه به نیسوانیوه خه رمانی هو نه رانی کورد له جینگه یه کی به رز و راسایی و به رشه مالدا هه لدا ، که پاش پاک کردن و که و و بیژنگ خه رمانیان لی هه لگیرایه ، زیاد له وه ش جار جار نه بی ده س نیشانی ئه و سه رچاوانه ی نه کردوه که گول برنی لی کردون و

کاریکی تر که زور جیّگهی ریزه بو ماموّستا نهجمه دین مهلا له مینای شکسته که یدا ئه وه به به گویره ی ده ره تان و توانای خیوی هییچکام له و شاعیرانه ی له بیر نه کردوه و ده رباره ی ژبانی هه ربه که و شتیکی نوسیوه ، جاری وایش هه یه له په راویزه وه له و ته رجه مه کولیوه ته وه و رقی راستی ، به گویره ی بوچونی خوی ، ده رخستوه .

له و سنی به رگهی مینای شکسته به رگی یه الله و سنی که لای ماموست هوشه نگه و محمور به راگه (متفرقه) شیعری شاعیرانی کوردیان تیدایه و

به رگی دقی مینای شکسته بریتییه له دیوانی پیرهمیّرد ، گهم به رگه لای گهحهی چۆره چیّشته ، که خه لکی سلیّمانییه و ، ماوهی چهند سالیّکه له تاران دائه نیشسیّن ۰

مامۆستا هۆشەنگ دەفتەر تىكى كەي مامۆستا نەجمەدىن مەلاى پىشاندام بە ناوى (ئ**موراقى پەرىشان)** كە ھەندى شىز و پەرپ**ۇ**ت ب**ۇ** •

۳- (سۆزى نىشىتمان)

ئهم دهسخه ته بریتییه له که شکو لیّنکی گهوره که (۱۲۷۰) لاپ ه زهیه ، بیخگه له پیرست ، ناو و شیعر و به سهرهاتی ۱۸۰ شاعیری تیدایه ، ئه م که شکو له له سالی ۱۹۶۲ زی ۱۳۹۱ی ك ی به دهستی ماموستا نه جمه دین مهلا له سالیی توسراوه ته وه .

ئهم که شکو له سهرچاوهی (مینای شکسته) و (ئهوراقی پهریشان) ه ؛ چونکه ئهم لهوان کو نتره و له کاتی بهراوردی شیعره کانی وه فیاییدا جیاوازییه کی ئهوتوم له نیوان ئهم و (ح) دا نهدی ۱ له کاتی بهراوردا پیتی (ن) م بو ئهم که شکو له دانا ۱ ئهم که شکو له لای مامو ستاصادی بههائهدینه ۱ زور سویاسی ئه کهم که شکو لهی پیشاندام ، به لام به داخه وه ماوه ی بینینه کهم تیر و ته سه له نهبو ۱۰

اگرده نی ای کاگرده نی ای کاگرده نی :

ئەم كېشكۆلە كەشكۆلنىكى گەورەي زۆر جوانە تىكىزا ـ جگە لــــە چەند يادگارىنىڭ ـــ بە قەلەمى (مەلا فەتاحى كاگردەلنى) (٩) نۆسراوەتــــەوە و

⁽۹) بو ژیانی مهلا فه تاح گهلی پرسیارم کرد و گهرام ، شتیکی نوسراوم دهرباره ی دهست نه کهوت . به دهمی له ماموسیا مهلا عهبدول کهریمی موده رسم بیست که: مهلا فه تاح خوید نده واری مهلایه تی هه بوه و مهلایه تی چه ند دیری کر دوه و به نانی مهلایه تی ژیاوه . به لام له گهل ئه وه شدا پیاویکی ئازا و چاونه ترساو بوه و ، روّحی عه شایه ری تیدا بوه . له ده ور و به ری ۱۳۲ ی لدا کو ژراوه ، شیوه ی کوشینه که یشی نهمه یه : پیش ماوه یه له خزمیکی مهلا فه تاح ئه کو ژری به ریکه و ته مهلا فه تاح له شاییه کدا قاتیلی خزمه که ی نهبین ، مهلا فه تاح سوار چاك ئه یی و چه کداریش ئه بی همر له و شاییه دا هه کنه کو تیته سهر کابرای که خزمه کهی کوشیوه و میکو ژیته و ، باش ماوه یه که که س و کاری ئه م کو ژراوه شه و له جیگادا مهلا فه تاح نه کو ژنه و ، به مشیوه یه ژبانی ئه م زانا ئه ده به به دو و که شکو ژنه و ، به مشیوه یه یادگاریکی زیند و که شکو که نه دیب و بی دیت و که شکو که رو ده نه کورد نه مینیته وه .

شیعری کومه نیکی زور له شاعیرانی گهورهی کوردی تیدایه • ژمارهی لاپه زه کانی له (۷۰۰) زیاتره • بهشی ههره زوری شیعری کوردییه ، شیعری فارستی و عهره بیشی تیدایه •

نوسه ره که ی زور ئه ده ب دوست بوه و ، گه لی به ته نگ کاره که یه وه هاتوه و که شکو له که یشی بی ئه ندازه به لاوه به نرخ بوه و له چه ند لای که شکو له که یدا ، به نوسین ، سویند ئه خوا تا خوی زیندو بی نایدا به که س و با که س ، به داواکر دنی ، زیری خوی له سه نگ نه دات !

ئهم کهشکوّله لای نهومی شیخ مارفی نهرگسهجازی ماوهتهوه و ئهوهیش به گویّرمی ومصیهتی مهلا فهتاح خوّی ۰

بۆ لىنكۆلىنەوەى دىوانى وەفايى سقدم لەم كەشكۆلە وەرگرتوه و چەند پارچە شىعرى وەفايى تىندا بى بەراوردم كردن، زياد لەوەش پارچەيەك شىعرى تىندا بى كە لە ھىچ لايەكى تردا نەبق ، بى ئەم كەشكۆلە،لە كاتى بەراوردا، نىشانەى (ف)م داناوە ،

به گویرهی وینهی له بهر (میکروّفیلم) هه لگیراوهی که له لای منه دریژی ههر لاپهرّهیه کی (۲۰) سانتیمه تر و پانیشی (۱۵) سانتیمه تره ۰

تیبینی: لهو جینگایانه دا که به ناچاری گهزاومه ته وه بو چاپه کانی پیشق به (ه) ئیشاره م بو چاپی ههولیر کردوه و مهبه ستم دوا چاپه که چاپی سیهه می گیوه ۰

وهفایی و شیعری نهوینداری :

له سهرانسه ری دیوانی و مفایت دا بلاو کراوه و بلاونه کراوه به جگه له چهند مه به ستیکی شیعری ، و مك : الاواندنه و و و ه صف و پیاهه لله ان شیخان و داوای تو تن و ۰۰۰ تاد ئه وه ئاشکرایه که شیعره کانی (و ه ف ایت) رواله تیکی ئه وینداری و ، باسی دلداری و ، ئاواتی به یار گهیشتن و ،

دهر بزینی دهرد و ناسوری دوری له دولبهر و ۰۰۰ یان پیوه رهنگ ئهداتهوه، به جوریّك كه ئهم مه به سته به شي هه ره زوري ديواني و هفايتي گرتوه ته وه ٠ لير ه دا ئه وه نده ئه نيم : وه فايي بهم كاره مهيداني فراواني شيعري له بهردهم ههست و بیری خویدا تهسك كردوه تهوه و خوی دق چاری ئهو دق كهوانهی ئەوينە كردوه ، كە ئەگەر وەفايى ئىــەوينىدارىخكى زۆر بە پىــەرۆشىيش بۆبىي هیّشتا ههر ئهوه ندهی نه ئهویست که ئهو له گه نمی ماندق بوه . لیّرهدا وه نه بین بمهوی رەخنه له وەفايى بگرم و نرخى ديوانهكهى كەم بكەمەوە ؛ بەلكىو مەبەستىم دىارىكردنى خاڭيىكە كە بە پېويستى ئەزانىم پەنجەي بۆ رابكېشىم ، ئەوەيش دۆپات بۆنەوەي يەك مانايە لە چەند جيّگەي جياجيادا • چـونكە ومفایتی نزیکلهی (۱۰۰) پارچه شیعری ، ههر لهبهشی کوردیدا ، له مهیدانی ئەويندا وتوه • ئەمە لە كاتىكدا نەيشى توانيو ، ماناى باس نەكراو و ، ھەستى تازه و شیوهی تایبه تی بدا به ههر پارچه یه ك له شیعره كانی . خن كه گهر ومفایت بهم شنیوه مهیدانی شیعری له بهردهمی خویدا تهسك نهكردایهتمهوه . داوای شنیک له وهفایی بکهم له بارهیدا نهبوبی وهك بلیسم : با شسیعری نیشتمانی بوتایه ، یان باسی جوّره شتیکی بکردایه ، که له سهردهمی ته ودا نه بیستراوه و باوی نه بوه .

زیاد له دهستنیشان کردنی ئه م خاله له م باسه دا ، وه که هیوایه کی نه هاتوه دی و ، کاریکی له کارترازاو ، ئهوه نده ئه لیم : که ئه گهر وه فایتی له مه به سته کانی تری شیعریدا ئه سپی بیری خوّی تاو بدایه زوّر پیشکه و تو تر ئه بق ، وه که نه بینین له چه ند پارچه شیعریکدا له ئه وینداری دورکه و توه ته و زوّر هه ستی ناسک و ، و شه ی ره نگین و ، ما نای خوّش و به تامی هیناوه ته کایه وه که له ئه وینداریدا ده ست ناکه و ن وه که له پارچه ی : « ئه ی ره نیقان و مرنه یاریم ۵۰۰ دا ئاشکرایه ، ئه وه بشی وه که دیارده یه کی تسری

سه رنج رّاکیش ناتوانم باسی نه کهم ئه وه یه وه فایی به جوّریك له گه ل ئه وینداری ب بان شیعری (۱۰) ئه وینداری ب دا شیّلراوه ناتوانی له باسه کانی تریشدا لیّی جیابیّته وه به وه ك ئه بینین له شیعره کانی سیوال و داوا کردنی تو تنیشدا ئه و مه به سته ئاوقای شیعره کانی ئه بیّته وه:

((ئىمو توتنه كه مىديلى وهكو (دل) بىد سوتنه)) (ئەو توتنه كه (رەنگى) وهكو (عاشق) ئەصفەرە)(١١)

وهکو وتم ، ئهم باسه هیچ له نرخی دیوانی وهفایی کهم ناکاتهوه و ئهوهنده بۆ وهفایی بهسه که ئهو ههمق وشه جوانانهی کوردی بهو ئاوازه خۆشانه بۆ تۆمارکردقین و ، که گوی له دهنگی گۆرانی بیژان ئه گرین کهم وا ئهبی شیعرهکانی وهفاییمان به بهسته و مهقامی دهنگخۆشانی وهك

⁽۱۰) که ئهنیّم : _ یان شیعری ئهوینداری _ مهبهستم پاریّزه له باسیّك که له ماموستا مهلا عهلی سنجهریم بیستوه و ئهوا له خواره وه ده قده که نه نهزوسم: : هاموستای سنجهری بوّی گیرّزامهوه که له خوالی خوّش بو بهره میردی بیستوه که کاتی چوه بوّ حهج له نیّوان مه که و مهدینه دا له کهل وه فایی به یهك گهیشتون و ماوه یه کیان و تو و یژی ئه دیبانه به یه کهوه کردوه ، له پاشان وه فایی به پیره میّردی و توه : من خه نکی سابلاخ پیهم نه نه نهرنی نه دیبانه ، منیس نه نهرنی نه نهرنی نه نهرنی نه نهره می ناخوشه و چونکه همه و شیعره کانم همر له ستایشی پیغهمه مردان دوایی به پیره میرد نه نی : من نهمه جاری سیههمه دیم بو حهج ، نهم جاره دوایی به پیره میرد نه نی نهمه جاری سیههمه دیم بو حهج ، نهم جاره دواییه وه صیه بو خه نه که کردوه و پیم و تون : نه گهر من شیعره کانم بو کیژان و تبی نهوا نه مجاره یش دیمهوه ، وه نه گهر له ستایشدا بی نهوا بو کیژان و تبی نهوا نه مجاره یش دیمهوه ، وه نه گهر له ستایشدا بی نهوا بو کیژان و تبی نهوا نه مجاره یش دیمهوه ، وه نه گهر له ستایشدا بی نهوا مهدینه چوین بو و لهوی نهمرم ، پیره میرد و تی : دوای زیاره تی مهدینه چوین بو و لهوی کوچی دوایی کرد و به خاك سییردا ، سی سی خون بو و لهوی کوچی دوایی کرد و به خاك سییردا ،

⁽۱۱) بروانه دیوانی وه فایی (دهسخه ت) ل: ۸۸ .

مهظههری خالیقی و حمسهن زیرها و چه ندین گورانی بیّژی تر له گویدا نهزرنگیتهوه(۱۲) .

زیاد لهمانه پش دیوانی وهفایی به سهرچاوه په کی کوردی دائه نری بند کاری فهرهه نگ نوسی و وهرگرتنی وشهی کوردی رهسهن له شیعره کانیهوه.

ئهمه له کاتیکدا که هیوای ئهوهیشم له دل نهبزیوه ـ وهك پیشتریش باسم کرد ـ که رۆژانی داهاتق گهلی شیعری جوان و ههستی نهبیستراو و باسی نهزانراوی ئهم شاعیره بهرزهمان بو دهربخهن .

وهفایی و تهنه شور بسه شاعیرانی کورد:

ئه وه رق نه که وه فایت یه کهم شاعیری کورد نبیه شیعری کوردی و تبیّت، به لکو له پیش ئه و دا ده یان شاعیر به م زمانه شییرینه شیعریان و توه ، وه فاییش یه کیکه له و شاعیرانه و له سهر ریّبازی ئه وان شیعری و توه ، به لام ئه وه نده ئه پرسین : ئایا وه فایت سودی له هه ست و بیری شاعیرانی پیش خوّی و ه رگر تو ه یان نا ؟ ئه گهر وایه ، به کام له و شاعیرانه هوّگر بوه و ،

⁽۱۲) زوّر له شیعره کانی وه فایی به ده نگی ده نگ خوّشان توّمار کراون و له نیزگه کوردییه کاندا بلاو نه کریّنه وه ، گهلیکم بیر له وه کرده وه لیسته یه یه به و پارچه شیعرانه و نه و گورانی ویّرانهی و توانیان بگرم ، به لاّم نه زانینی ناوی نوربه ی گورانی بیّره کان و ده ست نه که و تنی همو نه و پارچه شیعرانه لهم باسه یان سارد کردمه وه ، له گه ل نه وه شدا بو نمونه ناوی چه ند پارچه له و شیعرانه نه نوسم .

۱- «ئەى دڵ وەرە ھۆشىار ببه (ھذا طريق العاشقين) » . بەلام ئەم
 (ھذا طريق العاشقين) ، بوه به : (ئاوايه رێگەى عاشقان) .

۲- « شیرین تهشی دهزیسی » به دهنگی مهظههری خالیقی .

۳ «هینند نهخوشی دهردی دوریم وهخته گیان و دل دهری آ دوباره به دهنگی مهظههری خالیقی .

۱۵ «له بهر نازی چاو بازان . . . »

٥ ـ «دەميّك ساقى دەمت بينه . . . »

٦- «گولێکم بو له دونيادا شکوفهي باغي رهعنايي »

لاسایی کنی کردوه ته وه ؟ ئه وه ی من بوّم ده رکه و توه وه فایتی به شیعره کانی ماموّستای شاعیرانی کورد (نالتی) هوّگر بوه و گه لیّ جار ماناکانی ئه وی هیّناوه و خوّی به رگیّکی تازه ی له به رکردوّن و الیّره دا ئه وه نده ی ئه م جیّگه ماوه بدات ، به پیّی بو چوّنی خوّم ، نموّنه ئه هیّنمه وه:

١ ـ نالق ئەلىن :

((حـهناییی کـردوه پـهنجهی بـه خوینـاوی دلّـی زارم)) ((ئهمه رهنگه شههادهت بی که کوشتهی دهستی دلادارم)(۱۳)

وهفاييش ئىلىن :

((پهنچهی له حهنا بهستوه ـ ئایا ـ گوٽم ئهمزۆ ؟)) ((دهستی له دنی کوشتهیی خوّی خستوه ئاخوّ(۱۱) ؟))

٢ نالى ئەلىخ :

(دلّ موشـهبهك بـق لهبهر ئيّشـانى نيشـانى موژهت حميفه قوربان! ئاخر ئهم نيشانهيى شـانى ههيه)(١٥)

ومفايق ئەڭنى :

((دنّی پر ئیشسی من بوّیه وهسا خوّنابی آریانه همهو سینهم وه کو نیشانه جیّگا نیشی موژگانه ۱۱۲)

۳ که ههندیک سهرنجی پارچهی «ئهی ساکینی ریاضی مهدینهی مونهووهره» ل : ۱۰۶ی دیوانی نالت ئهدهین و ئه گهزیینهوه بغ لای پارچهی: «ئهی خوش خهبهر نهسسیمی سهجهر پهیسکی عاشسقان» ی ل : ۲۸ی دهسخه ته کهی وهفایت له گهل جیاوازی مهبهست له نیوانیاندا : که نالی بغ پیغهمبهر د د ی و توه و ، باسی مهدینهی کردوه و ، وهفایی بغ شیخی

⁽۱۳) بروانه: مه لا عبدالكريمي مدرس ، ديواني نالي ، ل: ۲۷۱ .

⁽۱٤) بروانه: ديواني وهفايي (دهسخهت) ، ل: ۹۳

⁽١٥) بروانه: مهلاعبدالكريمي مدرس ، ديواني نالي ، ل : ٧٦٠ .

نه هرینی و توه و باسی نه هرینی کردوه و ، دواییش داوای تو تنی کردوه له هه ندی جینگه دا جگه له کیش و قافیه یش له زور له یه له که چن و وه فایت لاسایی نالی کردوه ته وه • • که وا چه ند شیعرین له هه رد و پارچه که پیش چاو که خه ین ؛ نالی که نین :

(طهیب که یهعنی عهکسی بهقیعی ههمق عهبی طهیب که یهعنی مایهیی ئه و میشکی ئهذفهره طهیب که یهعنی روّژ و شهوی طیبی عالهمه روّژی که وشکه ، شهو تهزه ، کافور و عمنبهره لیوم له روّژی روّشنی کافوری وشکی ، وشک چاوم ، له شهبنمی شهوی وهك عمنبهری تهزه طهیبه که یهعنی طهیب و طاهیر به رهوحی روّح طهیبه که یهعنی طهیب و طاهیر به رهوحی روّح طهرقی ئهنین : تکنی له تول، ناوی له کهوثهره)(۱۷)

وەفــايت ئەلىخ :

((نسهوری که جبتگهیبتکه هسهمق خاکی سسورمهیه نههری که جهننهتی گول و ، گول ناوی کهوشهره نههری غوباری عهطره ، بوخاری بوخقری رقت خاکی تهری که وشسکه ههمق میشسکی شهدفهره نسههری وههایسه بسا لسه گولاو و گول ناتهشسی عهنبهر فرقشسه ، خاکی لسه کهوثهر موخهمهره نسههری که خولده نسههری رهوان سسهلسهبیلییه نسههری که پساکی دار و دهوهن پساکی عهنبهره نسههری که پساکی دار و دهوهن پساکی عهنبهره نسههری که خساکی قیبلهمسه گولزاری گولپسهره نههری که خساکی قیبلهمسه گولزاری گولپسهره نههری که شاری دیدهمه جی راوی دولههره (۱۸)

⁽۱٦) بروانه: دیوانی وه فایق چاپی ههولیّر و مههاباد (خویّناوی ،.... وه کوّ شانه که جیّگا نیشی ...) ل : ۸۷ و ۱۲۰ ، وه دهسخه ته که ل : ۱۱۷ .

⁽۱۷) بروانه: مه لا عبد الكريمي مدرس ، ديواني نالي ، ل: ١٥ .

⁽۱۸) بروانه: دیوانی وه فایح (دهسخهت) ، ل: ۲۸.

لهم بارهیهوه گهلی نمونهی تر ههیه ، به لام ئیمه بهم ئه ندازه کوتایی بهم باسه ئه هینین و وینه کانی تر ئه هینلینهوه بن بیر و بلیمه تی خوینه ری به زین ، سه رنج زاکیشان بن مه به سته که به سه ۰

لیّرهدا نابی ئهوه پشت گوی بخهین که وهفایی ته نها به لاسایی کردنه وه وه خهریك نهبوه به لکو گهلی شاکاری جوانی ههیه و ،زوّر مانای ناسکی جوانی له قالبی پرّجیناس و ورده کاری بهدیعدا بوّ هوّندوّینه ته وه ۰

زیاد لهمهیش دیارده یه که دیوانی شاعیرانی تردا هه یه لای وه ف این نابینری ، ئه و دیارده یش ئه وه یه که زور له شاعیران هاتون بو هه مو ، یان به شی زوری ، پیته کانی هیجا قافیه یان دروست کردوه ، ته نابه ت بو ئه و پیتانه یش که له کوردیدا یان هه ر نین یان زور که من ، وه ک ئه بینین نالی هاتوه بو پیتی (ث) و (ط)یش قافیه ی دروست کردوه که ئه م دو پیته له کوردیدا نین ، که چی وه فایی خوی له م گیژاوه رزگار کردوه و له هه مو پیته کاندا ته نها بو (۱۶) پیت قافیه ی داناوه ۰

پارچەى شىرىن تەشــى دەرىسى :

ئەم پارچە شىعرە ئەگەر بچىتە سەر (١٩) كە شىعرى وەفاييە رقىسەك و مەبەستىكى تر بە شىعرى وەفايى ئەدا كە ــ من بزانىم ــ تا ئىستا باسى لى

⁽۱۹) که نه نیم : نه که ربچیته سه ر . . . مه به ستم نه وه یه په نجه بو نه وه را بکیشم که گومان لهم پارچه شیعره نه کری که شیعری وه فایی بی ، گومانه که شه له وه وه دی که کاك هو شه نگ حه مه بور له په راویزی لاپه وه ۲۹۳ ی (مینای شکسته) دا نه نی : «به وه دا که نهم ته صحیحاته م له به ربه به یاضی ده سخه تی مه لا عه بدو نلای گه لا نه کر دووه (وا) ده رئه که وی وه فایی نه بی به نکو هی شوعای بی . » مه به ستی نه وه یه ته صحیحاتی پارچه ی شیرین ته شی ده ریسینی کردوه . هه روه ها نه م پارچه له ده سخه ته که ی لای مندا نیه .

نه کراوه و ناشزانم ئه و باس نه کردنه هنری بن نه چون یان گوی پی نه دانه ؟ ئه و مه به سته وه ك من بنری چووم و رونی ئه که مه وه شیرویه کی ئه ده بی روهه لما لراو و بی په رده یه و ، وه فاییش ئه یه وی له گه ل شیریندا _ تا ئه ندازه یه ك _ وه كو نالی له گه ل (مه ستوره) دا لاسایی نالی بکاته وه و به ریگه ی ئه و دا بروات و وه ره با به یه که وه ئه م پینج خشته کییانه به رو دوا بخو ننه وه:

(شەوى لىه بيرەخەودا جەمالى ويم بىه دل دى دو چاوى مەسىت و كالم وەكو غەزالى سل دى))

ئهمه ليرهدا به رقنى له خهوبينين ئهدوى • وهك (نالى) مهستوره له خهودا دهبيني •

« قوطقی لوئالییانه له زیوی دازژاوه لهبالهبه لـه حیکمهت له شههدی ههڵکراوه له بهر نهزاکهتی رۆژ روواقی دادزاوه به طهرزی درزی دهرزی له خۆوه درزی داوه »

يان ئەلى :

(شکوفه وا ههنستی له زیر و زیو (حوبابی) لسه کهونهری بهههشتی دهرونی پر کرابی خسر و لهطیف و نازگ بلوری خودنومابی به جورمی نوکی دهرزی له نیوی درزی دابی))

يان لـــهمانه روتتر ئـــهڵێ :

ئەوەى من بۆى چوبم مەبەست لە (شەشپەر) ى (پر^ئاو و پر لە مست)

(هینه کهی) شاعیره و جارینکی تریش ئه یکات به (هه تیوی که الله شه ق!) و مه به ست له (خونچه گول) (شته کهی) شیرینه و (به ستن) و (گه ستن) و (ها تو چۆ)یش ئاشکران ۰

وه نزیك لهم پر له مست ه ئه نی : « سهمای به دو ده نه ب دا (كف الخضیب)ی شیرین » له نوسخهی (ن)دا ئه نی : (كف القضیب) ئهمه ش له گه ن (پر له مست)دا پر به پیسته ، له جینگه به كی تردا ده نی :

« به دلّ به دیده سوّسهن به خونچه گولّ یه رمق بقر شهشپهزهکهی و هفایت کولوفت و تیژ و رمق بق »

به گوێرهى نوسخەى مەلا عەبدوڵلاى گەلاڵەش كە لە پەراوێزى (ح)دا كاك ھۆشەنگ نۆسسىويە دەڵێ :

> ((شــهقايقبّكى شــهق بو له هاتوچۆدا لهق بــق)) ((به عارهقى عوروقى كه سمرخوّشى عمرهق بو))

جاریّکی تر لهم شیعرانه دا له و شهکانی (یهرّه ق) و (هاتوچیّ) و (کولوفت) و (تیژ) و (تیژ) و (مدق) و (شدق) و (لهق) و (عاره ق) و (عوروّق) ورد بهره وه که تیّکرًا زوّر به زه قی مهبهسته که به دهسته وه نهده ن

که له خویندنه وه ی مهم چه ند پینج خشته کییه هه نبرارده یه مه مینه و توزیک له گه ن به به به و هه نه از مهستوره ی (نالتی) دا سه رنجی ماناکانیان مهده ین مه وه مان نی رون مه بیته وه که وه فایتی شوین نالتی که و توه و لاسایی پارچه ی (مهستوره)ی نالتی کردوه ته وه ، زیاد نه مه می مه وه شرونه که نالتی رچه ی مه مریکه ی شکاندوه و وه فایتی شدوینی که و توه و وه فایتی نه نالتی سه رکه و تو تر نییه نه باسته که دا و ، پارچه که ی نالتی هه ر به شاکاری مه مه به سته مه مینینیته وه ، وه جگه نه لاسایی کردنه وه جیاوازییه که نیوان مهم دو و پارچه دا هه یه مه وه فایتی نه هه وه می پارچه دا هه یه می بو بردوه و ته ته ی نه به به که نالد مه نساندوه و به نه و تو به په رده ده ستی بو بردوه و ته ته ی نه به ی کوله که هه نساندوه و به نه و تو ته ته ی کوله که هه نساندوه و به نه و تو ته ته ی نه نه کوله که هه نساندوه و

هیچی تیدا نه هیشتوه ۰ ئه مهش هوی ئه وه یه وه فایی نه یتوانیوه و ه کو نالی یاری به و شه بکات و له تو یی و شه کاندا داوی دق سی تا بنیته وه ۰

مهبهسته کانی شیعر له لای وهفایی:

وه کو رق نه دق سیخ مهبهستی سه ره کی به شی هه ره زوری شیعره کانی وه فایت که گر نه وه و ، که گه ر چه ند مهبهستیکی تر بیته گور ده ه به یه ک پارچه شیعر ، یان به چه ند شیعر یک له پارچه یه ک مهبهسته که که بریته وه ، که وا لیره دا تیکرای مهبهسته کان لای وه فایت باس که که ین :

۱ - شیعری دلداری ، ئهم مهبهسته لایه کی زوری شیعره کانی ئه گریته وه ۰

۳- شین و لاواندنه وه ، لهم مه به سته دا در پژترین پارچه شسیعری به کوردی له لاواندنه وه ی شیخ عوبه یدیللای نه هریدا و توه ، ئهم پارچه (۲۱) شیعره و گهلی هه ستی جوان و سوزی به کولی تیدایه ، هه ه وه ها لهم مه به سته دا هه ربو شیخی ناوبراو پارچه یه کی فارسیشی توسیوه زور له شسیوه و شیواز و مه عنادا له م پارچه ئه چی ؛ وه كیكیان له وی تر وه رگیرابی وایه ،

سے وہ صفی گوڵ و گوڵزار و باسی به هار و دیمه نی جوان و گوڵبازی ٠ لهم مهیدانه دا گهلی مانای ناسکی هوٚندوٚته وه و ههستی جوانی تومار کردوه ٠

٤ هەندىك دىمەنى قۆشمەبازى و گائتە ؛ وەك پارچەى :

« ئەى رەفىقان وەرنە يارىم زۆر زەلىلم دل شكاو »

پارچەي (١)ى (واو) ٠

٥ مەتەل ؛ وەك پارچەي (١)ى پىتى (مىم)ى بەشى فارسى ٠

- ۲ پیاهه لدان ، وه ک پیاهه لدانی شیخی نه هری و باسسی ته کیه و خانه قایان و کهرامه تیان و پیاهه لدانی غهو ثی ثانی (۲۰) .
 - ٧ داواکردنی شت ؛ وهك داواکردنی توتن له شیخی نه هری ٠

بهشکردنی شیعره کانی دیوانی وهفایی:

ئه گهر بمانه وی هه ندین خوینه ر له هه و ل و کوشسسمان ده رباره ی کو کردنه وه ی شیعره کانی ئهم شاعیره ئاگادار بکه ین و جیاوازییه کی نه ختیك ورد بخه ینه نیوان شیعره کانه وه و رینومایی خوینه ر بکه ین بو لای ئه و هه و لانه ی لهمه و پیش له گه ل ئهم دیوانه دا دراون و خوینه ر بی سه رئیشه سه رژمیریکی ئه و پارچانه بزانی که تا ئیستا چاپ نه کراون ئه بی شیعره کان بهم شیوه ی خواره وه به ش بکه ین:

- ۱ ــ بهشی فارستی که (۹۲) پارچه شیعره و تائیسته چاپ نهکراوه ۰
 - ۲ بەشى كوردى ؛ ئەم بەشە ئەبى بەم جۆرە جيا بكريتەوە :
- أ ــ بهشى بلاونه كراوه كه له دەسخەتەكەى مندا ھەيە و لە ھىچ جىڭگەيەكى تر دەستىم نەكەوتوه • ئەم بەشە (٣٨) پارچەيە •

جب بهشی بلاوکراوه که له چاپهکان و دهسخه ته کهی لای مندا

⁽۲۰) (غەوثى ئانى) سەيىد طاھاى باوكى شىخ عوبەيدىللايە . وەفايى زۆرى خۆشويستوه و شىعرى بۆ وتوه و پارچەيەكى تايبەتى لە بەشى كوردى بلاونەكراوەدا بۆ وتوه و سەرواى پارچەكە تا دوايى بەم شىخوەيە : « ياغەوثى ئانى ھىممەتىخ » ھەروەھا (غەرىقى) لە شىعرەكانىدا كە بۆ وەفايى نۇسيوه باسى (غەوثى ئانى) ئەكات .

هه به مه به مه تیکزای دیوانه چاپه کانه ۰ جگه له (۸) پارچه ۰ پارچه ۰

د ـ بهشی بالاوکراوه که له چاپه کاندا ههیه و له دهسخه ته که دا

نیه ۰ ئهم به شه (۸) پارچه یه پارچه یه کیان « چیشت م ۱۰۰

نه هات » شیعری (کوردی)یه بواردمان ۰ «سه رابستان

له مورق » گومانم له م پارچه ههیه و باسم لی کردوه ۰

پارچه ی « چهمه نیه کباره خامو شه ۲۰۰۰ » م بوارد ؛ چونکه

لای گیو ته واو نه کراوه و نازناوی شاعیری تیدانیه ، دوایی

سه یدیان ته واوی کردوه ، ههروه ها پارچه ی : « ئهی گهلی

خزم و برا » که سه یدیان زیادی کردوه و ، « سهروی ناز و

نازه نینان » که له چاپی (۲)ی (ه) دا ههیه و له (۳) دا نیسه

چونکه به شیعری وه فاییم نه زانین ، و (٤) پارچه ی تر که

له په راویزه وه دیاریم کردون ۰

ژیان و بهسمرهاتی وهفایی :

له کاتی لیّکوّلینهوهی دیوانی شاعیرانی شیّوهی کلاسیکیماندا گهلی قوّرت و کوّسیپی گهوره ریّگه به نوّسهر ئیهگرن و ته نگهنهفهس و ههناسهسواری ئهکهن و ماوهی ئهوهی نادهن به ریّگای کارهکهیدا برّوّا تا دهگاته ئه نجیام ۰

ئهم کوسپانهش کاتی وا ههیه ههر له ناوی شاعیره وه دهست پی ئه که ن و به زنجیره ی بنه ماله ی شاعیر و شوین و نیشتمان و جینگا و کاتی له دایك بون و شیخوه ی ژیانی و خویندنی و مامؤستاکانی و ۰۰۰ تا سالی کوچی دواییدا تیده په زن ۰ ئیه مه جگه له دهست گیرنه بون و له ناو چونی شیعره کانی و نه زانینی مه به ست و کات و موناسه به ی و تنیان و چه ندین مه به ستی تر ۰۰۰

که ئهمانه چهند دهوری گرنگیان له رقنکردنهوهی ریسگای لینکولینهوهدا ههیه و ، به پیچهوانهشهوه نهزانینیان چهند ئهو رینگایه سسهخت و دژوار ئهکات و بزیبهس له خاوهن مهبهست ئهبری و ههر له سسهرهتاوه ماندقی ئهکات و پهکی ئهخات .

وه فاییش یه کنکه له و شاعیرانه ی که هه ر له هه وه ل قونانهه و کوسپی گه وره ریّگه ی نوسه ر له عاستی لیّکو لینه وه ی شیعره کانیدا که گری و ، وه کو باسیشمان کرد ، که و نوسینانه ی گیو و سه یدیان جیّگه ی بروا نین و پشتیان پی نابه ســـتری و لیّره وه کوســـپه کانی ریّگه ی منیــش ، کــه خه ریــکی لیّکو لینه وه ی دیوانی وه فاییم ، دهست پی که که ن و

ته نها ریّگه یه که هه ندی تروسکهی گهوه ی لیّوه بیّت روّشنایی به م باسه بدات پرسیار کردنه لهوانهی به هوّی هاوچه رخی و نزیکی له جیّگا و شویّن و قوتابیانی و مفاییه و هه ندیّک هه والیّان له ژبان و به سه رهاتی بیی گهمه ش به هوّی دقره ده ستییه و من نه کرا ۰

ئه وه ی بوم مایه وه وه که سه رچاوه شتیکی ده رباره ی ژیانی لی وه ربگرم گوف ار و روژنامه و ده سخه ته کو ردیبه کان بون ، منیش ئه وه ی ده ستم پیی گهیشتبی پشکنیو مه و ، به شوین مه به ستدا گهزاوم و پاش هه و ن و ته قالایه کی زور هه ندی شتم به ده ست هینا که زور یه کیش ناکه و ن و ، له ئالوزی و جیاوازی به ده ر نین و ، به هه مقیان راستیبه کی ته واو به ده سته وه ناده ن .

ناوى وەفسايى:

وهفایتی ناوی میرزا عهبدولزهحیمی کوزی مهلا غهفوری کوزی مهلا نهصروللانه ۰

سائى له دايكبونى:

لیّره دا مه به ستمان سائی له دایك بونی و ه فاییه و ، ئه و سه رچاوانه ی من خویند ق منه ته وه و که لکم لی و ه رگر تون سائی ۱۸۶۶ زی ۱۲۹۰ ك ی ب ق سائی له دایك بونی و ه فایی دائه نین و جا ، و ه ك له مه و لا باسی ئه که ین ، سائی کوچی دوایی و ه فایی ، له گه ل ئه و ه شدا له چه ند سه رچاوه و رقد داو و ه رگیراوه و ئه و رقد داوانه ئاز و گویز کراون و هه لسه نگینراون ، هیشتا به شیخوه یه کی راست و بروایی کراو سائی کوچی دوایی دیاری نه کراوه ، له گه ل ئه و ه فایی با می کوچی دوایی با نایه کی ناسراو و شاعیرینکی پایه به رز بوه و دو م به بی چون یه کسه ردان به و ه دا بنری که و ه فایی له به بی چون یه کسه ردان به و ه دا بنری که و ه فایی له سائی ۱۸٤۶ دا ها تو ه ته جیها نه و ه ؟!

⁽۲۱) برّوانه: محمد على القرهداغي ، الشيخ عبدالله الخرياني من خلال مخطوطات مكتبته ، گو قارى كو رقى زانيارى كورد ۲/۲ .

ژیانی وهفایق:

به گویره ی دهره تانی خوم و تا مه چه کیشم چه رخابی _ وه گه باسمان کرد _ لهم الاو له و لاوه هه و لم داوه و به ناو گوفار و روز نامه کوردییه کاندا گه زاوم بو ئه وه ی شنتیکی راست و دروست له سه ریان و به سه رهاتی وهفایی بنوسم به لام جگه له هه ندی نوسراوی پرژ و بلاو که له کون و قوژبنی گوفار و روز نامه کاندا دوزیومنه ته وه هیچی کهم دهست نه که و تو و الیره دا ده قی ئه و نوسراوانه پیش چاوی خوینه ری به زیز ئه خهم:

ل و ژماره (۱۳۰۳)ی رۆژنامهی (**ژین**) دا ل ه ژیّــر ناونیشـــانی (شیعر و شاعیرهکانمان ـــ وهفایی)دا ئهم وتاره بلاوکراوهتهوه :

(سمرداری شاعیان وه بولبولی خوّشخوانی باخچهی ولاّتی موکریان (وهفایق) ناوی حاجی میرزا عمبدولرّهحیم ، کورّی معلا غفقوره ، ۱۸۹۶ م له شاری سابلاخ ـ مههاباد هاتوه ته دونیاوه ، وه ههر لهویشدا خویّندنی به پایان تعیاندوه ، پیری نمهریّ ـ بهههشتی شبّخ عوبهیدیللا عاشق و شهیدای شیعرهکانی بوه ، (وهفایق) بانگ کردوه ته لای خوّی نهویش چوه لهویّ بوه به هاورّاز و نوسمری تایبه تی شبّخ ،

وهفایی دو جاران دیدهنی مانی خوای کردوه ، جاری سییهم هاتوهه سولهیمانی له تمك شیخ سمیدی حمفید و سهید نمحمهدی خانهقا و حاجی توفیی به تک بیرهمیردا نهمجارهیش بو مانی خوا بهزی کهوتوه ، سانی ۱۳۲۰ ها ۱۹۰۲ م له چونی شامدا کوچی دوایی کردوه ، هاوزیکانی لهو دهشته دیمه ناشتویانه ، شیعری وهفایی له کیشدا ههر یه کهی ناههنگیکی تایبه تایبه ههیه ، دیوانی شیعری سانی ۱۹۵۱ م له لایهن (ماموستا گیوی موکریانی)یهوه چاپ کراوه ،

ئەمە نمونەيەكى شىعرى وەفايبە:

« لهو رۆژەوە دور بوەتەوە سايەت له سەرى من »

به بی سهرچاوه دیاری کردن و ، باسی ناوی توسهر ۰

 \star \star \star

ماموّستا نهجمه ددین مهلا له لاپه زه (۲۲۳)ی به رگی یه که می (مینای شکسته) دا ده رباره ی وه فایتی نوسیویه :

(وهفایی ناوی مهلا عهبدول زهجیمه ، خه تکی و لآتی موکریانه ، له شاری سابلاخدا هاتوه ته دونیا ، ته حصیلی عیلمی له شاری سابلاغدا کردوه ، هه تسائیجازه ی عیلمی وهرگرتوه ، له سالانی ۱۳۱۸ ی هیجری هاتوه ته سلیمانی له تمك خاوه ندی روزنامه ی (ژین) حاجی توفیق به تا و ، شیخ مصطه فا کوری شیخ عهبدول صهمه دی قاضی و ، سه ید نه حمه دی خانه قادا چوه بو حه ، پاش عهبدول صهمه دی قاضی و ، سه ید نه خهره بستان وه فایی سه مه نهوه ی که حهجیان کردوه له گهرانه وه دا دریگای عهره بستان وه فایی سه مهبدول زه حیم عومری خوای کردوه ، (حاجی توفیت به تک نه فصم دروی : به ده ستی خوم له لمی چوتی عهره بستاندا ناشتومه ، وه فایی شیعره کانی زور ده ستی و بی قورت و گرییه ، نهم نه شعارانه ی که له ناتیدا نوس اوه له به درست و بی قورت و گرییه ، نهم نه شعارانه ی که له ناتیدا نوس اوه له به درست و سی موته قاعید (محمه د عه لی کوردی) وه رم گرتوه) (۲۲) .

ههروهها مامنرستا نهجمهددین مهلا له لاپهزه (۱۳۲۰)ی (سیززی نیشتمان)دا دهربارهی وهفایی نوسیویه :

((ناوی مەلا عەببول دەحيمه و) خەتكى ساوجبلاق = سابلاخه) يەكىتكە لە عالمه تەورەكانى ولاتى كوردستان) لە پايەى شيعر و ئەدەبدا بى ھەمتىل بوه ، وەفايى ژيانى خۆى زۆرتر لە ولاتى سليمانيدا بەسەر بردوه و ، لە تەل عالمه تەورەكانى سليمانى راىبواردوه ، ساتى ١٣٢٠ى ھيجرى چوه بۆ حيجاز بۇ ئەداى فەريضەى حەج لە ريكا وەفاتى كردوه ، خاوەندى رۆژنامەى (ژين) شاعيرى به ناوبانك حاجى توفيق بەك _ پيرەميرد ھاوريى بوه ، پيرەميرد ئەتى بە دەستى خۆم لە لى عەرەبستاندا وەفاييم ناشتوه ، شيعرى وەفايى بىئ قۆرت و كرييه و شيرين و ئاوداره ، داخى كرانم ديوانى ئەشعارى چاپ نەكراوه، وا ھەتبراردەى ديوانى وەفايى ليرەدا ئەنوسين تا خوندەواران زەوقى لىي وەرگرن) ،

وه کاك محهمهد رهستول هاوار له (پيرهمێردى نهمر)دا دهڵێ :

⁽۲۲) زورم ههول دا ئهم دهسخه تهی محهمه د عهلی کوردی دهست بخهم به لام نهنجام بی سهر و سوراخ گهزامه وه .

« له سائی ۱۸۹۸ دا له گهل شبّخ سهعیدی حهفیدا (باوکی شبیخ مهحمودی قارهمان) چوه بق تورکیا ، بق سائی دوایی شبّخ سهعید و توفیق پیّکهوه چوون بو مهککه بق حهج ، له گهرّانهوهیا بق تورکیا سهید نهحمهدی خانه و ، وهفایی شاعیریشیان له گهلا نهبی ، وهفایی له ریّگا کوچی دوایسی کردوه ۰۰۰) (۲۳) ،

ماموّستا عه لائه دین سه جادی له (مبترق میده بی کوردی) دا ده لی : « میرزا ره حیمی وه فایت ۱۸۳۸ - ۱۸۹۹ » •

واته : سالمی ۱۸۳۸ ی ز له دایك بوه و ، سالمی ۱۸۹۹ ی ز له جیهان دهرچوه (۲۵) .

زیاد لهم ئهندازه شنتیکی ترم دهستنهکهوت شینوه و باری ژیان و

⁽۲۳) بروانه : محهمه د رهسول هاوار ، پیرهمیردی نهمر . ل: ۱۳ .

⁽۲٤) برّوانه : گۆڤارى بەيان ژمارە يەك ، تشرينى دوەم ، ساڭى ١٩٦٩ .

⁽۲۵) برّوانه : عهلائهدین سجادی ، میّــژوی ئــهده بی کوردی ، چــاپخانهی مهعاریف ، بهغدا ، ۱۳۷۱ هــ ۱۹۵۲ م ل : ۵۶۳ .

(هدار صهوم و صدلات بی ، چساوت له دوی زهکات بی خودات نیسه ، حهیات بی ! قددات نیسه تقیده کسار تسف له رهانست ، تسف له رهنسگ و رهوانست ، ده سانت ، چسی تیسلا نیسه دوکانست ، چست بسکری خریساد)

یان بمانه وی شیخوه ی نه دارایی و ده ست کورتی وه فایی بزانین نهم پارچه شیعره ی خواره وه سهرچه ند رواله تی گالته و قوشمه بازییه سئاوینه یه کی راستی باسه که مانه و له سهر زمانی وه فایی خوی بو مان ده رئه خا: که وه فایی زور نه دارا و بی سامان و ده رامه ت بوه و زوریش فیکر و خه یالی لای پاره بوه و ، پاره به میوانی نه بی گیرفانی نه دیوه و ، ره نگه کیپ له گیرفانیدا بو پولیک سه و زه کی و خانمی و تبی ، نه مه یش چه ند شیعریک له و پارچه یه :

(ئەى رەفىقان وەرنى يارىم ، زۆر زەلىلىسىم دل شىسىكاو جىسان و دل مىمحرققى نىسارم ، ئىساخ لىم بىق تۆسىك دراو! ؛ ئىساخ لە بىق تۆرىسىك دراوان ! ئىستىرى دل ، بىنسايى چىساوان ،

مهرههمسی دل کسون کراوان ، مقرمیسای پستسی شسسکاو ذیسو فیکر و خهیا لمه ، دایك و باب و مام و خالمه ، دولبهری صهدها و سالمه ، لازم و مسلمازةم کسراو ذیسر و زیسو بسابی هه تیسوان ، غهوت و قسوطبی هیسچ نه دیوان ، نساخ که له منیش بقته میوان ، دیسن و دل بقی دانسراو!) ، ۰۰۰

مامۆستايان زەبىجى و ھێمن دەڵێن :

وهفایتی له سابلاغ قوتابخانهی ههبوه و دهرسی به مندالان وتوه و ، ئهمه یهکیک بوه له ریسگای گوزهران و ژیسانی ، زهکات و سسهرفترهی وهرنه گرتوه و زوّر له سوال کردن بیزار بوه و خیزانیسشی ئهوهنده نهبوه موحتاج بین و رهنگه ئهم شیعرهی له ههجوی مهلا سوال کهره کاندا و تبین و

رویه کی تری ژیان و بهسمرهاتی وهفایت:

موناسه به ی و تنی شیعر و کاتی و جینگای دهورید کی بالآیان له رق نکر دنه وه ی مه به ست له شیعری شاعیردا هه یه و به هویانه وه نه توانری له ریبازی شاعیر له شیعروتندا و خو و ره و شدت و ره فتاری له گه ل ده ور و به ری خویدا و ، بیر و رای ده رباره ی گه لی شت و ، دامه زراوی له سه ریه یه ریباز ، یان کال و گور و جوری که و کال و گورانه له ناو دیره کانی شیعری شاعیردا به لینکولینه وه بزانری ، نه زانینی موناسه به و کات و شوین ریگه ی شیعری لینکولینه وه بارانه کالوز که کا ، له گه ل که مانه شدا به هوی چه نه شیعریکه وه به مهرچه ند موناسه به شیان نه زانین بیاش هه لسه نگاندن و شیعریکه وه به ریباز و شدیوه ی گورانا به سه ریباز و شدیوه که مهم به و به ریشانی شیعریدا ها توه و وه که زور گه نج له سه ره تای دیانیدا سه و داسه رو به ریشانی شیعریدا ها توه و وه که زور گه نج له سه ره تای دیانیدا سه و داسه رو به ریشانی

کۆزى رابواردن بوه و ، ئاواتى بەيارگەيشتن كاتيكى زۆرى لە ژيانى بردوه و ، بەشيكى فراوانى شيعرەكانى گرتوەتەوە و ، لەو پيناوەدا گەلى شتى گەورە و قورسى بەلاوە ئاسان بوه و ، زۆر شتى بۆ بەولاوە ناوه ، تا كاتيك _ كە نازانىم لەچ تەمەنيكدا و كەىبوە _ بە ھەر شيوەيەك ئەو كونى دامردوەتەوە و سەرگەرمى تەمەنى لاويەتى لەكەللەىدەرچوە و كەوتوەتە بىيرى گەزانەوە بۆ لاى خودا و تۆبەكردن لەكردەوەكانى رابوردۇى ، باليرەدا پيكەوە ھەنديك لەو شيعرانە بخوينىنەوە كە بىۆنى تەمەنى لاوى و كاتى سەرگەرمىيان لىن دىنى :

بهس بی جیلوهی زولف و خالآن عاشقی روخساری خوّت نال و والآی خولدی ناوی طسالیبی دیسداری خسوّت نامهوی عهیشی جیهان ، حاشا له فیرده وسی به ریسن ! توی مورادی دین و دونیام ، نار خوّت ، نهنو آری خوّت

پارچەى (٧) پىتى (تىخ) بالاونەكراوە ٠

عوشرهتی همردو جیهان دینی (وهفایی)! فرصهته: گوشهی گونزار و ، جامی باده و ، روخساری یار

پارچەي (٢) پىتى (رێ) بلاونەكراوە ٠

ساقی ! چاوت بنوینه ، زوهد و تهقوام بستینه ! قوربانی جامیه که صمی بی همموصده و صهلاتم موطریب ! هاوی روحانی ، گیده تاری سوبحانی شاباشی سوزه ی نهی بی همسو جومعه و جهماتم !

پارچهی (۸) پیتی (میم) بلاونهکراوه ۰

ئەمن چى و زوهدى صۆفىيانه ؟! من و گۆشێكى مەيخانه به قوربانى نيگاهێكت هــهم و صــهوم و صــهلاتى مـن

پارچەي (٤) پىتى (نون) ، بلاونەكراوه ٠

خالّی گۆشـــهی چاوه کهی فهرمقی : (وهفایت) پبّت بلّیّم : تــا نمبقمــه خــادیمی مهیخـــانه کارم چـــا نمبــق ! دوای ئهم چهند نمونه با پیکهوه ئاوزیکیش به لای ئهم شیعرانهی خوارهوهدا بدهینهوه:

وهفایی! ئیسدی بهسسه عیشق و ههوای مهدرهسسه
بینوسسه نهم هیندوسسه ، ببتسه خهط و خسانی یار
بچو به لای دلرزوبسای ، به سهر به یسادی بهقای ،
ههتسا نهتو بی وهفسسای بهخوت مهکه ئیعتیبسسار!
ههزار صهوم و صهلات بی ، چاوت لهدوی زهکات بی ،
خودات نیه ، حهیات بی ! قهط وا نیه توبسه کسسار
تف لسه رهنگ و رهوانت ، ده گهل فیعسل و ژیانت ،
چی تیدا نیه دو کانت ، چست بسکری خریسسساد ،

پارچەي (١)ى پىتى (رێ) بلاونەكراو. ٠

ده بنی ئه وه له بیر نه کریّت (وه فایت) ماوه یه کی باش موریدی شدیخی نه هری بوه ، به لام ئه مه بیش به شیّوه یه کی روّن باس نه کراوه و ، سه رچاوه ی باشی ئه م مه به سته مان به ده سته وه نیه ، جگه هه وه ی خوّی له پارچه ی (۲)ی پیتی (دال)ی به شی فارسیدا باسی ئه وه ده کات که ۱۶ سال موریدی ئه و بنه ماله ی نه هری به وه ۰

وهفایی و ناو و شوّره تی له سهردهمی خوّیدا:

ههرچهند له سهردهمی ژیانی وهفایی خوّیدا و دوای سهردهمی خوّیشی به مین به ریک و پیکی نه توسراوه ته وه تا له عاستی خوّیشی به به مین و مفایی باس بکهین ۱۰۰۰ که توانین به و توسراوانه دا بتوانین بله و شوّره تی وهفایی باس بکهین ۱۰۰۰ که توانین له به دوّستیکی بوّی توسیوه [لهوه ش له به روّشنایی پارچه شیعریکدا که دوّستیکی بوّی توسیوه [لهوه ش که به و دوّسته ی نازناوی (غهریقی) (۲۱۱) بیّت] که وه بلیّین که وهفایی هه راه سهرده می ژیانی خوّیدا ناو و شوّره تیکی باشی پهیداکردوه و شیعره کانی

⁽۲٦) ماموّستا نهجمهدین مهلا له لاپهرّه ، ۸٥٠ (سوّزی نیشتمان)دا باسسی (غمریقت)یهك ئه کات لهبهر ئهوهی له گهل ئهم نازناوهدا یهك ئه کهوی وا

دهستاو دهست و دهماو دهم بلاوبو نه ته وه و ، خویدده وارانی نه و سه رده مه په سه ندیان کردون و ، شایه تی چاکییان بو داون ، نهم پارچه شیعره هه ر له ناو دیوانه ده سخه ته که دا و له رزی شیعره کانی وه فاییدا نوسراوه ته وه به به نیمه وا له به رئه مه به سته ی نیره و له به رئه وه یش که شیعری وه فایت نیسه نه یکویزینه وه نیره و پیش چاوی خوینه ری به زیزی نه خه ین تا خوی حه که می نهم مه به سته بیت:

بههای نمبیات و نمشعارت (وهفایی) مولکی نیرانه نْشارى مەصرەعتكى [لايەق بى كەي!] دوصەد جانە ؟ عراق و یارسی وا گرتهوه خو لهشکری نهظمت ئُمُوا دەروا له بۆ تەسخرى مولكى ھينىد و تورانىه ئيلاهي با دلى خورزهم ده گفل زومرهي رهفيقائت مهخيّر و شادي رهجعهت كهي كه ئيّران بيّ توّ ويّرانه مورادت (كعبة الله) يه مهرامت حهضرهته ليكن: حمقيقهت مهطلهبه ، ئهصلى ويصالى وهصلى جانانه خودا هەمزاهى تۆ بى ، دەستگيرت (غەوثى ثانى) بى، طمریقتکی خهطهرناکه که: رههزهن نهفس و شهیطانه ئەمن خاكى سەتكى غەوثم فەرامۆشم مەكە قوربان! له هیجرت ئاوری بهربوتی دهرونم ، وهك نهیستانه همزاران موژده بی ، ئهی بولبولی شهیسدا ، (بحمدالله) له نەسلى ئالى (طه) ، (غەوثى ثانى) ، شاھى شيخانە له سایهی غهوثی ثانی دامهنم پر دورزی شههواره بههای همر دانهیبکی ، بی شکه ، تهختی سولهیمانه ئەگەر ئەحوالى كەلىي خۆت دەيرسى، شاھى شەمزينى همیشه: چاو به خوینه ، دلبریندار و ، بهریشانه

نوسراوه کهی بو خوینده واران دینمه ئیره . به لام هیچ به لکه ی نهوه یشم به ده سته وه نیه که له گه ل غهریقی لای وه فاییدا یه که بن :

[«] غهریقی ناوی فه قتی محهمه د بوه خه لکی گوندی (وه لدانه)ی ئه و دیو چیای گویژه یه ، عه سکه ری تورکی کردوه ، بوه به چاوه ش ، له پاشا بوه به (ضابط) ، له گه ل شاعیر (خاکی) دا شهره شیعری کردوه به فارسی ، سالی ۱۹۲۵ به رهحمه ت جو . . . ، .

دەگەل ئەم بەندەيە حاجى (وەفايى) بۆچى بى لوطفى ؟ ئەگەر چى بى خەطايە خۆ سەگى دەرگاھى شاھانە! لە لوطفى خۆت دەپرسى گەر لە حاتى بەندەيى كەمتر غەرىقە ھېندە گرياوە (غەرىقى) بەحسرى عوممسانة!

كۆچى دوايى وەفايت :

بو دوزینه وه ی سالی کوچی دوایی وه فایت که بی به راور دین له نیوان که و توسینانه دا بکه بین ، که له سهر وه فایت توسراون و ده قه کانیانمان پیشکه ش کردن ، به گویره ی توسینه که ی (ژین) وه فایت سالی ۱۳۲۰ ی ک ی ۱۹۰۲ ی زی له جیهان ده رچوه و ، به گویره ی توسینه که ی ماموستا نه جمه ددین مه لا دوای سالی ۱۳۱۸ ک ی ۱۹۰۰ زی له جیهان ده رچوه ، وه به گویره ی توسراوه که ی کاک محه مه دره سول هاواریش سالی ۱۸۹۹ زی له جیهان ده رچوه و سه رچاوه ی که بی ده رچوه و سه رچاوه ی کراوه بی اسانه یش بی همیزده که له گه ل وه فاییدا بوه سه رچاوه ی دیاری کراوه به ماموستا پیره میرده که له گه ل وه فاییدا بوه کاتی له جیهان ده رچوه و نه م سی باسه له یه که و ه نزیسکن ، به لام تیکرا له وه و ه و ه و په کانی گیو و سه یدیاندا نه نین : وه فایت له سالی له وه و ه و ه و ه به که و ه خواید که نه چاپه کانی گیو و سه یدیاندا نه نین : وه فایت له سالی له و ه و ه و ه و ه و به و ه و سه یدیاندا که نین : وه فایت له سالی ۱۹۱۶ زی دا له جیهان ده رچوه و

 ئه بی د قباره ئه وه له بیر که که ین که خه و بینین و کاغه زنو سین و جوره باس و موناسه به یه له گه ل پارچه ی شینی شیخی نه هریدا هه یه جیگه له وه وه یارچه ی شینی شیخی به فارسی کردوه و به له وه و به یه به فارسی که وه فارسی که وه فارسی که وه فارسی که وه وه که کوردییه که ی وایه یه ئه وه دیاری ئه که ن وه فایت ئه و پارچه شیعره ی له سابلاغ و تبی و واته ئه گه ر بیر له نازه حه تی سه فه ری ئه و کات و نه بتونی که رهسته ی گورجی ها تو چو بکه ینه وه ئه بی وه فایت ئه و ساله نه چو بی بو که ره جه جو و هیچ نه بی سالی دوای ئه وه مرد بی و واته ئه بی توسینه که ی (ژین) که که که که ی سالی ۱۹۰۰ کی ۱۹۰۲ زی وه فایت له جیهان ده رچو و زیاتر له راستیه و ه نریک بی و

وهفايي له كوي مردوه ؟

به گویرهی ههمق توسراوه کان گومان لهوه دا نیه که وه فایت له رینگهی حهج مردوه به لام له چ جینگه یه که و رینگه دقر و در یژه دا مردوه ؟ کهمه یان جینگهی باس و گومانه ؛ به گویرهی نقرسراوه کهی ژین و چاپه کان وه فایتی له ده شتی شام له جیهان ده رچوه و وه به گویره ی قسیه کهی ماموستای سنجه ری که له په راویز دا نقرسیم به له نوحود له جیهان ده رچوه و وه قسه کانی پیره میرد ته نها لم و چولی عه ره بستان دیاری که کهن و هسه کانی پیره میرد ته نها لم و چولی عه ره بستان دیاری که کهن و

بەشى فسارسى :

له سهرهتاوه و تا کاتیکیش ههمق بهشی کوردی ئهم دیوانهم ئـاماده کردبق له بهر ئهم هنریانهی خوارهوه هیچ خنرم به بهشی فارسییهوه خهریك نهکردبق و بزیاری ئاماده کردنیشیم نهدابق:

۱ ــ خوّم فارسی باش نازانم و شارهزاییه کی ئهوتوّم له ئهده بی فارسیدا نیه که پشتی پی ببهستهم و خوّم له قهره ی کاری وا بدهم ۰

پهنجا و چوار

۲ به شی فارسییه کهی زور له به شی کوردییه کهی پهرپتوت و ته زبتو و
 ویران تره ۰

سے هیچ که شکوّل و سهرچاوه یه کی ترم دهست نه کهوت یارمه تیم بوّر راست کر دنه و می ئهم به شه بدات •

پلسه دای هه ندی له فارستیزانان و ئهده بدؤستان پلسه ی شسیعره فارسییه کانی زور به رز نین و ناگه نه پله ی شیعره کوردییه کانی ٠

بۆیه منیش له بهر ئهم رایه و پشت به یارمه تن ئه و مامؤستایانه و چه ند دۆستنیك قولم لن هه لمالی و هاتمه سهر نوسینه و ه ئاماده کردنی ئهم به شه یش .

به لام ئهو داخهم ناچی که به ئهوپه زی ههول و کوششی خوم و ئه و ماموّستایانه پش هیشتا نهمانتوانی بگهینه راستکردنه و همق شیعره کان و گهلی جیّگهی به بوشی مایه وه (۲۷) .

سهبارهت به ساخکردنهوهی شیعرهکان به گویرهی توانا ههولم داوه

⁽۲۷) ماموّستایان زهبیحی و ، عهبدوللا حهسهنزاده و ، صهلاحهدین سهنگاوی ، بوّ ساخکردنهوهی نهم بهشه زوّریان یارمهتی دام . خوا ویّنهیان زوّر کات! .

بۆ ئەوەى بە راستى بيانتوسمەوە ، ئەگەر شىسىرەكەم تسەواو بۆ راسىت بويتەدە ئەوا بە تەواوى توسيومەتەوە ، ئەگەر جىنگەيەكى لەبەر تەزبۇن و كۆزاوەيى بۆم نەخويندرايىتەوە ئەوا ئەو بەشەم بە بۆشى ھىنىسسوەتەوە و ، نوختەم لە جىنگەى داناوە ، وە ئەگەر وشەيەك لەلايەن توسەرەوە بە ھەلسە توسرابى لە پەراوىىزەوە دەس نىشانى ئەكەم ، مەگەر ھەلەكە زۆر بچوك و دىارى بى وەك نوختە و شتى وا ، ئەوەم بە پىويست نەزانى باسى لى بىكەم رىنگەى چاكىردنىم بە خۆم دا ،

پيرستيکي پارچه شيعرهکاني ديواني وهفايي

يه و جۆرەي لە دەسخەتەكەدا نۇسراونەتەوە:

۱ ـ بەشى فارسى :

لاپەرە	نیوه شیعری یه کهمی ههر پارچهیه لئے
1	۱ ــ این تطاول بین که از دست شب یلدا کشم (۲۸)
8 6 7 6 7	۲ ۔ نمیدانم چرا ای دیدہ چندین خون فشان ہستی ؟
٧٤٦٥٥٤٤	٣ ــ دوش اندر ميكده چون وجه زيبا زدند
A 4 V	 ٤ ــ ندانم با وفاداران جفاکاری چرا کردی ؟
968	 کرم خواندی ، ستم راندی ، وفا گفتی ، جفا کردی
٩	٦ ــ ای روی تو ابروی تو وان دو لب شیرین
4	۷ ــ السلام ای باغ رویت جنةالمأوای من
11	 ۸ – هم چو شاهین بهوس بال پرم بگشادم
11	۹ ــ در هر دو جهان گر اثر عشق نبوردی (۲۹)
14.17	۱۰ زد صفیری مرغ جان بالای عرش
18614	۱۱ــ جان نثار قبله آبروی عشق
17610618	۱۲ کای نسیم منزل جانان من

⁽۲۸) نهم پارچه شیعره پارچهی یه کهمی به شی فارسییه و سهره تاکهی ناته واوه .

⁽۲۹) لهم جیکهدا پهرهیهك _ یان زیاتر _ ی بهشی فارسی كهوتوه .

14 6 17	۱۳ شانه کن زلف سیاهش با ادب
T+ 6 19 6 1A	۱۵_ نی غلط گفتم که خورشید هداست
71 6 7	۱۵ فدای جان پاکت این غلام دربدر کرده
71	١٦ اى بمصر سودايت صد عزيز قرباني
77 6 71	١٧_ عبيدالله رئيس مرشدان توهم ٠٠٠ لها (٣٠)
74	۱۸_ دلبر دارم که در عالم نظیرش کمتراست
TT: TT.	۱۹ ای ترك خطا ماه ختن سرو خود آرا
72 6 74	۲۰_ بخیال تو بھر جای که من مینگرم
37 3 07	۲۱_ گر من سوخته بر شاهد خوبان برسم
70	۲۲_ براه دوست کسی سر نهد سبك باراست
77 6 70	۲۳ بی تو ای دوست ندانم که چگویم ، چونم ؟
77 6 77	۲۶_ کشیده طره سراز اختیار عارض قامت
77	٢٥ خطا گفتم كه زلفت مشك چيناست
7.7	۲٦ نگار نسيم دل و جانم حبيبم
7.	۲۷ گفتم به بت ساده: که ای ترك خجندی
7.7	۲۸_ یار آرمنی مذهب ، شوخ عیسوی ملت
79 6 71	۲۹۔ بت من طرہ چو بر برگ سمن برشکند
4. 6 49	۳۰ ــ آن شکرخنده بوصل دهنم شاد نکرد
٣.	۳۱ بکوی یار هردم از فراق یار مینالم
41 6 40	٣٢ بفريادم رس ايجان عزيزان لعل شرينت
٣١	۳۳ دریغ عهد گل و عاشقی و روز جوانی
44 6 41	۳ ۷_ ای راحت دل قوت روان لعل لبانت
٣٢	۳۵_ مرا تحیر از آن زلف و روی نرگس مستاست

** 6 **	۳۹ هر شام و سحر روی تو دیدن مزه دارد
pp	۳۷_ در ازل سنبل گیسوی ترا شانه زدند
**	۳۸ سیه شد زلف با خورشید رو تا اشنائی خود نمائی کرد
٣٤	۳۹_ برچهره زلف خویش پراز پیچ و تاب کرد
45	 دل که با طرهٔ جانان سر سوداً دارد
40	٤١ بجان آمد دلم تاكي دل ايجان بي دوا باشد
47 (40	۲۶ مرا بیتاب داری هردم ای زلف بتاب امشب
41	۲۳ شادی من نه بخلد و نه به کوثر باشد
** ` **	٤٤ ـ شكل و بالاى ترا، يارب، چه شيرين بستهاند
**	ہ۔ باغبان از ما در گلزار بندیدن چرا ؟
44 ° 40	۶٫ ای شلکر اگر وا نرسی خال مگس
٣٩ ، ٣٨	۷۷_ سیبا به نزاکت تو نــازم
49	۱۵ تاکی چو کمند مشکبارش
٤٠	۶۹ ای آفت دل بلای جانم
٤١ ، ٤٠	۰۰۔ تاریک مکن روز مرا باز نگارا
٤١	٥١ـــ ساقيا سوختم بيا بشتاب
73	٥٢ـــ شنیدم کزوفایی لطفکردی یاد فرمودی !
23	٥٣ قلم بدست من اندر سواد خطه ً نظم
٤٣	٥٤ ـ صبا از من بگو با آن مه نامهربان امشب
٤٣	٥٥ من توبه ز هرچه شيخ گويد پس ازين
£ £	٥٦ ای ترك خطا ماه ختن سرو خود آرا
10	۰۷ من که در گوشه کاشانه دلی خوش دارم
10611	 ۸٥ رنجیده یاران ز دوران گله دارم

۹۰ خوش همی غلطو برویش طره ٔ پرپیچ و تاب
٦٠ ای بیادات عاشقان را هر نفس
٦١ـــ بر دل و بر ديده گفتم هر كجا خواهى بيا
٦٢ ــ شانه زد بر روی خود خون طره و لالهرا
۱۳ ـ ز دست خو د مده ای دیده یاد زلف مشکینرا
٦٤ زلف مشكلين بين كه بر عارض پر پريشان كردهاست
٦٥_ شباست اين زلف يا روز جدايي ؟
٦٦ ــ خوشا روزی ز دنیا در بدر بم
٦٧ جز سر زلف تو دل كه راه ندارد
۱۸ ـ گر کاینات نامه شود صد هزار بار
٦٩ ای خم زلف سیاه تو جنابش مستطاب
۰۷۰ طره از باد وزان لرزان بروی دلبر مااست
۷۱ـــ ای رخ و زلفت شب تاریك روز روشناست
٧٢ اى فتنه عالم به نگاه اين چه جمال است
۷۳ ای بت چین ای بلای جان خط و خالت
۷۶ ای انکه خطت سبز و لبت آب حیاتاست
٧٥ آن روز كز آن طره برخ بست شكنرا
٧٦ بشكرست چو زلف سيه مشكفشان را
۷۷۔ بتم بر طلعت خود شانه زد زلف چلیپارا
۷۸ حلقه زد چون دردی زلفا رخ جانان را
۷۹ دلی دیوانهٔ دارم دمی بیغم نخواهد شد
٠٨٠ مستانه چو از ميكده بيرون آيد
۸۱ دو هفت سال ریاضات خاك شمذینان

لايەزە

٥٨	۸۲_ جانا شب دوش مرغکی غالیه فام
٥٨	۸۳_ مرا که دوش دو چشم از غم نگار ترآمد
09 6 01	۸٤_ بتم چو طره برخسار خود فشان میکرد
०९	۸۰ ای دلبرا ای دلبرا جانم فدای جان تو
₹+	۸۲ـــ حسنت بفتح کشور دل اهتمام کرد
₹•	۸۷_ گوشه چشم توم گوشه نشین کرد ز خود
7167+	۸۸ چشم سیاه مستت با ما به بین چها کرد
77	۸۹ رفتم کنارش امروز جای گوش وارهام داد
ጎሦ ሩ ጎ ϒ	۹۰_ بگذار تا بگریم در دیر راهبان
ጎ ኒ ፡ ጎሥ	۹۱ ای صفا بخش جان نسیم صبا
77 6 70 6 78	۹۲_ هان وفائی چه خفته دریاب

٢ - بهشى كوردى :

نيوهى يهكهم له ههر پارچه شيعريّك

V+679 6 7A	_ ئەى خۆش خەبەر ، نەسىمى سەھەر ، پەيكى عاشقان	1
V+	ــ مەششاطە كە شانەي لە سەرى زولفى صەنەم دا	۲
V\ 6 V+	ــ ههتا رۆژى قيامەت دێت و نايىخ	٣
V 1	ے ئەى رەفىقان وەرنە يارىم زۆر زەلىلىم دڵشكاو	٤
VY 6 V 1	ے سەرى كوڭمت لە ن <u>ن</u> و زول <i>فى</i> سيادا	٥
٧٣ ، ٧٢	ــ رۆژى طەرەب و كەيف و دەمى [جَوْنى كوتانە !]	٦
٧٣	ــ که شانهی دا له زولفی تار و ماری	٧
٧٥ ، ٧٤ ، ٧٣	ــ سوالطانی ههمق سهرو قهدان ماهی حهصاری	٨

V7 6 V0	 ۹ کولنیکم بو له دو نیادا شکوفهی باغی ره عنایت
/ 7	۱۰ ــ ئەى صەبا تىڭ مەدە تۆ پەرچەم و كاكۆلىي گولە
٧٦	۱۱ ـ به ماچێ جان دهبهخشي ئهي مهسيحاي عهصره بيستومه
VV	۱۲ ــ تا خەندەى گوٽ كاشىيفى ئەسرارى نيھانە
VA 6 VV	۱۳ ـ ئەى دڵ وەرە ھۆشىيار ببە ھذا طريق العاشقين
V9 6 VA	۱۶ ـ فەرمقريە كە من پادشاھى حوسنى دڭئارام
A+ 6 V9	١٥ ــ كاكۆٽى به دەم باوه كه بادا به بهدهندا
۸۱ ، ۸۰	١٦ ــ گوڵەندام ئەى طەنافى گەردەنم زولفى پەرێشانت
٨١	۱۷ ـ نیگارا دولبهرا نامیهرهبان یاری جهفاکارم
AY 6 A+	۱۸ ـ غەمزەدەي زولفىم بە غەمزەي چاوى حەيرانىم دەكا
٨٢	۱۹ ــ به یادی زولفته ئارامی رقح و راحهتی جانی
AW 6 AY	۲۰ ــ شەھىدى خەنجەرت ئەو رۆژە عومرى جاويدانى بتو
٨٣	۲۱ ــ هەر كە دى جەننەت بە رودا زولفى پىزتابى شىكا
18 6 AT	۲۲ ــ حەریفان ئەلئەمان كوشنتومى يارم ، چاوى بيمارى
٨٤	۲۳ ــ گەردشىي چاوت قەرارى عاشىقى مىسكىن دەبا
٨٥	۲۶ ــ لەو شارە خەدەنگى صەنەمتىكم لە جگەر دا
ለ ጓ ‹ ለ ፡	۲۵ ــ له سهر ر و ت کاذیبهی زولفت وهلابه
/ \	۲۲ ــ حەلقەى سەرى زولفت لە د ۇ لا چەترى عوزارن
AY 4 A7	۲۷ ــ له داغی زولفی یار و عاریضی وهائه لاله سترتاوم
٨٧	۲۸ ــ قەد گوڵ و رق گوڵ و دەمانى گوڵە
XX 4 XY	۲۹ ــ ئەى لە سايەى سەرى زولفت بە نيگاو و خەطط و رق
٨٨	۳۰ ــ تابی سهری کوٽمت بقر کهوا زولفی به با دا
٨٨	٣١ ــ سەرگەشتە و شېيواوە وەكتر سايە لە دۆتە

٨٩	Yana del al II ad a Yanasa
	۳۲ _ دڵی دیوانه ویصالی له بی جانانی دموی
٨٩	۳۳ ـ به لێوی تو به چاوی تو کهوا ههر مهست و سهرمهسته
9.	٣٤ _ فەزەنگى مىللەتنى ، كافردلنى ، ئەگرىچە تەرساينى
9169+	٣٥ ــ سەروھ يا عەرعەرە يا تازەنىھاٽى چەمەنە
91	٣٦ _ ئەلئەمان سەر تا قەدەم سۆتام و جانانىم نەھات
97 6 91	۳۷ ــ بهم روخ و لهب مهیلی گولستان مهکه
94	۳۸ ـ به چاوان غەمزە و ئىيما مەفەرمق
94 6 94	٣٩ _ پەنجەي لە حەنا بەستوە _ ئايا _ گوڵم ئەمرٚۆ ؟
98 6 94	٤٠ ــ ئەو دولبەرە وا بادە بە چاوان دەفرۆشىي
९० ४ ९६	٤١ ـــ تا بهتا لهو رۆژەوە تۆ زولفت به رۇدا خستوه
90	۲۲ _ نیگارا ئەی بە غەمزە ئافەتى دڵ، چاوى بىمارت
९५ ६ ९०	۴۳ ــ ئەو غەمزە كە چاوى بە شەھىدان دەفرۆشىي
97	 ٤٤ _ ئەى غەزالانى خەطا ئاھترى چىن گەبكى دەرى
97 4 97	ه؛ ــ رۆژى طەرەب و وەقتى گوڵ و فەصلى بەھارە
94	٢٦ _ چ طەلىسىمىنىكە ، چ سىحرىنىكە ، چ سەودايىنىكە ؟
٩,٨	۷۷ ــ ئەي حوققەي شەھد و شەكەرت ئابى حەياتىم
4 A	۸۶ ــ ئەرى حەبىبى رەوانىم طەبىبى دەردى جودايى
99 6 91	۶۹ ــ دولبهرا تن بی و سهری زوانت به عاریض واومره
1 * * 6 99	٥٠ _ بيا اى جان من ساقى فيداى ساغيرت بادا
١	٥١ ــ دڵى ديوانه لەسەر زولفى له عالەم بەرىيە
1 - 1 6 1 - +	٥٢ ــ ئەو زولفە دۇ تايە چە طەلىسىمىكە چە دامە ؟
1+1	 ۳۵ لینوه که ی ثالت دملین عاشق له سق تان بهردهدا
1+7 6 1+1	٥٤ ــ بٽر لهبي جانان ، به چاوت ، من ئهوا بترمه کهباب

1+7	٥٥ ــ به خورّایی نیه سوتاوی روته عاشقی شهیدا
1.46 1.4	٥٦ ــ ئەى مايەى صەد فىتنە بە دۇ نێرگسى جادۇ
1+4	٥٧ ــ ئارەق رقرى داگرتى لە بەر پىيكەنىنت
1.8 6 1.4	 ۸۰ ـ یارم که قهدی بهرزی صهد نه خلی شهجهر دیننی
1 • \$	٥٩ ــ هەرچى لەسەر تۆ گەزا شا بۇ بە دەولەتى رۇت
1+0 6 1+8	۲۰ ـ غەمزەدەي خۆتىم نىشانەي تىرى موژگانىم مەكە
1+7 6 1+0	۲۱ ــ غەمزە و نیگەھ و رق لە خەمى زولفى دۇ تادا
1.7	٦٢ ــ تا نێرگسي تۆ نازي ھەبىٰ غەمزە نومابىٰ
1+4 6 1+7	۹۳ ــ به بیٰباکتی دهمیّکی هات و داغی کردم و روّیی
* V	۲۶ ــ یار هاته تهبهسسوم به ههناسهی منی مهبه و ت
\•A 6 \•V	۲۵ ـ نهخوش و مهستی دوچاوی کالم
١•٨	٦٦ ــ عەزىزم ر و حى شىرىنم لەمن بۆچ كەنارى تۆ
1+9	۲۷ ــ ئەي جەننەتى عەيشىي ئەبەدم رى گوزەرى تۆ
11+ 6 1+4	۸۸ ــ تا بادی خەزان دايەگوڵ و بەرگى رەزانم
111 6 11+	۲۹ ــ لەو رۆژەوە كە دۈر بوەتەوە سايەت لە سەرى من
117 6 111	۷۰ ــ ئەى حوسنى ئەزەل دا نەفەسىخ خۆت بنوينە
117	۷۱ ــ خەطى ئازادى ئەو رۆژە بە من دا دلستانى من
114	۷۲ ــ د و ر له تۆ بەو زولفه دڵ حەق <i>ى</i> بەڵا و وەرھەمە
118	۷۳ ــ موطریب و مره دهستی من و دامانی و مفات بی
118	۷۷ ــ ئەى پىرتەوى حوسنت ھەمق رەنگى گوڭە باغان
1176110611	
117	٧٦ _ ئەلا ئەى ساقىي مەستان بە حەققى پىرى مەيخانە
و بله نده ۱۱۷	٧٧ ــ ئەرىٰ ئەى زولفەكەت سەر تا قەدەم ھەر حەلقە و

114 6 114	۷۸ ـــ دڵی پڒئێشی من بۆیه وهها خونابی گریانه
141 - 11	۷۹ ــ درینغا بای خهزان دایه بههاری شنزخ و رمعناکهم
144 6 144	 ۸۰ چین چین و تاتا کهر زولفی حهریری بکهوه
178 6 174	۸۱ ــ حەرىقى ئاورى دۆرىم داغدارى زولفى جانانە
371	۸۲ ـ ئەگەر بى يادى زولف و چاوەكەت يەك لەحظە صابير ب
170 6 178	۸۳ ــ ئەي بە ھەر ئاوينە حوسننېك و تەجەللايكى دى
140	۸٤ ــ شهرحي دهردي ئارهزوملهندي له كهس ته تشيري نابي
120 . 123	۸۵ ــ سەھەر مەستانە رابردم بە بەردەركى كليسايى
141	۸٦ ــ به جارێکمی تهماشای تنر فیدات بم هاو دڵ و دینم
171	۸۷ ــ خەرامان بەو سەرى زولفى پەرێشان چيھرە بنوێنه
179 6 184	۸۸ ـ له ژیر زولفی سیا رقی خستهدهر چاوی له دونیا کرد
140 6 140	۸۹ ـ به نازیکی کوشندهی صهد ههزار جان و دل ئوفتادهی
141 : 14.	 ۹۰ ـ ومفایی بوت پهرستی تۆیه صهد جار کوفری ظاهیر بی
141	۹۱ ــ برینداره دلم سهودازهدهی زولفی دلارامه
184	۹۲ ـ ئەگەر چى بادى نەورۆزى نەويدى وەصلى گوڵ دىننى
144 ° 144	۹۳ ـ دەمنیکی ھەستە پىن قوربان جەمالت عالەم ئاراكە
145 ° 144	۹۶ ــ دەمتىك ساقى دەمت بىنە دەخىلى چاوەكانت بىم
140 6 148	 وه _ له باغان ئاهـ و نالین دی ، دهلین شای نیو گولان رؤیی
140	۹۹ ــ زهدهی رقرتم بله چاوی تۆ شیفام بنی لیوهکەت ناین
144	۹۷ ــ هێند نهخوٚشی دهردی دوریم وهخته گیان و دل دهرێ
141	۹۸ ـ نەسىمى بادى نەورۆزى شەمىمى عەبھەرى ھىننا
146 (144	 ٩٩ ــ شهو له خهودا من چراغ بقرم دڵ چراغ بقر جان چراغ
18+ 6 149	۱۰۰ــ مەمكوژە تۆ گەردەنى خۆت زۇ لە زولفان دەرخەوە

1816180	۱۰۱ ــ دل ده نالنی دهم به دهم سو تاوی تاوی فیرقه
نوری به صهر ۱۶۱ ، ۱۶۲	۱۰۲ گەي چراي ظولمەتكەدمى دۆ ئەي جەلاي
184 6 184	۱۰۳ چاوی پزخوینم ده گیزم قبیله کهم پهیدا نییه
بادی به هه شت	۱۰۶ صهد ههزار دل پیکهنی وها گول به دهم
188 6 184	١٠٥ ـ گا دەسترتىخىم گا دەگرىيىخىم غەرقىي ئاو و ئاور
120 (122 () 031	١٠٦ - ئەى (امام المرسلين ، شىمس الهدى ، بحر ال
ينه ۱٤٦، ١٤٥	۱۰۷ ـ رقحم به فیدات ئهی گولمی گولزاری مه
عه طر بار ۱۶۹ ، ۱۶۷	۱۰۸ بادی نهوروزی ئهوا هات گول وهشان و .
رخساری خوّت ۱۶۸،۱٤۷	۱۰۹ بهس بی جیلوهی زولف و خالان عاشقی رو
189 6 184	۱۱۰ لەسەرچى لێم زيزى چبو، چ قەوماو، ؟
ا بق العام ١٥٠	۱۱۱ ــ بغ ههوایی زولف و دڵ چاکم له رقی جانا ن
٩رچةم ١٥١،١٥٠	۱۱۲ ـ یار هاتهوه دهست و دلّی خوّم گرت و به س
تی من ۱۵۱ ، ۱۵۲	۱۱۳ ـ ئەرى خەندەى دەمت ئارامى دل كانى حەيا
104 (107 0	۱۱۶ـ لهبهر نازی چاوبازان خورد و خهوم نهماو
گاری گرت ۱۵۲ ، ۱۵۶	۱۱۹ـ دیسان به ههوری نیسانی دونیا رهنگی ژهنٔ
100 6 108	۱۱۷ـــ ئەو چاوائە وا خومارى نازن
100 6 107 6 100	۱۱۸ـــ ئەمان موطریب بنی ساقتی وابنی
ر له ئەحوالىم ١٥٧	۱۱۹ ـ به گولزاری ئیرهم ، قوربان ، دهپرسی گه
چاومەستان ١٥٨	۱۲۰ دلم پرخوین و خوینباره به غهمزهی نازی
ربه تنی ۱۰۸ ، ۱۰۹	۱۲۱ ــ سترتام به نازی فیرقهتنی ساقتی کهرهم که شه
ر خالمی یار دهدهن ۱۹۰	۱۲۲ـ جیلو,هی صهبا لههجهی شهمال بنوی زولف و
177 6 171	
سترتاوم ۱۹۲، ۱۹۳	۱۲۳ که ههستا زولفی رقی داپنرشی من لهو داغه

178 6 174	۱۲۶ ئەي نەشئەي خەندەي زارت شىرىن كاتى حەياتى
178	١٢٥ ما رايت الليل ان من لحظه صار الغدا
177 6 170	١٢٦ ـ ديسا نهسيمي به هار نه رم نه رم هاته خوار
177 6 177	١٢٧ ـ بلَّني پێيم گوڵي به هاريم له تنو تا به کهي جودا بم ؟
174 6 174	۱۲۸ به های گه بیات و گهشمارت و مفایی مولکی گیرانه
174	۱۲۹ تو سەرى زولفى بلاوت زولفى خاوت بامەدە
179	۱۳۰_ ئەرى ئەي بە زولف و روخسار صەنەمى چىن ماھتابىم

پێڒستێکي پارچه شيعره بلاونهکراوهکاني ديواني وهفايي

نيوه شيعرى يەكەمى ھەر پارچەيەك

٢ _ (مارات الليل أن من لحظة صار الفدأ)

١ _ ههرچي له سهر تق گهرّا شا بق به دهو لهتي روت

```
    ۳ دیسان به ههوری نیسانی دونیا رهنگی ژهنگاری گرت
    ۶ غمره و نیگهه و رق له خهمی زولفی دو تادا
    ۵ به بسیخ جیلوه ی زولف و خالان عاشقی روخساری خوّت!
    ۲ دیسا نه سیمی به هار نهرم هاته خوار
    ۷ بادی نه وروّزی ئه وا هات گولوه شان و عه طر بار
    ۸ نه ی نه شنه ی خهنده ی زارت شیرین کاتی حهیاتم
    ۹ به داغی زولفی یار و عاریضی وه که لاله سوتاوم
    ۱۱ که هه ستا زولفی رقی داپوشی من له و داغه سوتاوم
    ۱۱ یار هاته وه ده ست و دلی خوّم گرت و به سه ر چوّم
    ۱۲ دلم پرخوین و خوین باره به غهمزه ی نازی چاومه ستان
    ۱۳ ئه ری خه نده ی ده مت ئارامی دل کانی حهیاتی من
```

۱٤_ جیلوهی صهبا له هجهی شهمال بوی زولف و خالی یار دهدهن

١٥ ـ ئەي رەفىقان وەرنە يارىم زۆر زەلىلم دلشكاو

۱٦ ـ بۆ ھەوايى زولف و دڵ چاكم له رۋى جانانه بو ۱۷ ئەي لە سابەي سەرى زولفت بە نىگاو و خەطط و رق ۱۸ ئەي جەننەتى عەيشى ئەبەدم رى گوزەرى تۆ ۱۹ یه نجهی له حهنا بهستوه _ نایا _ گولم نهمرو ؟ ۲۰ به لیّوی تو به جاوی تو کهوا ههر مهست و سهرمهسته ۲۱ سهرگهشته و شيواوه وه کو سايه له دوته ۲۲ ئەرى ئەي زولفەكەت سەر تا قەدەم ھەر حەلقە و بەندە ۲۳ تو سهری زولفی بلاوت زولفی خاوت با مهده ۲۲ دولبهرا توبی و سهری زولفت به عاریض وا وهره ٢٥ ئەي خۆشخەبەر نەسىمى سەحەر بەيكى عاشقان ۲۱ قهد گوڵ و رق گوڵ و دهماني گوڵه ۲۷ روّژی طهره و کهیف و دهمی جونی کوتانه ۲۸ جین جین و تا تا [سهری !] زولفی حهریری بکهوه ۲۹ چاوهزیی موژدهی نهسیم تا له گولشهن دیتهوه ٣٠ ئەرى حەبىبى رەوانم طەبىبى دەردى جودايى ٣١ تا نير گسى تۆ نازى ھەبى غەمزە نومابى ٣٢ - شمرحى دەردى ئارەز قمەندى له كەس تەئثىرى نابى ٣٣ - زهدهی روتم ، به چاوی تو ، شیفام بی لیوه کهت نابی ٣٤ ئەمان موطرىب بى ساقتى وا بىخ ه ۳ سوتام به نازی فیرقه تی ساقی که رهم که شهربه تی ۳۱ که شانهی دا له زولفی تار و ماری ٣٧ ئەي غەزالانى خەطا ، ئاھوى جين كەبكى دەرى ۳۸ یارم که قهدی بهرزی صهد نه خلی شهجهر دینی ٣٩ ئەگەر چى بادى نەورۆزى نەويدى وەصلى گول دىنىي

محممهد عملق قهرهداغق

بسلمة الزحمن أحيم

.

ž. .

پيتى ئەلف

(1)

گهردشی چاوت قهراری عاشقی میسکین دهبا ساحیری چاوبهسته ، ئاری ، دل دهکیشی دین دهبا قیبله کهم به و زاری ههر وهك غونچه بویه پیکهنی دا بلین خهنده ی له گول دی ئابروی پهروین دهبا من کوتم : گرتی حهبهش که عبه ی جهمالت! ئه و دهلی : کاروانی میشکه بو شاری گول و نهسرین دهبا گهر ببینی طاقی پهیوهستی بروّت فهرهادی چین رقحی شیرینی به قوربانی به صهد نالین دهبا پیچ و تاوی زولفی خاو و ، رهمز و غهمزه ی سیحری چاو ئهشتهری چاوی دهکیشی ئهم له لایی دین دهبا نهشتهری چاوی حهبیبم دی به سینه مدا ده چی مهرههمی نازی طهبیبم بو دلی خوینین دهبا همرههمی من ده گهه نازانم ئه به د:

(1)

⁽١) ئهم شيعره له (خ)دا نيه ، له (هـ) وهرگيراوه .

تا (وهفایتی) لهو دهره بیّت و بچی مهنعی مهکه سورمه یی خاکی دهرت بوّ چاوی پرّ ئهسرین دهبا

(1)

سوجةِدى برده ئەبرۆت رۆژ لەسەر رة

شەوى دىنى كەتۆ زولف^(۱) وەلادا

ئەمن چاوم لە رۆژ وا پىز لە خوين بو

كە ئاوينەي جەمالى خۆي جەلادا

شهو و رۆژ هەر لەفيكرى زارى^(۲) تۆدام

به هیچی عومری شیرینم بهبادا

ئەرى*ن* ر**ۇ**حى بە لىيوى پىز لە خەندەت

ئەرىخ ھۆشىم بە چاوى سورمەسادا ^(٣)

له بهر طاقی برۆت بمرم چنابی

که من شابم له بن بالّی هومادا^(٤)

مورادی رقحمه بۆیه (ومفایت)!

به دڵ ماچێ له غونچهی لێوی نادا

(1)

- (١) (زو لف) ده بی وه کو (زو لفت) بخو پنر پتهوه .
- (۲) (زاری) ده گونجی مهبهست له (زار) دهم بی ، ده شگونجی (فیکر و زاری) بی ، واته: له بیر کردنه و شیوه ن و زاری تؤدام .
 - (٣) سورمهسا: به کل ریزراو .
- (٤) هوما : پەلەۋەرتكى ئەفسانەيىيە دەئتىن ستېمر بەسمر ھەركەسەۋە بكا دەبى بە پادشا .

1

تابی سەری كوڭمت بۇ كەوا زولفى بە بادا ىا رۆژى وېصالت شەوى ھىجرانى وەلادا ؟ خالی دەمتە يا مەگەسى حوققەيى^(١) شەككەر ياخۆ حەبەشىزادە لەنێو ئابى بەقادا ؟ خویّنین جگهرن طالیبی ئهو زاره دو عالهم ئەو جەوھەرە بۆ ھىجە بە دۇ عالەمى نادا ههر تاره کهوا مهسکهنی باری دل و رقحه صهد رقحی به بادا که بهداو پهرچهمی بادا بازازی شکا وهك دنی زارم گون و نافه تاتا سەرى زولفى كە بەسەر عارىضىدا دا [ئەو زارە كەوا ھەر بە تەبەسسوم ھەيە خالتى] [پيريٚكه دمڵێ گا له بهقا گا له فهنادا] حیرهتزهده یی (۲) نیر گس^(۳) و ئهبروّته (ومفایی) كافر نيه وا مهست و له ميحرابي دوعادا

(4)

⁽۱) مهگهسی حوققه: مهگهس: میش. حوققه: قوتتی بچت کی جهواهیرات و شتی به نرخ ، نازانم مهبهستی وه فایج له تیکرای (مهگهسسی حوققه) چیه! ده گونجی خالیک به لای لیوی خوشه ویسته که به و بین ، ئه و خاله که شهویسته کهی به قوتتی خاله که به قوتتی جهواهیرات و ددانه کانی به شه کر .

⁽٢) حيرهت زهده: سهر لني شيواو .

⁽٣) نيرگس: ليرهدا مهبهستي چاوه ٠

(بیا ای جان من ساقی فدای ساغرت بادا) (۱)

که مان سوتام که مان جامی له نوبه ی ده وره به ملادا

(هوا خود نافه میریزد صبا مشك ختن بیزد) (۲)

مه گهر دیسا به ده م بادا حه بیبم پهرچه می بادا

(گدا و بزم شاهان ، ما و وصل دوستان ، هیهات!) (۳)

له بهر وه ی ئاره قی کو لمی له باتی مه ی به مه ی نادا

(پریشان کرد چون بر چهره دو زلف عنبرین گفتی:) (۱)

به هاریک سو نبولی تاتار به باریک یاسه مه ن دادا

(عرق بر گردن ، خط بر عذار ، خنده در لعلش) (۱)

ده لینی شه ککه ر له مه ر عه نبه ر له گه ل ئاره ق له مینادا

(بچشم اشکبارم عکسی روی و موی جانان بین) (۱)

شه و و روژ روژ و شه و هه رد ق له نیو عه قدی ثریادا

(بهاری بوسه و ناکرده جان باشد بچشم اما) (۷)

ده مت وا بینه به چاوم به قه د بوه گه و هه ر له ده ریادا ۱۹؛

(1)

- (۱) وهره ئهى ساقى گيانى من فيداى پياله كهت بى .
- (٢) ههوا نافه دهرژینی ، صهبا شتیك دینی موشكی خوتهن دهبیزینی .
 - (٣) گەدا و بەزمى پاشاپەتى ؟ ئىيمە و گەيشىتن بە دۆسىتان ؟ زۆر دۆرە !
 - (٤) كاتى زولفى عەنبەرىنى بە سەر رقدا بلاوكردەوە وتى: .
 - (٥) عەرەق لە گەردەن و خەط لە زوڭف و خەندە لە ليودا .
- (٦) به چاوی فرمیّسکاویم عه کسی رق و مقی گیانان و (دولبهران) ببینه .
 - (V) نرخى ماچى نه كهرده گيانه به چاوى ئيمه .

ئهم نیوه شیعره له (خ)دا به و شیّوه یه که نوسیهان ، به لام له (هه)دا (بهای) و (چشمما)یه و ئهمهش له راستیهوه نزیکتره ؛ بوّیه وایش مانامان لیّكدایهوه .

(فغان و گریه، دل از غم روی تو در زلفت)(۸)
ده لنیی بن گول ده نالی شهو له نیو بولبول له صهحرادا
(« وفایتی »! تا منم گریان و سوزان در پی یارم)(۹)
تهمه ننام ههر له یاره گهر به ئاو و ئاورمدادا

(0)

ههر چی له سهر تو گه را شا بو به ده و له تی روت زولفی شکسته بویی دهستی له دامه نت دا صهد روح ئه گهر فیدا کهم ناگهم (۱) به خهت و خالت من نائومید و مهمروم هیندو له گولشه نتدا زولفت له پی کهت (۲) و خهط هات به ته مای قه تلی دل ئاخر به دهست خه طی خوت گرتت به کوشتنت دا ئه ی نه و به هاری خوبی روحمی به حالی بولبول نه وه که سهرمای هه ناسه ی له گول و یاسه مه نت دا ئه ی خه ط به زولفی دولبهر تو بویه فیتنه یی دل دل بی غه م و خه یال بو هاتی به گرتنت دا

(۸) شیوه ن و گریانی دل له غهمی رقی تۆ له زو لفتا ...

(۹) (وه فایح) تامنم و من ههم گریان و سوتانم ههر بن یاره ۰۰۰

(o)

(۱) (ناگهم) به (ناکمه = ناگهمه) نوسراوه ، بهلام دیاره ههلهیه و کیشه کهیش لهنگ ده بی ؛ بویه ده بی یان (ناگهمه خهت و . .) یان (ناگهم به خهت و . .) ، و ه ده شگونجی (ناگهمه به ختی خالت) بی ؛ چونکه رینوسی ده سنوسه که بهم جوره یه : «ناکمه بخت خالت» .

(۲) (کهت) له دهسنوسه که دا (که وت) نوسراوه ، به لام بهم جوّره سه نگی شیعره که تیک ده چی ، له بهر ئه وه و له بهر هاوسه نگی له گهل (خهت) و له بهر ئه وه شیعره که تیک ده چی ، له بهر (کهت) به کار ده هینی لامان وا بو راسته کهی (کهت)ه . ئهم نیوه شیعره تیکرا له نگی تریشی تیدایه .

وا تیمه که عهزیزم کوشتمت^(۱) و نائومید بوم دهستم که گهر نه گهییی خوینم له گهرده نت دا به قسهم بکه (وهفایی) بسره هه تاکو ماوی وه صلی به قا به گایات ئه واله مردنندا

(7)

له و شاره خهده نگی صه نه میکیم له جگه ردا شوخیکه غهمی تایینه داری به قهمه ردا (۱) خهملیوه وه کو گول به به به و به رگی به هاری خهملیوه وه کو گول به به به رو به رگی به هاری خوی گول ده می گول (چه بکه ن)ی (۲) گولناری له به ردا بو ذه وقی ته که للوم (۳) که ده می ها ته ته به سسوم (۱)

خەندەي لەدەمى غونچە و طەعنەي لە شەكەردا

شه زیانه لهسه ر مو لکی دلم غهمزه و و نازی برینکی به جوت دین وه کو نهشته ر له جگه ردا (ه)

که نجینه طهلیسمی ههیه بهو چاوه لهسهر هیچ و هو در این میلی و در این میلی در این میلی و در این میلی در این در این میلی در این در این در این میلی در این در ای

⁽۳) (كوشتمت) له دهسنوسه كه دا (كوشمت) نوسرابو ، به هه لهم زانى .

⁽۱) غهمی . . . (ح) غهم ئاوینهی داری له قهمهردا .

⁽۲) چەبكەن (ح) چكەن ، چەبكەن راسىتە و چەبكەن : جىۆرە پۆشاكتىكە ئافرەت لەبەريان كردووە و لە لاى چەپەوە داكەنراوە .

⁽٣) تەكەللوم: قسىەكردن .

⁽٤) تەبەسسوم: زەردەخەنە.

⁽ه) بوييکی (ح) بوييکه .

⁽٦) زولفي (ح) زولفت .

تیرت که قهراری جگهرم بو وه دلم کهوت
تا روّژی حهشر داغی خهدهنگت له جگهردا^(۷)
نالنیکه ههمه وهقه له شهوقی سهری کولمت
عومریکه ههمو صهرفه له نالینی سهحهردا

ههر لهحظه (وهفایی) وهکو بولبول که دهنالی

کهس مهنعی نهکا عهشقی (گولهندام)ی^(۸) لهسهردا

(Y)

مهششاطه (۱) که شانه ی لهسه ری زولفی صهنه م دا ئاشفته گییی (۲) حالی (وهفایی) له قه لهم دا قوربان وه ره سهیریکی دل و عاله می دل که ههر زهوقه به دل ، شهوقه لهسه ر ، ئاهه له ده مدا ئاوینه یی دل وا له جه لادا (۲) به ته جه للی (٤) دیوانه یی روت که ی له هه وای شه و که تی جه مدا ؟! بو خاطری خه ندیکی به ره نگی گول و باران عاشق ئه وه تا هه رکولی گریانی له ده مدا

(Y)

- (۱) مەششاطە: ئەو كەسەى سەر شانە دەكات .
- (٢) ئاشفته گي: پهريشاني و پهريشان حالي .
 - (٣) جهلا: روناكي و جواني .
 - (٤) ته حه للي : به رزى و شهره ف .

⁽٧) ئەم پارچە لە (ح) و (ن)دا ئاتەواوە و شەش شىعرە ، جياوازى (ح) و (ن) وەك بەك واپ .

⁽۸) گو له ندام: خو شهویستی وه فایج بوه و ، نافره تیکی جوان و ناسراو بوه و، وه فایح له گهلی شیعردا ناوی ده با .

خهنده ی گولی زارت که نه بقر باعیثی مهستیم (۵)

بقرچی دلمی من دهستی له گولزاری ئیرهم دا ؟

گاخر سه گی خاکی دهری تقر بقوم به جودایی

مروهت نه بو تیغت له سهری صه یدی حهرهم دا

رقحم به نیثاری (۱) قهده مت ! بقرچی ده تره نجی ؟

رقحم که به من بایه ، وه کقر دل ، چییه ؟ دهم دا !

وا عاشقی زار و که مهری تقریه (وه فایی)

له و نیوه و جود دیکه له به بنی دو عهده مدا

(A)

کاکولی بهدهم باوه که بادا به بهدهندا(۱)
بازازی شکا نافه بهسهر چین و خوتهندا

ازرکانه گولم پهرچهمی کهوتوته عوزاری (۲)
وهك سونبولی (۳) ئاشفته لهبهر بهرگی سهمهندا (۱)
تا ههوری بههاری نه بزوت غونچه نه پشکوت
بویه ده گری خهنده به سهر گریه یی مندا

()

⁽٥) مهستیم: له (خ) دا به هه له (مستم) واته: بی نوخته ی (ی) نوسراوه ، به لام هه له یه .

 ⁽٦) نیثار : رژاندن و پهخش کردنهوه . مهبهست شتیکه ؛ وه ك نوقل و شه کر و خورما له کاتی هاتنی دؤست و خوشه و یستدا هالاده دریت و دهبه خشریتهوه .

⁽۱) بهدهندا: به هه له (خ) دا (بهندهندا) نوسراوه .

⁽۲) عوزاری: عوزار ، که به شیّوه نوسینی کون ناوا (غداری) بنوسریّت ، هه لده گری (عوزاری) بی و هه لیش ده گری (غهدداری) بیّت .

⁽٣) سونبول: جوّره گيايه کي بوّن خوّشه .

⁽٤) سەمەن: گوٽيکي جواني بۆن خۆشە.

گویا وه کو من به و قه ده سه و داییه زولفت سه رگه شته یه وا تا به ری پیت چین به شه که ندا [من کوشته ئه تو به و ده مه شیرینه مهسیحم] هیشتا دله که م سه رخوشه نایته وه سه رخو سه رخوشه نایته وه سه رخو ساقتی به که ره م دوینی که جامیخ کی به من دا (۷) ماچیکی ده مت خوینی شه هیدی سه ری زولفه سائه و ده مه وایینه که من خوم له ره سه ن دا (۸) وه که و دو و له ب ، عاریض و خه ط ، دایقه به خشن وه کهی به سته یی زه رزیکه دو صه د به رقی لو ئالی ؟ کهی به سته یی زه رزیکه دو صه د به رقی لو ئالی ؟ نه و خه نده مه گه ر مو عجیزه وادی به ده هه ندا بو روزی نیثاری قه ده مت که شکی (وه فایی) بو روزی نیثاری قه ده مت که شکی (وه فایی) مروارییه په روه رده له نیو کانی یه مه ندا

(9)

لیّوهٔکهی ئالّت ده لیّن : عاشق له ستوتان بهردهدا زهزرّهیهك نتوره به لین ئاگر له ئینسان بهردهدا من له سیرری حیکمه تی چاوت عهجهب ماوم ، عهجهب ! ئهو نهخوشه خوینی قهلبی من به موژگان بهردهدا

⁽٥) تەشنە: تىنــق .

⁽٦) ذهقهن: چهناکه .

⁽۷) له (جامیکی بهمندا) و (گریه یی مندا) دا ئهگهر پهیزه وی ته واوی سهره وای ههمق شیعره کان بکری ده بی له ههردق جیگه که دا (مه ندا) بخوینریته وه ۰۰

⁽A) رەسەن: پەت و گورىس .

ئەژدەھاى زولفت طەلىسىمىتىكە لە سىيحرى بابلىق مىھرى ئاگر شوعلە دەگرى ، ماھى تابان بەردەدا ھىندويى خالت وەنبىو باغى جەمالت كەوتو، باغەبان خانەخەرابىي ! بۆچ گولستان بەردەدا ؟ لىيوى ياققت (١) ئەگەر ققتى رەوانى عاشقە يېتىم بلىي : وەجھى چيە ئاگر لە ئىنسان بەردەدا ؟ زارى تۆ گولزارە خۆ ، بۆچ ئابى حەيوانى ھەيە ؟ سەروى تۆ ئازادە ، بۆچ نارنج و روممان بەردەدا ؟ لىيوى ئالت چاوى كالت بق نە فىتنەى دىن و دل حەقيەتى – باللە – (وەفايى) دەست لە ئىمان بەردەدا !

(1.)

(ما رأیت اللیل آن من لحظة صار الغدا)

(فی الذوایب وجهك ام فی الدجی شمس بدا ؟)(۱)
قهط نه هاته دهست و جارئ نه بوه ئارامی دلم

تا قیامهت داغی زولفانت له جهرگی ئیمه دا

بمکوژی ، صه د جار دهرم کهی ، رقی من و خاکی دهرت

(کیف یحرم سائل من بابك حاز الندی ؟) (۲)

(4)

(١) (ياققت) دەبى وەكق ياققتت بخوينىرتىتەوە .

(1.)

- (۱) (له کاتیکهوه روّژ بوه تهوه شهوم نهدیوه . رقی توّبه لهنیّو زو لفتدا ، یان روّژه له تاریکی شهودا دهرکهوتوه ؟) .
 - (٢) (کهسیّك له دهرگای تق بهخششی دهسکهوی چوّن بی بهش ده بی ۱) .

ئاگرى عيشقت له رقحم بهر بوه سهرتا قهدهم وهك نهيستان ههر دهسق تيم مات و خامو ش بي صهدا دڵ به مهحضی روئیهتی زولفت به رقداً کهوت و مرد مردم و نهمزانی : نه گهنج خستی نه ماری پیوودا ؟ چه ند به ناز دێوو دهچێ سهرخوٚش و شوٚخ و شهنگ و مهست ئەي گوٽبي نازدار ، ئىلاھى ، باي خەزانت لىخ نەدا! باغ دەبىخ ھەر گوڵ فرۆش بىخ يار كە دىتتە پىتىكەنىن با دمبی عەنبەر بە بادا ئەو كە زولفان بادەدا دین و دڵ صهبر و قهرارم چۆته رێگای یهكنهظهر تَوْ بَلَيْيِي ئُهُو شَوْخُهُ وَا سَهُر مُهُسَتُهُ قَهُطَ بَيْتُهُ (٣) رَهُدَا ؟ بۆچ برۆم لىخ تىكىدەنىمى رۇت وەردەگىىزى ، چاوەكەم ؟ كابه كه چ بو ؟ قيبله گۆزا ؟ ماچێكم لهو لێوهدا ! دەست و دامان زولفه کەت كەوتۆتە بەرپىت و دەلىخ : تۆ غەنى من بىي نەوا ، تۆ پادشاھ و من گەدا خەندە بەم شىرىنىيە ، دەم بەم نەق نەى حىكمەتە قهط (ومفايح) نه بوه وا خوّش بين : خه بهر بين مو بته دا ! (٤)

-11-

به خوزایی نیه سوتاوی روته عاشقی شهیدا له روتی دیوه جیلوهی ئاتهشی (سینا) له سینهیدا

⁽٣) رەدا: بەلىن دان ، رازى بون .

⁽٤) نالى لەم مەعنايەدا دەلى:

⁽⁽ وهصفی روخساری له فیکری بهنیئادهم بهدهره)) ((ئیبتیدای مهدحی دهمی وه ک خهبهری بی نه ثه ده))

بروانه: مهلا عبدالكريمي مدرس ، ديواني نالي ، ل: ١١١.

کو تم : عەقدى (ثریا) ماهى من تەنگى شەكەر نەى بو كەچى بۆ راستى ئىعجازى خۆى يارم لە خەندەىدا

عه صای فه تحی موسا کول بق به موعجیزه شکافی کرد (۱)

که فیرعه و نی خهطی هات و ئیجاطه ی طقری کو لمه ی دا

درۆت فەرمقى(٢) حەزم بىخ نايەلىم ، گەر راست دەلىيى سادەى ! فەزەنگى قەومى دەججال ــ ئەى مەسىجا ــ دەورى كەعبەيدا

له سینه مدا چ شیرین دل ده فالیّنی به مهحزو نی و درن له و شیوه گوی بگرن به شین و شیوه نی بهیدا (۳)

مه کهن مه نعی (وه فایت) چونکه سهر گهردانی جانانه لهسهر دینی که شیخی خانه قا بردی که تو به ی دا

- 11 -

ههر که دی جهننهت به رقدا^(۱) زولفی پرتابی شکا تاری^(۲) سونبول ، حورمه تی گوڵ ، بهرگی سیرابی^(۱) شکا ماهی شهو گارام به خهنده هات نیقابی کردهوه ئاسمان نهظمی (ثریا)⁽³⁾ شهوقی مه هتابی^(۵) شکا

(11)

- (۱) شکافی کرد: لهتی کرد.
- (۲) (فەرم<u></u>قى) : (فەرم<u></u>ق) راستتره .
- (٣) (بهیدا) و کو (بیدا) نوسراوه .

(11)

- (۱) به رودا (ن) به رویدا .
 - (۲) تاری (ن) نازی .
- (٤) ثريا: كۆمەللە ئەستىرەبەكە . (كۆ) .

[کارگاه خاکی به سهر وهستا به رّق و سینه بروت!](۱) نرخی قاقوم(۷) ، قه دری خهر (۸) ، بازار ری سنجابی (۹) شکا دهوری طقری کو لمی دا(۱۰) فیرعه و نی خه ط چاره ی نه هات کهی در یّغا صه د که رّه ت مقرسا به بی تابی شکا! طاقی (۱۱) په یوهستی برقت و ا بق به قیبله ی خاص و عام که عبه گهر بی خوی بزانی پشتی میحرابی شکا که س نیه له و نیکته حالیم کا (وه فایت)! دولبه رم خوی ده می هیّنا ، نه من گهستم (۱۲) ، دلی بابی شکا!

- 17 -

غهمزهدهی زولفم به غهمزهی چاوی حهیرانم ده کا به سته یی داوم فه زه نگی تیره بارانم ده کا اعاشقی زارم له سهر هیچ ئه و نیگاره ده مکوژی طیفلی نادانم له سهر ماچی له گریانم ده کا] [داعیهی ئاوینه دینی کوفره نه ك روحمینکی بی حهقیه تی به و چاوه کالانه که تالانم ده کا]

⁽٥) مههتاب: مانگهشهو ٠

⁽٦) کارگاه ... (ن) (کارگاه خاك سروستان بردوه سينه تراب) ئهم نيوه شيعرهم له ههرد و نوسخه که دا بو راست نه کرايه و ، بويه ليره دا وينه ی (ن)م به رينوسه کهی خوی نوسی .

⁽٧) قاقوم: پیسستیکی سپی و گهرمه لهبهر ده کری ٠

⁽A) خەز : حەرىر .

⁽٩) سنجاب: سموّره ٠

⁽۱۰) كولم (ن) (گلم) دياره ههلهيه .

⁽۱۱) طاقی (ن) تاقی ۰

⁽۱۲) گەستم (ن) گەزتم .

- 18 -

نهسیمی بادی نهوروزی شهمیمی عهبههری هینا بهریدی عاشقان دیسا(۱) پهیامی دولبهری هینا

(17)

(۱) ئەم نىتقەشىعرە مامۆستا ھىدەن پىلى وابق ھەللەى نقسەرە و بەم شىدوەى خوارەوەبى باشىرە:

((دهم بمدهم (وا) وهجهی جیلوهت (همست) و حمیرانم دهکا))

(11)

(۱) دیسا (ح) دیسان (عهبههر): به نهرگس و یاسهمین دهوتری .

2

نهوید کهی عاشقانی دل نیگار یار (۲) هاته سهر خه نده صه دایی بولبولان دیسا دره ختی گول به ری هینا مه گهر رقی که و ته (۲) زولف و رقی حه بیبم بادی نه وروزی حه یا خه به دو نیا داوه بغی (۱) گول عه نبه ری هینا به فه تحی دل ده لیبی یار زولف و سینه و رقی وه ده رناوه له نه سرین و گول و سونبول به هار هات له شکه ری (۵) هینا ده لیبی چاوی منه هه وری به هاری ده م به دهم ده گری ده لیبی کاهی منه به رقی دره خشان کاوری هینا هه وا چق پر به دامانی ده رو ده شتان گولی کیشا صه با هات پر به جیبی کوهساران عه نبه ری هینا له نیو (۱) به زمی وه نه و شو و خو و که ناران لاله په یدا بق به تاریکی خضر بغ چه شمه شای که سکه نده ری هینا که کیسلامی به هار فتوای جیهادی کافری ده ی ده دادی هینا که کیسلامی به هار فتوای جیهادی کافری ده ی ده دادی هینا که کیسلامی به هار فتوای جیهادی کافری ده ی ده دادی هینا که نه به رنیزه ، گول شه ن شای گورز و ، سوسه ن خه نجه ری هینا

صه لا : بانگ و هاوار . ئەوترى : صەلام لى رابى .

⁽۲) دلّ نیگار یار (ح) دلفگار مار . ماموّستا هیّمن لای وابق نهم شیعره ناوایه: ((نهوید ! نهی عاشقانی دلّفیگار یار هاته سهر خهنده))
((صهلا ! نهی بولبولان دیسا درهختی گولّبهری هیّنا ۰))
نهوید : موژده .

⁽٣) روى (ح) ريني . له (ه) يشدا به (ريني) نوسراوه و ، ئهمهش راسته .

⁽٤) بۆي (ح) بـــۆ ٠

⁽٥) لەشكەرى (ح) شەكرى ، ديارە ئەمەى (ح) ھەللەيە ،

⁽٦) له نيّو (ح) له بـهر ٠

⁽V) دهی: یه کهم مانگی زستان ، به فران بار .

⁽A) گولشهن (ح) گولبهن .

نیثار ئهفشان به پائهندازی سولطانی به هار هاتن سهمهن دیبا ، شهقایق ئهتلهس و ، گول مهخمهری (۹) هیّنا له شایی داره گول مهسنه دنشین بو هاته پشکوتن چهمهن تهختی زومه زرده (طل !] (۱۱) یاقوت ئهفسهری (۱۱) هیّنا له به زمی نیر گس و نهسرین به دهفعی (۱۲) چاوه زاری گول وه نهوشه دهسته دهسته عود و ، لاله مهجمهری (۱۳) هیّنا له مهیخانهی چهمهن به زم و (۱۲) طهرهبیان گرت قه ده ح نوشان شهقایق (۱۵) باده ، زه نبه ق (۱۲) شیشه ، نیر گس ساغهری (۱۷) هیّنا له چههچهی ساز و نه غمهی عه نده لیبان (۱۸) سوت هه مو دونیا صه دایی تارزه ن ، ئاوازی خوش خوان ، ئاوری هیّنا حیکایاتی غهریه ی پییه بولبول جو مله خوکر دی حیکایاتی غهریه ی پییه بولبول جو مله خوکر دی

⁽٩) مه خمه (-7) مه جمه (-7) مه خمه (-7) به (-7) به (-7)

⁽١٠) طل (ح) گوڵ له . ئهم نيوه شيعرهم بۆ اراست نهكرايهوه .

⁽۱۱) ئەفسەر: تاج.

⁽۱۲) به ده فعی ... ئهم شیعره له (ح)دا تهواو نه کراوه .

⁽١٣) مهجمهر: ئاگردان ، مهقه لي .

⁽۱٤) بهزم و (ح) بهزمی . شیعرهیش له (ح) دا ناتهواوه .

⁽١٥) شەقايق: گوٽيکي سوري جوانه.

⁽١٦) زەنبەق: گوڭيكى جوانى بۆن خۆشە ، گەلى جۆرى ھەيە .

⁽۱۷) ساغهر: ييالهي شهراب.

⁽۱۸) عەندەلىب: بولبول.

⁽۱۹) چاپار: ولآخی پوسته . له مهوبهر ئهو سهردهمهی کهرهسهی هاتوچوی گورجو گول پهیدا نهبوبو ، بو مهبهستی ئیشروکاری پوسته که لکیان له ئهسپو ولاخی سیواری وهرگرتوه و له سیهر ریّگاکاندا چهند قوّناخ دانراوه و ، ههر قوّناخیّك چهند ئهسپی چاپاری چاکی تیّدا راگیر کراوه، بهو ئهسپانه وتراوه: ئهسپی چاپاری . ئهم شیعره ئهوه ده گهیهنی له سهردهمی (وفایی) دا روّژنامهیه یه به ناوی ئهختهر بویی .

⁽٢٠) له باغاندا (ح) له باغان وا ٠

⁽۲۱) شأدابي ههواي (ح) شاداب و ههوا .

⁽۲۲) لیره به دواوه له (خ)دا نیه ، وا دهرده کهوی نوسه ریان دهستی نه کهوتوه ، یان بیخی ساخنه کراوه ته وه ، یان هیه رهویه ک ، به نه ندازه ی نهو پینج شیعره ی بو برداوه ، نیمه نهو پینج شیعره مان له (ه)وه له گهل به راوردی (ح)دا ته واو کرد .

⁽۲۳) ئارامی دهرونیان دا (ح)ئارام و دهو لهتیان دا .

⁽۲٤) خەملىوە (ح) غەمزيوة .

⁽۲۵) دامادی (ح) داماد و . داماد :

⁽٢٦) شهونم (ح) شهبنم .

⁽۲۷) چاوه روانی ... (ح) چاوه روّنی لیده کهن (وکبرمیان دینی!) .

⁽۲۸) بایی سهبا (ح) بادی صهبا ۰

⁽۲۹) ئافتاب: هەتاو ،

⁽۳۰) ماهد رقیان و ۰۰۰ (ح) ماهد رقیان ثهنایشگری ۰۰۰

⁽٣١) له (ح) دا همردق (له) كه به (به) نقسراوه ٠

به بنی شاباشی سهر به قسهی (۲۲) (ومفایق) گوڵچرا نابنی که بولبول (۲۲) ههر زمانی ههن هه نده پهروانهش سهری هینا

⁽٣٢) به بن شاباشی . . . (ح) به بن شاباش سهری قسمی وه فایع گول چراغ . .

⁽۳۳) که بولبول . . . (ح)که بولبول همر زوبانی همرزه پمروانهی سمری ماموّستا هیّمن لای وایه نهم نیوه شیعره ده بی ناوایی :

⁽⁽ که بولبول همر زمانی هانی پمروانهش سمری هیّنا)) .

پیتی بی (۱)

بۆ لهبی جانان _ به چاوت _ من ئه وا بو مه که باب (دوستان ساقی کجا تا در دهد جام شراب ؟) (۱) شه و به زوّژ ئالآوه یا سو نبول له دهوری به رگی گول ؟ (یا پریشان گشته بر روی تو زلف پر ز تاب ؟) (۲) دا بزانن روّژ و شه و هه رد و له لایه که دینه ده ر (زلف روی خود عیان کن بر فگن بند نقاب) (۲) ذهوقی خه نده و شه وقی جیلوه ی تویه حه برانم ده که ن (شهد و شکر بین که ریزد از تکلم افتاب) (۱) ماچی لیّوت ئه و ده مه ی خوّشه که بیّیه پیّکه نین ماچی لیّوت ئه و ده مه ی خوّشه که بیّیه پیّکه نین (خوش بود گل بشکفد بلبل شود زو کامیاب) (۵)

⁽۱) دۆستان ساقى لە كوييە تا جامى شەرابم بداتى .

۲) یا زولفی پر له تاو به سهر رقی تؤدا بلاوبو ه ته وه ؟

⁽٣) زولف و رقى خوّت دەرخەو بەندى چارشيّو لاده لەسەرى .

⁽٤) كاتيك هەتاو (كە دۆستەكەيەتى) قسىلە ئەكات ، بېينە چۆن شىلەھد و شەكەر دەزژينى ،

⁽٥) جوانده بي كاتي گوڵ ده پشكوي و بولبول لييهوه به ختهوه ر ده بي ٠

مهوجی گریانم گهیشته رقی و چاوی لی نه کرد (سیل بر گلشن زد و نرگس نمی خیزد ز خواب) (۱) له و دهره مه مکوژه چونکه شیتی زولف و رقیی توم (عاشقم صید حرم، سودایی و مست و خراب) (۷) قهط به مفتی دامه نی ئیدی (وه فایت) فرصه ته (گوشه ه گلزار و ، جام باده و ، بانگ رباب) (۸)

⁽٦) لافاو دای بهسهر گوٽزاردا کهچی نيرگس لهخهو رانهپهري .

⁽۷) من عاشقم ، من نیچیری حهرهمی کهعبهم ، من شینتو مهست و سمرخوشم .

⁽۸) گوشهی گو لزار و ، جامی مهی و ، بانگی روباب .

پیتی تی

(1)

ئه لئه مان سهر تاقه ده م سق تام و جانانم نه هات چاو له سورمه ی خاکی رئی بقرم راحه تی جانم نه هات خال و خه ط گولزار و ره نگی شغرخی بنی باکم نه دی زولف و رق هیندق فه زه نگی شاهی خق بانم نه هات ئه ی عه جه ب گریام وه کق هه وری به هاران و که چی پیکه نینی ئه و گوله ی کاکول پهریشانم نه هات چاوی خوینین غهرقی پهروین بق له بنی میهری (۱۱) گولم مات و حه یرانم له سهر چی ماهی تابانم نه هات ؟ حه لقه یی زونناری (۲) زولفی بق به میحرابی د فرعام تورکی کافرکیش و یاری ناموسولمانم نه هات تورکی کافرکیش و یاری ناموسولمانم نه هات

(1)

- (۱) میهر: میهر ناوه بو گهلی شت ؛ وه ای : فریشته ی خوشه ویستی ، مانگی حموته می سالی شهمسی ، جوره گیایه ای . . . تاد لیره دا مهبه ستی و مهجه بیمته .
- (۲) زوننار : جوّره همودا و پهتیکی تایبه تیه مهسیحی له پشتیان دهبهست.

ته شنه له بدیوانه بوم ، سه رگه شته یی ظو لماتی غهم دولبه ری بالا بلاوم ئابی حه یوانم نه هات که عبه یی رقحم ، حه بیبی من ، عه جه ب په یدا نه بو قیبله که ی دینم طه بیبی ده ردی په نهانم نه هات نه ی صیفه ت نالینمه ، بولبول طه ریقه ت شینمه شای شه که رلیوان (۲) گولو ئه گریجه له رزانم نه هات بو به خوین غونچه ی دلم ، نه مدی هه وای خه نده ی گولم سوت ده رو ژورم ، صه دای به رقی به ها را نم نه ها چه ند گریام هه وای عیشقم له سه رخالی نه بو غه رقی طو فان بوم که چی ته سکینی سوتانم نه هات! غه رقی طو فان بوم که چی ته سکینی سوتانم نه هات! وه له رو دو فاین) تا به که ی بگریم بنالینم بلیم :

(7)

نیگارا ئهی به غهمزه ئافهتی دل چاوی بیمارت ئهمان سهر تاقهدهم سقرتام له دقری نقری دیدارت دهسا روحمی وهفادارم به حالی دادو هاوارم که وه ك بولبول دلی زارم دهنالی بو گولی زارت سهرم ناوی ئه گهر نه یخهم به حه لقهی پهرچهم و چاوت دلم ناوی ئه گهر نه یکهم به فیدیهی چاوی عهیبارت ئهسیری زولفی خامی توم ، شه هیدی رهمزی چاوی توم

ئەمن گیراوی داوی تۆم ، به صهد جی دل بریندارت

⁽۳) له ماموّستا (هیّمن) م بیست که مهبهستی (وه فایق) له (شای شه کهر لیّوان) سهیزاده مهریهمیّکی سابلاّخی بوه و ماموّستا (هیّمن) خوّی ئه و باسه ی له سهیزاده بیستوه .

شههیدی نازی توّم و داغداری باغهبان ئهی گوڵ له دوری توّ بنالم ؟ یا لهسهر بیدادی ئهغیارت ؟ ئهمن نهمدیوه هیندو باغهبانی باغی جهننهت بیخ به شیرینی چ دلکیشه ؟ بنازم ! خالی روخسارت لهلایی شه ککهرستانه ، لهلایی ئابی حهیوانه ئه گهر گوڵ بی ئه گهر غونچه لهب و زاری شه کهربارت (ومفایی) ، دور له وهصلی توّوه ، پابه ندی طهلیسمینکه لهسهر گهنجی جهمالت کهوته داوی زولفی رهشمارت

(4)

دیسان به ههوری نیسانی دونیا رهنگی ژهنگاری گرت
گول زهرد و سور هاته دهری دهشت و صهحرا و کوهساری گرت
دیسان به نهغمهی زیر و بهم(۱) ، بولبول دلمی به دهرد و غهم
له تاوی غونچهی گول بهدهم ، ساز و سهمتور و تاری گرت
بو خاطری گول وهدهرکهوی ، به خهنده ههستی له خهوی
ههوری بههاری ناسرهوی ، شیوهی عاشق و دلداری گرت
گول له باغاندا جوشاوه ، رهنگ رهنگ صهف صهفیان کیشاوه
لاله دهلیی دل گیشاوه ، کهناری جویباری گرت
صهدای سی تا لهو خواره دی ، ئاهه نگی تاره دیاره دی
یا صهوتی قومری و ساره(۲) دی ؟ بهزمیان به روی گولزاری گرت
بولبول ها تبوه حالی مردن ، بهرگی غونچهی وه لا بردن
تا تیر ده بی له ماچ کردن ، خار گهرده ن و با زاری گرت

(4)

⁽۱) زیر و بهم: ئامیریکی مؤسیقایه.

⁽۲) سار: بالنده یه کی بچکولهی کونجری دهنگ خوشه .

لاله سهر تابي خو تناوه ، حهر كي به جهند جير سوتاوه دُّنی ههر وهك من شنواوه ، داغی زولف و رقی یاری گرت هه تا نه گریم نه زوا صهبرم ، دامانی یار که نگی بگرم له بهر عومری قومری بمرم ، سهروی له نیو که ناری گرت باران نه کهن بازی نه ظهر ، بهرده نه صهیدی بازی کهر زۆرم دى بازى بىي خەبەر ، شابازى دەولەت يارى گرت رۆژنكى يېرى مەيكەدە (٢) ، فەرمۇي : دلت بە ھىچ مەدە ئەو دله يىز لەمەفسەدە ، عەكسىيكى رقى دلدارى گرت غافل بوم جاریّك له نه كاو ، رهنگى غهیریّكم كهوته چاو قەلىبى سەلىمى ناتەواو ، [نەخۆش بۇ لىيم !] ئازارى گرت کاری دلم چلرۆژه^(۱) ب**ق** ، نەك بیکاری و دەرویزه^(۰) ب**ق** مەقصىق دى من (پيرۆزە)بىق ، ئەو رۆيىي (بىق تىيمار)ى(٦) گرت ئەو نەفسىي بىي ھەوابىي من ، سەركەش بۇ بىي رەضاپىي من جامی جیهان نومایی من ، سهر زمده بو غوباری گرت لهسهر طاقی برقی جانانه (۷) ، شهیدای زولفی بهریشانه سهوداسه ر نهو دل دیوانه ، قیبلهی بهردا زونناری گرت پیری من و دؤستی خودای ، رقحم فیدای شهرط و وهفای دیسا له به ر نوری ضیای ، ههرد ق دونیا نه نواری گرت

⁽٣) مەيكەدە: مەيخانە .

⁽٤) چلرۆژە: مەبەست لە چل رۆژ رياضەتى صۆفىيانەيە .

⁽ه) دەروتىزە: ســوال .

⁽۷) (لهسهر طاقی برقی جانانه) کهمیّك لهنگه، ماموّستا هیّمن لای وایه (سهر) زیاده و به ههله نوسراوه .

له و صه هبایه (^{۸)} رقحی دله ، ئاره قی رقی به راگی گوله زانج دلم بی حاصله ، ده ستی دلی بیماری گرت له سایه ی روزی هیمه تی ، (وه فایت) بو به جه ننه تی نه خلی صنه و به رصوره تی ، بار بار به ری گولناری گرت

(()

گو له ندام ئه ی طه نافی (۱) گه رده نم زولفی په ریشانت عیلاجی ! چاره یی ! روحمی ! ئه مان (۲) دهستم به دامانت غه ریبی توم ، نه خوشی تو (۱) به گوشه ی چاوی بیمارت ئه سیری توم شه هیدی تو (۱) ، به توکی تیری موژگانت ئیساره ت (۱) ئافه تی رقحم ، که لامت غاره تی دینم ته به سسوم سیحری لیوانت (۱) ، ته که للوم ره مزی چاوانت مه گه ر (۷) سه رتاقه دم زولفت وه کو من خاو و شیوا بی که سه رگه ردانی (۸) سه و دایه له سه رچاکی گریبانت

({ })

- (۱) طهنافی گهردهنم (ح) طهنابی گهردم . دیاره هه لهیه .
 - (٢) ئەمان (ح) دەسا .
 - (٣) تۆ (ح) تۆم ٠
 - (٤) تۆ (ح) تۆم ٠
 - (٥) ئیشارەت (ح) ئیشارەي ٠
 - (٦) ليّوانت (ح) شيرينت .
- (٧) مهگهر . . . (ح) مهگهر تا قهدهم زو لفت ههر وه کی من خاو و شیوی کهی .
 - (۸) سهرگهردانی (ح) سهرگهردان و ۰

⁽۸) صفهبا: به به له کیش دهوتری و به شهرابیش دهوتری ، لیر ده مانای دقهمه .

دەڭنى شەككەر فرۆشى شارى مىصرە وا بە شېرىنى ر بنازم! ـ خالمي وهك هيندو له گۆشەي ليوي خەندانت (^{۹)} ئه گهر دل بو ئه گهر دین دامه سورمهی چاوه کان ، ئیدی به سم سهودازهده و ریسواکه ت*ۆبی و دین و ئیمانت*! ^(۱۰) طەلىسسى بابلە سىحرى حەلالە رەنگى رەيحانە شكەنج و بەندە ، ياخۆ جىخدلانە زولفى سەرشانت ؟ به ئازادی لهکن خوی شهرهیه(۱۱) من مات و حهیرانم گوڵ و نارنجی بهر (۱۲) هیّناوه خوّ سهروی خهرامانت لهبهر چاوت بگریهم ، یا له دهست تغ داد و هاوار کهم ؟ لەبەر نەيزەنگى مەستان (۱۳) ، يا لە سىحرى رەنگى دەستانت ؟ دلْم سەودازەدەى بالاتە خۆم دلدارەيى ئەبرۆت به بالا دل بهلا گیزت ، به ئهبرۆ خۆم بەقوربانت له دادی من بپرسه جاری ئهی (۱٤) سولطانی عیشوه و ناز بەناھەق بۆچى بىكۇژى (١٥) ئىشىارەي چاوى فەتتانت؟ (ومفایح) کهوته حهلقهی زولفت ، ئیدی مهیده بهر موژگان که من کوشتهی طه نافت بوم چ لازم تیره بارانت ؟ (۱۱)

⁽٩) خەندانت (ح) زەنەخدانت .

⁽۱۰) ئەم شىعرە و شىعرى دوايى لە (ح)دا نيه .

⁽۱۱) شهرهیه (ح) شبههیه .

⁽۱۲) گۆل و نارنجى بەر (ح) ھەمق نارنجى بەر .

⁽۱۳) نەيرەنگ: فىل و تەلھكە .

⁽١٤) (ئەي) لە (ح)دا نىــە ،

⁽۱۵) بمکوژێ (ح) کوشتومی .

⁽۱٦) گولمندام له سابلاخ مهشهور بوه ، ژنبکی زوّر جوان بوه ، وهفایی ئهو شیعرهی بوّ ئهو داناوه ، میرزا ئهحمهدی رهئیس کورّی ئهو ژنه بو خوّم دیومـه ، (هبّمـن) ،

غهمزه و نیگهه و رق له خهمی زولفی دو تا دا وه نیگهه و رق له خهمی زولفی دو تا دا وه ه نیو شامی سیا دا توی جیلوه ده کهی یانه مهلایك له سهما دا ؟ خه ندهی گوله وا عهطری له شهبنم به صهبا دا (یاخود ز شاکر خنده عرق کرده لبانت ؟) (۱)

ساقتی به سهری نیرگسی ناهتری تهتاری به و چاوه خومارهت بده جامینکی به یاری تو خهنده ببارینه ئهمن گریه به زاری جامی مهی و ، خهندهی گول و ، بارانی به هاری (ز این هر سه توان گشت من پیر جوانت) (۲)

ئهی زولفی رهشت قافله سالاری طهریدان (۲)
بنوازه! صهفی عاشقی غهمدیده له چیدان ؟
هیننده به جهفا خهنجه ری مقرژهت له دلّی دان
خوّ وهخته بگاته کهمهرت خویّنی شههیدان
(کی باز کشی آخر ازین عزم عنانت ؟) (٤)

به و چاوی سیاهت که ده نیمی ناهوی چینی ! قه د وا ده بین تو خوش دن و نهمنیش به حه زینی ؟

(0)

- (۱) یا به هنری زوردهخهنهوه لیوت عاره قی کردوه ؟
- (۲) لهم سیانهوه که باس کران من که پیربوم له داخی تۆ دەتوانم جوان بېمهوه!
 - (٣) طهريد: دهركراو .
 - (٤) کهی لهم عهزمه عهنانی لهغاوی فیکری خوّت ده گیریتهوه ؟

رقرمهت گوڵ و قهد سهروی رهوان زوهره جهبینی مهه عاریض و سیمین کهمهری تو به یهقینی (بگذار در آغوش کشم سرو روانت) ^(۰)

بغ قهتلی (و هفایت) که به دل له و گولمی خهندان فهرمقیه بزفر نیرگسی سهرمهست به موژگان قوربانی نیگاهی بق به غهمزیمکی دل و جان نهمدیوه دونیشانه به تیریمکی له ئینسان(۱۰)

(قربان شوم ای ترك باین تیر و كمانت) (۲)

(7)

ئارمق رقری داگرتی له بهر پینکه نینت (۱) شه بنم له گول باری روزی گرت پهروینت تو خودا زولفت لا به تا تیر کولمت ماچکهم ریمی بولبول با نه گری لهو باغه پهرژینت زولفت خهطاکار بق چاوت بروی داخست با بچین ماچکه بن دهستی شای چین و ماچینت

(7)

⁽٥) وازم لي بينه با سمروى رهوانت بكرمه باوهش .

⁽٦) نهم نیوه شیعره و نیوه شیعری پیشه به سه کهوه مانایان دیّت . دو نیشانه که (دل) و (جان) ه و تیره کهش غهمزه ی چاوی دولبهره .

⁽۷) ده کریمه قوربانی به تیر و کهوانت .

⁽۱) کیشی ئهم غهزهله وا ویده چی ئیبداعی خوّی بی له دیوانی هیچ شاعیریکی کورد دا کیشی وام نهدیوه وه بیرم نایه له شیعری فارسیشدا وینهم دیبی.

چاوبازهی چاو مهسته ، له و باده ی ئه له سته دهستم بگره ههسته ، تۆ و دین و ئایینت که و تق مه نیو زولفت بۆ خۆت بگره دهستم کافربق م بی ئیمان تابیمه سهردینت شه و تاسه حه ر وه ک گول دل پر له خویناوم یاخودا شهمال بینی بینی عهره ق چینت یاخودا شهمال بینی بینی عهره ق چینت [قوربانی ئه و ره نگه م دونیای ره نگاند ره نگ ره نگ] [به و ره نگه بیره نگهی روخسارهی ره نگینت] [زولفت رقی داپؤشی ، ئه برؤت ئاره قناکه] [روخمت پیدا نه هات بشیرین به و ماه و په روینت] (۲) روحمت پیدا نه هات بشیرین به خوداگیر بی ! رقحی بۆ تۆ دا نا فه رهادی میسکینت رقحی بۆ تۆ دا نا فه رهادی میسکینت بو چه در (وه فاین) بو شینت بو وه کیوان که وت ؟ بو صد خوسره و فه رهاده بۆ لیوی شیربنت

(Y)

بهس بی جیلوهی زولف و خالان! عاشقی روخساری خوّت نال و والای (۱) خولدی ناوی طالیبی دیداری خوّت نامهوی عهیشی جیهان حاشا له فیردهوسی بهرین توی مورادی دین و دونیام نار خوّت ئهنواری خوّت

(V)

(١) ئال و والآ: رەنگاوردەنگ .

⁽۲) مهعنای نهم نیوه شیعره له نیوهی دو همهمی شیعری یه کهمهوه نزیکه و ، دو پات بونهوهی قافییهی (پهروینت)یش کاریکی وهستایانه نیه . نهم شیعره و شیعری پیشویش زیادهی (خ)ن .

گاه به باری گاه به دیدار دل دهکیشی دین دهبهی ههر دهمه نهوعنی رهواجی پی دهدهی بازازی خوت گاهی موطریب گاهی ساقی، من فیدای زولف و روخت کوفر و ئیمان لیکدهدهی سهرخوش به نهغمه و تاری خوت زولفه کان دینی و دهبهی بی غهم له کوشتهی چاوه کان شهو دمیخ رۆژ دێ دەمێکی ناینی سهر بیماری خوّت ههر رهگێکم دهنگ و ئاوازێکی لنی دێ پڒ خورۆش ئاورت بەرداوەتە عالەم بە مۆسىقارى خۆت ما به جارتك تتك نهجين كاري دن و دين ، زوحه كهم ، وا يهرنشاني مهفهرمو زولفي عهنيه راري خوّت پای به ندی زولفی تۆم ، مەحرقمی رقی خۆتىممەكە ما به داغی تۆوە نەمرى بولبولى گولزارى خۆت دڵ به تیغ ، جانبه نده فه رمان ، له شکری ناز بۆچ بنی ؟ پادشاهم بی خهطا ویران مهفهرمتو شاری خوّت دەستى خۆم دا زولفەكەت مەمكترژە خۆ كافر نەبتوم قیبلهکهم ههرتوی به دل به بهخشه بهو زونناری خوت دەم بەدەم نالەي (وەفايق) دى لە حەلقەي زولفەكەت جاريْكى نابي بيرسى حالى شەوبيدارى خۆت ؟!

 (λ)

یار هاته تهبهسسوم به ههناسهی (۱) منی مهبهوت گوڵ گوڵ به نهسیمی سهحهری غونچه دهپشکوت

()

⁽۱) هەناسەي (ف) تەماشاي . مەبەقت: ترساو ، درۆ بۆ ھەلبەسراو .

وا زولفی لهسهر گهرده نی لاچق به هه ناسه م شهو فه جری به یان بق که (۲) نهسیمی سه حه ر که نگوت هار قرتی دلم هات و له چاهی زه نه خت که وت سهر گه شته له دق غهمزه له (۳) دق نیر گسی جادق ت ئه بر فرت (٤) مه ده دی زولفه به کیشانی دلاندا بویینکی وه ها خه م بوه (۵) شاهین و ته رازقت صه ف به سته هه مق مو نته ظیری ئه مر و نیگاهن : قوللابی موژه ت ، زولفی (۱) ره شت ، گوشه یی ئه برقت هه رینکی (۷) له لایی به ته مای قه تلی (وه فایی) ن : طابق ری حه به ش ، له شکری چین ، عه سکه ری هیندق ت

⁽٢) كه (ح) بـه٠

⁽۳) (له) له (ف) وهرگيراوه ههروهها له (ح) يشدا ههيه. بويه ليرهدا له مهتنه كهدا نوسيمان ههر چهند له (خ)دا نهبق .

⁽٤) ئەبرۇت (ن) ئەبرۇى ، زوڭفە (ن) زوڭفى ،

⁽٥) بۆيكى وەھا خەم بوه (ف، ، ح) بۆيە كە وەھا خەمە .

⁽٦) زو ڵفي (ن) چـاوي ٠

⁽۷) ههر پێکی (ح) ههر پهککهی ٠

پيتي دال

(1)

له ژێر زولفي سيا رقي خستهدهر چاوي له دونيا کړ د شهوی دی صوبحدهم ، گۆیا ، دهری مهیخانهیان واکرد سه ئاں و رہنگ و رق حوری ، به زولف و کاکوٽی غیلمان گولاويان دا له مه سخانه ، غوياريان عه نيه رئاسا كرد به رەنگى چاوى خۆى ساقتى لەبالەپ جامى مەي گٽرا به طهرزی زولفی خوّی موطریب دهمادهم چهنگ و نهی چاکر د خهرامان شاهی خوبان هات ، هیلاکی دبن و ئیمان هات به زولف و رؤیی تابان هات ، که کوفر و دینی بهغماکر د له جیلوهی قامه تی بهرزی ، له عیشوهی زولفی صهد طهرزی زهمین و ئاسمان لهرزی ، سوجودی رقی دلارا کرد شهکهر خهنده گولی زاری ، دلی هیّنامه هوّشیاری مه گهر گوڵقه ندي لي باري ، کهوا بيماري ئيحيا کرد ههزار تا زولفي وهك سازتك ، به فاز مو نه غمه به و و ازتك که ههر سازه به ئاوازیّك دو دونیای یز له غهوغا کر د له عه کسی شۆخ و شه نگینکه ، جیهان گوڵگوڵ به چه نگینکه ههر ئهوراقي له رهنگنکه ، به باني حوسني به کتاکر د

[وهنهوشه و گوڵ له باغازبق ، له باغان شهو چراغان بق] [مه گهر دارقی (۱) نهساغان بق به رقدا زولفی تاتاکرد] له تاتا زولفی شهوکاری ، دره خشا توری روخساری لهههر حەلقىتىكى صەد تارى ، ھەزار خورشىيدى (٢) پەيداكرد غورةری حوسنی خوی وابق ، دهمی پر خهنده کردو چق که بۆ خۆی رازی خۆی فەرمق (ومفایت) بۈچی رسواکرد ؟ ^(۳) ههوا بۆتتىكى چىنى پەرچەمى كەوت و وەكتوان كەوت (٤) صهبا عهطریّکی غونچهی زاری هیّنا رقی له صهحرا کرد نیشانیکی له ئهنواری جهمالی خوّی به شهم بهخشی 🗸 سهراسهر جانی پهروانهی (پراز) سؤتان و سهودا کرد نەسىمىتىكىي لە باغى حوسنى خۆى ھىينا بە گوڵ دادا سهراپا بولبولی زاری (پراز) ناله و تهمهننا کرد كەمان ئەبرۆيى پەيوەستى ، بە غەمزەي چاوەكەي مەستى 🗡 که دای تیریمکی سهردهستی ، لهجیسم و جانی ئاوا کرد مه گهر موژگانی نهشتهر بق ، حهکیمی چاوی دولبهر بق که خویّنی دلمی پیده ربق نهخوّشی خوّی مودارا کرد

(1)

- (۱) دارق: دەرمان .
- (٢) خورشيد: خور، هه تاو.
- (۳) له (هـ)دا ئهم پارچه لیرهدا کوتایی هاتوه و شیعری «ههوا بونیکی...» سهرهتای پارچهیه کی سهربه خویه .
- (3) (ههوا بۆنتكى چىنى پەرچەمى كەوت ...) مامۇستا هيمن لاى وايسه (... پەرچەمى كرد) راسته ، بەلام من به گويرەى دەسخەتەكە نوسىم كە ئاوا نوسراوە: « هوا بونىكە = (بۆنتكى م ، ع) چين پرچم كوت» .

کوتم : ئهی شۆخی چاوبهستم ، خهراب و عاشق و مهستم به رهحمهت بگره هادهستم ، خوماری ئاشکارا کرد دلی دا دل شکستی خوّی ، ههلستا هات به دهستی خوّی به جامیّکی (الست)ی خوّی ، (وهفایت) شیّت و شهیدا کرد

پیتی ریّ (۱)

دیسا نهسیمی به هار نهرمنه رم هاته خوار دونیای زیند و کرده وه به مهمری پهروه ردگار به ماه هه وری نیسان به ماه و گریان دیسان هاته وه هه وری نیسان جگه ر پر ماو و ماور وه ک عاشقی بی قه را ر هه وا له به رگی گولان طه به ق طه به عه طری سق صه با له بوی یاسه مه ن چه مه ن موشکبار هاته وه بایی وه زان ، بو [بازمی !] (۱) نیو ره زان کانی به تاو ها تنه ژان وه نه غمه ی که وت [مابشار !] (۲) نیم که و گولای ره ز و باغان وه نه و شه ی جویبار سوره گولی ره ز و باغان وه نه و شه ی جویبار سه مه ن عه طری به بادا له نیو چه مه ن گول گولاو عه بیر عه نبه ری هینا وه نه و شه میشکی ته تار

(1)

⁽۱) وهك (بازم) ئهچتن و ، وهك (بىزم) يش ئهچتى . رهنگه (بوه بهزمى٠٠) باشترېتى .

⁽۲) ئەمەش لە دەسخەتەكەدا بە (بشار) ئەچى و من بە گومانەوە بە (ئابشارم) م نـــقسى .

فرسی دین و دلان له پهرده يوکي گولان صهر صهر هاتهده به ناز و مهست و خومار دنن و دهجن وهجش و سلّ (۳) دهست به ندبانه به دلّ نار دو دن و سهرو و گو ل له شایی یو کی به هار له نتو به زمی گو لستان ، به سهر به یی به دهستان هاتنه سهما مهستان ، نهومهسته کانی کو لزار، الالهوو گوڵ بي صهدان ، شههدي عشقي خودان ئهو به تهني ير له خوين ، ئهو به دلمي داغدار گو ل تار^(٤) و زورد و شبنه ، به رکی زومه زرددینه ، نه قش و نیگاری چینه ، دهشت و دهمه ن^(ه) کو هسار ههوای گولانیان بزوت ، هاتنه باغی تاق و جوت فاخته (٦) و و عهنده لب ، بوليول و كهنك و ههزار هاتنه چهمهن کهفزهنان ، خوش نهفهس و نهغمهخوان قومرییو و دوزاج و سار ، به ساز و سهمطور و تار بادی صهبا مهست و چوست ، ههر وهکو شاهید بهرست دەستى لەرۋى گولان خست ، بەربو ، بۆس (٩) و كەنار زولفی رەشى سونبولان ، خستبه سەروزۇي گولان ، ئامەتى نارد ىۆ دلان ، حاحسى لەبل و نەھار

⁽۳) (سلّ) نوسهر به (سض) نوسيونه .

⁽٤) تار: تاريك . رەنگە شاعير مەبەستى رەنگىكى تۆخى تايبەتى بى .

⁽٥) دەمەن: سەرەنگويلك ، سركەوان .

⁽٦) فاخيته: كۆترەبارىكه .

⁽٧) كەپىك: كەو.

⁽۸) ههزار: بولبول.

⁽٩) بۆس: ماچ . كەنار: باوەش .

بۆ دەرسى ئەربابى دڵ، پەز پەزى ئەوراقى گوڵ، هەر دەرسى عىشقەحاصل ، سەرمەشقى ئامۇزگار^(١٠) وه نهوشه و گوڵ خهمڵيوه ، عيبره ته چۍ نه يديوه ، له ماقوت و له سيوه (١١) ، فهضا به خهطي غوبار باغ نیه مهیخانهیه ، پر مهی و پهیمانهیه ، ههر شهم و پهروانهیه ، له بهر چا*وی* هنرشیار غەيرى ئاوى زۆر و كەم ، بە زەمزەمەي زېر و بەم ، دەخوينىن بە ھەمق دەم ، مەعرىفەتى كردگار (و هفایج) ئیدی به سه ، عیشق و ههوای امهدر هسه ، بينوسه ئهم هيندوسه(١٢) بيته خهط و خالي يار سجۆ به لای دڵزوبای (۱۳) ، به سهر به بادی به قای ، ههتا ئهتنر بين ومفاى ، به خوّت مهاكه ئيعتبيار دهمینك نهفهس بگرهوه ، وه دوی دلی خوت كهوه ىزانە رۆژ يا شەوە ، خەوت نەپە ھەستە كار ههزار صهوم و صهلات بی ، چاوت لهدوی زهکات بی ، خودات نيه حهيات بي ، قهط وانيه تۆ بهكار! تف له رمنگ و رموانت ، ده گهڵ(١٤) فيعل و ژيانت ، چې تيدا نيه دوکانت ، چت بکري خريدار (۱۰) مومکینی سیزر و نیهان ، ههم صوحوفن ههم بهیان ، ههم کیتابن ههم زوبان ، به وهصفی پهروهردگار

⁽١٠) ئاموزگار: مامۇستا .

⁽۱۱) سيو: زيـو ٠

⁽۱۲) هیندوسه : شهکل و شیوه و ههندهسه .

⁽۱۳) دلزوبا: دلزفين .

[.] يا د كهل : له كهل . (١٤)

⁽١٥) خزيدار: كزيار.

قسه بیست وچواره ، ههر یه کینکیان به کاره ،
رینگای خودای دیباره ، بمره ببه رستگار
لهخهو له (۱۲) خووه ههسته ، حهیات بین ! هینده بهسته ،
(وهفایت) گیژو مهسته ، دهنگه له شار و بازاز

(1)

بادی نهوروزی نهوا هات گولوه شان و عهطربار وه شهمیمی رقیی دولبهر وه شه نهسیمی زولفی یار گول قهراریکی به بولبول دا بق دیسا بیته باغ زور نه چق بای وه عده بوی هینا نهویدی نهوبه هار وه شهمیدی زولف و رقی دولبهر له سهر یه شک که و توون تا قیامه ت معمد لالهزار (۱) بوی وه نهوشه و سو نبوله صهحرا سهراسه ر تو ده لینی بای صه با عه نبه ر ده بارینی له ده شت و کوهسار مه یلی کرده جویباران سهروی گولرو خساری من جه ننه تیکی دیکه یه نهمرو که ناری جویبار سهر به سهر ذیکر و حه دیشی گولشه ن و سهرو و گوله سهر به سهر ذیکر و حه دیشی گولشه ن و سهرو و گوله نه غمه یی گول بانگی (۲) بولبول ، ده نگی قومری ، صه و تی سار به مایه ی سوز و (۳). جه رگ و دقدی ناهی عاشقان بق به مایه ی سوز و سه رقبی نامه ای تا به دارد نه دوله ی تا به دارد نه دی تا به دارد نه دوله ی تا به دارد نه دوله ی تا به دارد درد به دارد نه دوله ی تا به دارد درد که درد که دارد درد که دوله ی تا به دارد درد که دوله که دوله ی تا به دارد درد که درد که درد که دوله که دوله که درد که دیکه که درد که که درد که درد که که درد که درد که درد که درد که که درد که درد که درد که درد که درد که که درد که درد

⁽١٦) له دهسخه ته كه دا بهم شيّوه نوسراوه: (له خو له خوه) . . . دور نيسه (له خو له و خهوه . . .) بي و واوه كه له بير كرابي .

⁽⁷⁾

⁽۱) ئەو بۆشاييە لەبەر كۈژانەوەى بەھۆى دلۆپەوە ، ساخنەكرايەوە .

⁽۲) (گو ڵبانگی بولبول) = گوڵ بانگی بولبول جوٚره ئاههنگێکه .

⁽٣) (سۆز و) له دەسخەتەكەدا (سۆز و) نوسراوه بەلام رەنگە سۆزى باشتربى.

باغ دەڭيىي مەيخانەيە ، پيرى موغان [كل ميفروش!] لاله سەرخۆش ، ئەرغەوان يەيمانەكەش ، ئېرگس خومار گوڵ به ناز و عشوه خهندان ، بولبولي ئاشفته حاڵ نهغمه پهرداز (٤) ، مهست و حهیران ، دل فیداو و جان نیثار وهصلّ و گریان قورت و هیجرانه [طهریقی عاشقی!] فه صلى گوڵ بۆيى له سەر جاوان وەھا ئاو دېتەخوار ههر گولنی رهنگیکی بونی رهنگ و بوی دولبهر دهدا رەنگى سىزەنگى تەماشا كەن! بە جاوى ئىعتسار بۆ تەنى دۆموردەگان كارى مەسىحابى دەكا سهبز و خورزرهم ، دل گوشا ، جان بهخشه ، دهشت و کوهسار عهطری بهردا نحونچه دهم ، نیرگس نیگاهی کردهوه دةدى عقودى مەجمەرى باغ بق به دەفعى چاوەزار ئەشك و ئاھى من ھەتا بىي زۆر ترە ئاستودەگىم راحه تی رقح و دله ئاب و ههوایی سازگار دهمبهدهم سهرو و صنهوبهر وا که ههر دیّن و دمین عاشقن سەودا سەرن مەجذۇبى گوڵ بى ئىختيار عوشره تى ھەر دۇ جىھان دېنىي (ومفايق) فرصەتە گۆشەيى گوڭزار و جامى باده و و روخسارى ىار

(4)

ئەى چراى ظولمەتكەدەى (١) دل ، ئەى جەلاى نۇرى بەصەر تۆو جەمالى باكەمالت : ئافتابى يا قەمەر ؟

(١) ظولمت كهده: تاريكستان ، مهيخانه .

⁽٤) نەغمەپەرداز: نەغمەخۆشكەر.

^(4)

شهو ئه گهر تو ماهتایی ئىنتىظارى تامه كهى ؟ رۆژ ئەگەر تۆ ئافتابى بۆچ لە ھەوران نايىخدەر ؟ جیلو مینکت پر به عالهم بو شههیدان عومری نهو خەندەينىكت پىر بە دونيا بىر نەخۇشان گوڭ شەكەر ئاب و تابی رقته مایهی سۆزش و گریانی من گا غەرىق و گا ھەرىقى مىھرى رقت وەك نىلوفەر^(٢) [ئاوى چاوم بۆتە مايەي سۆزش و گريانى دڵ(٣)] گا نهخوش و مهست و حهیران ، گا به هوش و باخهبهر وا فیگار(٤) و زهنجهزوم کافر به حالی من نهبی سی قهرار و ، ئهشکنار ^(ه) و ، دور له بارو دمربهدمر هنند لهمهر ئاوري فعراق و ئىشىتىاقت مامهوه بق به کنوی زوخال دهرونم ، بق به خوین جان و جگهر دەستى من دامانى زولفت با لە رقت مەحرق منەبىم ر موشه نه موشکیل گوشای شهوز بنده دارانه سهحه ر دویننی ده یفه رمق : به هه و پای و ه صلی روخسارم مه به تا ومکو زولفم نهبی گهردهنکهچ و دهسته و نهظهر صهد شوکر هینامیه بهر ئهبرۆ له قهیدی زولفی خوی پاشی عومریّکی دریّژ بالّی هومای ئاویته سهر حۆرى عين ، (روح القدس) ياخۆ مەلايك ، يا پەرى ؟ يا ئەتۆ بۇي وا خەرامان ھاتى رۇحم ھاتەبەر ؟

⁽٢) نيلوفهر: جوّره گو ٽيکه.

⁽٣) ئەم نىق شىعرەم لە (خ)دا بۆ ساخنەكرايەوه ؛ بۆيە بە گويرەى (ھ) نوسيم .

⁽٤) فیگار : دو چاری برین . (ناو کهرٚێژ) .

⁽٥) ئەشكبار: چاو بەفرمىسىك .

خوّش به ناز فهرمتری : (وهفایت) عومری خوّی هیچ رابوارد یا به قوربانی دهمم بق یا بهسهرگهردی کهمهر

پیتی غهین

-1-

شهو لهخهودا من چراغ (۱) بقرم دل چراغ بقر جان چراغ شهی لهبهر عهیشی شهوی دی جان چراغ جانان چراغ گهه فریشته ، گهه پهری ، گهه حقری عین ، گاهی مهله گهه قهمهر ، گهه موشتهری ، گهه رقر ، گههی رهخشان (۲) چراغ رهنگ به رهنگ زولفی درموشان دهم بهدهم رقری خقری نواند چل چراغ یاشه و چراغ بق ، یا به صهد رهنگان چراغ ، وی به مهر مهمهت رقی له تاتا زولفی دهرخست هاته سهر رقی مهرحهمهت نهوبههار بق ، شهو بههار بق ، وا که داییسان (۳) چراغ رق له حلقهی تاری زولفان ، دهم له فرقهی پینکه نین وه هه نانی حه یاتی شهو هه زار تابان چراغ رونه و دینه تی رقیی زهمین رهونه تی هه فت ئاسمان و زینه تی رقیی زهمین هه و مه نزلی شاهان چراغ هه ره و دکتر بق شانشین و مه نزلی شاهان چراغ

(1)

- (۱) چراغ: چرا
- (٢) رەخشان: رۆشن .
- (٣) داىسان: داگىرسان.

تابی سونبول ، تابشی گوڵ ، نیم نیگاهی چاوخومار نه شئه به خشا ، جان فزا(٤) ، وهك شهو له مه يخانان چراغ عهکسی رقی ئارایشی زولف و خهط و خالان دهدا وهك به گوڵ گوڵشهن چراغ بێ سونبول و رهيحان چراغ شهوقی دا من رقی دهمن کرد دیم شهوم پی بوته روژژ من دهسق تام • من عهجهب مام! من چراغ بقرم يان چراغ ؟! دل له لاین ، تهن له لاین ، وهك نه بستان (ه) ئاوری گرت مەسجىد و دمير و كليسا ماوه پۆ تابان چراغ دار و بهرد وهك من دمسة تا ، دمر نهما ، ئه يوان نهما ! ظاهیر و باطین چراغ بق ، دهر چراغ ، ئهیوان چراغ زولفی تۆ و روخساری تۆیه ؟ یا شەوم رۆژی ویصال ؟ رقیبی تنو و بالایبی تنویه ؟ یا له سهروستان چراغ ؟ [من ئەوا مەست و نەزان بقرم بۆچ لە داغى باغى رقت :] [گوڵ وهکو بولبول دهستوتا طهرزی پهروانان چراغ ؟!] ناگەھان دولبەر نىھان بۇ ، بۇ بە رۆژى زەستەخ<u>ى</u>ز^(٦) كەفىزەنان مەيخوارە ، وێران مەيكەدە ، گريان چراغ شهعشهعهی خورشید نیهان بق ، لال و کهر بق نیلوفهر مات و خاموّش ما (ومفایق) ومك سهحه رگاهان چراغ

⁽٤) جان فزا: ليرهدا مهبهست ئاوى حهياته .

⁽٥) نەسىتان: قامىشلەلان .

⁽٦) رەستەخىز: رۆژى قىامەت .

پیتی میم

(1)

فهرمقیه که من پادشه هی حوسنی دل اارام خورشید و مههن ئایینهداری روخی(۱) زیبام(۲) فیرده وسی جه مالم به نیهالی (۳) قه دی طوبام یه عنی به دو له ب صاحیبی ئیعجازی مهسیحام

ماچيّنكى دەمم كافيه بۆ كوشتەيى بالام

فنحاني دهمت ساغيره باقوتي رموانه ؟ وهك نهشئي حهيات [دولبهري ياقوتي رهوانه !] ؟ ئەو چاوم طەبىب و بەلەدى دەردى دلانە عیللهت چییه بو من که حه کیمیکی نهزانه ؟ جیبی نه شته ری وی تاگری به ردا دل و ستوتام

> ئه گریجهو و پهرچهم مهدهدی نیرگسی کاٽن فه وجي حه به شن ، له شكري سولطاني جه مالن

> > (1)

- (1)
- روخ : رق . زیبا : جوان . (٢)
- نیهال : درهختی بهرز و ریّك و جوان . (٣)

ئارایشی رق رهونه قی باغی خهط و خالن ههرینکه له لاین به ئومیّدی سهر و مالن بهو داوه ئهوی به سته یه خوّم و دلی شهیدام

من سایلی ئاشفته گییی زولفی دو تا بوم تیکچو که ئهمن عه نبه ری ته ر میشکی خهطا بوم من ههمنه فه س و ههمده می شاهزاده و شا بوم تادیم گولی تق عاشقی ئه ندامی به لا بوم سهرگهشته ئه ویستا که له دوی گولبونی بالام

ئهبرو و جهبین و روخی بی شیبه و میثالن تیکه آن به گول و یاسهمه آن و غهرقی لوئالن بو گول و یاسهمه آن و غهرقی لوئالن بو موانکی جهمالی که شهه نشاهی جهلالن یا شهمس و قهمه ر ، قهوس و قهزه ح ، به در و هیلالن وا جومله هه لاتون له گریبانی (٤) گوله ندام

خهط هاتوه دهوری لهب و رقی داوه لهسهردا یاخو حهبهشی فایهقه داغی له جگهردا ؟ گولزاری دهمی پوسته و باغی گولمی بهردا یا لهشکری کیشاوه [بزهی !] شیر و شهکهردا ؟ شهزیانه لهسهر کهعبهیی رق کافر و ئیسلام

ئهی میشکی خهطایی خهط و خهط جهوههری کو نست ئهی سونبولی ته در دوکه نمی سهر مهجمه ری کو نست سوتاوه (وهفایی) له ههوای ئاگری کو نست سائهو دهمه وابینه ئه توبی و سهری کو نست غهیری ئهوه (بالله) نیه لهو نیوه تهمه ننام

⁽٤) گريبان: كراس.

ئەرى ئەى بە زولف و روخسار صەنەمى چىن ماھتابىم دەمەكە و خەندەكە و نىگاھت نىەك و مەزەى شەرابى من لەبەر نىگاھت بىرم ، تۆ سەر و غەمزەكەى جەلابىم بنى پىيم ــ گونەكەى بەھارى ــ : لە تۆ تا بەكەى جودابىم ؟ وەرەوە ، بە شەرطى جاران ، رۆژى صەد جارت فىدابىم

له ویرانهی دلمی شیخواوم شیوهن و واوهیلا و روزو ئاوریک بهربوته ههناوم دیمته دهر له ههناسهم بنوسنو بومه ئهفسانهی ولاتان : شار بهشار ، مال بهمال ، کوبهکو خالی چاوت ، گوشهی ئهبرو ، دو دینیان کردم لهسهرتو یا بمکه پیری مهیخانه ، یاموریدی خانهقا بم

تو مهله و ، فریشته و ، پهری ، گولدهم و ، گولبهر و ، دولبهری لاله رهنگ و ، فهزهنگی چینی ، شغخ و شهنگی ، خهطا و بهربهری نازك و ، نازهنین و ، شیرین ، ئاوینه رؤژ ، رهنگ ئاگری ، له نیو مهنظهرهی دودهری خوشه سهیری مهوجی به حری وهره سهرچاوم عهزیزم ، چیده کهی له دلهی که بابم ؟

ئهو شوّخه بهتا^(۱) زولفان زنجیری کردم دیّوانه روّحمه ، روّحی کیشاوم! روّح نیه له روّح بیّگانه ئاشکار و دیار و مهخفی ، دوّر نیه ، نهزدیکه ، جیرانه غهرهضم چونکه پهنهانه وهزهزم لهو جیسم و جانه

مەرەضىم مەرگى دەرمانە ھەر ئەزم بۆ خۆم حىجابىم

 $^{(\}Upsilon)$

⁽۱) له (خ)دا (بهتا) نوسراوه ، به لأم دیاره هه لهیه و له (هـ)دا (بهتاری) نوسرواه و نهمه ی (هـ) راسته .

عاشق واده بنی به ههمق دهم: چاو پزئاو ، دڵبزاو ، مهحزون ، پنیبی ههوای بشکنی ، پنیبی نهمیّنی غهیری هق له دهرون و بیرون خاکی رنبی دولبهری وهبزانی سورمهیه بن چاوی پز خون سه گهکهی(۲) رنبازی لهیلی وهره سهر دوچاوی مهجنون دونیام ئهو رۆژه لی رونه خاکی بهر پنیی ئاشنابم

رقحه کهم رقی خوّت بنویّنه ، تا به کهی کوشتهی نازت بم ؟
دهمه کهت به ته کهلوم بیّنه تا نهمردقرم ههمزازت بم
جاریّك به کهرهم بمدویّنه من فیدای دهنگ و ئاوازت بم
مهیلی ئهبروّی توّ قهد نائیم غهمزهدهی چاوه کهی بازت بم
من که هاتم قیبلهم گورّی ، یا خوا کافر بی جهلابم!

بهزهییت گهر هه بی یا نه بی به نده ی بالاتم ، سه د شا بم ! تو خودا دلم مه شکینه من که وا عاشقیّکی چا بم سهره کهم فیدات عهزیزم وهره زیز مه به له سهر دل (٤) سهره پاییبه ندی تویه ، دله مالّی خوّت هه تا بم

به کهمه ندی تووه بمرم خوشتره نهوه ک رهها بم

گوتم : ئهی شای دلنهوازان مانگ و روّژن موشتهری روّت دلمی چاکی پاکی بازان پی به داوی زولفی جادوّت

⁽۲) سه گه که ی له (خ)دا به هه که (سلکی) نوسراوه . له پارچه ی دواییدا راست کراوه ته وه .

 ⁽۳) به داخهوه به لأى ناگههان كۆتايى دەسخەتەكەى لەناوبردوه و ليره بەدواوەى نەماوه . له (هـ)دا دق پينجخشتەكى تر لەسەر ئەم پارچەيە وا ئەيان توسين .

⁽٤) (له سهر دڵ) لهگهڵ قافییهی بهشهکانی کهدا ناگونجی ، دیاره ههڵهیه ، بهلام هیچ سهرچاوهیهکی تر نهبی بهنای بهر بهرین .

له غهمی ویصالی رقی تو جگهر و ههناوی من ستوت خوش بق ئهو دهمهی گول پشکتوت شهکهر دهباری لهیاقتوت لاده لیّم (وهفایت) ، دهیگوت : تو گهدا من شا بوّت نابم

(4)

بنی پنیم کونی (۱) به هاریم د : له تق تا به که ی جودابم ؟ و مرهوه ، به شهرطی جاران ، رقزی صه دجارت فیدا بم خانی چاوت ، گوشه ی ئه برق ، دق دینیان کردم له سه ر تق یا بمکه پیری مهیخانه ، یا موریدی خانه قا بم

پرهپیاوانی مههابادم بیستوه وهفایی نمو روّژهی که بو حهج چووه و نه که زوره نهو غهزهلهی گوتوه و گریاوه و مال ناوایی کردوه نمو غهزهلهی توتوه و گریاوه و مال ناوایی کردوه نمو غهزهلهم زوّر جار به دهنگی سهعیدی ماملی و عابید بیستوه و پاشان کوردکانی مام سهعید به ناههنگیکی خوّش گوتویانه بهلام پینج خشته کی نیه ، ماموستا گیوی نهمر نوسیویه تی پینج خشته کی کوردی ـ وهفایی ، من لهوهیان دو دنم بهلام بی گومان غهزهله که ته خمیس کراوه ،

(4)

سەرەكەم فىدات ، عەزىز ، وەرە زىز مەبە لەسەر دل سەرە پايىيەندى تۆيە ، دلە مالى خۆت تا بم (٢) شهو به تای زولفت شیّواندم ، روّژ له تاوا دمتسوّ تاندم چ خودا له تۆ ھەڭدەگرىن بە شەو و بەرۆژ عەزابم ؟ نەفەسىخ مۆلەتىخ بىدە عومرم بىدىيىنىم زولفەكەت بىگرم به کهمه ندی تۆوه بمرم خۆشىتره نهوهکق رەھا بىم له نێومهنزهرهی^(۳) دودهری خوشه سهیری مهوجی بهحری وەرە سەرچاوم ــ عەزىزم ــ چ دەكەي لەدلەي كەبابم ؟ غەمزەدەى نازى چاوت بم مەيلى ئەبرۆى تۆ قەد ناتىم من که هاتم قیبلهم گۆزى ، یا خودا کافربنى جهلابم بۆربە گوڭباغى گوڭىكەي من(ئ) ، سازێژ بۇ داغى دڵەكەي من رمحمت کرد به حالم گولهاکهی من ، به ندهی بالاتم صهد شا بم داد لەبەر حوسنى فىتنەجۆ! دلْمدا زولف و ئەبرۆى تۆ له لاين زوننار به دۆشم (٥) ، لهلايي رق به ميحرابم سه گهکهی ریبازی لهیلی وهره سهر دق چاوی مهجنون چاوم ئەو رۆژە لىن رۇنە خاكى بەرپىيى ئاشنابىم غەرەضم چوتكە پەنھانە وەزەزم لەو جيسم و جانە مەرەضم مەرگى دەرمانە ، ھەر ئەزم بۇ خۇم حيجابم

⁽۲) (بم) به هه له (بوم) نوسراوه .

⁽۳) (مهنزهرهی) له پینجخشته کییه که دا (مهنظهرهی) نوسراوه و ، نهوه پش راسته .

⁽٤) (گولمی کهی من) ههر وهها نوسراوه ، به لام (گوله کهی من) بی راستتره.

⁽o) دوٚش: شان و مل .

خوینی گرتم چاوی بازی ، جگهری بزیم تیری نازی ، ده نی : من مهستم سه رخوشم ، جگهره مه زهی شه را بم ! خوش بنو و دهمه گو ل گو ل پشکوت شه کهر ده باری له یا قوت لیم لاده (وه فایق) ، ده یکوت : تنو گه دا ، من شا بنوت نابم ! دهمه کهت به د ل وابینه ، تو خودا د لم مه شکینه جی به جی روحم بستینه ، من که وا عاشقینکی چابم (۱) وهره طوری سینه ئه ی د ل با به د ل بی دیداری گو ل که د ل و دوله ر بونه یه ك چ به ئاره زوی جه وابم (۷)

(()

دهمیّك ساقی ده ست بیّنه ده خیلی چاوه کانت بم
به جامیّك دهستی من بگره فیدای پیری موغانت بم
له دو لامه ست و حهیرانم ، به قووهی جه ذبه نازانم :
نه سه رگه ردی سه رو گه رده ن ، نه قو ربانی له بانت بم ؟
چ خوشه وه جدی سه رو و گول ، به دینی قو مربی و بولبول ده میّك شهیدای قه د و بالات ، ده میّك شیتی ده هانت بم
له نیشانه ی په ره ی جه رگم نه وه ستا تا نه گهیه دل به قو ربانی خه ده نگی ده ست و بازوی چاوه کانت بم

⁽٦) ئەم شىعرەش بەشبەحالىخۆى گومانىتكىكە لە دۇ شىعرەكەى (ھ)دا ، كە ھىنامان ، يەيدا دەكات ، چونكە بەم شىعرە نيوە شىعرىكى (ھ) يە .

⁽٧) ليرهش دا _ به پيچهوانهي ياساي وهفايي _ نازناوي له دوا شيعردا نيه په

همرچهند لهنهدهبی فارست دا زور جار شتی وا ههیه شاعیر نازناوی خوی
 له پېښ تمواو کر دنی غهزهل یا قهسیده و قهتعه دا بنی ٠ بـه لام منیـش
 گومانم ههیه نهو شیعرانه ئی وهفایی بن ٠

شیفای دام غهمزهکهی چاوت کهوا خوینی دلی گرتم به قوربانی موداوایی حهکیمی حالزانت بم^(۱) به بنی ئیمدادی خالی گهردهنت دهردم شیفای تایه مه گهر بیّم دهست و دامانی گهالاویّژی^(۲) بهیانت بم له وهصلی زویی تۆی(۲) کردم حیجابی پیچشی زولفت هه تاکهی دلشکستهی دمرد و طهعنهی باغه بانت بم ؟ موقیمی خاکی دەرگای تۆ حەربمی جەننەتە جێگای له لوطفی تو چکهم نابی منیش ریزهی سه گانت بم ا به زولفی پرّ له هاواری دلآن کهوتوم ، دهسا روحمین ! ئەمان سەرقافلەچى قوربانى زەنگى كاروانت بىم ^(٤) لهوی رۆژێ که روّت واکرد و (۵) لێټ پرسيم ، ههتا دممرم به بۆی جەننەت دەبىخ من ھەر ^(٦) لەسەر رازى نىھانت بم برۆت تېكنا ، دەمت ويكنا ، له دەرياي لوطفى تۆ دۇرە له قوربی قابهقه وسهین و مهقامی لامه کانت بم ئەمن كورد و دڵ ئيفتاده ، ئەتۆ (٧) شۆخ و عەرەب زادە مهگهر بمرم به بهختی خوّم دهمیّکی ههمزوبانت بم به یادی زولف و رقی تن ومك (ومفایق) ههر دهنالێنم ده بی تا رۆژى مەحشەر تازيەدار و رەوضەخوانت بم

(()

⁽۱) موداوایی . . . (ف) موژهی پهیکان و ئهبروّی چون کهمانت بم .

⁽٢) گەلارىترى (ف) گولاوبىترى .

⁽٣) تؤى: له (خ)دا به هه له (تؤم) نوسرابو ، به گويرهى (ف) نوسيم .

⁽٤) نهم نيوه شيعره وهك نيوه شيعر يكى (كوردى) وايه .

⁽ه) واکرد و (ف) راگرت و .

⁽٦) من ههر (ف) ههر مـن .

⁽V) ئەتۆ (ف) ئەرىش .

خۆشە رۆژى لە عالەم دەر بەدەر بم له نێو ئەوضاعى دونيا بێ خەبەر بم له بهر بي تاقه تي ديوا نه ئاسا له غەوواصانى دەريا بىي خەبەر بىم شهو و روزي له حولي ههر به ناله حەرىفى شەوردەوى بايى سەحمەر بم نەزانىي ھىچ كەس ناو و نىشسانىم ئەگەر عاقل ئەگەر ئاشفتە سىــەربم لهههر لا با بسور زنني غويسارم له ههر جێگايێ يێۅيستا سويهر بم حرابي هه لکري ، جانا ، له نتو دل له رؤناكتي دلمي يارم خهبهر بسم لەبەر چاوى تەزم سۆرانى بززى گههیٰ بیٰ دایك و گهه بیٰ یدهر بم خودا خوم چۆن بستوتىنىم بە جارى له دهرد و داخی ئهحواللے به دهر بم شەوى ھەرتاكو رۆژى ھەر بنالم به گریان دهست و دامانی سهحهر بم چ رینگهی چاره نابینم (وهفایی) مه گهر سهر تا قهدهم غهرقی نهظهربم (۱)

(0)

⁽١) ئەم يارچە تەنھا لە (ھ) دا بو .

ئهگهر بنی یادی زولف و چاوهکهت یهك لهحظه صابیر بم ئەسىرى بەندى كافر كوشتەيى بىدادى ساحىر بم ويصالي خالهكهي لينوت حهياتي عاشقه ئهمزق به حهققی ساقی یی کهو تهر بلا(۱) لهو بهزمه حاضربم نیگاهی [گهرمی !](۲) تاراجی ههمؤ دهردو غهمه وها مهی کوشندهی میحنه ته قوربانی نهشنهی دموری ساغیر بم به جهذبهی خالی رقت به لکو به باغی حوسنی تو شادبم دەبىي من ھەر لەسەر ئايىنى ئىبراھىمى ئازەر بم كەمەندى زولفەكەي تۆ بمگرى من عاشقى رۆتم مورادو مەطلەبنىكى دىم نيە (غيراز) تۆ ، كافر بم ! وهکو پهروانه دهگریم و دمسۆتیم دور له زولفی تۆ هه تاکهی من له داغی تۆ حەربقی ئاو و ئاور بم ؟ به خه ندیکی دلی بیماری ئه و چاوا نه مهشکینه له ئهم گوڵقه:نده مهحرة مم مهفهرمق بهڵكق چاتر بم (ومفایت) گهر به ههویای وهصلی زاری دل مهده زولفی مه حالى عه قله جه معييه ت كه من الشفته خاطر بم!

(Y)

ئهی حوققه یی شه هد و شه که رت ئابی حه یا تم مردم ، به به ده ن بینه وه به و ئابه حه یا تم

(7)

⁽۱) يلا:با.

⁽٢) [گەرمى] له (ه) وەرگىراوه . له (خ) دا (كردمى) يه .

ئاھو که دہکا جیلوہ چ شیرینه نیگاھ**ی** ؟ یه عنی به فیدای غهمزه یی دق چاوی سیاتم سەوداييي زولفي سيەھت نيم بە ھەوايي تــا رۆژى وەفــاتىم بە تەماى (مىھر) و (وەفا) تىم بزوانه چلۆن عەكسى عوزارت لە دڵى دام؟ پهروانه به دل سوخته یی^(۱) شهوقی چراتم ههر چاوهنوازم که کوتت دیم و نههاتی یا رمب مهده دی ! سالیکی ریبی هات و نه هاتم دڵ جيلوه گهھ و جي قهدهمي تۆ بوه ، ديدهم ، هەرچەندە كە دۆرم بە دڵ و ديدە لەلاتم سهرگهشته یی سیززی دهمی تؤم بهم روخه دایم گۆپا كە دەقىقە شومەرى رۆژ و سەعاتىم به و رهنگه دلم داوه به سیحری سهری زولفت تا دڵ ههيه مومكين نيه لهو داوه نهجاتم گرتومی قولابی موژه بۆ خدمه تى ئەبرۆ يه عنى كه (وهفايت) وهره من قيبله نوماتم

 (Λ)

ئهی نه شئهی خه ندهی زارت شیرین کاتی حه یاتم عیشوهی زولف و عوزارت موژدهی شهوی بهراتم فهرموت: توم نه مری ناییم ناژیم بییه به سهرجیم وه عده کان (۱) به خیر بی ههر چاوه زیمی وه فاتم

(Y)

⁽۱) سوخته: سوتاو .

 $^{(\}lambda)$

⁽۱) (وهعده کان) رهنگه سؤل کراوی وهعده کانت بنی .

خۆزگەم بەومى لە دۇى تۆ ھەر دەنوازىتە رۋى تۆ مردم به ئارەزۇي تۆ قوربانى ئاشناتىم به تیریّك دو نیشانه ، شایانی شای توركانه قوربانی دهست و بازقی ئهو چاوی سورمهساتم (۲) ئەو ^(۲) تىرە دات لە جەرگىم دەركەوت ئاثارى مەرگىم فەرمةت: كە دى بە سەر بىن ! بەختىم نەبق نەھاتىم چی عیشقی توی له دلدا دهستی له کاب و گل دا داغی شیّواوی روتم ، کوشتهی رهقص و سهماتم تیرت قەرارى دڵ بق ئارامى دا به جەرگم با دڵ دڵی نهمێنێ ئهو جارهکهش فیداتم! ئەى سىاقى خەراباتى ، قەطرىك ئىاوى حەياتى ئامان دەستى منت دامان! سۆتاوى ئېو ظولماتم ساقح چاوت بنوینه ، زوهد و تهقوام بستینه ! قوربانی جامیّك مهی بی ههمق صهوم و صهلاتم ! (٤) موطریب (هادی)(۰) رؤحانی لیّده تاری سوبحانی شاباشی سۆزەي نەی بىي ھەمق جومعە و جەماتىم نوێژێکی^(٦) گێژ و وێژ بێ ، بریا دور و درێژ بێ موشكل ئهو پتوشه وشكه بيته مايهى نهجاتم

⁽۲) نهم مانایه له پینجخشته کی پینجه می پارچه ی «غهمزه و نیگهه...»ی پیتی (تی)دا جاریکی تر هاتوه .

⁽٣) له باتى (ئەو) (بەو) بى راستتره .

⁽٤) ئەم مانايەش جارىكى تر لە شىعرى (٢٢) ھەمى پارچەى «دىسا نەسىمى بەھار »ى پىتى (رێ) دا ھاتوه .

⁽٥) نازانم مهبهست له (هادی) چیه . رهنگیشه (هادهی) بیت .

⁽٦) پاش لیکدانهوه و بهراوردیکی زور هاتمه سهر ئهوه (نویژیکی) بنوسم ، به لام مهعناکه شیم به لاوه تهواو نیه .

دل پر خهو و خهیالات دهم به ذیکر و موناجات زه حمه ت به رقری تاریك خوش بی وهقت و سه عاتم ده مینکمی دل بلاوه به و زولفه پی به داوه یا خودا برقت کشا بی (۷) غهریبی دقر ولاتم نه مزانی گول ده پشکوت شیرین به لینوی یاقوت یا تق به خه نده فه رموت حوققه ی شه هد و نه باتم اگول عه طری خوی بلاو کرد ، دونیای پر له گولاو کرد لال بو زوبانی بولبول ، کوشته ی ذات و صیفاتم خوش خوانی مه جلیسی گول! بینه وه جوش رقح و دل بی حاله زور (وه فاین) فیدای ده نگ و صهداتم

(1)

نیگارا! دولبهرا! نامیهرهبان! یاری جهفاکارم!

به زاری کوشتمت! تاکهی دهفهرمتری من وهفادارم (۱) ؟

ده نیی مورغی شهباهه نگه له دهوری صوبحی دیدارت

له حهلقهی زولفی تو دی دهم به دهم نالهی دلی زارم

به دهردی موبته لا بق م جاهیل و دانا که حهیرانن

مهگهر چاوی (۲) نه خوشی توم (۱۳) نه مه خمتورم نه هوشیارم

گههی سق تاوی نه بروتم گههی پایه ندی گیستو تم

له لایه که رق به میحرابم له لایه که رق به زوننارم

(4)

⁽٧) ئەم دۇ وشە ھەلدەگرى «بەرۇت گوشا بى » بى .

⁽۱) وه فادارم (ن) وه فاکارم .

⁽۲) له (ن)دا به هه له چاوی دو جار نوسراوه .

⁽٣) تۆم (ن) تــۆ٠

نیشانهی قاتیلی نامیهره با نم ظاهیره یه عنی :

فهرهنگتی خهط و ، زهنگتی زولف و ، هیندق خال و ، دلدارم

به تای زولفی و چینی طورززه دین و دل دهبا چاوی دهلیی من خانهزادهی (⁽³⁾ ئاهوانی چین و تاتارم

وهصییهت بی که مردم تهخت و تابق تم له عهرعه رکهن

هه تا عالهم بزانتي من شههيدي قامه تي يارم

﴿ (ومفایت) – دَوَر له تَوْ – په یوهسته حالی ، شینه ، گریانه له بهر چاوت به صهد جی وه لئه نیشانه ی دَلْ بریندارم (۰)

(1.)

گا دهستوتیم گا ده گرییم غهرقی ئاو و ئاورم ئاخ لهبهر بهختی سیا! نازانم ئهز بوّچ نامرم ؟ ههر که دهدبینم ده لیّی تو شهمع و من پهروانه تم تا سهراپا نهبمه کوّی زوخال قهد ئارام ناگرم ههر رهگهم تاریّکه نالهی دی له شهوقی روّیی تو عهنده لیبم ، موطریبم ، خوشخوان ، گول ، راموشگهرم (۱) [زولف و رو ، بالا و ئهبرو ، خهط و خال و چاوی کال] [لهو طهلیسمی ههفت خوان زوّر موشکلیله روّح دهربهرم]

(1.)

(۱) راموشگەر : موطرىب و گۆرانى بىتۇ .

⁽٤) خانەزادەي (ن) خانەزاوي .

⁽٥) گیو نهم پارچهی له ههر سی چاپه که دا له گهل پارچهی « خهناوی کردوه په نجهی به خویناوی دلی زارم» ی نالی له یه کداوه و هیه باسی ئه مه له له کدانه شی نه کردوه ، سهره زای ئه وه ی که ههر خوی پارچهی « خهناوی » نالی له دیوانی نالیدا چاپ کردوه .

عهکسی زولف و رقته مایهی جۆششى گریانی من چیکهم ئاخر چاو پر ئاوی دؤدی عؤدی مهجمهرم ؟! حهقمه خوین بگریم له بیّدادی خهط و جهوری نیگاه من که گیرودهی فه زه نگ ، په خسیری دهستی کافرم پیّکه نینت جهذبی کردم بۆ سهر و زولفی سیاه طقرطی پی شیرین که لام پابه ندی داوی شه ککه رم گا پەرىشانى روخ و گا دىشكسىتەي قامەتىم ههر ده زولفی تو دهچم سهر گهشتهو و سهوداسهرم گەر بە ناز ھەر دەمكوژى با تێر بېينم چاوەكەت لیم گەزی جاری به کوچهی مەيفرۇشان رابرم دَوَر له تَوْ زَوْر بَيْ قَهْرَار بَوْم تَا [به !] (٢) لوطفي چاوه كان زەحمەتت دا بەر طەبيبان ھاتى ئەمزۇ چاترم حاصلی سه یر و سلوکم بو به خه ندهی زاری تو گهه بهقا ، گاهی فه نا ، گهه غائیب و ، گهه حاضرم زاهید ئینصافت هه بی ، تۆ چت له رەندو بادەخوار ؟ تۆ و بەھەشت ، تۆ و حۇر و غيلمان ، ئەمن و چاوى دولبەرم • وهك (وهفايج) دل بده دين داني بۆ صاحيب دلينك دابزانی بۆچى من عاشق به حوسنى مەظھەرم

(11)

به گولزاری ئیرهم ـ قوربان ـ دهپرسی گهر له ئهحوالم نهخوش و ، سهرخوش و ، مهست و ، خوماری چاوهکهی کالم

⁽٢) [به!]له (خ)دانيه ، له (هـ)وه هيّنام .

پهرێشانم ، بلاّوم ، تێكشكاوم ، خاو و شێواوم دهُلْیِی شاماری زولفی تۆم له دَقِی تۆ شبیّت و عهبدالم به نازی چاوهکهی وهك بازی بازی دام ههتا پیر بوم دەترسم ھەر بە بازى بىكوژى ئەويارى مندالم نه داغی جهرگی خوّم زانی ، نه مایهی بهرگی خویّنینم شههیدی دهشتی عیشقم ، لاله رهنگم ، من که ر و لاله دلهی بن هوّش و گوشم موددهتیکه ههر دهنالیّننی خودا روحمیٰ بکهی بهو مورغی حهپسی بیٰ پهرٚ و بالم بفەرمق با پەرىشانىم نەكا زولفت لەسەر رقى تۆ ئەمان يا كاشىيفى ظوڭمەت ، دەخىل ئەي شەوچراي ماڭم! بۆ خۆت سەرمەشقى زولف و دەرسى بالات دام و ئەز چبكەم ؟ نیشانه و دهستخهطی خوّته ئه گهر ئهلفم ئه گهر دالم ئەمن ئوفتادە بۇم تۆ خۆت بە روحمت دەستگىرم بۇي پەشىمانى نە شىخوەي تۆيە ، ئەي خورشىدى ئىقبالم ئیشارهی چاو و عیشوهی زولفهکهت بون مورشیدی رێگام ئهگەر دەيرى موغان قيبلەم، ئەگەر زوننارە بەرمالىم به تیغی غهمزه ئهمن و تورکی رقی تۆ قەط مەلیخ ، قوربان ، ئەگەر قىمەم بكەن ھەر رۆژ پەرستىم ، ھەر بەيەك حالم ئهمن ههر تۆم دموێ ، من چم له رقحم چم له دين داوه؟! به قوربانی تهماشاییکی تو صهد جار سهر و مالم له تاو دهردی دلمی دیوانه خوین ده گریم و فازانم : نه خەستەي چاوەكەي مەستىم ، نە رەنجەي پەنجەكەي ئالىم ؟ به مهرگی من به رهمزیّکی بلّی بهو چاوه حالیم کا : ئەتىز نازدار و بىمارى ئەمن بۆچ زار و بىحالم ؟! کوتی : بۆ کوێ دەبەی رۋحت (وەفايق) ؟ دەوريان گرتی ! نظامق پەرچەم و ، سەربازی زولف و ، عەسكەری خالم ٠

- 11 -

نهخوش و مهستی دق چاوی کالم حەقىم بە دەسىتە ئەگەر بنالىم به غهمز مي حاوت به خهندمي زارت ر دىان به غارەت خەو و خەيالىم فه رمقت : چلنونی ؟ چبٽيم عهزيزم ؟ _ دةر له زولفي تنز _ كافر به حالم به يادي جاوت چومه خهرابات له رههنی مهیدا خهرقه و بهرمالم (۱) ئىلاھى روحمىنى ! شكستە بالم شەوتكى تارنك ، رەھنىكى بارنك ههر به ئ*و*م<u>ن</u>دی چرای جهمــاله به تـــیری نـــازت برّاوه جهرگم به چــاوی بازت نهمــاوه حــالم وهك من به چاوت يەخسىرى زولفم کهس وا نه گیری به داوی ظـالم!

(11)

⁽۱) (خهرقه و بهرمالم) بهوهنده مانای شیعره که تهواو نابی و ، شاعیر وشهی (دانا) ی لابردوه ؛ چونکه به گویره ی ری و شویندا ده زانری ، واته « له ره هنی مهیدا خهرقه و بهرمالم دانا» .

خوش به و ده مانه گول گول ده پشکوت شه کر ده باری پرسی له حالم صه با ده خیلم هه رتاکو ماوم بلی به زاری ، ماور به خالم ده مینکی بابی ده وای دلم کا به چاوه کانی گهلی بی حالم به چاوه کانی گهلی بی حالم (وه فایی) چی دیت له سه ر بگیری ؟! (۲) نه ما له سه ر تو نه سه ر نه مالم

(17)

تا بادی خهزان دایه گو ل و بهرگی رهزانم صهد جی وه کو بولبول به جگهر داغی خهزانم وه لئه بهرگی گو لم دی که به با چو به ئهسیری [کرد!](۱) کهوتم و ، شیّت بوم ، عهبه ثام (۲) ، لال بو زوبانم قومری وهره ههرتا دهمرین پیّکهوه بگرین تو سهروی رهوانت چوه من روحی رهوانم بولبول وهره تا روحی من و توّیه بنالین تو باغی گو لانت چو ئهمن داغی دلانم

(17)

 ⁽۲) «چی دیت لهسهر بگیری ۹»: چی کهت لهدهور بگیری و بیکاته سیاقه
سهری تق ۹ واته به سهر و مالهوه ههرچی ههیه له دهوری سهری نهوی
گیراوه و هیچی کهی نهماوه!

⁽۱) (کرد کوتم و) له (خ) دا بهم شیخوه نقرسراوه و، نُهمهش بهریخنق سی فارستی، که بیکه بن به کوردی گهلی جوّر هه لده گری ، نُهوه ی له ماناوه نزیك بیّت : (گرد کهوتم و) ه .

⁽۲) عەبەثام: حەپەسام و سەرسام بوم .

ئهی مهعدهنی شیر و شهکهر ، ئهی گولبهر و دولبهر ئەي تازە گوٽي دارە گوٽي باغي جينانم کهس سیززی دهم و عیشقی میانی (۲) نهدهزانی ئەشكىم بورە غەممازى ھەمقر رازى نىھانىم تۆ چونكە لە لەيلى گەلىي شىرىن ترى بۆيىن مهجنونی دهر و دهشتم و فهرهادی زهمانم ئيشم ههمق نالينه له ئيشى دلى ريشم کارم ههمق گریانه لهبهر دهردی گرانم بۆ گەردەنى تۆ بۈمە ئەسىرى سەرى زولفت من مورغی شهباویزم (٤) و عاشق به بهیانم جان به خشه ده لنين ماچي دهمت وهقتي ته به سسوم تاکهی بسرم موعجیزهی ئهو سیززه نهزانم ؟ جەذبەي نىگەھت خۆشى نەھىخشىم ـ بە برۆى تۆ! ـ قسلهم چوه تامهستي مهيي پيري موغانم فەرمۇى : كە لەگەڵ ھاتىم ئەتنۇ رۇح بدە ، چاوم ! سا ساقتی ، جا جامیٰ ههروا نیگهرانم ^(ه) حاوت به نیگه ه کردن و زارت [به] (۱) ته به سسوم هاتن به تهمای غاره تی عهقل و دل و جانم ئەو دەستە سوارتىكە ئەمنىش ^(٧) تازە بەھارتىك ئهو زاو و شکاریکه منیش کاس و نهزانم

⁽٣) ميان: نياوهوه ٠

⁽٤) مرغ شبآويز ، (يا شباهنگ) ــ : تاق تاقه كهرهيه .

⁽٥) ئەم ن<u>ت</u>وە شىيعرە بەم جۆرەبى باشىترە: ((ساساقى دەجا جامى كە ھەروا نىگەرانم))

⁽٦) (به) له ئەسلەكەدا نەبق ، بەلام بە پیویستم زانى ٠

⁽V) (ئەمنىشى) لە (خ)دا (ئەمىشى)ە ، بەلام ئەمنىشى راستە ،

کیّو هاته صهداو ناله به هاواری (ومفایت) جاریّکی لهتوّ کاری نهکرد ئاهـ و فوغانم!

(11)

ئهی غاره تی هنوش و خیرهدم (۱) نیرگسی کالت رموشه ن گهری ئاوینه یی دن عهکسی جهمالت حاشا مهکه قوربان له کوژاوی خهط و خالت ئیثباتی شه هیدیم ئه وه تا په نجه یی ئے الت

دهستم كه نه گهييه بهسه [بهو](۲) گهردهنه خوينم

وه ال زاولفی رهش و نیر گسه کهی فیتنه گهری تو سهرمهستم و سهوداسهرم و دهربهدهری تــــــق گهر دین بوه گهر دل بوه ـــ قوربان ـــ بهسهری تق ئیستاکه له سایهی سهری زولف و نهظهری تـــــق

گەردەنكەچى زوننارم و مەيخانە نشـــينم

رۆژ عاریضی تۆ ئاگری بهردامه ههناوان شهو پهرچهمی تۆ دۆكه لمی ئاویتمه چاوان به ند به نده دهر ق نه ههمق سق تاوه له تاوان نالهم وه كو نهى دى له خهمى حه لقه و و داوان له و شينوه و هرن گوى بده نه شيوه و شينم

> زولفت که لهسهر عاریضی تو خوش حهره کاتن گزیا سهحه ری عید و شهوی قهدرو بهراتن

(11)

- (١) خيرهد:عهقل.
- ۲) [به و] به هه له ی نوسه و له (خ)دا نه نوسراوه . له (ه)دا هه به .

دایم ده گرین توشنه یی خوینی شوهه داتن دق صهف له فه زه نگی له طهره ف رؤمه و هاتن

بردیان به ئەسیری دلهکهی زار و حەزینے

وهك كافرى تینق بی بهخوینی سهری ئیسلام وهك توركی لهدین وهربگهری مهست و مهیئاشام چاوت بهكهمان میهره یی ئهبر قریی سیه هافام تیریکی وهها سهختی له موهرهی جگهری دام تا رقری حهشر ههر ده تکی خوین له برینم

چبکهم وهکو قومری که نه ین ئاه و فوغانم ؟ پر خوینه وهکو نافه دلمی به سته زوبانم ! ههر له حظه به نازیکی ده کا غاره نی جانم راده بری به بای عیشوه ، ده لین : سه روی ره وانم ده نوازی به تای زولفی ، ده لین : ئاهوی چینم

سینهم ههمق سق تاوه له تاو ئاوری سینا دیدهم ههمق پرخوینه له به رچه شمه یی مینا ئه و دهرده (وه فایت)! که له چاوی گو لم هینا موشکل که شیفام بی به ههزار (بوعه لی سینا)

جاریککی مه گهر بی به دلی خومی ببینم

(10)

به جاریکی تهماشای تق ، فیداتبم ، هاودل و دینم ! ئهگهر صهد جار قیامهت بی دهمیّکی ههسته بدبینم له غهمزهی چاوهکهت ده تکی له جهرگم خویّن و نازانم : نه خهستهی په نجه یی بازم ؟ نه بهستهی دهستی شاهینم ؟

مه گهر زولف و روخت ومك لاله حالتي بني كهمن بۆچى : جگەر سۆتاو و سەرتاپا غەرىقى مەوجەيى خوينىم وهکو نهی کونکونه جهرگم لهتاو هیجرانی تو بۆینی به سئوزی نهی دهستوتیم و به نهغمهی نهی دهنالیّنم ئەتۆ سەروپىكى رەنگىنى ، بەسەر چاوان بىي شىرىنى لەبەر چاوم نەزۆى چاكە ، حەياتىم ، غارەتىي دىنىم ! ئەتىز گوڭ ، عەنبەرىن رىپى تىز ، ئەمن خاكى بەرى پىيى تىز لەمن تۆ زېز نەبى چاكە ، عەزىزم ، رقحى شىرىنىم کوتم : دا رقمهتت وا بینه بگرم زولفهکهت ! فهرمتری : بلاّ گوڵ تێكنەچێ، بولبول نەسترتێ، چت لە پەرژینم؟! به باغم کوت : به رهنگ و بۆت مهنازه زهرد و ستر بتروه ئەگەر بارم ھەمق سونبول بىي تايىنىڭ زولفى نابينىم کوشندهی من نه بق هیچ کهس مه گهر سهر دایرهی حوسنی له رۆژى حەشرى خوينى خۆم له چاوى مەستى دەستىنىم له باتی خوینی خوم ، وهك زولفی ، ته سكينيم به هیچ نايي مه گهر دهستی شکستهی خوّم له گهردنی زهردی و هربیّنم شەكەر قەدرى نيە ، قوربان ، ئەگەر شىرىن نەبىي ، يەعنى : دەبىخ تۆش لېيوەكەت بېنىي ئەگەر من رقحەكەم بېنىم به نازی چاوی بازت وهك (وهفایت) كهوتمه نیو زولفت ئەويستاش مەست و مەخمۇرى شەرابى جامى دۆشىينم (١)

(10)

⁽۱) وه فایت لهم پارچه شیعره دا ، له سهرتا سهردا پهیره وی سهره وای به شیخوه یه کی ته کردوه ، ئه وه تا ده بینی هه ندین جار (تی)ی تیژی به کارهیناوه ؛ وه ك : (پهرژینم) و (نابینم) تاد ، و هه ندی جاری تر

له داغی زولفی یار و عاریضی وه که لاله سوتاوم به ره نگی لاله بویخ داغدار و غهرقی خویناوم (۱) دو چاوی مهسته بخ باده ، مه لایک رق ، پهری زاده پهری دیوانه یی کردوم ، مه لایک دهستی لخ داوم له سهودای خه ططی یاقوتی له ب و کاکولئی ریخانی وه کتو زولفی شکسته تیکشکاو و خاو و شیخواوم له بهر چاوت که ره مزی نیکته بازی مه کته بی حوسنه وه ها مهستم له ره نگی حه رفی مه عنا له وحی شور اوم له تیو سه یلی سروشک و سوزی دل حه یران و مه به و تم اله دوری تو عه جه ب ماوم! نه خنکاوم ، نه سوتاوم! موزار و زولفی تو بی شک شه و و روژ پیکه وه ن ، ئه مما ، شه و و روژ پیکه وه ن ، ئه مما ، هما و روژ پیکه وه ن ، له و وه جهه من حه یران و داماوم! طه لیسمی بابله ، سیحری حه لاله ، سیحری حه لاله ، سیحری چاوه گیراوم!!

(17)

که ههستا زولفی رقی داپنوشی من لهو داغه سترتاوم ئیلاهی ، ئهی رهقیب ، رۆژی قیامهت بییه پیناوم!

⁽ێ) ی کراوه ؛ وهك : (دهستینم) و (وهربینم) و (بینم) * ۰ (۲)

⁽۱) مامؤستا هیمن پیی وایه نهم نیوه شیعره ناوا بنوسری :- ((به رهنگی لاله بقی داغدارم و وا غهرقی خویناوم))

پ ئافمرین ماموستا! منیش وهك تو پیم سهیره ؟ ئه تمر ئه و غمزه له درباو یژری هیچ له دیوانی وهفایی کهم نابیتهوه .

قەرارى دا بە رۇحم تىرى نازى چۇ لە قەلبمزا مەپرسىن چەند ئەمن لەبو حەسرەتەى دڵ پۆ لە زۇخاوم دەمنیکه هەر لەتنرى ئاورى دەرقن و ئاوى چاومدام له دَوْرَىٰ تَوْ عُهْجُهُبِ مَاوْمٍ ؛ نه سَوْتَاوْمٍ ؛ نه خَنْكَاوْمٍ ! (١) طهبیبیّکم نیه دهردی دهرقزنم بی موداوا کا ههتا ماوم به ئوممیّدی شیفا ههر چاوهزیّی چاوم ^(۲) ' دَلْم بَوْ تَوْ دەستَرتنى ، دىدەكەم بۆ تۆ دەبارىنىنى دممیّك وابی ئهمان ! ئهی جیّت له نیّو دلّ ، پیّت لهسهر چاوم ئەتۆ رقحت دەوى ئەمنىش ئەدەبسز طالىبى وەصلم مه که مه نعم ، به دوری چاوه کانت! ، پیر و خهرفاوم بەرۋح جۆيايى (۲) وەصلە رەمزى چاوى ، باوەزىم نايى ، له مهرد*و*م ^(٤) هێند خيلافی ومعده من دينومه ترساوم لەلايى بارشى چاوم ، لەلايى سۆزشى جەراگم نه پێی دممرم ، نه پێی ده گرم ، که بابی نیوه برژاوم له سۆزى گريه جەرگم رەش بوه ، چاوم ! چيه چېكەم ؟ وهكو ماستي [بهنو !]^(ه) ماوم نه سترتاوم نه خنكاوم

(17)

(۱) ئەم نىوە شىعرە وەك نىوە شىيعرىكى پارچىدى «كەداغى » تىپى (مىم) وايد .

(۲) له باتی (چاوم) (ماوم) بی مهعناکهی ریکتره ، زیاد لهوهی دوپات بونهوهی یه دو قافیهی یه له لهدوای یه کدا پهسهند نیه .

(٣) جوّيا: طاليب.

(٤) مەردوم: ببيلەي چاو .

(٥) ئەم وشە لە دەسخەتەكەدا ئاوايە (بنو) بۆم ساخ نەكرايەوە 🚜 .

﴿ وَهَ كُو ماسى بن ئاو ماوم نهسوتاوم نه خنكاوم)) هيمن ٠

پد به بروای مین ناوایه: ((ه ه که هاسی در ناه م

به بی تق قهط نه ژیم ، شادیم نه میّنی ، دیده بی تور بم ! ده میّك ئارامی رقحم به ، حهیاتم ، عومره کهم ، چاوم ! له دهست ئهو شوّخه وا زولفان به ناز دیّنی و ده با ، هاوار ! (وه فایت) روّژی لی کردقمه شهو ، عومری به با داوم

(1λ)

گو ڵه کهم ده ڵێن : ئـــهوا دێ ههمۊ وهختێ چاوه چاوم ئهي خودا تۆ بڵێي وههايي بێتهوه روٓنايي چاوم ؟! سهبه بی زولفی شیواوه حوسنی رق مهده دی یع داوه من کهوا رۆژم بۆتە شەو کە بەرۆژى رەش داماوم تا بزانن تق گولزاری روستهی سهری جویباری به خەندە ھاتى بەختىر بىتى قەدەمت سەر ھەردۇ جاوم خوینی من به گهردهنی زولفت به ئیشارهی چاوهکانت من ئهگەر شىكاوە پشىتىم ، من ئەگەر جىگەر بىزاوم به سهری خهده نگی نازت جگهری بزیم چاوی بازت به ئومێدى نازێكى ويم ئهگينا ئەمن نەمـــاوم دُلّی خَوْم ئاوری تی بهردا تا له تای زولفان رقی دامی شهو ههتا نهگهزام به چراوه شهوچرا نههاته بهرچاوم ئەتۆى نۆرى شەوبىداران ئەمن بۆ وەك شەم دايسىيم ؟ ئەتۆى گوڭى شاى گوڭزاران ئەمن بۆ غەرقى خويناوم ؟ که دهنیی شهیدای گیسومی چدهکهی له سهری سهوداییم ؟ که دهڵێی پهروانهی رقمی چدهکهی له دڵی ستوتاوم ؟ شهو و روّژ که دملین دوبانن ههر مهکن بو دون به کمانن من له دو لاوهي برۆي تۆ حەيرانى دو زولفى خاوم

ئهی شهمال ، ئهی شیفای نهساغان وهره توبی و خالی رقی یار به گول و وهنهوشهی باغان بگهیینه دوّعا و سلاّوم گله یی له چاوی کالته که معینی زولف و خالته دلی پر له دهرد و داخم سهری پر تهلهسم و داوم نه به وه صلی تو سرقرم ، نه به دقری تو صهبقرم گیژ و سهرگهردان و حهیران ، ههر وه کوماسی سهر ئاوم به نیگای تو و عهره ی روّت دل و دینم چو نازانم : نه خوماری شهرابی ساقیم ، نه مهستی عهطری گولاوم ؟ حهقه که وه کو (وهفایی) شیّت و شهیدای سهحرایی مهله کان خویان نیشان دام ، پهرییان دهستیان لی داوم (۱)

(14)

یار هاتهوه دهستودلی خوّم گرت و به سهر چوّم جان قابیلی جانانه بو نهمزانی بهسهر چوّم (۱) فهرموّی : چکهسی ؟ کهوتمه بهرپیّی که (وهفایت)م قوربان چبو عومریّکه [که!] لاتبوم(۲) و له لات بوّم ؟! دهستی له سهری دام و دلّی دامهوه فهرموّی : خوّش هاتی! به خیّر هاتی! وهلیّ روّحه به های روّم!

(11)

(۱) ئەم پارچە تەنھا لە (ھ) دا ھەيە و مامۆستا ھێمــن لاى وايە ئەم كێشـــه
 داھێنانى (وەفايح) خۆيەتى .

(19)

(۱) بهسهرچوم ی (دوهم): به هه له چوم و ریزی نهوم نهزانی .

(٢) وشهى (الأت) له دەسخەتەكەدا وەك (اللهت) دەچى . ئلهكرى (لەتق بىق م) بى ٠

وا خستمی (۳) چاوی که به داو زولفی وه لادا شهو رقریی ، به یان به ربق ، ئه من هه ر له خه وا بقم ایارایی (۶) موژه و تابی برقری تقری نیه جه رگم به و تیر و که مانه نه فه رامه رز و نه برزقم ماچی ده می خه نده ی ده مه که ی سیر زی به یان کرد ئه و جه و هه ره و افه رده نه مه و جقو ده نه مه عدقم فه و جه و هه ره و افه رده نه مه و جقو ده نه مه عدقم ده زریکی له سیر زی ده می تق مرد و نه زانی حه یرانی که مالاتی (فلاطق ن) و (ئه ره سطق) م مومکین نیه به و نیر گسه من بیمه وه سه رحال من ده ربه ده ری رقتم (۵) و سه و داسه ری گیستوم من ده ربه ده ری رقتم (۵) و سه و داسه ری گیستوم من به سته یی نیو داوی په ریزاده یی جادق م من به سته یی نیو داوی په ریزاده یی جادق م فه رمق ی نه کوفر لاده موسو نمان به (وه فایت) دیوانه مه به ده ست مه ده زولفم ، ئه وه تا رقم

شب بعد از تجرد از علایق جسمانی در واقعه مشاهده شد که حقیر در شهر طایف از بلاد حجاز که آنحضرت به آنجا مهاجرت فرموده بودند در جوار انحضرت هستم و وفات کرداند و حقیر در گریه و فغان بودم ، سر مبارك ازتابوت بلند کردند فرمودند : که از گریه و زاری شما خبردارم چون بیدارشدم ، این قصیده تعزیه را تمام کردم ، در ابراز آن احتیاط کردم ، شب

⁽۳) (خستمی) به بی نوختهی (تی) نوسراوه .

⁽٤) يارا: هيز و توانا .

⁽ه) روّتم : بــه دو جـــوّر ده گونجێ مانای ليكبدرێتهوه : يه کهم لــه روّت و قوّتی و بێبهرگی . دوهم : مهبهست روّ و دهم و چاوبێ .

ثانی در واقعه فرمودند: که برای من بخوان ، قصیده را خواندم ، فرمودند: ابراز کن ، ابراز کردم (۱) •

(۲.)

در یخا(۱) بای خهزان دایه به هاری شوخ و ره عناکه م (۲) له ئیظهاری عهمه لکه وت ئافتابی عاله م ئاراکه م وهرمق ریزان، خهزان که و ته رهزان ، وه ضعی چهمه ن گور الله به به به به به به به گولگه شت و ته ماشای باغ و صه حراکه م خهزان هات و چهمه ن چول بو له نه غمه ی بولبول و قومری در یخا ! حه سره تا ! بن گولخوزاری (۲) سه رو بالاکه م له گریان ئاسمان دامانی سور بو (۱) شینی گیر اوه مه گه رگیراوه یا مایل به شام (۵) بو روژه روناکه م ؟

* * *

(۱) شهویّك پاش روّت بونهوه له پهیوهندییه کانی له ش بهرّاستی دیترا کهوا منی بهسته زمان (مهبهست له [وه فایح] خوّیه تی) له شهاری (طایف)م له ولاتی حیجاز که جهابیان (مهبهستی شیخ عوبه یدوللای نههری یه) کوچیان کردوه و ، نهی بهسته زمان خهریکی گریان و فوانام ، سهری وه فاتیان کردوه و ، منی بهسته زمان خهریکی گریان و فوانام ، سهری موباره کیان له تابوته که بهرز کرده وه فهرمویان ئاگاداری گریان و زاری ئیوهم ، که بیدار بومه وه نهم قهسیده ی تهعزیهم ته واو کرد . به الام پرکیشیم نه نه که د ده ری بیرم ، شهوی دوههمی روداوه که فهرمویان : بوم بخوینه وه ، بوم خوینده وه ، فهرموی نیشانی خه ککی بده ، منیش ده رم خست ،

(٢٠)

- (۱) دريفا: حهيف و خهسار .
- (٢) رەعنا: جوان ، به لهنجه و لار .
- (٣) گو لعوزار : کو لم و لارة مهت وه كول .
 - (٤) سور بو شيني (ف) سور و شيني .
 - (o) شام بو (ح) شامه .

ئهدیمی به ختی من رهش بو (۱) ته رازو وا ترازاوه (۷) ده بی مه یلی به طایف کر دبی ته نشیری شوع اکه م ۶ ده بی مه یلی به طایف کر دبی ته نشیری شوع اکه م ۶ له من دور بو ته وه (۸) خورشیدی ئه وجی مه عریفه ت ، شایه د به تیغی غه م سه ری خوم هه لگرم هه مزه نگی جه و زاکه م (۹) له من وه دشی بوه ئاهو (۱۱) خه رامی (۱۱) لاله روخسار م مه که نه هه روه ك (۱۲) شیخت و ها ران رق له صه حراکه م به مه حرق می له گه ل به ختی سیادا ماوه فرمیسکم به مه حرق می له گه ل به ختی سیادا ماوه فرمیسکم له تازینی (۱۳) هیجره تی خورشیدی عاله مدا (۱۱) تو ره بیاکه م (وه فاین) پیت بلیم (۱۰): دونیاو و دینم (۱۱) بوچی به رهه م (۱۷) بو ده لین : روّبی له سه ر دونیایی (۱۸) قیبله ی دین و دونیاکه م ده نی نه سه ر دونیایی (۱۹) که روّبی خالی دین و دونیاکه م نه من چبکه م له دونیایی (۱۹) که روّبی (۲۰) نوری بیناکه م ۶ که تو روّبی ، له به رچاوم کوره ی خاکی به ئاوا چو !

⁽٦) ئەدىمى بەختى من (ف) بەختى من بەد بو

⁽۷) وا ترازاوه (ح) دارزاوه .

 ⁽۸) بۆتەرە (ف) كەوتەرە .

⁽٩) جەوزا: بورجێكە لە ئاسىماندا .

⁽١٠) ئاھو: ئاسك .

⁽۱۱) خەرام: رەقص ، جم و جۇلى بە نەزاكەت.

⁽۱۲) كه ههر وهك (ف) ئهگهر وهك .

⁽۱۳) تازیّیی (ف) شانریهی .

⁽١٤) عالممدا (ح) عالم وا ٠

⁽١٥) بليم (ح) دهلين .

⁽۱٦) دينم (ح) ديني (ف) دينت .

⁽۱۷) بهرههم (ح) بهزمی .

⁽۱۸) له سهر دونیایی (ف) له دونیادا .

⁽۱۹) له دونيايي (ف) له دونيادا .

خوشا به و (۲۱) روژه عه کسی پرته وی حوسنت له سینه مدا (۲۲) هه و یستاش (۲۲) مهست و مه خموری ته جه للای طوری سیناکه م خوشا به و وه قته (۲۱) تو میرئاتی دولبه ر بوی به دلداریم ئه و یستاش مه حوی دیداری جه مالی روزی (حیربا)که م (۲۰) به یادی پیکه نینی تو که ده گریم و ده بارینم (۲۲) ده بیته مه نبه عی شیر و شه که ر شوراوی ده ریاکه م که ده گریم بو جه مالی تو دیاره ئه شك و ئاهی من له خورشیدی ده داتن ده م ستاره ی شامی یه لداکه م (۲۷) به داغی تو یه وا ده م ده م خوروشی ئاه و ناله ی دل له باو (۲۸) گولشه ن ده نالی عه نده لیبی شیت و شه یداکه م فه له تاو (۲۸) گولشه ن ده نالی عه نده لیبی شیت و شه یداکه م فه له ای له میاری له سه ربه ردی ، به ده ردی سه ربه گاواکه م و نام ادری له سه ربه ردی ، به ده ردی سه ربه گاواکه م و نام بین بازو شاهین قه صری شاهان بو درینها و ئیسته و یرا نه ی ، سیسار و جو غده (۲۱) جیگاکه م

⁽۲۰) که روّبی (ح) که برّوا .

⁽٢١) بهو (ف) بهم ٠.

⁽۲۲) له سینهمدا (ح) له سینهی دام .

⁽٢٣) ئەويسىتاش (ف) ئەويسىتەش ٠

⁽۲۶) وه قته (-) وه قته تق (-) نهمه (-) راسته و له بهر نهمه (-) مان له مهتنه که دا دانا (-)

⁽۲٥) حیربا (ح) صههبا ، حیربا: گیانداریکه له بهر ههتاو رهنگی ده گوری .

⁽۲٦) ده بارینم (ف) ده نالینم . ئهم پارچه به (ف)دا سیازده شیعره و ، به هه ندیک یاش و پیشه وه لیره دا کوتایی دیت .

⁽۲۷) یه لدا: شهویکه ریکهوتی نیوان پایز و زستان نه کات ، له ههمق شهوه کان دریژتره ، گوایه شهویکی شوم و نه گبهته .

⁽۲۸) له تاو (ح) له ناو ٠

⁽۲۹) خانه خهرابي (خ) خانهي خهراب بي ٠

⁽٣٠) له بن (ح) لـه رُيّر ٠

له نالین کهوتوم به و دهستی یاری موطریب و مهجلیس وه کو تاری گوسوسته (۲۲) تیکچوه به ندبه نده ئه عزاکه م دلم بینهو ش و خونباره له دوری نیرگسی ساقی صوراحی که وتوه ده گری ، ده لمی : کوا باده په یماکه م (۲۲) شکا پشت و دلمی من بو وه فاتی (۲۵) پیری مه یخانه به چه رخینکی فه له لئ وای کرد (۲۵) نه جامم ما نه میناکه م له سه رحه وضی ده رقنی چی به سه رهات هات و چو ت (۲۳) قو ربان ؟ کوا ده مکه و ثهر (۷۲) و خولد و خه رام و نه خلی طقباکه م ؟ له ده وری خانه قادا بو به ئیسم و جیسمی عه نقاکه م همتاکه ی قه لبی من ده رهم هم آه یک بیکسیری (۲۹) خاکی من ؛ له خاکی کوی موقیمی پیم بلی ؛ قو ربانی ئه و خاکه م ! له خاکی کوی موقیمی پیم بلی ؛ قو ربانی ئه و خاکه م ! له سه رخاکی ده رت ، قو ربان ، هه تا من بم هه تا سه ربی له سه رخاکه م اله سه رخاکی ده رت ، قو ربان ، هه تا من بم هه تا سه ربی له گه گه ر (۲۰) تاجی سکه نده ربی سه رم ناوی له سه ر ناکه م

⁽۳۱) جوغد: کونده به بو . لهم مه عنایه وه نزیکه که نه لین : « له جیتگای بازان کور کوره وازان » .

⁽۳۲) تاری گوسوسته (ح) تاریکه سسته . گوسوسته : پساو .

⁽۳۳) باده پهیما: شمراب خور .

⁽٣٤) وهفاتي (ح) وهفات ئهي .

⁽۳۵) وای کرد (ح) وا گردنه .

⁽٣٦) هاتو چوّت (ح) هاجرت .

⁽٣٧) كوا ... (ح) كهوا ئهم كهوثهر و خولده ...

⁽۳۸) دهرههم : زیّری ئایه خ و بی نرخ .

⁽۳۹) ئىكسىير : مادەيەكى كىمياوىيە مس ئەكات بە ئالتۇن ، بە مەجاز بىق مورشىدى كامىلى بەكار ئەھىنىن . لىرەدا مانا مەجازىيەكەي مەبەستە .

⁽٠٤) ئەگەر (ح) ھەتا .

ھەتارۆژى ئەبەد ، قوربان ، لەسەر عەھدى قەدىمى (٤١) تۆم به هه شتم لی حدرام بی گهر به بی رقی توی تعمه نناکهم [ئەمن شاييم بەتىز بۇ ؛ چونكە شاھى غەمزەوينىم بۇي] [كەمن شاييم لەدل رۆييوه ، ئىدى دل بەكى شاكەم ؟] (٢٤) جه نازهم دی سه ری راگرد و (^{٤٢)} فه رموی : گویم له نالهت بی (^{٤٤)} دریّغا ! جی به جیّ بق ، هاته جی^(۱۵) تهعبیری روئیاکهم خودا بۆ خۆى دەزانى مەنبەعى نۆرى خودايى بۆى دريّغا! نه خلى ئەيمەن ، مەظھەرى تورى تەجەللاكەم نەسىمى فەيضى تۆ دىن و دلى دۆبارە ئىحياكرد در تغا! وهك مهسيحا باعيثي ئيحيايي مهوتاكهم دەلىلى طالىبان بىرى ، بىر خودا (٤٦) ، وەك رۆژ ھوەيدايە(٤٧) در تغا! مورشیدی دهوران و خورشیدی هو میداکهم له سایهی تق گهلن کهس بونه (٤٨) عاریف : رینی خودایان گرت ، دریّغا ! عاریفی ریّگهی خوداو و ئههلی تهقواکهم ! موریدانی دمری تنوم دی به چاوی خوم ، له ئینس و جان دریّغا ! بغ ئیمامی ئینس و جان مەولایی ئەولاكەم

⁽٤١) قەدىمى (ح) ئەلەسىتى .

⁽۲۶) نهم شیعره له (ح)پیشدا نیه و ، نیوهی یه کهمی کهمی لهنگه .

⁽٤٣) راگرد و (ح) راگرت و .

^({ { } } }) نالهت بي (ح) قالت بق

⁽٥٤) جي (ح) دی .

⁽٦) (بوّ خودا) ، ئه گونجی (به و خودا) بی و ، مهبهستی ئه وه بی بلیت : به و خودا هیچ گومانی تیدا نیه و له روّژ روّناکتره که توّ دهلیلی طالیبان ستی ...

⁽٧٤) هو هيدا: زور روناك .

⁽٨٨) بويه (ح) بون به ٠

به لاینک هات و پنی گیرا ، به باینک نوری کوژراوه دریّغا! شهمسی عیرفان و چرای تاریکهریّگاکهم له حهلقهی طالبیان وا ههر دهباری نور له تهشر نفت دريّغا! بنر سهرو سهرحهلقه يي ئهوالادي (طه)كهم ئەمن نادان و نەمزانى^(٤٩) ، ئەرىخ^(٠٠) بۆچ عارىف و عامى وەكىق پەروانە سىرتابتون لەبەر شەمعى شەپ ئاراكەم^(١٥) ؟ له به ر چاوی نه زانان ساحیر و زمندیق و کافر یوی دریّغا! پیری (بسطام) ، قوطبی (خرقان) ، غهوثی بهغداکهم به داوی دانه بو گیرا(۲۰) ، به دهربای عبلمی ئهسماوه لەبەرچى ^(٥٢) ھاتە خوار ئادەم لەسەر فىردەوسىي ئەعلاكەم ؟ پهنای بۆچ برده بهر دار ئهو (٤٠) که دمیزانی دهبی شهقبیی ؟ نه ئاخير صاحيبي ئايات و موعجيز بو زمكه رياكه م ؟ له سیززی نوری چاوانی عهجهب بی نور و حیکمهت بو (۵۰) بلَّىٰ بَوْجِ پِيرِي كەنعانى دەگريا ، نۆرى عەيناكەم ؟ سوله پمان خاته می ون بق له قو درهت(٥٦) ماوه نه يفه رمق به لا صهخرهی به ئاودادام به لا ئاصهف له دهریاکهم كەلىم ئېستا نەبق بق جەند ھەزار مەعصق م لەسەر وى چق ؟ دەبىي جوابى چېنى رۆژى جەزا گوستاخى مۇساكەم؟

⁽۹۶) نادان و (ح) نادان بو .

⁽٥٠) ئەدى (ح) ئەرى .

⁽٥١) شهبئاراً: شهور ازينهرهوه .

⁽۲۵) به داوی دانه بو (ح) به دامی دانا بوچ .

⁽٥٣) لـه بـهر چى (ح) له سـهر چى .

⁽٤٥) ئەو ، لە (ح) دا نيە .

⁽٥٥) بـو (ح) ما ،

⁽٥٦) قودرهت (ح) حيكمهت .

لەبەر قەوم**ى مو**نافىق بو دەبىخ^(٧٥) ھەڭبىخ كە دەيزانى مەقامى خۆى وەكتو رۆژ رةنە (روحالله)يى عيساكەم صەحابەي بۆ شىكا (^٥) ؟ بۆچ (٩٥) شەھىد بۇ گەوھەرى پاكى ؟ (محمد) : باعیثی بون ، شاهی تاج و تهختی لهولاکهم شەھىيدى دەستى كافر بۇن كە ئەكشەر ئەولىيايى دىن جەوابى موددەعى چېدەم ؟ سكۇت بىي حەددى ^(١٠) ئىنشاكەم [نه ئاو موختاره بزوێنێ ، نه ئاور تا بسوتێنێ] [نه خاك چېينيه بنوينني ئه گهر صهد جاري بهرباكهم] عەدەم بارى سەبەبكارە(٦١) وج<u>و</u>ديكى حەقە ديارە ىۆ خۆى فەععال و موختارە خوداوەندى تەواناكەم به مینهاجی خهلیلی حهق ، به میعراجی (رسولالله) ده بن ههر بنته جي ئهمر و ئيرادهي حهق ته عالا كهم ئەتىز چۇى بىز جيوارى حەق ئەمن مام حەبس و زىندانى ^(٦٢) غهمی بهندیّت هه بی ئهی سه پید و سهردار و مهولاکهم به صقورهت گهرچی لیم دقری ، به مهعنا بهرقی مهستقری به لیخ بهر(۳۳) چاو و مه نظوری ده لینی تؤی نوری بیناکهم له کوێ^(۱۲) بدبینمهوه ، شادبم به روی تۆ ، بێیه سهرچاوم ؟ مه گهر چاوم له دل بی سینه کهم ثایینه سیماکهم

⁽٥٧) دهبي (ح) همر دهبي .

⁽٥٨) شكا (ح) شكان .

⁽۹۹) بــوّچ (ح) بــوّ ٠

⁽٦٠) حددی ، له (ح) دا نيه .

⁽٦١) سەبەبكارە (ح) سەبەبكارم .

⁽٦٢) لير ددا له (ح)دا شيعرى (به حه ققى . . .) نوسراوه ، كه له (خ)دا دوا شيعره .

⁽٦٣) به لي بهر (ح) به رابهر .

⁽٦٤) له کوي ... (ح) له کوي بتبينمهوه شاد بم به تو ماهي جيهانارا .

دەمت بینه دلم مەشکینه دەستم (۱۵) بگره ئەو جارەش به هۆشيارىم دەيى ساقى ، كە نەزژى جامى صەھباكەم غهریب و بیخکهس و ئاواره کهوتتوم ، دور له روحی خوّم(۲۱۱) ، بهدهردی بیدهوا ماوم ، رهفیقان کوا مهسیحاکهم ؟ خوداوه ندا ! رهحيما ! قادرا ! ئامورزگارى(٦٧) خۆم ! که ریم و ، حه یبی و ، غه ففار و ، قه دیم و ، فه ردی یه کتاکه م به حه ققی نوری وه جهی (۱۸) پاك (۱۹) و بن مانه ند و بن میثلت به ئیسمی ئهعظهمی خوت ئهی خودای سهتتار و داناکهم به سهرمهستانی بادهی ساغیری عههدی تهلهستت کهی (۷۰) به قهطریکی نهجاتم دهی لهدهست خوم رق له دهریاکهم [وهفایت بی کهس و داماوه(۷۱) پابه ندی طه لیسمینکه] [مەدەد يارۋحى غەوثى ئەعظەم و ، شاھى بوخاراكەم] به حەققى نۆرى موطلەق ، جەددى ئەمجەد ، شاھى لەولاتان ئىمامى يەثرىب و ، قىبلەي مەلايك ، ماھى بەطحاكەم^(٧٢) به حهققی چار بار و ئال و ئهولادی (نسی الله) به ئەنصار و موھاجير قايدانى قيبلە گومزاكەم

⁽٦٥) دەستم ، له (ح)دا نيه .

⁽٦٦) له روحى خوّم (ح) له خويشانم .

⁽٦٧) ئامورزگار: بهخشنده .

⁽۱۸) نوری وهجهی (ح) نور و جهددی .

⁽٦٩) پاك و (ح) پاكى .

⁽٧٠) ئەلەستت كەي (ح) ئەلەستى تۆم .

⁽۷۱) له (خ) دا (دماوه) نوسراوه ، به لأم هه له ی نوسه ره و ، (داماوه) راسته.

و (جهددی ئەمجەد) و (شاهی لهولا) و (شاهی لهولا) و (ماهی يەثریب) و (قيبلهی مهلايك) و (ماهی بهطحا) پيغهمبهره - د - د .

به رقحی خواجه گانی نه قشبه ند و قیبله گاهی خوّم غهریب و (۷۲) جانسپاری که عبه قوطبی دین و دونیاکه م به قووه ی جاذیبه ی دلتان (وه فایت) دهست و دامانه چ نابی گهر له سایه ی ئیوه قه طعی (ما سوی الله)که م (۷۲)

* * *

برادران دینی قربانتان شوم، وصیت اینقدر فراموش نفرمایند محضالله، بحکم « انما المؤمنون اخوة » واجب بود عرض کنم ، زنهار بود بددل نشوید نسبت بحضرت پیر برزگوار که غوث روزگار ، قطب مدار بود بددل نشوید که سم قاتل است و بجان و جنان مخلص و محب آنحضرت شوید ، که باعث نجاةاست ، من جمله تصرفات آنحضرت این مختصر را زحمت ندهد ، یکی ازهزاراست : بعد از تألیف این قصیده تعزیه چاشتگاه عریضه بحضور مبارك ولیعهد انحضرت مینیویشتم و چنان فهمیدم که روحانیت آنحضرت در وقت تحریر عریضه حاضر و ناظر است ، همان روز بصحابت حجاج عریضهرا فرستادم ، شب آمد در واقعه آنحضرت ـ قدس سره ! ـ فرمودند : که مکن میشود بقافله، حجاج برسی تبدیل کن! و یحجاج نرسیدم و چون حجاج مراجعت کردند و جواب عریضه آوردند ، چنانکه انحضرت ـ قدس سره ـ فرموده بودند واقع شد ، برای حقیر غیراز تبلیغ مصلحت نیست ، مختاری فرموده بودند واقع شد ، برای حقیر غیراز تبلیغ مصلحت نیست ، مختاری

⁽۷۳) غهریب . . . (ح) غهریب و جانسوپار و قوطبی دین و ههر دنیاکهم . (۷۶) له (ح) دا بهم شیعره و شیعری پیشت یه شیعر پیکهاتوه .

⁽۱) یانی: « برایانی ئایینی به قوربانتان بم ، وه صیبه ت بی له به رخوا ئه م ئه ندازه یه فهراموش مه کهن به گویرهی «انما المؤمنون اخوه» (موسولمان و خاوه ن باوه زان هه مؤلف را گهیاندنیم به پیویست زانی ، زینهار هه زار زینهار ! له گه ل پیری گهوره دا ، که قوطبی مهداره به دگومانی مه که ن و

ئهی (۱) (امام المرسلین ، شمس الهدی ، بحر الهمم)(۲)

ئهی (شفیع المذنبین (۲) ، خیرالوری ، مولی النعم)

ئهی نه سیّمیّکی گولی زار و (۱) شوعاعیّکی روخت

شهوقی روّژ و ، به دری تابان عه طری گولزاری ئیره م

ئهی له شهوقی جهننه تی روّت ئه نبیاو و ئه ولیا (۱۰)

روّح له سه رلیّون و ه کو په روانه بو دیداری شه م

دلّ خراب مسه کهن ، ئه و کاره ژاریّکی کوشسنده یه . وه بسه دلّ و گیان خوشه و سست و دلسوّزی ئسه و که سه بن که مایه ی سه رفه رازیه ، له کردار و (که راماتی) ئه و زاته ئه م کورته یه شتیّکی گران نیه و یه الله هه زاره : دوای دانانی ئه مه مه رثیبه له کاتی چاشته نگاودا ، نامه یه کم بسوّ جیّگری ئه و زاته نوسی ، وام زانی له کاتی نوسینی نامه که دا گیانی له لام حازره . هه رئه و روّژه نامه که م حاجیاندا اسارد . شه و له حالستی و اقیعه دا ئه و زاته (قدس سره) فه رموی : وه فایی له فلان قسسه که له نامه که تا نوسیو ته به هه له دا جویت و باش نیه ، ئه توانی بگه به حاجیان و باش نیه ، ئه توانی بگه به حاجیان و هاتنه و ها روان و هاتنه و ها روان در نامه که م به و زاته چونی فه رمو بو هه روان و هاتنه و می نامه که م نه و زاته چونی فه رمو بو هه روان و ، نه م به سته زمانه هه ر راگه یا ندی نیه .

(11)

- (۱) له (ف) دا له سهر ئهم پارچه نوسراوه: «درمدح سید عالم محمد المصطفی صلی الله علیه وسلم » واته: له ستایشی گهوره عالهمدا که محهمه دی هه هه درودی خوای له سهر بی .
- (۲) ئەى (امام المرسلين . . .) (ف) ئەى رەئىسى ئەنبيا ، (شمس الهدى ، فخر الامم) . امام المرسلين . . . تاد : پيشهواى پيغهمبهران ، رۆژى هيدايەت و ريكهرون كەرەوە . دەرياى هيمەت .
- (٣) (شفیع المذنبین) (ف) (امام المرسلین) . شفیع المذنبین . . . تاد : تکاکهری گوناهکاران ، چاکترینی خه لك ، به خشنده !
- (٤) (زارو) له (خ)دا وهك (لادر و) نوسرابو له (ف)دا (زار) نوسراوه . ئهمهى (ف) م به راست زانى بويه له سهرهوه دامنا .
 - (٥) ئەي لە ... (ف) وەي لە شەوقى ئارەزۇي تۆ .

نهی (۱) دهم و خهندهت دهلیلی دهعوییی بون و نهبون فهی برق و بالآت به یانی مهعنیی تون و قهلهم فاسمان پیر بو له داغی خهطی رقی تق شهو له رقژ شهده (۱) سهوادی یه که ره وههم صهد (۷) چرای هه آکرد و نه یبق وه (۱) سهوادی یه که ره و تقریبی و ته شریفی (لولا) سیر زی (مازاغ البصر) تق و مهقامی (لی مع الله) ، تق بیبی و تقری قیدهم (۱۹) بی نه وام هیچم نیه هاتوم و مهموقم مه که قهت له ده رگای خوی گهدای (۱۰) ناکاته ده رصاحیب که رهم و شهیچ طه بیبی ریبی نیه ده ردی ده رقنم کاده وا آ و هیچ طه بیبی ریبی نیه ده ردی ده رقنم کاده وا آ و ایم و الندم!) آ(۱۱) هاتمه به رئه برقت و ناسق تیم له سایه ی خهططی رقت فایه ته به رئه برقت و ناسق تیم له سایه ی خهططی رقت فایه ترس و غهم سر۱۱)

⁽٦) ئەي (ف) وەي .

⁽V) صهد (ف) چهند .

⁽A) نهيبوّوه سهوادي يهك رهقهم (ف) نهيبو وا سهواديّكي رهقهم .

⁽۹) (لولا) و (مازاغ البصر) و (لی مع الله) سی پلهی ریزی پیغه مبهرن _ د _. (لولا) ئیشاره یه بهوهی که له بهر پیغه مبهر نه بوایه خودا جیهانی دروست نه ده کرد . (ما زاغ البصر): چاو هه لهی نه کرد و . ئیشاره یه به ئایه تیکی سوره تی (والنجم) که هه ندین به سهرهاتی شهوی میعراجی پیغه مبهری _ د _ تیدایه .

⁽لى مع الله): ههمه له گه ل خودا . ئيشاره به بهوهى كه پيغهمبه ر فهرم و به : له روزى قيامه تدا ئه وه ستم و شهفاعه ت و تكا بن ئوممه ته كهم ده كهم .

⁽۱۰) گەداى (ف) گەدا .

⁽۱۱) ئەم شىعرە لە (ف)يشىدا نيە .

⁽وا حسرتا يوم الندم): (هاوار به مالم) له روّژي قيامه تدا!

⁽۱۲) کهعبهی ۵۰۰۰ (ف) کهعبهی شهریفه ئهو دی نایبی ترس و غهم ۰

⁽۱۳) ئەم نيوه شيعره ئيشارەته بۆ ئايەتى: «ومن دخله كان آمنا » .

نا ئومید نابم که من دهستم له حهلقه ی که عبه دهم من چلوّن مه حرق م ببم ئه ی (رحمة للعالمین) ؟
دی صه دای (لا تقنطوا (۱۰ من رحمة الله) دهم به دهم هات نه سیمی خاکی ده رگای ئاوری ده ردم (۱۲ دامرا (دقت من ماء الحیاة شابنی بعد (۱۲) الهرم (۱۸)) چاوه کانت سه رخوّشن ، قوربان ، کوتم (۱۹) : مایل به چین ؟ عه کسی زولفی خسته سه رحه رفی موده و وه ر ، یه عنی : دهم که و تمه خاکی ده رکی هاتن (۲۰) بمکوژن خوّش به و ده مه

دهست و دامانی خهمی گیستویی (۱٤) توم بهو عاریضه

(قال رب البیت) هان (۲۱) (لا تقتلوا صید الحرم) (۲۲) ذووقی ئه بروّی ، شهوقی رقی ، خستمیه ناو زولف و کوتی (۲۲) : که عبه و و روّژی موناجاته (۲۱) و مهقامی مولته زمم (۲۵)

(١٤) گێسويي (ف) ئەبرۆيى ٠

⁽١٥) لاتقنطوا من رحمة الله: له كهرهمى خوا مهئيوس مهبن . له (خ)دا به ههله (لاتقنطوا) به (ت) ى بچوك نوسراوه .

⁽۱٦) ئاورى دەردم (ف) ئاگرى دل<u>ّ</u> .

⁽۱۷) له (ه) دا لهم شیعره به دواوه به هیّلیّك برّ دراوه و شیعره كانی دوایی به پارچه یه كی سهر به خوّ نوسراروه . به لام له (خ) و (ف) دا هموی ـ واته همردق یارچه كهی (هـ) _ یه ك پارچه یه .

⁽۱۸) (ذقت من ماء الحیاة شابنی بعد الهرم) : له ناوی حهیاتم خواردهوه ، دوای پیری گهنجی کردمهوه (شاب) ههلهیه و ، دهبی (اشب) بیت .

⁽۱۹) كوتم (ف) وتم ٠

⁽۲۰) دەركى ھاتن بمكوژن (ف) دەرگەھى ھات بمكۆژى .

⁽۲۱) هان (ف) ان . هان وشهى بيداركردنهوهيه له فارسيدا .

⁽۲۲) قال رب البیت . . . : خوای به یت _ که عبه _ فهرموی : نیچیری حهرهم میه کوژن .

⁽۲۳) زولف و کوتی (ف) زولفی وتی ۰

⁽۲۶) کهعبه و روّژی موناجاته و (ف) کهعبه یه و روّژی موناجات و . موناجات : پارّانه وهی هیّواش و بی دهنگ .

(یا رسول الله) ده زانی تو که شه یطانه عه دوت ههم له تو (۲۱) مه علومه که منیش ئوممه تی توم هه رچی ههم کهی رموایه و غیره ته بو تو که (فخر الانبیا)ی دوشمنی خوت شاد بفه رموی (۲۷) ، ئوممه تی خوت دل به غهم ؟؟ داغی توم هه رپیوه یه صه دجار ده رم که ی دیمه وه من سه گینکی (۲۸) توم (وه فایت) (۲۹) رق له ده رگای کنی ده که م ؟! (۲۰۰)

⁽۲۵) مەبەستى لە (مەقامى مولتەزەم) جىڭگەيەكە كە حاجىلى تىا ئەوەستى و دۆعا ئەكەن و نوىڭ ئەكەن (مەقامى ئىبراھىم) .

⁽۲٦) له تو (ف) له خوت . نالی و شیخ رهزای تالهبانی و شاعیرانی کهیش ئهم معنایان به شیعر وتوه .

⁽۲۷) بفهرموی (ف) بکهیت و .

⁽۲۸) سەگتىكى (ف) غولامى .

⁽۲۹) (وهفایی) (ف) (وهفایی) م .

⁽۳۰) دوای لیکوّلینهوه و کاتی چاپی نهم دیوانه لای دوّستم کاك مهحمود نهحمهد فهرمانبهر له وهزاره تی نهوقاف چهند پارچه شیعری وهفاییم له کاغهزی پهرّهپهرّه و پهرپوتدا دی که پهکیکیان نهم پارچهه به و ، پاش بهراورد دهرکهوت تهنها دو جیساوازی تیسدا بو . یهکهم : شسیعری (هیچ طهبیبی ربی نیه ۰۰۰۰)) که تهنها له (خ)دا ههیه لهو پارچه کاغهزه شدا نه و . دوههم : له (خ)دا ده لی : (کهعبهو و روّژی موناجاتهو معقامی مولتهزهم)) لیرهدا نوسراوه : ((کهعبهی ، روّژی موناجاتهدم)) معقامی مولتهزهم)) لیرهدا نوسراوه : ((کهعبهی ، روّژی موناجاتهدم))

پیتی نوّن

(1)

دلم پر خوین و خوین باره به غهمزاهی نازی چاومهستان ههتا نهمرم رهها نابم له مهکر و سیحری چاو بهستان ئهتن سهرویکی نازداری ئهتنو شنوخیکی گولزاری بهدل واچاکه بدگیرم له سهر چاوان لهسهر دهستان (۱)

(1)

ئهی پرتهوی حوسنت ههمق رهنگی گوله باغان نهشئهی نهظهرت^(۱) ذهوقی دل و شهوقی دهماغان ئهسماو و ^(۲) صیفاتن به تهجهللی له وجوّدم یاشه و بق ئهتو هاتی لهمهت کرده ^(۳) چراغان ؟

(1)

(۱) ئەم دۇ شىيعرە دىارە سەرەتاى پارچەيەكى درىنى بەلام نوسەرەكە، لەبەر ھەر ھۆيەك ، بۆى تەواو نەكراوە ، بۆيە ماوەيەكى لە دەسىنۇسەكە بە سېيتى بۆ بىر داوە .

(Υ)

- (۱) نهظمرت (ح) نهظمری . له (ح)دا (ذهوق) و (شهوق) همر یه کهیان له جیّگهی نُهوی تردایه .
 - (٢) ئەسما و ٠٠٠ (ح) ئەسمائى صيفاتن بە تەجەللايى وەجيزت .
 - (٣) لهمه ت کرده (ح) له من کردته .

تو هاتیه گولشه ن به سه ر و زولفی بالاوت (۱) زور پی نه چو رویی له چهمه ن الاله له داغان زولفت به هه ناسه م گهییه سینه یی بازت (۱۰) زستانه گولستان بوه پابهسته یی (۲) زاغان (۷) ئه و کولمه که ئارایشی صه د دایره زولفه گول شه وقی به شه و داوه چراغانه له باغان (۸) له و راسته یی بازازه چ ناده ن به دلی من آله و راسته یی بازازه چ ناده ن به دلی من آله ر مه رحه مه تی تویه خریداری ئه یاغان (۹) صه د نه شته ری غهمزه ت له دلم دا که رهمت کرد قانونی طه بیبانه بیرسن (۱۰) له نه ساغان سوتاوه ده رونم ، وه رن (۱۱) ئه یی موطریب و ساقی تو لیده له طه نبوره ، ئه تو (۱۲) پرکه ئه یاغان (۱۲) چاره ی نیه دیوانه یی روی تو به (وه فایی) چاره ی نیه دیوانه یی روی تو به روه و وه حاغان (۱۲) مه رسو و وه حاغان (۱۵)

⁽٤) به سهر و زولفی بلاوت (ح) که سهر و زولف بلاوه .

⁽٥) باز: كراوه.

⁽٦) پابهستهيي (ح) پاسته . دياره هه لهيه .

⁽٧) زاغ: قەلەرەش.

⁽۸) ئەم شىيعرە و شىيعرى دوايى له (ح) دانين .

⁽٩) نُه يَاغ : ئايەخ و گەند و لە كۆمەل جياكراوه .

⁽١٠) بيرسن (ح) ئەيرسىن .

⁽۱۱) وەرن (ن) وەرە ، بەلام ئەمەي (ن) ھەلمەيه .

⁽١٢) تق ليده له طهنبوره ئهتق (ح) تق لى بده له طهنبور و ئهتوش .

⁽١٣) ئەياغ: يىالەي شەراب.

⁽۱٤) بيبهنه (ح) بيبهيه .

⁽۱۵) پیر و وه جاغ: پیری وه جاغ ، (وه جاغ) به ناگردان ده نین ، وه جاخ کویر که سینیکه نهوه ی نه بین . له وه وه هاتو که پاشی خیزی

نه و چاوانه وا خوماری نازن به ئیما ئیمانی دهخوازن هاتهده روه کروژ شای شه که رایوان فهمزه که و رهمزه ی تورکی پیش تازن (۱) خهمزه که و رهمزه ی تورکی پیش تازن (۱) دهستی هینا ده ریبی له سهمادا چاومهستی چاوبهستن یا سیحرسازن ؟ زوهره ی یه غما کرد موشته ری کیشا خرنگه ی خرخال ، چرنگه ی بازن نهوبه ها ر نوبه ره ی شکوفه و گولن یا غونچه ی دوگمه که ی سینه که ی وازن (۲) یا غونچه ی دوگمه که ی سینه که ی وازن (۲) یا به نهسیم ده پشکون با غونچه (۳) سیوان به نهسیم ده پشکون با غونچه (۳) سیوان به نه اله ناهی من دوگمه ده ترازن به نازانم بوچ وا روح و دل که و تون غهرقی خویناوی جینی داغ و گازن ا

تاگردانی ده کوژێتهوه و شهوننهواری نامێنێ ، واته : (پیری وهجاغان) کهسیێکه به دوٚعا و دهرمان نهوه بهو وهجاخکوێرانه بدا . یان (پیری وهجاغان) خوری زهلامیکی تایبهتی بوه و ، چارهی دیّوانه و شیّتی کردوه ، وهك (قازی بهنێ) و (میلیسوّر = میریسوّر) و ... هتد ، ماموّستا مهلا کهریم ئهفهرموێ : وهجاغ بنهمالهی (سید رستم) ن که له بهرزنجهوه چوّنهته دهوری دالهعوّ و ئهو ناوانه و لهپاشان بوّن به کاکهیت ، جاواته دهبی (پیری وهجاغ)یهکین لهو بنهمالهیه بی .

(4)

⁽٢) واز: كراوه .

⁽٣) (ىاغونچه) بهلامهوه ههلهى نوسهره راستيه كهى (باغچه) يه .

يا كوشتهى غهمزهى ئهو چاوانهن یا ره نجهی یه نجهی شه هیّن و بازن ؟ سیززی زاری تو من بهکهس نالیّم رەنگى زەرد ، ئەشكى ئاڵ ، ھەردۇ غەممازن ئهوانهى عاشقن به چاو و زارت تا ئەبەد سەرخۆشىي مەحرەمى رازن موطریبان موقریبان (٤) دهم بهدهم گۆیان (۵) بولبولان ، قومرييان نەغمە يەردازن دڵ دەناڭينى ، روّح لە شـــيوەندا قودسىيان ئىنسىيان جەند خۆش ئاوازن ؟ [دەنگى من ، صەوتى تۆ ، بۆ بەزمى خوسرەو ،] [چەنگ و نەي ، عَود و دەف ، تار و شەھنازن] ئەمن و تۆين بۆ روخ و گەنجى پەنھانى طهلیسم و طهوق و گوڵ ، [برین !] (٦) و بازن [كەمەندەي ئاسكان ، ھاتوچۆي بازان] [ههمق بو خاطر جاوهکهی بازن] قەفەسى بەردەنى تەنگ و تارىكە باز دڵ و ، مورغ جان ، هەر دق پەروازن (ومفایح) ناژی به تاری زولفت سهرتایی ئازای (۲) مارانگازن (۸)

⁽٤) موقريب: نازانم چيه ئهگهر (موقرييان) ، واته (بويژان) نهبي .

⁽٥) دەم بە دەم گۆيان: ئەوانەي گۆرانى بۆ يەكتر دەسىيننەوه.

⁽٦) [برين] له (ه)دا (بهربهن) نوسراوه .

⁽٧) لير ده تۆزىك لەنگى ھەست پى دەكرى .

⁽٨) كيشى ئەم پارچە شىيعرەش داھينانى (وەفايج) خۆيەتى .

ئەرىخ خەندەي دەمت ئارامى دڵ كانى حەياتى مىز له سهر چيزيز ده بي ؟ رؤحت دهُوي ؟ هاني حه ياتي من (١)! گوتت: دیم و نه هاتیه سهر گرفتاری سهری زولفت له گهڵ بهختی سیا چبکهم ؟ دیباره خو نه هاتی من ! من و سهودای سهری زولفت له سهر طاقی بروّت ؟! حاشا عەزىزم ئەھلى قىبلەم! كافرى دۇرە لە ذاتى من به خهندهی زار و عهکسی زولف و رقت خوش بق دلم ، صهد حهیف! دەقىقە شىمارى خۆشىي چۇ شەو و رۆژى سەعاتى من له لاین روّح دهبا عیشوهت ، له لاین دلّ دهدا خهندهت عەزىزم ھەر بە دەست خۆتە حەياتى من مەماتى من له دوری تۆ به دەفتەر نايىخ شەرحى ماجەراي چاوم ئه گهر دهریایی ئهعظهم بی ههمق سورخی^(۲) دهواتی^(۳) من دەسق تىم طەرزى پەروانە ، دەناڭىنىم وەكق بولبول سەراسەر بۆتە مەظھەر بۆتە گوڭشەم شەشجىھاتى من چ خوّش رقی داده هیّنا زولفی ئه فشان کرد به دلداریم ؟ ئىلاھى قەط نەكەي رۆژ بىن شەوى قەدر و بەراتى من ئەمن كەوتتوم لە بەر گربان دەڭين : دەستى من و دامان صهبا گهر بویه خوین دامانی یار ، مه گری (٤) له باتی من

(()

⁽۱) (هانی حهیاتی من) بو دو مانا ده گونجی ، یه که م : تو روحت ده وی هانی روح ، . . . دووه م : هانی حهیات و ژبانی من بو تو ، به لام ده بی حهیات مانهای که روح فراوانترین .

⁽٢) سورخ: مهره کهب.

⁽٣) دەوات: مەرەكەبدان.

⁽٤) رەنگە (نەگرى) بى .

دلم جهزبی نیگاهت خستیه زولفان ، نهی خودا روحمی !

به به ندی جادووان وا کهوت غهریبی دورولاتی من

بلا مهعلوم ببی کوژراوی کیم یاران وه صیبهت بی :

چراغی توربه تم ههر ده سته گول بی پاش وه فاتی من

نهمن چی و [زاهد!] (۵) صنوفییانه ؟! من و گوشیکی مهیخانه ،

به قوربانی نیگاهیکت ههمو صهوم و صهلاتی من (۱)

به خه نده رقی له زولفان خسته رق فه رموی : وه ره ، یه عنی

(وه فایت)! شه و چراغی پی ده وی گابی حهیاتی من

(0)

لهو رۆژه كه دور بۆتهوه سايەت له سهرى من سوتاوه له تاوت ههمق جان و جگهرى من جهرگم ههمق لهتلهت بق به سينلاوى سروشكم چېكهم كه به دهريا چوه لهعل و گوههرى من ؟ دهيفهرمق ، لهسهر خاكى دهرى خۆى كه منى كوشت : جه ننهت بهسه بۆ خوينى شههيدى نه ظهرى من قهد وا ده بى خاكى دهرى تۆ تاجى سهرم بى ؟ ئهو دهوله ته بۆمن نيه ، ئهى خاك بهسهرى من! زولفت كه وهكو شامى غهريبانه لهويدا خويدا خالى چيبه داخۆ دلهكهى دهرىهدهرى من ؟!

⁽٥) (زاهید) نوسراوه ، به لام بو ماناکهی (زوهد) ریکتره ، بویه رهنگه هه لهی نوسه ربی .

⁽٦) ئەمە سىتھەم جارە ئەم مانايە دىت .

وهك بولبولى شهيدا به ههزار نهغمه دهنالم جاريكى گولم (۱) گوئ بده نالهى سهحهرى من ديم هاته عهيادهت دهمى پر خهنده بو يهعنى : رقح و دلنى بيماره (۲) دهواى گولشه كهرى من بي نوره (۲) دلم هينده لهسهر يهك مهشكينه رق وا بكه شهوقيكى بدا (٤) تا فهنهرى (۵) من زولفت سه به بى جهذبى دلم بو ، به بروى تو ، نه بروى تو ، كافر بوه بو قيبله يى من راهبهرى من خوش به و دهمه ساقى له دهرى مهيكه ده (۱) فهرموى : نهو جامه له من بگره (وهفايى) به سهرى من

(7)

[خهطی ئازادی ئهو رۆژه به من دا دلستانی من]
[که سهروی قامه تی ته شریفی هیّنا باغی جانی من]
ئهری ئهی وه صلی گولزارت حهیاتی جاویدانی (۱) من
ئهری ئهی چاوی بیمارت طهبیبی میهره بانی من

(o)

- (۱) جاریکی گولم (ح) جاریک گوله کهم . جیاوازی (ن) و (ح) وه اله یه که .
- (۲) روح و دلمی بیماره (ح) بو زامی دلمی بی چاره .
 - (٣) بي نوره (ح) بنواره . بي نوره : بي هوده .
- (٤) رق وا بكه شهوقتكى بدا تا (ح) رق أاوا بكه شهوقتك بدريته .
- (٥) فه نهر: شهمعدان: جینگهی مَوْم که به شینوه یه کی تایبه تی دروست کراوه.
 - (٦) مەپكەدە: مەپخانە.

(7)

(١) جاويد: انهمر.

له سهیری حیکمه تی زاری به عه کسی زولف و چاوی کهوت چ زو شێوا ، به جامێك باده ، عەقڵى نوكتەزانى من ؟ دۆعاى رەددو قەبتول دەرحەق بە زولفى كرد و گيرابق ِ ئىلاھى تىك نەچىن عومرى درىيژى باغەبانى من! به عیشوهی زولفه کهی توّم دا ههمو صهبر و قهراری خوّم به نهشئهی چاوهکهی تو چو ههمتو تاب و تهوانی من سەرى زولفت چيە ؟ عومرى درێژم ، طولى ئامالم ! قەدى بەرزت چيە ؟ سەروى چەمەن ، ر**ۇح**ى رەوانى من^(١) ! له كن تۆ ھات لە چەرخى ھەفتەمىن رابردو نەدزانى عەجەب مام بۆچ نەگەييە عالەمى بالا فوغانى من ! ئەگەر مەجنۇنى تۆ نىيم لەيلەكەى بىخ مەيلەكەم بۆچى : له ههر کوچێِك و بازازێ*کی*دایه داستانی مــن؟ لهسهر چاهی زهنهخدان ^(۳) دێ و دهچێ روحمي نیه زولفت فەزەنگى ، رۆژ يەرستە ، كافرە ، زىندانەوانى من به داغی زولف و خالی تو قهطارهی بهستوه فرمیسکم خەيالىي چىن و ماچىنى لەسەردا كاروانى مىن كوتم : كوا حوسنهكەت ؟ عەنبەرفرۆشىي زولفەكەت فەرم<u>ت</u>ى : حه بهش ئیسلامی داگرت ، تیکچوه دهور و دوکانی من

(۳) زەنەخدان: ھەر بە مەعناى (زەنەخ) دىت ، واتە: چەناكە .

⁽۲) لهم شیعره دا ورده کارییه کی جوان ههیه . ئه گونجی دوای پرسیاره کان (سهری زولفت چیه ؟ قهدی بهزرت چیه ؟) وشه کانی (عومری دریّژ) و (طق لی ئامال) و (سهروی چهمهن) و (روّحی رهوان) بکریّن به وه لاّم واته: سهری زولفت چیه ؟ عومری دریّژی منه ، طوّلی ئامالی منه . . . وه ده شگونجی ئهو رستانه له سهر شیّوه ی نیدا بانگ له خو شهویسته کهی به کار بهینریّن بهم شیّوه : عومری دریّژم ! طولی ئامالم ! سهری زولفی تو چییه ئهوه نده دریّژه ؟ ههروه ها نیوه شیعری دوهمیش .

له گه ل ئابی حه یات چبکه م ؟ به تو یه زینده گی رقحم مه سیحا بوچی بی ؟ قوربان ئه توی ئارامی جانی من ! له داغی خالی سهر لیّوت دلّم پر خویّن و خویّناوه که هیندوزاده بو ته مه حره می رازی نیهانی من نه خوشی چاوه که ت خویّنی (وه فایت) بو ته ده رمانی فیدات بم ، زیز مه به ، ها بمکوژه ده ردت به گیانی من فیدات بم ، زیز مه به ، ها بمکوژه ده ردت به گیانی من

(V)

جیلوهی صهبا لههجهی شهمال ، بنری زولف و خالمی یاردهده ن یا نهوبههار دیننی به بار ، میشکی ته تار بنری نهسته ره ن (۱) ؟ ره نگی وه نهوشهی ده شت و راغ (۲) ، عه کسی گول و صهحراو و باغ ، عاله میان کرده شه و چراغ ، وه ك زولف و رقی دلداری مه ن (۲) به که سك و سقر ، باغ ده ر و ژقر ، پر بق له نقر ، وه ك كیوی طقر له به ر ظوه قر که و ته حوض قر ، نزدیك و دقر ده شت و ده مه ن به رقه ع (۱) به سه ر ، ئه طله س له به ر ، وه ك بقر گول ها ته ده ر کاکول به دوش ، عه نبه ر فرقش ، پیم گوت : ئه تنوش ؟ دیم (غه فله ته ن) کاکول به دوش ، عه نبه ر فرقش ، پیم گوت : ئه تنوش ؟ دیم (غه فله ته ن) گیستی بالا و به نازی چاو ، هات له نه کاو ، به قه صدی راو

(V)

⁽۱) نەستەرەن: گولتىكى سىپى بۆن خۆشە .

⁽۲) راغ: میرغوزار و دامه نی چیا .

⁽۳) (دلداری مهن) ئه گهر (دلداری من) بی راستتره ، به لام کیشی شیعره کان تیکرا به (. . . ه ن) ئه توا .

⁽٤) بەرقەع: سەرپۆش و پەچـە.

جیلویکی دا ، هات لیکی دا ، خوش تیکی دا ، ئارامی دل ، جوغد و هوما هۆشىي نەما ^(ە) كەوتە سەما ، چۇنە مەعدەن ^(٦) زولفی وهشاند ، رقی خوی نواند ، عهطری وهراند ، پیمی نواند ، كەسى نەھێشت ، بانگى دەھێشت : ىۆكێىه وا وەجھىحەسەن ؟ ئەو زولف و رۋى مانگەشەوە ، خۆش دەيگوت و دەيبيستەوە ويْم مەكەوە ، دەتويْمەوە ؛ ئاسك چاوم ، ناسك بەدەن ئەو دولبەرى مۇغەنبەرى ، ئەو موشتەرى ھەر وەك يەرى خوّی پێیم نواند ، دڵمی ستاند ، هوٚشمی رفاند ، به مهکر و فهن ئەو خال و خەط ھىندو فەزەنگ (٧)، وەصل و ھىجران شەھدو شىزەنگ ^(٨) پز شغرر و جه نگ ، لێم هاته ده نگ ، غهمزهم خهده نگ ، زولفم رهسهن ، چین چین له سهر رقی ومك شه کهر ، زولفی عهنبهر بهستیان چهنبهر (۹) طابقوری جین هاتن به قین ، خوش داوهرین ، باغی سهمهن زولف و نوری ، روی بلوری ، بخوری شهمعی کافوری خالمي سياي ، چاوي شههلاي ، نافهي خهطاي ، ئاهوي خوتهن خەندەي دەمى ، بۆي يەرچەمى ، چاوى بازى ، نازى كەمى شههد و شهکهر ، میشك و عهنبهر ، یهغمایی^(۱۰) تین ، تاراجی تهن به غەمزەكان ، بە رەمزەكان ، بە قەوسى ئەبرۆي چاوەكان تیر و کهمانی تورکمان ، صه بدی دلان به جان دهکهن

⁽٥) (هۆشى نەما ...) ئەگەر (هۆشىيان نەما ، كەوتنە سەما) بى راسىتىرە .

⁽٦) (مەعدەن) : نازانم مەبەستى چيه ، لەوانەيە (عەدەن) بى .

⁽V) (فەرەنگ) لە دەسىخەتەكەدا بە (فەرەنگى) نۇسراوە ، دىارە ھەللەيە .

⁽٨) شررهنگ : بن گەلى مەعنا دىت ، لىرەدا مەبەست گوژالكەيە .

⁽۹) چەنبەر: ئەمىش بۆ چەند مەعنا دىت ؛ وەك: پەپكەى مار ، ھەلپەركىي پېچەوانە ، شىن و شەپۆر ، ئىرەدا ماناى يەكەم مەبەستە .

⁽١٠) يه فما : غاره ت و تالأن .

نرخ و به های میشکن هه وای ، نافهی هه ر تای زولفی سیای بازازی چین ، مولکی صهبا ، خوططهی خهطا ، شاری دهکهن (۱۱) لەعلى لەبى خۆش مەشرەبى ، زولفى شەبى ، گۆي غەبغەبى قوتی رموان ، ئارامی حان ، ئابی حهاتی مهرد و زمن ئەبرۆي كەمان ، گێستىي كەمەند ، زارى مەخەند ، بالاي بلەند ههم سایهبان^(۱۲) ، ههم سورهجان ^(۱۳) ، ههم نارهوان دق نارهوهن رهقص و سهمای زولفی دق تای ، لهبهر ههوای بالای بهلای ههر وهك بولبول به روّح و دن بۆ داره گون كهوته شيوهن يهغما دەكەن وەك توركمان ، دەرمان دەكەن وەك طەبيبان وەقتىم دەزوا ئارامىجان ، وەقتىم كە دى تەسكىنى تەن حهلقهی گیستو تا تا لاچق ، له سهر سینه و برو و عاریض شهو چق سهحهر ، دیم هاتهدهر ، شهمس و قهمهر ، سهر و سهمهن له ههناسهى ئهو دلمه ندهى ، فرقه خهندهى ئهو دهم قهندهى به بای به هار دهدگوت به بار ، گوڵ دینهخوار بنز نیو چهمهن گنسو دراز ^(۱۱) ، وهك تنلي ساز ، به چاوي باز ده يگوت به ناز : حاوی برناو ، جهرگی براو ، سینهی سوتاو ، پهیدا ده کهن ئەتۆ چۆەنگى ئادەمى ؟ دەمىتكى گوڵ ، دەمىتك شەمى ! هاوار لهیاری دەمدەمی! فهریاد لهدۆستی ریشهکهن ئەتۆ نە نور نە ئاورى ، دەمىك دىوى دەمىك يەرى ، هاوار له یاری سهرسهری ! فهریاد له دۆستی دڵشکهن

⁽۱۱) ده کهن: ناوی شاریکه له هیندستان .

⁽۱۲) سایهبان: ئهوهی سیبهر بکات بن سهر؛ وهك: کهبر و چهتر .

⁽۱۳) سورهجان: گیایه کی بهرزه ۰

⁽۱٤) دراز: دريّــژ .

ئەي شەوچراي زىندەدلان! ئەي رەنگ و بۆي باغى گولان!! ناژیم تو خوش ، دەمرم ، بهلان ، هیندهم بهسهتوم بییه کهن جاریّك وەرە بەر پەنجەرە ، رۆحم بەرە يا دڵ بەرە تۆ پادشاى موشكل گوشا ، من بىخنەوا (يا ذو المنن)(١٥٠) دڵ يارەنە ، ئاوارەنە مەيخوارەنە ، بىجارەپە موطريب بليني ! ساقتي وهره ! جامينك بدهن ، تارينك ليهردهن خاکی دهری مهیخانهتم ، تهشنهی دو سنی پهیمانهتم جانانمي پهروانهتم ، تۆ شەوچراغى ئەنجومەن (انت الذي بجمالك بكمالك بجلالك) (كشف القدم ، وصف العدم ، نشف الوجود للوثن) (١٦٠ بي موحتهسيب وهختي خوّشه ، بي [گوفتوگۆيي بيغهشه !] لەو ساغىرە وا دڵكەشە ، كامىٰى بە دڵ جامىٰى بەمەن تاری دهمادهم خوش تهره ، جامی پهیاپهی بیهتهره (۱۷) کوا جامی جهم ؟ کوا تاجی کهی ؟! ههی مهی بده ههی نهی بزهن ئاخر زهمانی هیجرهته ، دهور و دو کانی فیترهته وهقت و ئەبيامى غيرەتە ، تۆ دڵ گوشا من موحتەجەن(١٨)

⁽۱۵) (یاذو المنن) : هه له یه (یا ذا المنن) راسته واته : نهی خوای به خشینده ی ناز و انیعمه ت .

⁽۱٦) واته: تق ئهو که سه یت توانیوته به جوانی و ته واوی و گهوره یی خقت (که شغی قیده م) و (باسی عه ده م) و نه بق نی . . . تاد بکه یت . . . به راستی مانای ئه م شیعره و شیعره عهره بیه کانی دوای ئه میش رواله تیکی ئیایینی ئاشکرایان هه یه و ، پارچه شیعره که یش رواله تیکی ئه وینداری تیدایه ، بریه چونیه تیبان و گونجانیان نازانم و ده سبه رداری مانا لیدانه و میان ئه بم .

⁽۱۷) بيهتهر: چاکتر.

⁽۱۸) موحتهجهن: چووهیهك و گوشراو .

خۆزگەم بەوەى بە نەشئەى مەى ، بە بانگى دەف بە دەنگى نەى ده گري هامة ن (۱۹) ههر وهك مهجنة ن دن غهر قي خة ن رقت و رهيهن (۲۰) خۆزگەم بە وەي سەوداسەرە [سەرتايا زەخمى خەنجەرە!] ئاو بني ئاور ، بني خەبەرە! (فانى في الله)(٢١) بني جبي و مەسكەن گریه و خهندهی زور و کهم بی ، سوزی سینهی دهمادهم بی شادیی شیوهن ، خوشیی غهم بی ، ساغ و کویری سیزز و عهلهن جەرگى ھەمق جىي نەشتەر بىي ، خوينىي جەرگىي كە بىي دەربىي ، هه تا حه شری خوینی ههر بی ، سهوداسه ر و خوینین کهفهن سیزی (۲۲) ئافاق و ئەنفوسى ، بەحثى لە صەفحەي دڵ نوسى گا بهطحایت گا قوددوست ، رههزهو بنی پنی ، خوش خو بنی تهن (في ضيقة اشياحنا سارت بهوي ارواحنا) (لا نفترق احناحنا كالطبر بشوى للوطن) خۆزگەم بەومى سەوداييە ، سەرخۆشىي شىن و شاييە پیر و شنخ و وهفایییه ساکن سالیك لهههر وهطهن (يا صاح فانظر حالك من مالك مما لك) (تقوى والا والك وابي لك من العدن) (افتحسنوا بمفاعل وفاعل بالظلمات؟) (افتؤمنوا بخوارق وخالق الفلق الالسن ؟) شبخی که وابی (ماسوی) ، (مانعتوی) له (ماغوی) (ماينطق عن الهوى ، فاغتنم بالقلب الحزن)

⁽۱۹) هامق ن: ده شت و دهر .

⁽۲۰) رەبەن: يياوى ژنى نەھىنابى .

⁽٢١) (فاني في الله) مهبهست (فنا في الله) يه كه پلهيهكه له (تصوف)دا .

⁽۲۲) (سیزز) ده شگونجی به (سهیر) بنوسری ۰

شیخینکی ئاشنایی بنی ، خودایی بنی (وهفایی) بن (توجه فاینما) بیته سهما دار و دهوهن

(\(\))

ئەي دڵ وەرە ھۆشىار بىه ھذا طرىق العاشقىن مه حوى جه مالي (١) يار بيه هذا طريق العاشقين لهملاوه گریهی نای و نهی ، لهولاوه خهندهی جامی مهی ناگر له عالهم به ربدهی (۲) ، هذا طریق العاشقین جاري له چاوان بگرهخهو ، بگرۍ به نالهي نيمه شهو^(۱) تاييته دهر خورشيدي نهو ، هذا طريق العاشقين شۆرى ^(٤) دڵ و سۆزى دەرۇن ، زۇخاوى جەرگ و مەوجى خۇن ، خوینی گهش و فرمیسکی رؤن ، هذا طریق العاشقین تادل نەست تى دەم بەدەم ، فانى نەبى سەر تاقەدەم يهروانه قهط ناگاته شهم ، هذا طريق العاشقين تا چاو و دڵ خوٽنار نهکهي ، قهطعي ههمق ئهغيار نهکهي فبكرى ويصالي بار نهكهي ، هذا طريق العاشقين عاشق دەبى مەستانەبىن ، خاكى دەرى مەيخانە بى ساقى له كن پهيمانه (٥) بي ، هذا طريق العاشقين گەر دڵگوشا بادى صەبا ، شەرحى دڵم بۆ گوڵ نەبا عومرى عەزىزم چو بەبا ، ھذا طريق العاشقين

(λ)

- (۱) جهمالی (ح) حهبیب و . هوشیار (ح) پاشار .
- (٢) ئاگر ... (ح) ئاور به عالهم بهردهده ي . (ن) ئهدهي .
 - (٣) نیمه شهو (ح) نیوه شهو . جاری (ن) جاریک .
- (٤) شوّری ... (ح) سوّزی دل و ناهی ده روّن ، زوّخاو و جه رگ و جامی خوین . دیاره (خ) راستتره و زیاتر له گهل شیّوازه که دا ده گونجی .
 - (٥) يەيمانە (ح) جانانە .

سق تا دهرق نم سه ربه سه ر، خوینین (۱) دله جان و جگه ر جیسمینیکه بی ئیسم و نه نه ر، هذا طریق العاشقین دیسا (۱) له سه رعه هدی (الست) ، جامین له جامان (۸) بگره ده ست هه رتا نه به د مه خمق ر و مه ست ، هذا طریق العاشقین دیوانه و و (۹) سه و دا سه رم ، کوژراوی غهم زهی دولبه رم دل پر له نیشی (۱۰) نه شته رم ، هذا طریق العاشقین چاوم به سنزی دل ته نوه ، ده ریایی ناو و ناوره موطریب بنی ساقتی و مره ، هذا طریق العاشقین په روانه خوی ناویته به ست ، فه رمق ی (چرا) (۱۱) مه خمق ر و مه ست ، و به بولبول ده نالینی حه زین ، گول دیته عیشوه (۱۲) و پینکه نین بولبول ده نالینی حه زین ، گول دیته عیشوه (۱۲) و پینکه نین بیک بی وه که روف (وه فایت) به نده یه ؟ له و باغی دل گول خه نده یه ؟ به و جامه (۱۵) خضری زینده یه ؟ له و باغی دل گول خه نده یه ؟ به و جامه (۱۵) خضری زینده یه ؟ له و باغی دل گول خه نده یه ؟

⁽٦) خوينين (ح) خويني . دياره (خ) راسته .

⁽V) دیسا (ح) دیسان .

⁽۸) جامان (ح) جانان .

⁽٩) دێوانهو و (ح) دێوانهي٠.

⁽۱۰) ئێش*ى* (ح) ئێش و ·

⁽١١) ئاويته: خسته . چرا (ح) چراى .

⁽۱۲) عیشوه (ح) خهنده .

⁽١٣) ئاتەشىن (ح) ئاستىن .

⁽١٤) بهو جامه (ح) بوّ جامي .

⁽۱۵) شایانی باسه ماموستا گیو موکرییانی روالهتی سهر لهبهری ئهم غهزهلهی به مهبهستی خزمهتی وشهی کوردی به گوریوه و له باتی: « هذا طریق العاشقین » نوسیویه: « ئاوایه ریّگای عاشقان » و لهسهر ئهم شیوهی ماموستا گیو ئهم غهزهله ، ریّگهی (ستودیو)ی گرتوه بهر و به گورانی تومار کراوه .

پيني واو

(1)

نهی رهفیقان وهرنه یاریم زوّر زهلیلم دلشکاو جان و دلّ مهحرققی نارم ، ئاخ له بو تیزیّك (۱) دراو! ئاخ له بو تیزیّك (۱) دراو! ئاخ له بو تیزیّك (۱) دراو! ئاخ له بو تیزیّك دراوان ، نوری دلّ ، بینایی چاوان مهرههمی دلّ كون كراوان ، مومیای (۲) پشتی شكاو كوا رهفیقیّكی تهواو بی ، شیرمهرد (۱) و دهست بلاو بی ؟ صاحیّبی چایی و پلاو بی ، حاتهمی دهوران به ناو زیّر و زیو فیكر و خهیالمه ، دایك و باب و مام و خالمه ، دولبهری صهد ماه و سالمه ، لازم و مهلزقم كراو زیر و زیو بابی هه تیوان ، غهوث و قوطبی هیچ نه دیوان زیّر و زیو بابی هه تیوان ، غهوث و قوطبی هیچ نه دیوان ناخ که له منیش بو ته میوان ، دین و دلّ بوی دانراو

(1)

- (۱) تیّن : تق به ره = تقو به ره ، شنتیکه وه ك خورج وایه ده خریّنه سه ر پشتی گویّدریّن و باری پسهیین و کوتکه و که ره سسه ی جق و کشتوکالی پی ده گویّزدریّت ه وه .
 - (۲) موميا : ماده يه كه بدري له برين و شكسته زق چاكى ده كاتهوه .
- (٣) شيرمهرد: مهردي ئازا و نهترس، يان مهردي ساليكي ريّگهي طهريقهت.

هه رکه پاریکی ده بینم ، دینه کول جوشی گرینم داده نیم ئیمان و دینم ، دیمه ئیکلام (۱) و سلاو دیمه ئیکلام و سلاوان ، زیر و زیو بینایی چاوان راحه تی جه رگ و هه ناوان ، [گه ربه سی !] (۱) بی ته واو چا و زیرم بو وه ده رنین ، سویند و مصحافم له به رنین خه نجه ر و شیرم له سه رنین ، عاشقم عاشقی دراو عاشقم عاشق به زیرم ، ئهی خودا چاوان ده گیرم پر بکهی خورجین و تیرم ، دا منیش بیمه پیاو قه د که ست دی طه رزی من بی ! صاحیبی مندال و ژن بی ده ست مایهی کیر و گون بی ، رقت و قوت و که س نه ماو ؟! مه قه رقی ده ریایی ریایی ، مه ستی تو به ی دقه هه وایی عاشقی میسکین (وه فایی) ئه ی خود اییخه ی له داو!

(1)

بغ ههوایی زولف و دل چاکم له رقی جانانه بق ئهو پهریشانیه ههمق تهقصیر و سقچی شانه بق مودده تیک بق نقری چاوم چق بق ، رفزم ببوه شهو رقی دره خشانی له بهر زولفی پهریشان وا نهبق زولفی لادا ههر به ئوممید بقم که رفزژ ئاوا بی بی مالی من ویران بق عومری من چق ، رفزژ ئاوا نهبق قهطره قهطره خوینی چاوم یه دهم ئارامی نیسه رفژیکی بغ کاروانی عاشقان ئاوا نهبق ؟

⁽٤) ئىكلام: ئىكرام ، قەدرگرتن .

⁽٥) ئەوەى ناو دو كەوانەكە ئاوا نۇسراوە (كربس) لە دوايشىيەوە شىتىك ھەيە وەك (ھا) وايە بۆم ساخ نەكرايەوە ، رەنگە (گەر بەسەر ھا) بىخ .

وهك چرا سترتام و روحميّكي بهحالي من نهكرد حار نکی لوطفیّك له لای ئهو یاره یی پهروا نهبق زولفی لادا خالمی رقی دهرکهوت و هیچ رقی پی نهدام شەو چو ئەستىرەي بەيان ھات ، رۆژى من يەيدا نەبق لەوحى مەحفق ظم له بەر چاوى بەصەد دڵ خوێندەوە غەرى بىمارى نەصىبى عاشقى شەيدا نەبق بەستەيى زنجيرى زولفى تۆم نيىگاھىن ! رەحمەتىن ! ئەي طەبىبى مىھرەبان! ئامان دڵم دێوانە بق! یا نەخۆشى چاوى تۆم يا بىي قەرارى زولفى تۆ عاشقی بی چاره قهط بی دهرد و واوه یلا نه بق وا به دەردى چاو و داغى زولفى تۆ حالم نيه ومك نەخۆشىيكى پەرىشان چى گوتىم ھىچ وا نەبق پەزپەزى ئەوراقى دڵ پرز خويننى وەك گوڵ كردوه دەڧتەرىڭكە پىر لەخويىن ھەر ئەو بىق چى تىدا نەبىق قهط به حاوی سؤك ته ماشای ره ند و رؤتنكی مه كه ئەى بەسا (١) ئاورى نىھانى موھلىكى صەد خانە بۇ ههر دهمینکی مهظههری دیداری وادی (ایمن)ه خۆ تەجەللا مو نحەصىر بۆ سىنەيى سىنا نەبق باغەبان بۆ خۆى كەھات ئارايشىي گوڭزارى دا خاری(۲) میسکین تو بلّیی چبکا گوٽی رەعنا نەبو ؟!

(1)

⁽۱) ئەي بەسا: ئەي زۆر .

⁽٢) خار: درّك .

ئەى فر*قغى^(٣) ظو*لمەت و نقر ! تۆ و چراغى دىن و دڵ رەحمەتىنى ! وەبزانە ئەم وێرانە ھەر ئاوا نەبق گوڵ بهبا سونبول به تاراجی خهزان چق عاقبیهت ههچ^(٤) گوڵێِك لافی له رهنگ و بۆت نهدا رسوا نهبو گەر ئەتۆ لوطفىنىڭ بفەرمۇى بىي زوبانى من بەسە مەيلىي تۆ بۇ وەرنە ئادەم عالمى ئەسما نەبۇ تا به ئاهـ و ناله نه گری فهیضی رهحمهت زهحمه ته بی نهسیمی به رق و باران جوششی ده ریا نه یق شای گولان ، سولطانی خوبان ، ئەمشەو ھات دامەن كەشان رۆژ و شەو ، خورشىيد و ظولمەت ، گەنىج نەبۇ وێرانە بۇ بانگی نوشا نوشی ساقتی ، دهنگی موطریب ، صهوتی تار قَوْتِي جَانَ ، رَوْحِي رِهُوانَ ، ئارامِي دَلْ قَهُطُ وَانْهُ وَ دل به دولبهر ، جان به جانان ، شاد و خوززهم^(ه) کهف زهنان^(٦) وهصلی بولبول ، بهزمی گول ، شایی شهم و پهروانه بو خالی گۆشەی چاوەكەی فەرمۇی : (وەفايح) پېت بلېم : تا نەبۇمە خادىمى مەيخانە كارم چا نەبۇ !

(4)

شههیدی خهنجه رت ئه و روّژه عومری جاویدانی بق مه نخ په روانه خو سق تاوه ، مه رکی زینده گانی بق ا

⁽٣) فرقغ : روناكى رۆژ يان ئاگر .

⁽٤) له دهسنوسه که دا (هیچ) نوسراوه ، به لام به لامه وه هه له بو و (هه چ) واته: (هه رچی) راسته .

⁽٥) خورزهم: كەيفخۆشى و زەوق و شادى .

⁽٦) كەڧزەن: چەپلەلىدەر.

به تیری خوّ له عالهم بۆوه چاوت ، ئهی شههیدت بم ، لەكن خۆى ئەو فەزەنگىزادە عەينى ناتەوانى بۇ ! سەر و مالىي بە بېدادى حەبەش پامالە ، ئەي صەد حەيف! شههی حوسنت که دایم چهتری سونبول سایه بانی بو لهبهر ته تشیری خهندهت من که سقرتام بهو دهمه زانیم به لایی خەرمەنی من ھەر چ بق بەرقى يەمانى بق به خوزایی وهکو پهروانه من سترتام و نهمزانی ئەوەي ئىمەي بە داوى خستئىلتىفاتى سەر زوبانى بۇ به بهدمهستی دهترسیم بیته دیوانی خودا فهریاد! كەسىخ وەك من شەھىدى چاوەكانى نىكتەزانى بۇ (١) ئەمن ئەو رۆژە لىيم مەعلىرم بى كەعبەى دىن و دل گىرا که وهك طابقری هيندق لهشکری ئه گريجه سانی^(۲) بق له بی گوڵ ، زاری گوڵ ، ئه ندامی گوڵ ، روخساری گوڵ ، بهر گوڵ هه تاکهی من بلّیه : سهر بهسته جهللادم فلانتی بق ؟ بهههر سیحریکی بق ههر وهك (وهفایق) كوشتمت ، ئاخر ئەگەر ئەندازەيى نازت ، ئەگەر نامىھرەبانچ بۇ

(()

گوٽيکم بق له دونيادا شکۆفهی باغی رەعنايی له داغی پەرچەمی شێوام له نێو بازازی ريسوايی

(T)

⁽۱) له (ه)دا ئهم شيعره ههيه كه له (خ)دانيه .

⁽۲) سان: چهك و كهرهسهى شهر .

وهکو بولبول به روّح و دڵ شهو و رۆژ بوّمه سهودایی ههموّ عومری عهزیزم چوؔ له رێی^(۱) خهندێك به خوٚڒایی به جارێ ماڵی وێرانم ئهویشم چوؔ ئهمیشم چوؔ !

ئهمن وهك پهرچهمی جانان ، ئهمن وهك نيرگسی يارم له لاين خاو و سهرگهردان ، لهلاين مهست و بيمارم بلا بگريم ، بنالينم ، كهوا تيكچق سهر و كارم دلم دانا له ريمی دولبهر : نه دل بۆم بق^(۲) نه دلدارم به جاری مالی ويرانم ئهويشم چق ئهميشم چق !

> گو لیّنکم بق له باغی دولبهریدا ماهی کهنعانی
> دلیّنکم بق لهریزهی عاشقان مهجنون به سوتانی
> دلّنی بردم فریوی دام به ماچی^(۱) لیّوی مهرجانی ئهسیری ئیلتیفاتی سهرزوبانی بقم و نهمزانی

به جاري ماڵي وێرانم ئەويشىم چۇ ئەمىشىم چۇ !

به ئاوی چاو و^(۱) خوینی دل ، به سهعی رقحی شیرینم غهزالنیکم له داو خست ئافهتی دل غارهتی دینم ههتا چوم چاوهکانی ماچ بکهم لهحظی*نکی بیبینم* له دهستم چو وهکو دل ، بو به مایهی شیوهن و شینم به جاری مالی ویرانم ئهویشم چو ئهمیشم چو!

(()

- (١) لەرىيى (ح) لەسەر .
- (۲) ib c U yeq yeq (-3) ib c c U yeq (-7)
 - (٣) به ماچي (ح) به ئهوجي .
 - (٤) چاو و (ح) چاو به .

(وەفايى) من شەھێنى قۆلى(^{٥)} چاوبازانى شاھان بوم ئەسىرى دەستى گوڵدەم ، سەرو بالا ، ماھـڒۊيان بوم گەھێ بولبول ، گەھێ طوطى ، گەھێ مورغى غەزەلخوان بوم بە ئوممێدى عەزيزێك^(٦) ــ دور لە چاوم ــ پىرى كەنعان بوم بە جارێ ماڵى وێرانم ئەويشىم چو ئەمىشىم چو!

خوداوه ندا خوداوه ندا! په شیمانم په شیمانم به کاری ئاخیره تناییم عهجه بالتوده دامانم به کاری ئاخیره تناییم عهجه بالتوده دامانم به باری مه عصییه ت شهرمنده م و (۷) چاو پر له گریانم نه دینم بق نه دینم به جاری مالی و یرانم ئه ویشم چق ئه میشم چق!

(0)

⁽٥) قو لى (ح) قو قو . شاياني باسه له (خ)دا له باتي (قول) ، (قوض) نوسراوه.

⁽٦) عەزىزىك (ح) غەزالىك .

⁽V) شهرمهندهم و (ح) شهرمهندهو .

⁽٨) به (ح) له ٠

لهدو زولف و سهری کولمانی عهجهب ماوم ئهمن! راسته ئهو نقره به لا نقر نیه دق سایه لهرق وهره به و نیرگسه ساقتی به فیدای گهرده نتم به فههستی بینهوه گهردش به وهفای جام و سهبق^(۱) عاریض و زولفی به خهنده به (وهفایت) دهفرقت گول به تا ، نافه به خهرمهن ، دورر و شهککهر به قوتق

(7)

به چاوان غهمزه وو ئیما مهفهرمق به قه تلی عاشقی شهیدا مهفهرمق ئهمن کوشتهی جهمالی توّم ، عهزیزم ، له باغی (جنه المأوی) مهفهرمق ئه توّ مقسو نبول و رق ئافتابی له حوسنی طهلعه تی لهیلا مهفهرمق ده لیّن : فهرمق ته بمکوژی به ناحه ق که توّ سولطانی حوسنی وا مهفهرمق دو چاوم ، دور له توّ ، طوّفانی خوینه له مهوج و جوّششی ده ریا مهفهرمق ده مت وایینه ، قیبلهم ، توّی طهبیبم به تهشریفی ده می عیسا مهفهرمق من و یه که له حظه شهو ئارام و تاقهت! له دوری ماهی شهو ئارام و تاقهت!

⁽⁰⁾

⁽۱) سەبق: كۈيە، جەززە. كۈيەي شەراب.

بۆ خۆت بىكتوژە نەك بەو چاوە مەستە ، بە جەللادانى بىن پەروا مەفەرمق (وەفايىق) عاشقى ئەندامى تۆيە ، شەھىدى قامەتى طقبا مەفەرمق

(Y)

ئهي مايه يي صهد فيتنه به دو نير گسي جادو ئەي حوققەيى (١) زولفت رەسەنى گەردەنى ئاھق ئهى دەسته گو لنى باغى بەھەشتى بە مەلاحەت (٢) ئهی بوسته دهم و سهرو قهد و سیلسیله گنستو خەط سەرشكەنى ^(۳) زولفى لە ئازارى دلان كرد گەر تەربىيەتى داوە فەزەنگ چىن بە خەطا چق رۆژ بۆوە كزەى با لە خيابانى گولانزا زولفي به هه ناسهم که لهسهر عاریضي لاچؤ فەرمۇي : وەزەزم لەو غەرەضى بىر مەرەضى تۆ رازی مەرەضى چاوى كە پرسىيم لە ئەرەسطۇ خەندەي دەمى تۆ بۆيى شىفاى دەردى دلانه يەروەردە لەگەڵ گوڵشەكەرە گەوھەر و لوئلۇ ئەو خالە ج شىرىنە لەننىو حوققەيى زولفت نەمدىو ، سوھەبلى بەمەنى بېتە تەراز ق (٤)

(V)

⁽۱) له ده سنق سه که دا نق سراوه (حقه) که به (حوققه) ده خو تنریته وه ، به الم ره نگه (حملقه) بی .

⁽٢) مهلاحهت: جواني .

⁽٣) شــکهن : چــِتن .

تۆ رەنجە مەبە كوشتنى ئاسانە (وەفايى) بەو غەمزە ئىشارەت بكە ، بەو چاوە بفەرمۇ

(λ)

عهزیزم رقحی شیرینم لهمن بۆچی^(۱) که ناری تۆ ، وهره سهر ههردق چاوی من که سهروی جۆیباری^(۲) تۆ لهسهر چاکی گریبانت صهبا شیّت بق وه کیّوان کهوت که ریّی^(۳) کهوته خیابانی گول و باغی هه ناری تۆ نهخوّشی چاوهکانت بقرم و خه ندهی تو صهبقری دام شیفای بیماری خوّت دا ، گول شه کهر باری له زاری تو له لاییّك ^(۱) تاره داوی دل ، له لاییّك ماره قه صدی سهر چ سیحریّکه ؟ عه جه ب ماوم له زولفی تارو ماری تو ! جه طت هینا^(۵) جه مالت پی نه ما ، کوا ره و نه قی خالت ؟ فهره نگی هات و که عبه ی گرت و مه هدی چق له شاری تو نه دره گ و ریشه ی دلم ههر ده نگ و ناله ی عیشقی توی لی دی بلی موطریب ، وه ره ساقی ، سه رایا بق مه تاری تو

⁽٤) خوّش ئهوه یه ماموّستا (گیو) زیاد لهوه ی ده سکاری و شه ی فارسی و عهره بی و کوردی کردوه . . . چونیش ئاره نوی کردبی وهای گوریون و که ایره دا (سوهه یلی یه مه نی) کردوه به (سوهه یلی سه قری !) .

 $^{(\}lambda)$

⁽۱) بۆچى (ف) بۆچ وا .

⁽٢) جۆيبار: گوێجۆگە ، كەنارى جۆگە .

⁽٣) که رێي . . . (ف) که دی گوشه ی خیابانی . . .

⁽٤) له لايتِك (ف) له لايي . له ههردو جيّگاكه دا ههر (لهلايي) يه .

⁽٥) مينا (ف) هات و .

به چاوت که و تووم ، بق زاری تق ئاگر له من به ربق سو په ندم (۱) هه ر بستو تیم چاکه من بق چاوه زاری تق کو تم : شیخواوه زولفم چاوه که ت به لکق عیلاجم کا ! گیشاره ی وایه و [۰۰۰ !] وایه داغداری تق نه خق شی چاوی تق م بیه قوده یه دلداری یی خالت به نیفلاطق ن عیلاجی نایع ب بالله ب ده رده داری تق جه مالت ناهی من گرتی خه طی سه بزت به سه ردا که و ت چه مه ن رابر د و سه رما هات و تیک چق نه و به هاری تق چه مه ن رابر د و سه رما هات و تیک چق نه و به هاری تق نیگاهی کرده من هه ستاوه زولفی خسته رق (۱) نه رمق ی : نیگاهی کرده من هه ستاوه زولفی خسته رق (۱) نه رمق ی : قیامه ت هات و ، رق ژ گیرا ، (وه فایت) هه رخوماری تق (۱) ؟!

(4)

ئهی جه ننه تی عه یشی ئه به دم رئ گوزه ری تۆ نقری نه ظهرم تاجی سه رم خاکی ده ری تۆ به و قامه ته خال و خه طی رق ی تۆ که ده بینم هه رگولشه نی فیر ده و سه به نه خلی شه جه رئ تۆ سه روی سه هی قوربان! _ ئه گهر ئازاده ئه دی بۆچ: بادام و گول و سونبول و نه سرینه به ری تۆ ؟ ده دره و شنی له نیو زولفی ره شت ئاره قی گه رده ن خۆ هه رشه وه یه یدا بق ستاره ی سه حه رئ تۆ ؟!

⁽٦) سوپەند: ئەسپەندەر . گيايەكە بۆ چاوەزار دەيسىۋتينن .

⁽٧) رو (ف) روى .

⁽Λ) ئەم پارچە لە (ف)دا شەش شىعرە .

⁽⁹⁾

⁽۱) سههی: جۆرتىكە لە دارى سەرو،

نازانم ئەتۆ چى بە لەپ و قامەتى شىرىن ؟: غونجهی شهجهری ، یا نه گولی نهیشهکهری تو ؟ ئەو چاوە كەوا مەستە بە حوسنى روخى زىبا داخۆ چىكا فىتنەي دەورى قەمەرى تۆ ؟ تَوْخُودا دەمەكەت دەرخە لە نېيو طورْزە بزانې : تامی چییه شهو حوققه یی شیر و شه کهری تۆ خۆ صەيدى حەرەم قەتلى حەرامة ! ئەدى زولفت : کافر که نهبتر بۆچى منى كوشت لەدەرى تۆ ؟ ئەو رۆژە بە زوننارەوە من چۆمە خەرابات زولفت منی کیشیا به ئیشارهی نهظهری تغ نق من که نه بی و معدم بی دیداری جه مالت چىكەم لە بەھەشت و نەظەرى حۆر و يەرى تۆ ؟ قەد گوڵ بە روخى تۆ نەبوھ ، سەرو بەبالات ، سەروپىكە رەوانبەخشىە گوڭى سىيمبەرى تۆ بق قيله يي لازوته ههمق سهعيي (وهفايت) عومرهم بهخودا عهینی صهفا وا له دهری تۆ

(1.)

په نجهی له حه نا به ستوه _ ئایا _ گو لم ئه مرّق ؟ ده ستی له دلّی کوشته یی خوّی خستوه [ئاخوّ !] ؟ باکم دلّ و رقحم نیه ، توّ زیز مه به قوربان ! ئه و رقحه به سهر گهردی سهرت بی [وهرهوه توّ !] په یوه سته غهریقی ئه ثهری ئاته ش و ئابم بوّ ئابی روخت سینه مه وه ك مهجمه ری پشكوّ

تو بی و سهری خوت مهمخهره زیندانی جودایت خوینم نیه ها بمکوژه بهم خهنجهر و ئهبرو بولبول صیفهت ههر لهحظه له دهوری گولمی زارت نالینمه ههی رو ! دله کهم رو ! گوله کهم (۱) رو ! بوچی نه گریم ههر دهمه بو حالمی (وهفایت) جان خهسته و ، دل عاشق و ، دلدار جهفا جو

(11)

سەراسىتان خەرابستانە ئىمزۆ به هاری عهیشی ههر زستانه ئیمزو به زهردی یایزی رهنگم دیاره به خالمی رقته تابوستانه ئیمزۆ ژبانی عومرهکهم بی تو زیانه گو نستان بۆم بە خارستانە ئىيمزۆ تەواوى زىندەگانىت سى وجۇدت سەرايا وەك قومارستانە ئىمۆۆ که نارستانی عیشقت بو (تحمل) ئەونستا نەوعى شارستانە ئىمزۆ ههتاوی خاکی گهرمیّنت به من چۍ ؟! لهبوّ من ههر وهكوّ كويْستانه ئيمرّوّ گو ٽي من بي نهظيره تۆ تهماشا ويلايەت ياكى باغستانە ئىمۆۆ

⁽۱) له (خ)دا به هه له ی نوسه دله باتی (گو له کهم) (گو لم) نوسرابو ، ئیمه دراستمان کرده وه .

خهده نگت کاری ئه ژماری به میقات هه مق میشه و چنارستانه ئیمرو (وهفا) مه ظلق می به یرق ته به رقتی هه تیوی شاری کوردستانه ئیمرود (۱)

(11)

(۱) ئهم پارچه تهنها له (ه) دا ههیه ئهمهش یه کهم جاره نازناوی (وه فا) له باتی (وه فایخ) بنوسری و دو شاعیری کهی کورد ههن نازناویان (وه فا)یه. یه کهمیان هاوچهرخه و له ناوچهی مههابادی ئیران ده ژی . دوه م : شیخ عهبدلزه حمانی طاله بانی ، ئهم زاته ش نازناوی (وه فا)ی بو خوی هه نیزاردوه و شیعری زوری فارسی ههیه به لام شیعری کوردی ئهم شاعیره م نه دیوه . جا نازانم ئهم پارچه شیعره شیعری یه کنی لهم دو شاعیره یه یان شیعری (وه فایی)یه و ئهم تهنها جاره ئهم نازناوه ی به کارهیناوه !(په)

هیچ گومانم لهوه دا نیه نهم شیعره هی وه فایی نیه و ره نگبی ته و او ی نه و ی نه و ی نه و او ی نه و ی ن

پیتی هی

(1)

لهسهر رقت کاذیبهی زولفت وهلابه که صادق بی طولوعی ئافتابه (۱) دل و دین ههرچی بو قوربانی تو بو هه تاکهی ئیدی (۲) ئهم ناز و عیتابه ؟ بلا بهو روزه نیلوفهر بسوتی به مهرگی من سهری زولفت وهلابه له عه کسی عاریضت فرمیسکی چاوم گولاوی رقت ههم خونابی ناب وهره بنوینه خوت بمکوژه قوربان به دینیک کوشتنی عاشق ثهوابه

(1)

⁽۱) له دو وشهی (کاذیبه) و (صادق) دا ئیشساره به زاراویکی شهرعی ده کات ، که بو (فهجر) بهیانی به کار ده هینن و ، ده کین : (فهجری صادق)، یان (فهجری کاذیب) ، له کاتی فهجری کازیبدا ئاست ههندیک روناک ده بیتهوه و دوایی تاریکایییه کی بهسهردا دیتهوه . (وه فایی) زولفی خوشه و یسته کهی به و تاریکایییه شوبهاندوه .

⁽۲) ئيدى : ئيتر .

و هره بنوازه به زمی عاله می دُل چ خوش ده وریکه هو شیاری خه را به ا که گه و شیاری خه را به ا که گهر چی ناله یه ههر شه وق و ده و قه که گهر چی گریه یه عهینی صه وا به به نالینی دلمی سق تاوی عاشق هه مق هه ر نه غمه یی چه نگ و روبا به به چاو و گهرده ن و روخساری ساقی هه مق هه ر شاهید و شه مع و شه را به کو تم : با قیمه تی و ه صلت به دل بی که چی فه رمق ی : دلت نه شکی (و ه فایی که چی فه رمق ی : دلت نه شکی (و ه فایی که و ه سه و دایه که و سه و دایه که و ه ه رمق ی : دلت نه شکی (و ه فایی که و ه سه و دایه که و ه سه و دایه که و ه ه رمق ی : دلت نه شکی (و ه فایی) که و ه سه و دایه (و ه فایی)

(Υ)

به لیّوی تو به چاوی تو که وا هه ر مهست و سه رمهسته عه زیرم تا به کهی نهم خهسته به هه ر مهست و سه ربهسته ؟ له قوبیه ی سینه سوتاوم دلّم به و ناره پر ناره بروی پهیوهسته خستومی منی وا خهسته پهیوهسته به ناه و گریه یی من پیّکه نی ، وه ك به رق و باران بی ! به هاران پوسته خه ندان بی به ناز [ناهسته ناهسته !] هه تا زنجیری زولفی توم هه بی هه ر شاد و نازادم ، سه رم هه ر داوه به و داوه ، دلّم پا بهسته به و به سته سه رم هه ر داوه به و داوه ، دلّم پا بهسته به و به سته

⁽٣) سهودا: مامه له و کرتین و فروشتن و ، شلت گورینهوه .

به لینی راسته گهرده ن که چم بی رستی دهستی وی (۱) قه لاده و رسته بی من پهرچه می نهم سهروه نهوی دهسته قه د و قامه ت قیامه ت قیامه ت تا بلین قامه ت (۲) بیری نه و نه ده میناکسی هه سته راوه سته بیارینه گول و نافه به خه نده داغی باغانه سهری زولفت که دهم به سته له دهم به سته نهمه به سته (وه فایت) مه جلیسی گهرمه چ خوشه بی و ساقتی بی و می و کو گول ده سته به گیری به دل له و ده سته به و ده که و ده سته به و ده که و دی و ده که و دل ده که و دی که و ده که و داند و ده که و ده که و ده که که و ده که که و ده که و ده که و داند و داند

(4)

⁽¹⁾

⁽۱) رست: پهتي زنجير کردني سه گ و تانجي .

⁽۲) ئەم نىوە شىعرە دەگونجى ئاوايش بنوسرى :

⁽⁽ قهد و قامهت قيامهت به ، بهقهد قيامهت بنين قامهت))

غافل مه به بغ را بیطه یی گهردهن و چاوی مهی بگره (وهفایت) که ئهمه جام و سه بو ته

(()

دڵ دەناڵێ دەم بەدەم سۆتاوى تاوى فيرقەتە بولبوله بۆ رۋىيى گوڵ دڵ پڒ له داغ و حەسرەتە چاو پر ئاو و ، دڵ پر ئاور ، دڵ به دولبهر چاوهزێ ئهی خودا دهردی جودایی چهند گران و زهحمهته! رةِح لەسەر لێو چاوەڒێتم ئەی تەجەللای نۆری طۆر هێنده جارێك خوّت به دڵ بنوێنه ، مهرگم حهسرهته رهمز و غهمزهی یهك نیگاهت قهلبی كونكون كردووم بقرمه جینی دهستزیّژی تورکان ؛ بۆیه جهرگم لهتُلهته! داغداری ئەلفی بالات با له رقت مەحرقم نەبى من كەفىلى وەصلى جەننەت ھەرچى ئەھلى وەحدەتە زولفی لەرزاند كەوتنە سەر رق شادمان فەوجى دلان قەط لە دۆزەخدا ئەبەد نىن ، جەننەتىن ئەو ئوممەتە قهط چ دهرگای وا نیه عالی به شهرطی بچمهوه با ههزار جورم و خهطا [باز يار !] لهسهر رقى زمحمهته چاوی بازی کوشتمی ، خهندهی به ناز هیّنامیهوه صەد كە بىمار و نەخۆش بىن يىكەنىنىم شەربەتە با حیجابیّکم نهمیّنی لاده تاری زولفهکان تا بهکهی دل نامورادی وهحدهته لهو که ثرهته گوڵ بەدەم بادى صەباوە پێكەنتى ، خۆش بۇ جيھان ؟ یا له ته تثیری هه ناسهم عهطری به رقی خه نده ته ؟

چاوه کهت با [امکه !] خهط هات و بهمن روحمی نه کرد ئارىن ئارىن مەردومى نەوكىسە^(١) ھەر دۇن ھىممەتە ؟! من پهرێشانم لهبهر زولفِت به روّدا کهوتووم زولف و رقی تو سونیول و گوڵ ، یاکه(۲) نور و ظولمه ته ؟ ئهو بوتهی سهودا سهری کردوم به زولفی بی میثال چاو غەزال ، بالا نىھال ، ئەبرۆ ھىلال ، گوڵ وەجنەتە^(٣) ئەو گوڭەى شەيدا دىلى كردةم بە لېيوى شەككەرتىن عەنبەرىن،مۇ ، نەستەرىن بو ، لالە رۇ ، مەھ جەبھەتە بۆ روخى تۆ رۇ بە ئەبرۆ وەك موژەت دەستە و دوعام ئەي چراي مىحرابى ئەھلى قىبلە رۆژى رەحمەتە! بۆ جەمالى تۆ منىش وەك زولفى سەرگەردانى تۆم ئهی چرای ئیسلام و کافر وهقتی مهردی و مروهته مردم و نهمزانی ئهو ئاورهی منی سوتاند چبو حاصلی سه یر و سلوکی عاشقان ههر حیره ته مردم و ههر گنز نه گه سه قسله بی طاقی بروت ئاخر ئەي قىبلەي مورادان تا بەكەي ئەم ھەسرەتە ؟ . بار ئەوا بەيعى ويصالى رۇي لەگەن تۆ كردوه جەننەتى داوە بە رۇح ، نامەرد (وەفايتى) ! فرصەتە !

(1)

⁽۱) مەردومى نەوكىسىە: مرۆى ھەتيوچە و تازەپياكەوتق .

⁽۲) یاکه: یان ، یا . (که) لیر دا یان زاراویکی تایبه تبیه ، یان له بهر کیشی شیعره که هیناویه .

⁽٣) وهجنهت: کو لم .

ئەرىن ئەى زولفەكەت سەر تا قەدەم ھەر حەلقەوو بەندە چ داویکه که ههر داویکی بهندی صهد خیرهدمهنده ؟ که تغ هاتی به گولشهندا له شهرمی زولف و رقی تغ بؤن وهنهوشه و گوڵ سهراسهر غهرقیخوین ، مات و سهر ئهفگهنده خودایا ئهو جهمال و قامهتهی دؤر کهی له جاوی مهد درمختی گوڵ له نارنج و گوڵ و بادام پهيوهنده کوتم : قوربان زەدەی چاوم ! شىفای دەردم چىيە بىدە ؟ دەمى خۆى كردە غونچە و پێكەنى فەرمۇى : كە گوڵقەندە به خەططىنىكى شىكسىتەي زولفى رىخانى لەسەر عارىض له مهعنای ئاتهش ئهم طۆماره شهرحی زهند و پازهنده(۱) له عیشقی تۆ هیلاكی ئەو دلەي دیوانه دو چت بون: وەك ئاھۇ چاوزەش و وەك غونچە زارى پر شەكەرخەندە لهژیر باری غهمی زولفی خهطی هات و رههای کردم ئیلاهی قه د جهوانمهردان نهکهی داماو و دهرمهنده ^(۲) (ومفایت)هەرچى بىن ، ئاخر ، ھىلاكىي چاوەكەي خۆتە به چاوی ستوکی مهنوازی مهلی : مهیخواره وو رهنده

(7)

تق سهری زولفی بلاوت زولفی خاوت بامهده جیمی دلم سهوداییه ، چی دی دلم جزیا مهده !

(0)

⁽١) زەند و يازەند: دوشەرحن لەسەر ئاويستا .

⁽۲) دهرمهنده : داماو و بیجینگه .

من که بیّت ناژیم وهره روحمت ههبی نهشکی دلم با بینای کهعبه نهزؤخی _ چاوهکهم _ لیّم لا مهده عاشقی زولفم به روح و دڵ ئهمن جوٚیایی توٚم خبرى خوته دەست لەسىنەي مەردى خوش سەودا مەدە ههمدهمي من خاكي گۆشه و [لێوي تهعليمي دهدام!]: عهیشو نۆش و کو نجی ته نهایی به رقی دونیا مهده شەو قەرارت دا لەسەر زولفت بەدڵ شاد بىم بەتتى لامهده زولفت ومفات بين ! ومعدميي فهردا مهدم با قیامهت را نه بنی ، با رۆژ نه گیری _ چاوهکهم _ توند مه به ! هه ڵمهسته يين ! سونبول به رقى گوڵدا مهده !! [چت له ذهوقی دینی دولبهر داوه! بو به دینی خوّت! ؟!] تا بميّني دهم له وهصلّي ئاتهشي سيّنا مهده مهرگی من ساقتی دلم بگره دهمت وا بینهوه یا کهرهم که جامی لهبزیّز ، یا شهرا بی وا مهده نيوه سقرتاوم ئهمان بني [بهس مهكه] (١) ئهى تارزهن : يا ومفات بي ، يا جهفايي عاشقي شهيدا مهده ئەي (وەفايىق) ھێندە خوێن مەگرى لەرۋى ئارامى دڵ گەوھەرى تۆ وا لە كن تۆ ، خۆت بە دەم دەريا مەدە!

(Y)

رۆژى طەرەب و وەقتى گوڵ و فەصلىي ^(۱) بەھارە ياران گوڵەكەم كوا كە دەمى بۆس و كەنارە

(7)

⁽۱) ئەمەى نىو دۇ كەوانەكە بە (سىللىمەكە)ش دەچىيت ، بىلام تەواو بۆم يەكلانلەكرايەوە .

گوڵزارى ئىرەم ، صۇرەتى غىلمان ، قەدى طۇبا گۆشەى چەمەن و ، رقىبى گوڵ و ، يايى جنارە ىنوازە لە تىو جەلقەبى زولفى سەرى كولمى دق رۆژى درەخشانە لەنبو دق شەبى (۲) تارە ههر له ظه که دی پیده که نی حهقمه که بگریم پشكوتنى گوڵ مايەيى (٣) بارانى بەھارە (٤) بۆچى نەگرىم كوشتەيى صەد غەمزە خەدەنگم ؟ من ينكو نيظامي حهبهشي زاده ههزاره به و زولف و موژه مهمکوژه ههر دهم به جهفایی جاري له طهنافم مهده جاري له قهناره به و قامه ته حه يراني شكلوفهي قهد و بالام قەد نارەوەنى باغى گولان باغى ھەنارە سوتاوم و شيواوم و سهودايي يو مهستم بهو عاريضه بهو پهرچهمه بهو چاوه خوماره گو لدهسته ، نگه ه مهسته ، دههن (٥) پوسته ، گو ل ئه ندام زولفی که ههم**ت**و داوی دلّی عاشقی زاره^(۱) ىەو دۇ مەمە زولف و روخى تۆ نۆبەرى سەرون ههر عهطره به تا ههر گوٽ و نارنجه به باره

(Y)

⁽۱) و وقتى : له (ن) دا (و وقت) و (فه صل) ههريه كه له جيني نهوى تر دايه .

⁽٢) شهبي (ح) شهو ٠

⁽٣) مايـهي (ح) عيللهتي ٠

⁽٤) ئەم شىعرە لە (خ)دا نيە .

⁽٥) مهسته دهههن (ح) مهستهی من . دیاره لیّرهدا (خ) راسته .

⁽٦) ئەم شىيعرەش لە (خ) دانىــە .

پرسیم : چیبه ته بخاله(۱) لهسهر ئهو له به ؟ فهرم**ق**ی : جینی ماچی (و هفایتی) ئهوه نیشانه یی پاره

(A)

دولبهراً! تغ بنی و سهری زولفت به عاریض وا وهره ^(۱) کی دہانی ئاخرکہ شہو بی رۆژہ ، رۆژ بی سیبہرہ ؟! تا به دڵ نوري عوزاري توم نهدي زارم نهدي ذه زره (۲) مه علق مه که شهو هه لین له گوشه ی په نجه ره عاشقی بهرگی گولم ، ئهو ماره بگره باغهبان ، رَقِحهُكُهُم ! يُهْعَنِّي : كَهُ كُولُمْتُ بَيِّنُهُ زُولُفُتُ لَابُهُرُهُ ! حەلقەيى زولفى بە بارى خستە بەردەمدولبەرم يەعنى عەينى عەنبەرم بەو نوقطە ئەمزۆ غەمبەرە ههر دقر زولفی خسته [!] دهم شاهیدی رقر دا بلیّن میمی (بسم الله) له جه ننه ت عه ینی شه هد و شه ککه ره خەططى بەر زولفى پەرېشانى بە موژگانى دەڭىن : پادشای حوسنی شکا ، تۆزى شكستەي لەشكەرە طاقه ئەبرۆي تۆ بە خوينىزېزى بە دۇ زولفى سياه خەنجەرى ذىجەوشەنە عىشىوە و ئىشارە ى جەوھەرە تۆ كە ئاوينەي دلم مەشكىينە بنوينە ويصال با هەناسەم نەدگرى رۆت واوە بېنىي چاتەرە

(\(\)

⁽V) تەبخالە (ح) ئەوخالە . تەبخالە: تىمىسك .

⁽۱) (واوهره) له (خ)دا به (داوهره)ش ده چیّت و مهعنایشی ناریّك نیه .

⁽۲) (ذەررزه) نوختەى (ذ) كە بەسەر (ر)كەوە نوسرا بو ؛ بەلام من بە ھەلەم زانى .

چاوهکهت وا تهشنه یی خویّنه به موژگانی سیا بۆ هیلاکی من دهڵیّی مهستیّکه دهستهوخه نجهره قیبله گۆزّاوی (وهفایتی) عاشقی صادق نه بی بیّ صهفای دڵ ــ عومرهکهم^(۳) ــ ئهو سهعیه ههر دهردی سهره

(4)

ئەي خۆشخەبەر نەسىمى سەحەر بەلكى عاشقان ئهى قاصىدى نيازى ههر ئاواره وا وهره دىدەم ستنه ھەر وەكو دۇ حاوە بى لە خونىن سینهم ببینه ههر وهکو کورهی یز ناوره گەر ئاوى سەللى دىدە نەبى سىنە سۆتو م گهر تاو و جوشی سینه نه بی دیده (مضطره) سترتاوی تاوی سینهم و [غهرق و !] ئاوی چاو لوطفيّ بفهرمق جارهيي لهو ئاو و ئاوره وەك (نەھرى) چاو و مەشىعەلەبى دڵ ىزۆ بە تاو بۆ و دولىەرە كە گوڭبەرە يەنغامى دل بەرە (نەھرىٰ) كە جېنگەينىكە ھەمۇ خاكى سورمەيە نه هری که جه ننه تی گو ل و ، گو ل ځاوی که و ثهره نه هری غویاری عهطره یو خاری یو خوری روت خاکی تهزی که وشکه ههمق مشلکی ئهذفهزه نه هري ومهانه با له گولاو و گوڵئاتهشي عەنبەر فرۇشە خاكى لە كەوئەر موخەممەرە

⁽۳) (عومره کهم) بق دق مانا دهست دهدا . یه کهم : خیطاب و قسه کردن بی له گهل خق شهویسته که ، واته : عومره کهم! حهیاته کهم! بی صهفای دل ئه و سه عی و هاتو چقیه ههر ده ردی سه ریه . مانای دوهم نهوه یه :

نه هري که خولده نه هري رهوان سه لسه سليه نەھرىي كە ياكىدارو دەوەن ياكى عەنبەرە نه هري که خاکي قبلهمه گولزاري گولبهره نه هري که شاري ديدهمه جي زاوي دولپهره دولبهر به لوطفی حهضره تی باری (مطیبه) گوٽبهر به نؤري رهجمه تي داوهر مو نهووهره دوليەر كە سەروى نەوزەسى باغى سيادەتە گو لْبەر كە نەوشكۆفەيى رەوضە**ى** پەيەممەرە^(١) دوليه ركهوا له گوٽيوني (ياسين) شكۆفهيه گوليه رکهوا له گولشهني (طه) صنهوبه ره ئەو طاقە نەسلە ئەصلى لە جۇتى فرىشتەيە دوززی به تیمه زاده بی به حری دو گهو ههره ئەو شەمعە زەينى [مەح*ف*ەلى !]^(٢) شەمزينە رەوشەنە ئەو شەمعە خۆ موبەرھەنە ئەو نقررە ئەظھەرە فەيضى جەسىمە ، خولقى بەسىمە ، عەطاي عەمىم بۆ لوطفى جۇد و مەرحەمەت ئەو صەدرە مەصدەرە ىەجىرى دڭنى كە وادى رقىناكى ئەسەنە چێگای ظوهټري مهرحهمهت و نټري داوهره نهوري (۲) حه ديقه به كه له عيرفان موطه بيه به نوری حهداقه به که (^{۱)} به رهحمه ت مو نه و و ه ره

مهبهستی له عومره ئه و زاراوه شهرعییه بی که ده نین : حهج و عومره . ئهوهی پالپشتی ئهم مانایه ده کات هینانی (صهفا) و (سهعی)ه که سهعی نیوان (صهفا) و (مهروه) له حهج و عومره دا ده کری .

⁽⁴⁾

⁽۱) پەيەممەر: پێڧەمبەر .

 ⁽۲) (مه حفه لی) وه کو (محض)ی نوسراوه .

سەر تاقەدەم بە نۆرى خودا رۆشىنە بەلپى ئەو نەخلە بۆ تەجەللىيە ئەو نورە (مظهرە) ئەبرۆى مەحەببەتى ئەوە مىحرابى خانەقا طورزهی مهوهددهتی نهوه منعماری منسه ه كهعييكه خانهدان كه (٥) ههمق خهلقي طايفه قيبلييكه ئاستاني ههمق ئههلي زايهره بەيتى ئەوى چ بەيتە ؟ مەلىي پاكە ! جەننەتە خاکی ئەوی چ خاکه ؟ مەلیٰ چاکه ! عەنبەرە گەر سەر نەخاكى مەقدەمى ئەو رقحە پاكەيە گەر دڵ نەتۆزى رنگەبى ئەم شەخصە طاھىرە(٦) سهر خالبه له مهم نفهت و دل له ته هلسهت (بالله) نه دل دلمي منه حاشا نه سهر سهره ئەي يەپكى شارەزا بە ئەدەپ ئەو كە ھەضرەتى يەردەي عەرقسى عەرضى من ئاھسىتە لايەرە دهستی بده له دامهنی بگری به زاری من بۆيە بكه له مەقدەمى ياكى كە ئەنوەرە چاوم له دوري نوري جهمالي ، به خالي تۆ ، خالی له نوری بینشه دایم موسهیبهره سینهم له شهوقی میهری کهمالی کهمالی تۆ سیته چ سینه ؟ نا ، وهک*و (* سینا)^(۷) پر ځاوره^(۸)

⁽٣) نەور: گول .

⁽³⁾ حەداقە = حەدەقە : گلینەی چاو .

⁽٥) (خانه دان که) ئه گهر (خانه دانی) بی راسته .

⁽٦) (طاهیره) به گویرهی سهروای شیعره کان دهبی (طاههره) بی .

⁽V) (سینا): کیوی طور ، طوری سینا ، له قورئاندا ناوی هاتوه .

یا خو گلی له خاکی به ری پیت به با بده

یا خو گولی له تو تنی خوت ، بیخه ئهم به ره

بو دیده ئه و موفه زریحه هه رعه ینی سو رمه یه

بو سینه ئه و موفه زریحه ئارامی دل ده ره

ئه و تو تنه که مه یلی وه کو دل به سو تنه (۹)

ئه و تو تنه که ره نگی وه کو عاشق ئه صفه ره (۱۱)

ئه و تو تنه که زیره به ردوکانی (۱۱) غه زنه یه

ئه و تو تنه که خوشه له طیفه موعه ططه ره

تا تو تنی له طیفه ده گاتن له هاتنی

دو چاوی پر له خوینی (وه فایی) له به رده ره

تا شه و وه کو ره واقی دلم ته نگ و تیره یه

تا رو ژ وه کو ویصالی گولم هه رمونه و وه ره

زه زر یک له میه ری طالیعی تو بی که سه روه ری

نو قطیک له میه ری طالیعی تو بی که سه روه ره

⁽۸) (ئاوره): ئاور: ئاگر . وه فایت لهم پارچه یه یه دا سین جاری (ئاوره) به کارهیناوه ، به لام به گویرهی سهروای تیکزای شیعره کان ده بی (ئاوه ره) بیت .

⁽٩) سوتن: سوتان .

⁽١٠) ئەصفەر : زەرد .

⁽۱۱) (بهردو کانی) ئه گهر سهیری ریّنوسه کونه کهی واته: (بردکان) بکهین ، ده کری به دو سی جوّر بنوسریّت ، ئه وهی له خه ته که وه نزیك بیت ئه وه یه ئاوا بیّت (بهرد) ، (و) ، (کانی) ، واته: بهرد و ، کان و جیّگهی ئه و تو تنه: خاك و زهوی و زار و بهرد و شویّنی هه موی غهزنه یه ، یان: بهرد و کانی و ئاوی هه مو غهزنه یه . یان: له بهردو کانی غهزنه یه . یان: (بهرده کانی) ؛ ئه و بهرده و ردانه ی ده که و نه نوی غهزنه ن جا بهم پییه شویّن بیری خوّت بکه وه و له و رینوسه دا ئیجتیها د بکه و شیّوه و مانا بدو زهره و !!

دەمێكى ھەستە يىي ، قوربان ، جەمالت عالەم ئاراكە بزانن نه خلی طوبا ، باغی جه ننه ت ، خار و خاشاکه ئه گهر رهنجیده بوی (۱) ، قوربان ، له ویرانهی دلمی تهنگم وەرە سەر مەنظەرەي چاوم تەماشاي مەوجى دەرياكە [به ئهمری چاوی بیمارت که ههر خو ننخو ارب کاری] [مه گهر تاری سهری زونناری زولفت ماری ضهححاکه] له عهینی ئاه و سۆز و گریه زولفت هاته تاراجم شهوی پر بهرق و بارش روژی هیندقی دوزدی^(۲) نایاکه شههیدی چاوی بازی پر له نازی شاسواریکم که گۆی^(۳) چەوگانی^(۱) زولفی دائیرەی خورشىدى ئەفلاكە دڵؠ شێواوي چاو و زولفته بهو زاره چارهي که که ئهو بیماره ماران گهسته به دهرمانی تر باکه له رقی تؤدا نهما یهروای شههیدانی نهبق جاوت له رۆژىحەشرى ناترسىي ، عەجەب توركى*نگى* بىي باكە ! به یادی رقرم ده ڵێ بگرۍ ، بلا چاوم له گریهت بێ به هاران نم نمی باران به مهیخواران طهرهب ناکه له فههمي جهوههري خه ندمي دهمت عومرم چو نهمزاني که سیززی حالی ویجدانی وهرایی فههم و ئیدراکه

(1.)

⁽۱) رهنجیده: پهشیو و پهژار اوی .

⁽۲) دوزد: دز .

⁽٣) گۆ: تۆپى يارى ، كە بە چەوگان لىخىدەدرىت .

⁽٤) چەوگان: دارىكە سەرىكى پىوەبە بۆ يارىيەكى تايبەتى بەكاردەھىنىرت.

له قه تلمی عاله می دل بۆوه خالمی رقت ، بلا به س بخ سوهه یلمی کاروان کوژ چی ده وی به و رۆژه رق ناکه ؟ ده می هیّنا ، دلم کرده نیثاری پیّکه نتی فه رمق ی : که زه رزیّکیش بن ون نابن (وه فایت) ! چاکه هه ر چاکه

(11)

بهم روخ و لەب مەيلى گوڭستان مەكە هه تکی گوڵ و غونچه یی خه ندان مهکه جانی عەزىزم! بەسەرى زولفى خاو! يوسفي دڵ چي دي له زيندان مه که [بمکوژه بۆ خۆ نه به دق چاوى مەست] [قەتلى منى خەستە بە مەستان مەكە] دل مهده زولفت بهتهمای کوشتنم باربي كافر له موسولمان مهكه گو ڵشه کهری زار و عوزاری دهوی طیفلی دلم حهیفه له گریان مهکه حەنفە لەسەر خالى دەمى ئەي (خضر) ئارەزۇيى چەشىمەيى حەيوان مەكە^(١) طوطیی دل زار و قسهی زارته مەنعى لە قۇتى شەكەرستان مەكە حالمي (ومفايتي) ، گوله ! ، با تێكنەچێ سونبولى ژوليده (۲) پەرېشان مەكە

(11)

- (١) ئەم شىعرە تەنھا لە (ھ)دا ھەيە .
 - (٢) ژوليده: ئالۆز .

غەمزەدەي خۆتىم^(۱) نىشانەي تىرى موژگانىم مەكە عاشقی رقرتم (۲) _ عەزىزم _ تىرەبارانىم مەكە بەسدىلىم بشكىنە بەم (٦) ئەبرۆيە بۆ ماچى دەمت بمده بهر تیغ و لهسهر هیچی (^{۱)} له گریانم مهکه چیم له ئهبرۆت داوه! من پابهندی زولفم لیّم گهرّێ! کافری عیشقم ، به قبیلهی خوّت موسولمانم مهکه^(ه) عاشقى خەندىكى تۆم با بەس بە ئاھو نالە بم بولبولم پهروانه نيم و (٦) حهز له سوتانم مه که دلّ بهمن ناکا له بهر ئاوری دمروٓنم دێته جوٚش تۆ كە سۇتانت نەدىوە مەنعى گريانم مەكە مەمدە بەر طابۇرى موژگانت ھەتاكۇ غەمزە بىي ها به جاریّك بمكوژه ، پهخسیری توركانم مهكه صهد کهزهت کوژراوی یار بم لیّممهپرسه ئهی طهبیب دەردى يارم خۆشتره بيهةوده دەرمانم مەكه [عەرضەچتى نتى تتى ، بە قوربان ، پادشاھى عالەمى] [دادى مەظلۇمان بېرسە ، حەيفە بېدادى مەكە!] [پێم بڵێ : ياقوت و رێحان خهططی کاميان خوٚشتره ؟] [وا عهياره چاوهكانى ، لهعلى خهندانم مهكه]

(11)

⁽١) خوّتم (ف) روّتم .

⁽٢) روتم (ف) خوتم .

⁽٣) بهم (ف) بهو ٠

⁽٤) هيچُن (ف) ماچٽيك .

⁽o) ئەم شىعرە لە (ف)دا نيە .

⁽٦) نيم و (ف) نيم وا .

[حهقیه تی به و چاوه کالآنه که تالآنم دهکا] [طیفلی نادانم لهسهر ماچیّك لهگریانم مهکه] (۲) په نجه کهی پاکی لهسهر خویّنی (وهفایت) بۆته گوڵ دهملکوژی و پیّشم دهڵێ : ئالوده دامانم مهکه !!

(17)

چ طهلیسمیکه ؟ چ سیحریکه ؟ چ سهودایتکه ؟
سهری زولفت که دقصه د چینی به ههودایتکه
ناله نالی دلی سهودازه ده له و پهرچهمه دا
ئه وه نیشانه یی (۱) دیوانه یی سهودایتکه
وه ره مه نوازه به سوکی له نیثاری قه ده مت
ئهشکی دیده ی ته زی من گهوهه ری ده ریایتکه
ئهی شه که ر له ب که مه ری تو چیبه به و مه حکه مییه
که هه زاری وه کو من به سته یی هه و دایتکه ؟
هم ریه که (۲) ئافه ت و فیتنه ی سه ری مه و لایتکه
کوشته یی تیغی غه می ، کافییه ماچیکی ده می
به لی ئه و دول به ره و مه صره مه سیحایتکه
مه نعی نالینی (وه فایت) مه که مه جنون صیفه ته
ئاخر ئه و غه م زه ده (۱) پابه سته یی له یلایتکه

⁽۷) ئەم سى شىعرە لە (ھ) و (خ)دا نىن زيادەى (ف) ن، بەلام دۆپات بونەوەى قافيەى « لەسسەر ماچىك لە گريانم مەكە » ھەندى دۆدلى لە عاسستى شىعرى دوايىدا بەيدا دەكا .

⁽¹⁷⁾

⁽۱) نیشانهیی (خ) نیشانهیه ۰

⁽۲) يەكە (ن)يەكەي.

^{ٔ (}۳) غەمزەدە: خەفەتبار .

قەد گوڭ و رق گوڭ و دەمانى گوڭە راسته ئەمرىق گو لە خەرمانى گولله تا به تاري زولفي که شخواوه بهزق سو نبولستانی کو لستانی کوله رۆژ بەدەرناكەوى تا صوبحى عوزار هەل نەبى شەولە گرىانى گولىه (١) بن دلی شیفته بوچی بگریم ؟ بهسته بي چاو و زهنه خداني گو له زولفي توركانه لهسهر عاريضي يار ئهوه حه تری سهری سولطانی گو له رق به میحرابی برۆ يەرجەمی خاو كافرى تاز مموسو لماني كوله عەطرى خەندەي گولى باغانە كە دى ، يا ههناسهي دهمي خهنداني گوٽه ؟ غولغولهي شــــۆري (وهفايتي) که دهڵێي بولبولی گۆشەپى بوستانى گولە(٢)

(10)

ئهی صهبا ! تێكمهده تۆ پهرچهم و كاكۆڵی گوڵه زولف و كاكۆڵی گوڵه مهسكهنی صهد یاره دڵه

⁽¹⁸⁾

⁽۱) نیوه به یتی دوههم و سیههم و شهشهمی نهم پارچه لاسهنگن . نیمهش نوسخهی راستترمان دهس نه که وت .

⁽۲) ئەم شىعرە بەم شىيوە ماناكەى تەواو نىه ، بەلام خۆى چۆن نوسرابو وامان رونوس كرد .

رامی(۱) دامم(۱) نه بو هه رگیز به فسون (۱) دل بوه خوین ، گوله سه رمه سته غه زالیکی عهجه ب وه حش و سله چیه ئه م نوقطه که وا بنوته نیشانه ی ده می تنو ؟ نوقطه یی هیچه که چی نوکته یی صه د ئاهی دله! ده می خه نده و قسه یی ، ماچی ده م هه رزانه به رقح ده م و خه نده ی نوغولستانه (۱) قسه ی وی نوغوله وه ره بنوازه دلم ئه ی گوله! بنو زاری گولت بولبولیکه چ حه زینه ، چ له گریان به کوله ؟! قهط به دل یاری (وه فایی) نه بو ، حه یرانم ئه من دل که مه علق مه یه که به س گوله بۆچی دق دله ؟!

(17)

له محه ت به صه فا نیوه یی ماهینکی ته مامه دل عاشق و سه و دایی یی ماهینکی ته مامه (۱) حه لقه ی سه ری زولفت له دو لا چه تری عوزار ن ده وری و ه ره قی لاله و گول عه نبه ری خامه

(10)

(17)

⁽۱) رام: راهاتن .

⁽٢) دام : داو .

⁽٣) فسون : سيحر ، فر و فيل ، خويندني ههندي شتى تايبهتي .

⁽٤) نوغو لستان : لهوانه به مهبهست شويني پر له نوقول بي .

⁽۱) ئەم شىعرە لە (خ)دا نىه و سەرەتلى (خ) بە « حەلقەى سەرى . . . » دەست پېدەكات .

بۆ قەتلى دڵم بۆتە دو صەف لەشكىرى موژگان دق نیر گسه فه رمانده ری سولطانه نظامه (۲) ئەو رۆژە كە دىم طورزە لەسەر عەنبەرى خالى زانیم ئەوە بۆ صەیدى دلم دانەو و دامە پیّم کوت : وهره بوّ خوّت به دهمیّ بمکوژه ! فهرمتری : مومكلين نيه ئهو ئهمره لهسهر جاوى سيامه بەو پەنجە كە رەنگى دڵە ساقتى كە ئەتۆبى پەيمانەيى زەھرم بدەرى عەينى شىفامە بۆ كوشتنى من دەست مەدە خەنجەر ، بە فىداتم ، لەو خونچە گوڭى وەك دەمە يەك ماھى تەمامە (٢) من طالیب و دُل رەھۆەوى نَیْو ظولمەتى زولفت خالت خضری زینده ، دهمت ئابی بهقامه فه رمانیه ئه و ماهه تهمامه و مره قو ربان ^(٤) قوربانی سهرتبم بهدل ئهو ماهه تهمامه پێمکوت به نهسیمی سهحهر : ئهی پهیکی (وهفایق) مروهت نيه گوڵ هێنده لهسهر جهور و جهفامه گوڵ هاته شهکهر خهنده به دهم بادی صهباوه فهرمقریه (ومفایق) که جهفا عهینی ومفامه مهطلهب نيه شيعر و غهزهل و بهيت و قهصيده مه نظوری (ومفایق) که له گهڵ کاکه سهلامه^(ه)

⁽۲) ئەم شىعرەش لە (خ)دا نىـــە .

⁽٤) ئەم شىعرەش زيادەي (ھ)يە .

⁽٥) ئەم شىعرەش لە (خ)دا نىه ، له (ه) وەرگىراوه . بـــهلآم وەك دەبىنى له (سىن !) شىعرى يەك به دواى يەكدا ھاتنى نازناوى شاعىر (وەفايى)

ئەو زولفە دو تايە چ طەلىسمنىكە چ دامە ؟ سقرتاوه ئهوى پوختەيە بەو عەنبەرە خامە دڵ کهوته سهري زولفي له بهر جهذبه يي خاڵي ومحشيح سهبهبي دانهيه يابهستهيي دامه دەستىم بىگرى تۆكە بە جامىيىكى صەبقىحى به و چاوه ، ئه گهر پادشه هی شامه ، گهدامه شەيدايىيى من غەمزەيى ئەو چاوەيە باعيث ، سەرمەستىيى من جوملە لە بەر نەشئەيى جامە [بۆ قەتلى دڵم بۈنە دو صەف لەشكرى موژگان] [ئەو نێرگسە فەرماندەرە سولطانى نيظامە] ^(١) لهو زولفه بلاّو و صهفی موژگانه دهلهرزم مهعلقومه که شهو لهشکری بهرگهشته به سامه نۆ ماچى دەمى كوڭمە لەنتىو يەرچەمى خاوى لەو ظوڭمەتە بۆ ئابى بەقا نۇرى چرامە عومريّكه دهناله به دڵ، ئهو قهد گولِه نهيكوت: ئەو بولبولە ــ ئاخر ــ بە تەماى (ميھر و وەفا)مە

شتیکی تازه یه و نهمه یه کهم جاره بهم شیّوه سی جار نازناو به شویّن یه کدا بیّت !

ته گهر راست بی و ئهم شیعرهی دوایی هی وه فایی بیت نهوه دیاره نهم پارچه شیعرهی بو (سهلام) تاویک نوسیوه ، بهلام هیچ شستیکی ده رباره نازانم .

⁽¹V)

⁽۱) ئەم شىعرە لە پارچەى « لەمحەت بە صەفا . . . »دا بە زيادەى (هێ) نوسىمان . والێرەدا لە (ه)دا نيه . دەبێ لێرە گوێزرابێتەوە بۆ ئەوێ .

بۆ كوشتن ئەتۆ دەست مەدە خەنجەر لە (وەفايى) لەو غونچە گوڭەى وەك دەمە يەك خەندە تەمامە

(11)

برینداره دلم سهودا زهدهی زولفی دلارامه مهکهن مهنعی دلّی زارم کهوا بی صهبر و ئارامه به ناز هات بو تهماشای شیوهنی دل ، پینکهنی فهرموی : له گهڵ گريهي صوراحتي: نهشئه يي مهي ، خهنده يي جامه [موفهسسیر غهمزهکهی ریزه و شکستهی زولفی مهعنا کرد] [دەڭين : چې كەوتە بەرپېيم ـ كافريش بين ! ـ سەر بە ئىسىلامە] خەطى ھات و مەسەر چق رەونەقى زولفى دڵئاوىزى له تازیهی ئههلی دل گیرانی روز مهشهوری ئهیبامه به مهرگی من هه تا ماوم سهرت وایینه بیزانم: روخت یا بەرگى نەسرىنە ؟ لەبت يا شەككەرى خامە ؟ [به مەحضى روئيەتى زولفت سەرم دانا ، دەبىي چېكەم ؟] [له ئهم بازازه توركي سركه ئهووهڵ ستود و سهودامه] به غهمزهی چاو و لوطف (۱) ئهو دهمه رقحم وهبهر بینه دەمى تۆ رقحى شيرين ، چاوەكەى مەستت مەسىحامە لهشهوقی رقت دهنالیّنم له سایهی گهردهن و زولفت گونستان بی صهدای بولبول نیه ، گهر صوبحه ، گهر شامه به تاتا زولف و رقی کرده (وهفایت) بینکه نی به عنی : شه که ر ههمزاز و ، عه نبه ر ههمسه ر و ، گوڵ باغی بالآمه ٠

(1)

⁽١) لوطف: دهبي وه كو لوطفت بخوينريتهوه تا كيشمه كه لهنگ نهبي .

به ماچی جان ده به خشی ، ئهی مه سیحای عه صره ، بیستو مه ئه وا من عاشقی رقتم ده خیل دل زار و مه ظلومه ئیشاره م کرده زولفی رق به ئه برق بق چییه ؟ فه رمتوی ، به قیبله م : نوموسو لمانیکه زه نگی زاده یی رقمه دلم طیفلی ده بوستانی (۱) غه مه وا مه یده به رغه مزه هه تاکه ی تیره باران ؟ ئاخر ئه و مه ظلومه مه عصومه ! له به رطاقی برقت گریانی دل بق زولفه [هه ربابو!] عه جه ب ماوم ده لین : شه و رق به قیبله ناله [مه رحق مه!] له سیزی حیکمه تی زارت که نوقطه ی جه دوه لی رقحه عه جه ب ماوم! چ نیکتیکه نه مه و جق ده نه مه عدق مه ؟! سیه هر رق و نه خوشی توم کوتم: ئاشفته بق ، یه عنی : به داوی طورزه وایه چی له دق ی دق چاوی جادق مه (وه فایت) وا له کول ده گری ، به دل بق گول ده نالیننی به صه د غولغول دلی بولبول له (باغی قیبله) (۲) مه حرق مه به صه د غولغول دلی بولبول له (باغی قیبله) (۲)

$(\Upsilon \cdot)$

دور لهتن بن و زولفه دل حهقنی به لا و و هرهه مه بن عهزیزی خنی هه مق که س وا به شین و ما ته مه خالی سه ر چاهی زه نه خدانت چ شیرینه ؟ ده لنی هیندو یکی ته شنه یی جنویایی ئابی زهمزه مه

^{(19).}

⁽۱) دەبوستان: قوتابخانه.

⁽۲) باغی قیبله: باغیّکی خوّش و ناودار بوه له سابلاغ جیّگهی سهدران و رابواردنی سهردهمی وهفایی بوه .

زولفه کهت گرتمی ، به یاضی گهرده نت سو تا ندمی خوینی پهروانه به دهستهی شهو له سهر ئه ستوی شهمه شهمعی مهجلیس ده رمه که پهروانه کهی سو تاوت همر گهوه سهر تا قهده م بوت ئاته شدین و مهجره مه (۱) عوشره ت و عهیشی جیهان خه تمه له سهر ماچی ده مت ههر سوله یمانه ئهوی ده ستی بگا به و خاته مه ساعیدی ئیمدادی په نجه ی دا به فه تحی دل کوتی : صهف شکینی قولی (۲) گور جستانه ، فه و جی پینجه مه [زولف و خالی تو که وا شاد بون به تو عهیبی نیه] آمه من دلم بو ماچیکی چاوی به زولفی دا کوتی :

(11)

رۆژى طەرەب و كەيف و دەمى [جۇتە كوتانە!] بەو دەستەيى جۆنيوە ^(۱) پەرى بۆتە نيشانە

(+)

(۱) نهم شیعره له (ه)دا ههیه و له (خ)دا نیه . به لآم دور نیه ده سکاری کراو یا نوسخه یه کهی کهی نهو شیعره بی که له (ه)دا نیه ، زیاد لهوه که له چاپی یه و دوی (ه)دا ته واو نه کراوه و له چاپی سیه همدا ته واو کراوه .

(۲) قۆڵى له (خ)دا به (قوضى) نوسراوه .

(11)

- (۱) ئەكرى (جوانيوه) بى .
- (۲) ئەم نيوه شيعره نه مانا و نه شيوهى خويندنهوهى تهواوى نازانم ؛ بۆيه

دەستى بەمە توند گرتوه گەرمى قەوەتانە نىپوكى نەكەوى يازمبى بەم بارە گرانە

جانی منه جونی دهکهتی عوذر و بههانه^(۲)

پهروانه صیفهت سوخته یی شهوقی چراغم وه ائه بولبولی شهیدا ههمق سوتاوه دهماغم دل پر له غهم و داغی جهمالی گولهباغم وه ائه نیرگسی مهخموری پهری مهست و نهساغم

جانی منه جونی دهکهتی عوذر و به هانه

دولبهر که به خهنده سهری زولفان دهههژینی بازازی شهکهر، قیمه تی عهنبهر دهشکینتی ماندو بو م ثاره ق به روواندا دهزژینی به روواندا دهزشینی به روگی گول و نهسرین به گولاوی دهزشینی

جانی منه جونی دمکه تی عوذر و به هانه

ئه و شغرخه که جیلوه و رهووشی که بکی دهری بی گیستو شهب و ، مه ه عاریض و ، گهرده ن سهحه ری بی چاوی ره ش و ، زاری گو ل و ، زولفی قهجه ری بی ئه و دولبه ره بهم ره نگی جوان ره نگه په ری بی جانی منه جونی ده که تی عو ذر و به ها نه جونی ده که تی عو ذر و به ها نه

ههر لهحظه له خهندهی دهمی وهك حوققه یی یاقوت شهككهر دهوهری ، گول دهزژا ، غونچه ده پشكوت

وا لير ده ا به رينوسه کهي خوي ده ينوسم : « جان منه جوني دکتي علر و بهانه))

سهر تا به قهدهم رقحی (وهفایتی) له غهمان سقت نالهی دلمی زاری (۳) گهییه عالهمی لاهــــقت

جانی منه جونی ده که تی عوذر و به هانه

(77)

تا خەندە يى گول كاشىفى ئەسرارى نىھانە ،
زارت لە تەبەسسوم نەكەوى قەط لە زەمانە!
زولفت چىيە وا تا بەرى پى حەلقە بە حەلقە
يا نە شەوى ھىجرانە كە زىندانى دلانە ؟
تۆى پىدەكەنى دەوقى دلانى بە ھەناسە،
يا عەطرە دەبارى ئەئەرى باغى گولانه ؟
قوللابى موژەت گرتمى رقى كردمە ئەبرۆت،
يەعنى كە ئەوە قىيلە نوماى ئاھى(١) دلانە
تۆ رۆژى درەخشان و ، ئەمن شەو وەكق زولفت
سەرگەشتە لە دقى تۆ دەگەرىم : خانە بە خانه (٢)
گريانى دلانە لەسەر ئەو زولفە بە رقدا،
يا نالەيى مورغانى شەبئاوىزى بەيانە ؟
باغىت بە جودايى لە بەھارى گولى رقتە
بىغى رەنگى كە ۋەكق رەنگى خەزانه(٢)

(77)

⁽٣) زاری له (خ)دا و اله (رازی) نوسراوه به لام (زاری) راسته .

⁽۱) (ئاھى) رەنگە ھەللە بى (ئەھلى) راست بى .

⁽٢) خانه به خانه: مال به مال.

⁽٣) خەزان: پايىز .

[هیشتا دلّی من نادهیه وه ههر له جه فادای بو تیری هه مق ده رد و غه مت بو مه نیشانه] بولبول له زبان که وت و بوه خوین گولبه ری گول جاریّکی نه پرسی : که چه فریاد و فوغانه ؟ حه پرانی برق و خالّی له رقی تقیه (وه فایت) بقی چی حه ره م تا ته شکه ده یی (ه فانه (ه فانه ()) بیری موغانه ()

(77)

ئه لا ئه ی ساقی بی مهستان به حهققی پیری مهیخانه به گهردش بینه جامی مهی به یادی چاوی جانانه ئه مان ئه ی موطریبی مهجلیس به حهققی تاری رقحانی بلا بی نه غمه که ی سازت^(۱) که ئاوی ئاوری هیجرانه ئه تو^(۲) ئه ی رقحه که م ساقتی ، ئه تو ئه ی عومره که م موطریب پهیا پهی^(۳) لیده چه نگ و نهی ، ده ماده م بینه پهیمانه به تیری غهمزه بملاوینه وه زولفم له گهرده ن که به سهر ها تو مه مهیدانت ، به دل بوت بوم به (³⁾ نیشانه به سهر ها تو مه مهیدانت ، به دل بوت بوم به (³⁾ نیشانه به گهر شه و قی جه مالی تو نیه (⁶⁾ من مهست و حهیرانم (¹⁾ له به رجی بوته بولبول گول ، چرا بوچ بوته په روانه ؟

(77)

⁽٤) ئاتەشكەدە: ئاگردان .

⁽٥) موغ: ئاگرپەرست.

⁽۱) سازت (ح) تارت ، ئاوى ئاورى (ن) ئاوا دەردى .

⁽٢) ئەتۆ (ح) ئەتۆى . لە ھەردۇ جېگەكەدا .

⁽٣) پهياپه ي (ح) دهمادهم . وه له شو يني (دهمادهم) دا (پهياپهي) ه .

⁽٤) بوم به (ح) بومه .

⁽٥) نيه (ح) نهبي ٠

⁽٦) حهيرانم (ح) نادانم .

له شهوقی تۆیه سهرمهسته ، به (۷) ذهوقی تۆیه یا بهسته ئه گهر عاريف له كه عيه بدا ، ئه گهر كافي له يو تخانه! له شیرینی (۸) جه مالی تۆیه رۆژی رق نی له یلایه (۹): ئه گهر فهرهادی سهرگهردان ، ئه گهر مهجنو نی دیّوانه دەمنیکی مەست و بیمارم ، دەمینك بى ھۆش و ھۆشىيارم چ کەس نازانى دەردى من ، مەگەر ئەو چاوەكالانە ده ههر حهلقینکیدا صهد دل گرفتاره دهنالینی سەرى زولفى يەرىشانت مەگەر زىجىرى شاھانە! (١٠) هه ناسهی عاشقان با نهدگری (۱۱۱) ، بی مروه تی تاکهی ؟ بترسيخ تمهى گوٽي نازك بهدهن لهو مايي (۱۲) زرمانه (۱۳) ئه گهر زولفت وه کو من عاشقی رقی تو نیه بوچی : سهرایا تیکیچوه کهوتوته بهرییت (۱۱) دهست و دامانه ؟ ترازا دوگمه کهی (۱۰) سینهی ، به باری زولفی هات غهمزه به یان به ربق له لای چین ، باخه به ربن تیره بارانه (وهفايت) بقر گوٽٽکي سهرو بالا شنت و شهيدا به(١٦) وه كو قومري ده نالينني (١٧) وه كو بولبول غهزه لخوانه

⁽V) به (ن) له .

⁽٨) لهيلايه (ح) لهيلايي.

⁽٩) ئەم شىعرە و شىعرى پېشىق لە (ح)دا نىن . ھەروەھا لە (ن)يشىدا نىن .

⁽١٠) شاهانه (ح) شاهينه .

⁽۱۱) نەدگرى (م) نەتگرى .

⁽۱۲) بترسی (ن) بترسه ، بایی (ن) بادی .

⁽۱۳) زریان : بایه کی ساردی رستانییه ، به زوّری به و بایه دهوتری که به فر و سهرما له گهل خوی بهینی .

⁽۱٤) بهر پێِت (ح) بهر پات .

⁽١٥) دوگمه که ی (ح) دو گمه یی .

⁽١٦) شەيدايە (ح) شەيدايى .

⁽١٧) دەنالىتنى (ح) ئەنالىتنى .

دُّنی پر ئیشی من بۆیه وهها خوّ نابی گریانه ههمقر سینهم وهکق نیشانه جیّگا نیّشی موژگانه به زاری پیم کوت : ئاخر بهردهباری تابهکهی ؟ فهرمتری : دەسا دەي بىكوژن (١) ، ياران ، كە رۆژى بەردەبارانە به لا گهردا نی توم ، ئهی من بنازم خالی روخسارت ، خەلىلىي(٢) ئاتەشى نەمرۇدە ، خەططى سەبزى رىجانە که تۆ سولطانی حوسنی بۆ له حەضرەت ئەبرووت^(٣) ر<u>ێ</u>ت دا لەبەرچاوت كە ھىندۇ ماڭى كەعبەى كردە مەيخانە ؟ طهبيبي ميهرهبان بێهوَده تاکهی دڵنهوازی من ؟ وہکتر بنر خوّم دہزانم ہەستە _ بالله _ رۆژى گريانه دەڭىخ : حاڭت لە سەيلى دىدە ، سۆزى دڵ چىيە ؟ قوربان ! له دوری تو بلّیم چی ؟ حالی من خنکان و سوتانه ! ئەمن لەو شارە كوژراوى خەدەنگى نازەنينێكم فهزه نگتی طینه ته ، کافر دله ظاهیر موسولمانه به هیچ و مجهیّکی ناویرم که نیزیکت ببم ، قوربان ، به عهینج ههر لهمن رقری داوه حالمی شهمع و پهروانه دەخىل ئەي مەحرەمى دەردى (وەڧايىت)! خزمە تەدبىرىن ! ئەوا مەحبقبە چارەى نايىن خۆ كوژرانىم ئاسانە

(37)

⁽۱) له $(\dot{\sigma})$ دا وه کو (بمکژن) =بمکوژن $\dot{\sigma}$ سراوه و به قه لهم کراوه به () .

⁽٢) (خەلىلى) وەك (خىل) ئۆسراوە، بەلام رۆنە كە ھەللەي ئۆسەرە.

⁽٣) ئەبى بۆ راگرتنى سەنگى نيوه بەيتەكە وا بخوينريتەوه .

حەرىقى ئاورى دۆرىم ، داغدارى زولفى جانانە ئەگەر باينےك لە لاى قىبلەم نەيى حالم پەرىشانە نهسیمی صوبحدهم قوربانی نهشئهی تۆزی ریّگاتم غەربېم ، بى كەسىم ، رۋح و دلىم سۇتاوى ھىجرانە ئەمن وا لێرەكە و رقحم لە خاكى پاكى بەطحادا حهیاتم بینهوه راببره بهو باغ و گولستانه ئه گەر دەريايى ئاور بىي ، ئەگەر طۆفانى خوين ھەستىي به سۆز و گریهیی زارمه ، بلّن بهو ماهه تابانه به غهمزهی چاوه کهی مهستت ههمقر جیّی نه شته ره جهرگم به موژگانی سیات قەلبىم سەراسەر جێگە پەیكانە به تاری زولف و ، گو لناری جهمالی تق بهزوّژ و شهو سەرم دەربەندى سەودايە ، دلم سەرگەرمى سۇتانە دلْم سهودا سهره و جانم (پراز) غهوغایه نازانم : نەداغى تارى زولفانە ، نەدەردى وردە خالانە ؟ نه خالت روحمي پيمدا دي ، نه قهلسي دار هي زولفت عەجەب ماوم! دەڭيى دەورى فەزەنگى كافرستانە! به شهوقی رقت له حهلقهی زولفهکهت دی ئاه و نالهی دل له صوبحی کازیبهی شهودا چریکهی مورغی خوشخوانه شەھىدى تىغى ئەبرۆتىم بە جەزبەي خالەكەي چاوت مهقامم قابه قهوسهینه له سایهی پیری مهیخانه ههمق عالهم به دیداریکی تق قوربانی ئهبرؤتن مه گهر طاقی برۆت _ قوربان _ هیلالی عیدی قور بانه ؟!

عیباده تخانه به رهه م بق به نه شئه ی قیبله که ی گه بر و ت له سایه ی چاوه کانت مالی که عبه ش بو ته مه یخانه به گاه و گریه بو سه یری جه مالی چقم و پنی فه رمق م : ته ماشای باغ و گولشه ن بو چییه به و باو و بارانه ؟! خه طی هات زولفه که ی له رزی له سه ر خالی سیا ، گویا : حه به ش بو چین له تنلی دا : که روم و هینده شه زیانه به ناز رق ی کرده میحرابی برو موژگانی ده یفه رمق : که تو لوطفت هه بی ، قوربان ، خه را باتیش (۱) موسولمانه که تو لوطفت هه بی ، قوربان ، خه را باتیش (۱) موسولمانه (وه فایی) ده ردی بی ده رمانه به و چاوانه نازانم : هیلاکی تو یه ؟ یانه خه سته جانی ده ستی یه ریانه ؟

(77)

خهرامان به و سهری زولفی پهریشان چیهره بنوینه له گول رهنگ و ، له سونبول بۆ ، له سهروان جیلوه بستینه شههیدی شهوقی ئهبرؤی تۆ به جهننهت شاده ، ئازاده ، ئهتو قیبلهی مورادانی دهمیکی روّت وهها بینه زهکاتی خالی لیوت بوسهیه له و چاوه کافیمه ئهتوبی و ساقیی کهو نهر دلم به و جامه مهشکینه !! بهزولف و روّی گوشاد جاریّك بپرسه حالی شیواوم دهمیک شه ککهر بده ، سونبول به با ده ، گول ببارینه دمیک شهرینوه بو لیوت به لا زولفت رهضای لی بی

(Yo)

⁽۱) خەرابات: مەيخانە . بەلام بەو جۆرە ماناكەى رىك نىه و ، دەبى بگوترى : خەلكى دانىشىتوى خەراباتىش ھەمق موسولمانى .

(YY)

ئهی حوسنی ئهزهل ، دا نهفهسی خوّت بنویّنه ئاویّنه یی رقری خوّته دلّی من مهشکینه کهوتومه شهکه نجی^(۱) سهری زولفت به تهمای رقت یاریم که نهکهی چوم به طهلیسماتی خهزیّنه

(77)

(١) قەنناد: شەكر فرۆش.

(YY)

(۱) شه که نج : به گری و چین و پیچی زو لف ده و تری ، هه ر و هها به مار و ، نازار و ، فتر و فیلیش ده و تری .

⁽۲) (مهلی) ده گونجی وههابی که نوسیمان واته: مهل ، بالنده ی پهروانه ی دهوری شهم بی خوینه ، یان (مهلی) واته تو مهلی : پهروانه بی خوینه ، قهیدی چییه با بسوتی و بکوژری !

عالهم ههمق رهنگينه لهبهر عهكسي جهمالت ههر رەنگە بەزەنگتىكى ھەزار رەنگە نوپنە چونکه سه به بی دهو له تی خه نده ی گو له باران ئەي دىدە! ھەتا ھەي بىگرىت ، خوين بۆژېنە! چونکه شهرهفی قوربی بهقا وا له فهنادا ئەى دڵ وەرە تا زىندووە بى خۆت بىرێنە ! سوتاوه دهرونم ، وهره ئهی بادی به هاری ، زيندوم کهوه بيننيکي له غو نچهي دهمي بينه راببره به دامان و خیابانی یهخهیدا نهختنی له گوڵ و سونبول و نهسرین بوهشیّنه مومکین نیه لهو چاوه نهجاتی دڵی زارم ئهو مورغه^(۲) برینداره گرفتاری شههینه^(۳) عەينى كەرەم و مەرحەمەتە ھەرچى بفەرمۇى لوطفت نيه جارێ به جوێنم بدوێنه ! دەمكوت : كە خەطت بى دىلى خۆم نادەمە چاوت ، نهمزانی که مهی فهصلی به هار تۆبه شکینه خۆى داوەتە زولفت لە دۇ لا گۆشەيى ئەبرۆت میزان که دلان هیّنده دهبا ستوچی شههیّنه(٤) فهرمویه : (ومفایت) به دلمی تۆیه ویصالم قوربان ههر ئهتۆ و دڵ ؟ وهره رقحیش بستینه !

⁽٢) مورغ: مريشك ، بالنده .

⁽٣) شههيّن: باز .

⁽٤) شههين : ليرهدا مهبهست ترازوه .

رقحم به فیدات ئهی گوٽی گوٽزاری مهدینه لوطفت هه بی ، رق وا بکه ، مهقصقودی مه دینه بهو جَيْگه [بويته !] شهرهف و قورب و مهقامت لوطفت ببی بمبهخشه وهره جورمی مهبینه^(۱) دەرمان مەكە ھاتقرمە حەكىمى ھەمق دەردان دەرمان بىكە جەرگىم كە ھەمق كۆنە برينە عومریّکه دهنالْم به ئومیّدی گولْی زارت جارێک*ی* بفەرمۇ : کە چ ھاوارە ؟ چ شىنە ؟ فهرضهن ههمق دونیا من و عومری خضرم بق بنی جەننەتی رقری تنر چ حەیاتتیکە ؟ چ ژینه ؟ ئیحسانی گوڵ و خاکی دهری پاکی له چاودا بۆينكيه فەلەك تا ھەيە چاوى لە زەمىنە رەوشەن بىكە چاوم بە كلى خاكى دەرى خۆت بهو عيززهته فهرشى قهدهمت عهرشي بهرينه زولفت له دو لا شاد و گوشادن به جهمالت كوا ئەھلى شىمالى ؟ ھەمق ئەصحابى يەمىنە مەوققۇنى نىگاھېكە بفەرمق بە تەرەححوم ژەنگاوييە ئاوى نيە ئاوينەيى سىنە یابه ندی ئیشار یکه ، دهری که له دهر و نم : خودبینی یو ، بوخل و ، حهسهد و ، نهخوهت و ، کینه

⁽XX)

⁽۱) له نوسخه که ی بهرده ستماندا نوسراوه: لوطفت بی و بمبه خشه . . تاد . به لام بهم جوّره لاسه نگه .

به و خال و خهط و صوره تی گیستوی هه ته حه قیه (مانی) که پهریشانی صه نه مخانه یی چینه نایده م به هه مو ده و له تی دو نیاو و قیامه ت جاری به (وه فایت) که بلنی که لبی ئه مینه

(۲۹)

لەسەر چ*ى ل*ێم زيزى چبوە چ قەوماوە ؟ دەمم له رقى تۆ دا كابه نەزۇخاوە چ کێوه طۊرێکه چ شوعله نۊرێکه [دلم له تاوي رقى تۆ ئەگەر نەستوتاوه ؟!] چ بەرق و بارانە چ گوڵ بەھارانە ؟ چاوم لەبەر خەندەت ئەگەر نەگرياوە^(١) نه زولفی جادة تم نه خالی لای رق تم عەزىزەكەم بۆچى ئەمنت وەلا ناوە ؟ [چبکهم که ههر نه گریم له دهست ئهو چاوه کاله ؟] [شههید به هیچ وهختان خوینی نهوهستاوه!] [لهبهر ههناسهی من زولفی له رق لاچق] [مەگەر نەسىيم ئەنگۈت بەيانى بەرداوە] [به زاری خوّی داخوّ پرسی لهمن ، یاخوّ] [گوڵ بو وهها يشكوت شهكهر بو دهتواوه ؟!] [به تاری زولفانت ئهمن وهها شێوام]

[صهبر و قهراری من رۆیی نه گهزاوه]

(۲۹)

⁽۱) ئهم پارچه به اه (هه) دا پینچ شیعره ؛ ئهم سی شعیره ی سهره و ، شیعری « به غهمزه کوشتومی » که له دواوه دی و ئهم شیعره ی خواره وهش که له (خ) دا نیه .

```
[لهبهر شهكهر خهندهت ئاورم وهها كهوتيي]
        [ سۆز و گودازى<sup>(٢)</sup> من نەي ب<del>ۇ</del> نەشىپراوە ]
            [ سۆراغى د توانان ، حراغى يەروانان ، ]
           [شەرابى مەيخانان ، خومارى ئەو چاوە ]
        [ ئەتىز و گوڭى ، بىز خىزت كردت بە ئاوينە ]
        [ ئەتىز و دەمى ، فەرمة ت بەو ئاوە كوژاوە ]
آئهی رۆژی شهو گهردان ، رقی تۆ له نیو پهردان ، ]
        [شیفای ههمق دهردان ، به خهندهت هیناوه ]
[ تۆ و زولف و خالمي خۆت ، ئەتۆ و جەمالىي خۆت ، ]
             [كه شهو به تاريكتى ،كه رۆژ گيراوه ]
              [ ىەو ئال و والآنە ، نەو نەژن و بالآنە ]
              [كه ذاتى ئەسمايه ، كه و محده تى ناوه ]
   [پەخسىير و بەندى تۆم ، لە دۆى كەمەندى تۆم ، ]
              [ به زولفه کان جاری بفه رمق به ولاوه ]
   [فهرموت: ده بع بگری ، صه بر و قه رار نه گری ]
      [ ئەمرت لەسەر عومرم ، حوكمت لەسەر چاوه ]
             [ به تیری ئهو شنوخه چلنون نه نالیّنم ؟ ]
                [ برینی تیراوی به ئیزش و زوخاوه! ]
        [فهرضهن ئهمن شينت بقرم رقم نهبق نهمزاني ]
            [ ههمیشه خو یادشا رقی به گهدا داوه ]
              به غهمزه کوشن<del>ت</del>ومی ، به شنیوه گرتومی
          دەژلىم : وەفا مەگرى ، شەھىد نەشىزراوه!
```

⁽۲) گوداز: سقتان و توانهوه .

[دەمنیکه رەنجۇرم ، له یاری خوّم دۇرم]
[شەمال دەخیلت بم ، وەعدەی دوعا و سلاوه] (۲)
[بروّ به زاری من ، بلّی به یاری من :]
[دۇر بی له حالّی توّ ، رۇحم به نیّو ماوه]

[ئەتۆ كە رێزانى چۆڵ و بيابانى] [دەستى من و دامانت (وەفايتى) داماوە!]

(4.)

لهبهر نازی چاوبازان خورد و خهوم خویناوه به تیری تیراندازان چبکهم جهرگم بزاوه ؟!

شیّت و (۱) شهیدای صهحرایی ، ده گریم ههر وهك (وهفایی) چبکهم له دلهی سهودایی ، پهربیان دهستیان (۲) لی داوه ؟

> لهسهر طاقی دق ئهبرۆی ^(۳) ، مهیلی زولفان دهمکیشی خوّ وهخته من کافریم ، ^(۱) چبکهم قیبلهم گورّاوه

عیشوهی رقی تن ههر خوش بن ، موشکل گوشا و سهرخوش بن بزقت بادی نهوروزی ، گریمی زولفت کراوه (ه)

(44)

⁽٣) (وهعده ی دوعا و سلاوه) له کیشدا قورت و لهنگییه کی تیدایه .

⁽۱) شیّت و شهیدای (ف) شیّتم شهیداو . له (ه) و (ف)دا نهمه دوا شیعره .

⁽۲) دهستیان (ف) دهسیان .

 ⁽٣) دو ئەبرۆى (ف) دو ئەبرۆت .

⁽٤) خوّ وهخته من كافربم (ف) خوّ من كافر بوم بوّ خوّم ٠

⁽٥) ئەم شىعرە لە (ف)دا نىــە .

ئەي ئاوينەي ^(٦) دولىەرى ، زارت گوڵ زولفت زەزى ^(٧) با هەناسەم نەدگرىن (^) ، رۇى خۆت بېنە بەملاوە زولفت جیپی بی قەراران ، رۆت رۆژى شەو ىنداران ئەمان ئەی شای گوڭزاران روحميّك ^(٩) تا روحم ماوه بهس عومري من به باده ، روّت بيّنه زولفت لاده! دل بو به ناموراده ، به و شهوه , وژ گراوه با شهو برّوا سهحهر بني ، باغي گولان وهبهر (١٠) بني گەر تۆ مەيلت لەسەرىيى ، كافر ئىسىلامى ناوە دهستم له تای زولفت دا بهم بالآیه نهمزانی بۆچ دەمكوژى خۆ قوربان ^(۱۱) يردى قيامەت نەيساوە ؟! لەبەر چاوت نەمزانى ، بى باغەبان گوڵ چىنىم مەست بۇم ھۆشىم لىخ نەبۇ ، دەمم بۆ رۇت ھىناوە هاتم به بۆنەي(۱۲) خالت ، تۇشى بەلاي (۱۳) زولفت بۇم طه بریّکی نابه له د بترم نه مزانی دانه و (۱٤) داوه ئەمزۇ صەباى مورادان (١٥) كاسى كردم نەمزانى : نه عهطري نافهي چينه ، نهبوّني زولفي خاوه ؟

⁽٦) ئاوينهى (ف) ئاينهى .

⁽۷) زەزى (ف) ئەرى .

⁽٨) نەدگرى (ف) نەتگرى .

⁽٩) روحمينك تا (ف) روحمي بكه .

⁽۱۰) وەبەر (ف) بەبەر .

⁽۱۱) بۆچ دەمكوژى خۆ قوربان (ف) بۆچ وا دەمكوژى قوربان .

⁽۱۲) به بونهی (ف) به بیانوی .

⁽۱۳) به لأى (ف) داوى .

⁽۱٤) دانه و (ف) دانهی .

⁽۱۵) ئەمرۆ صەباى مورادان (ف) باى (مروحه)ى فراوان .

له سایه ی چاوه کانی بو مه (۱۱) ره ندی خهرابات (۱۷)

له لای پیری مهیخانه (۱۸) خهرقهم له گروّی مهی ناوه

تو خودا دلّم مهشکینه ، با بزانم : __ روّت وابینه __
روّته یاگول هه ناره (۱۹) ؟ لیّوته یا شه کری خاوه ؟

وه قتی ئاره ق ده زیّری بو کوشتنی (وه فایق)

به گولی کولمی (۲۰) سویند ده خوّم گهرده ن شوّشه ی گولاوه (۲۱)

له ده ردی بی ده رمانی که و تو مه سه رگه ردانی

به جوابی (لن ترانی) چبکهم روّحم سوّتاوه (۲۲)

به جوابی دو لیوانت به ندی جه رگی پساندم

کوفرت له لام ظاهیره روحمت له لا نه ماوه

سلاوم کرد له یارم ، به دلّیکی غه مگینه وه

به له فظیّنکی زور شیرین جوابی سلاوی داوه

(41)

چاوه ریخی موژده ی نهسیم ، تا له گولشه ن دیته وه به لکه فه رمایش بکا گول ، بولبولم با بیته وه وا و همیدی به فری زستانه و فیراقم که و ته دل مه ر به بای و همده ی و یصالت کیوی دل ره ش بیته و ه

⁽١٦) چاوه کانی بومه (ف) چاوه کانت بوم به .

⁽۱۷) خەرابات (ف) مەيخانە .

⁽۱۸) مەيخانە (ف) خەرابات .

⁽۱۹) ههناره (ف) نهناره .

⁽۲۰) كولمي (ف) كولمت.

⁽۲۱) گولاوه (ف) گولاوی . ئهم شیعرهی دوایسی له (ف)دا به جیاوازی نوسراوه .

⁽۲۲) له (هـ) دا ئهم سني شيعره ي كه (خ) زياتره .

میروه حهی زولفت له دهوری ئاوری روت بنی چلون ئاگری عیشقت به ئاوی چاوی من دهکوژیتهوه ؟!

ستوچی زولفت بق که پهروانهی دلّم رقی کرده رقت ناگری وهصلّی شهم و پهروانه شهو دهکریّتهوه

خهططی میهر و زولف و خالی حوججه تی مولکی دله نه قشی ئه و موهره به ئاوی (خوزخوزه) ناچیته وه

دڵ له ترسی چاوی بو ، رقی کرد له میحرابی برۆی ئیسته بیستومه له چینی زولفی جی نابیتهوه

کیوی هیجرت خسته سهر شان و ، دلّم پیّی خستوه تا نه گا دهستی به زولفت زهحمه ته هه لسیّته وه

صەد كەزەت خستىمتە گىزى مەھلەكەى بەحرى فىراق ئاخرى قوللابى موژگانت دەرم دىنىنتەوە

مهزرهعهی میهر و مهحهببهت توخمی وهصلی شین نهکرد گول به شادی دادهچینم خاری غهم دهزوینتهوه

> خوّت دهزانی مودده تنکه سهر و پامالی جهفام کهی وه کو نهقشی قهده م سهرنیمه ژیرپیتهوه ؟ دلّ ئهوا کهوتوته زیندانی غهم و قوربانتم تاییکی زولفت بنیره به لکه بوّم دهربیتهوه تو خودا تاکهی له تاریکی شهوی هیجرانی تو

دهسته و ئهژنوم دابنیشم : رهببی کهی روز بیتهوه ؟! بی ئیشارهی (حکمة العین)ی (شیفا)ت نایه شیفام ، خوت دهزانج زامی دوری سهخته خوش نابیتهوه فیکری من چونکه دهقیقی عاشقی قهددی ئهوه مو له مو گیراوه ، چبکهم لیّك جویّ نابیّتهوه ؟!^(۱)

(44)

چین چین و تاتا [کر !] (۱) زولفی حهریری بکهوه و دین و دلان مهستکه رئی میسك و عهبیری بکهوه!] چهند خوشه بوسه کردن ، پیکهوه دهست و گهردن ، ئیدی ههتاکو مردن به شه هد و شیری بکهوه هیلاکی غهمزه و بروی ، شاد و شه هیده بو خوی ، گهی دلی ره نجه رو بروی ، شیر و تیری بکهوه گهر وه کو زولفی سیای ، حه لقه به ستن صهفای بمره له به زخاکی پای ، ههر به ئه سیری بکهوه له میژه بی حاصلم ، تاکهی بنالی دلم ؟ بولبولی خوته گولم ، جاریکی بیری بکهوه دل که له تو زیز بوه ، خوین وه سهری کهوتوه ، طیفله گرقی (۲) گرتوه ، بهو مه مه ژیری بکهوه

(TI)

(۱) ئەم پارچەيە لە نوسخەى (ف)دا لە گەل كۆمەلە شىعرى (وەفايح)دا و بە شىعرى ئەو نوسراوە ، بەلام وەك دەبىنىن لە كۆتايىدا نازناوى ئەوى تىدا نىه ، كە (وەفايح) زۆر كەم ئەوە دەكا . زياد لەوەش ئەگەر تۆزى بە وردى سەرەنجى بدەين دەبىنىن تام و چىژىكى تايبەتىي تىدايە كە كەم لە شىعرى وەفايحدا ھەستى پى دەكرى .

(44)

- (۱) رەنگە (كر) (گرێى) بى و بە ھەللەي نۇسەرەوە (يىخ)كەي لـــەبىر كرابى وە رەنگىشــــه (ســـەرى) بى ٠
 - (۲) گزة : وزك و بيانو .

چاو مەستە رق گوڵ دەستە زارى خۆى كردە پوستە فەرموى : (وەفايى) ھەستە بەس بە زويرى بكەوە!

(44)

مەمكوژە تۆ گەردەنى خۆت زۇ لە زولفان دەرخەوە ئەى صەباى صالحان ئەتىز بكەى ئەم شەوە رۆژ بېتەوە طاقه تم چق ئارەقى گەردنت بە زولفان ون مەكە ئەي ستارەي صوبحدەم ئەمشىزكە زۇتر دەركەوه سة تبترم خوم دا پهنای زولفت دهمیّك ئاسترده بم رقت نیشان دام باز^(۱) له سایهی تۆوه ئاورم گرتهوه زولفت ئەفشان كرد و يەنھان ىۋى و دونيات كرده تەم خۆت وەدەرنا عالەمت سۆتاند و ئاورت كردەوه با به ههویای پایی بؤست عومری من کوتا نه بی مەيخە يشت گوێ ، مەرگى من ، بىي زولفەكانت بەردەوە ئولفەتى زولفت چىيە قوريان لەگەڵ روخسارى تۆ ؟ خۆ به هیچ دینیکی نابی کوفر و ئیمان پیکهوه هاته سهر خهنده که من سولطانی حوسن و دولبهرم غالهتی صورهت نومای روزی جهمالی من شهوه بای صهبا بهرقه ع گوشا بق ؟ یا ئهتنر بقی خوّت نواند ؟ یا نه ریضوان دهرکی گولزاری به ههشتی کردهوه ؟ من له بهر عه کسی نیگاهت کهوتووم هنرشم نیه چاوهکهی تو ههر نهخوشه یا نه سهرخوشی خهوه ؟

(77)

⁽۱) باز: دوباره .

(خارق العادات)ی زولف و ، خال و ، خهندهی زاری تغ میشك و عدنبهر ، شههدو شهككهر ، لهعل و گهوههر يېكهوه زولف لاده با دیارین جاعیلی لهیل و نه هار رَقِي وهدهرنا تا بزانن (خالق الاصباح) ئەوە(٢) نهو رەسىيدەي نەخلى بالا شەرحى حەرفى وەحدەته نهور و نهكههت ، نقرر و ظوّلمهت ، نار و جهننهت پێكهوه! وەك سەرى زولفت دەبىن كىخبىن حيسابى تىك نەچىن گهر به ناز تق بیّیه پهی مهحشهر به چاوی مهستهوه ؟ چم له ئو ممیّدی بهههشت و بیمی دوّزهخ داوه من ؟ دۆزەخى من ھەر فيراقە ، جەننەتى من ھەر ئەوە ! لێۅ؞کەت عومرم بۇ شەرطت كرد بە دڵ جارێكى دىش وهخته بۆت بىرم وەرە عومرى دةبارەم پىيىدەوە! خۆش به ناز رامەبرە ، قوربان ، ئىلتىفاتنىكت ھەبىي دادخواه زۆر كەوتوون نەختى سەمەندت ^(٣) بىگرەوە طاقی ئەبرۆت دەرخە شادم كا ھەتا قوربانى بم عبدي قوريان چونکي شهرطي روئيهتي ماهي نهوه داخۆ چىكا ياش خەط و خالان صەفى موژگان بە ناز ؟ له شکری تورکان ئهوا هات و فه زهنگی پیشیزهوه! ئاھ و نالهى بىقەرارت عالەمى خستۆتە جۆش گوٽ به ناز پهروهرده په گهي دُڵ دهمێيکي بسرهوه من لهسهر خاکی دهری یاری سهفهر کهرده نهمام نامرم ئەھلى بەھەشتىم گەر ژبانىم بېتەوە(ك

⁽۲) ئەم شىعرە زيادەى (ھـ) يە .

⁽۳) سەمەند : تىرى يەپكان .

⁽٤) ئەم شىعرەش لە زيادەى (ھ)يە ،

تو هه نستای به و دهمه رقحی (وهفایی)ت زینده کرد با قیامهت کهس نه نیخ ههر ییکه تو خودا ههسته وه

(48)

تا به تا له و رقره تو زولفت به رقدا خسته و من له سایه ی زولف و رقی تو رقری رقاکم شه و ه دا بزانن خه ط له ده وری عاریضی هات و کوتی : همرچی نه یدیوه شه و و رقر نقر و ظولمه ت پیکه وه!] دل له سه رطاقی برقری خوی خسته داوی زولفی خاو قیبله که م گور او م بویه پیم به داوی کوفره و ه قیبله که م گور او م بویه پیم به داوی کوفره و ه قه د نه لی : داخو ئه وه فه رها د یاخو خوسره وه ؟ چونکه دل عاشق به ئه برقری بق به داوی زولفی به ست حه قیه زنجیری بکا دیوانه یی ماهی نه و ه موه کوه کوه من وه ها زق مه ستی مه ی نابم به نه شئه ی چاوه که ت مه رگی من ساقتی له گه ل ئه و جامه لیّوت بینه و ه مورته مه رقر که گیرابی نیشانه ی قه تلی مه ظلق مان ئه و ه

(40)

سەروە يا عەرعەرە يا تازە نيھاٽى چەمەنە ؟ يا ئەوە گوٽبونى بالاى گوٽى گوٽزارى مەنە^(١) ؟

(TO)

⁽۱) (مهنه) لهم شیعره و دوا شیعردا له بهر سهروای شیعره که وام نوسی ، راستیه کهی (منه) یه .

عاشقی زولف و روخی سهرسهری یاریکم ئهمن جاوی سماره ، گوٽي زاره ، قهدي نارهوهنه قەدى سەروە بەرى ھێناوە كە ميوەي كەمى وي نارى پوستانه ، گوٽي نەوزەسە ، سێبىي زەقەنە له ههوای باغی گولانی که دهنازی حهقه گوٽي من : گوٽ دهمه ، گوٽ چه پکهنه ، گوٽ پيرهههنه دل که کوشتهی روخیه بهسته یی زولفه ده گری شەوى ھىجرانە دەڭيى ناڭەيى مورغى جەمەنە ئەشكى من چونكە لەسەرچاوەيى دڵ دێتە دەرێ رەنگى گوڭنارىيە مروارىيى خاكى يەمەنە زولفی لهرزانی به سهر چاوی به دهم بادی وهزان میشکی ته زعه نبه ری ته ز ، چه تری غه زالی خوته نه [كوشتنى بولبولى ميسكين چييه پشكوتنى گوڵ] [مەطلەبت كوشتنى عاشق نيه تۆ پىيمەكەنە] دڵ و دينم له به هاي ماچي دهمي داوه دهڵێ : له (ومفایح) مه گرن عاشق و مهجنونی مهنه

(47)

چاوی پر خوینم ده گیرم قیله کهم پهیدا نیه نوری چاوم رقییوه ، یا دیده کهم بینا نیه ؟ وهك نهیستان ئاوری بهربقرتنی دهرق نم به ند به به ند دل که ههر وهك نهی ده نالی دهم به دهم بی جانبیه ئهی چرا له حظیک مودارا تیر ببینی ره نگ و رقت وه رنه یه روانه ی غهر بب جان و دلی په روانیه

بۆ نىثارى مەقدەمت عومريْكە دەگرىم رۆژ و شەو تا به کهی گهوهمر فشانۍ چاوهکهم دمریا نیه ؟ چی ده کهم ، ده گریم ، دهستر تیم ، ئاوری دڵ نامریتهوه چبکهم ناخر _ نوری دیدهم! _ سینهکهم (سینا) نیه گەر ھەزار جار بىي بەكۆي زۇخال بە نۆرى كنوى طۇر ئەو دلە جۆيايى يەك دىدارى وەك مۇسا نيە هات و رقی وا کرد و دونیای کرده نالهی عاشقان دا نه ڵێن : نايي قيامهت ، رۆژى واوميلا نيه حەلقە حەلقە تارى زولفت خستە سەر رقىي نازەنىن دا نەڭين : رۆژ حەلقەگۆشى ماھى شەوئارا نيە پێکهنۍ مهمنو نی کردم ، زولفهکهی دامنی به دڵ دا نەڭين : شەككەر فرۆشىي ئىيمە خۆشسەودا نيە خوّم بهسهر گێڒا ، كوتم : قوربان پهرێشانۍ بهسه ! سویّندی خوارد: بهو زُولفه وهصلّم عهینی سهرگهردانیه مه نعی نالینم له شهوقی گهرده ن و رقی خوّت مهکه بولبولی صوبحی به هار بی شین و واوه ملا نه دُلْ که بهستهی زولفه لهو لینوانه مهحرقمی مهکه بی شه کهر عمم طقطییه نازی که هیندوستانییه گا به ناز گاهی به غهمزه مهمده بهر تیغی برۆت کوشتنی عاشق به هیچ دینٹیکی ــ قوربان ــ چا نیه با فریبی من نهدا واعیظ به گولزاری ئیرهم عاشقی رقی تن به ههویای (جنة المأوی) نیه گەر ھەمق عالەم بڭين : مەجنۇنە ، تا دەمرم دەڭيم : ر هەردۇ دونيا قىمەتى دىدارىكى لەيلانيە داد له دهست حوسنت ، که زولفت نابنی بنی نالهی دلان کاری کاری دائیرهی شاهانه بنی غهوغا نیه ؟ چت له وه صلی زولفی من ؟ فه رمق (وه فایت) ها دهمم! طالیبی عهیشی گه به د به عومری دونیا فانییه (۱)

(47)

صهد ههزار دل پیکهنتی وه گول بهده م بادی به هه شت (۱)

یا هه ناسه ی جان فزای گولزاری غهو ثبی ثانییه ؟

جانشینی حه ضره تبی (غوث الخلایق) قوطبی حه ق

فه رعی (طه) ئه صلی (یاسین) نه و به ری گهیلانییه

ره و شه نتی چاوی قولو بی عاریفه عه کسی دلمی

کیوی طوره ، مه ظهه ری توره ، کلی سویحانییه

[پینی له سه ر شانی هه مق وه لییانه جه ددی خوّی ده لی :]

[پینی له سه ر چاوانه شاه و شانشینی ثانیه]

(%)

له جرحان تعره لمرم

M3 1.62

دڵی دێوانه لهسهر زولفی له عالهم بهرییه قهد رههایی نیه لهو داوه که بهستهی پهرییه

(47)

(۱) ئەم پارچەيە لەگەل ئەم پارچە بچكۆلەى دوايىدا ، لە (ھ)دا تىكەل كراوە و دۆپارچەى ١٠ و ١١ شىيعرىيان لىخ پىكھاتوه ، بەلام ئىمە وەك (خ) نۆسىمان .

(WY)

(۱) ثهم چوار شیعره لهسهر کیش و قافیهی پارچه کهی پیشهوه ن ، به لام له (خ)دا جیا کراونه ته وه و بق یه کهم جار له و ده سنو سه دا لهسهر ئهم چوار شیعره نوسراوه: «ایضا» . بقیه ئیمهیش پهیزه وی (خ)مان کرد و به جیا نوسیمان .

(ف ــ ۱۱)

به وهفا به که دهشمک*و*ژی به میهرم وهره سهر دا نهڵێن عاشقی بێ ميهر و وهفا سهرسهرييه [چت لهدڵ داوه عهزيزم وهره نيّو ديده يي من] [دڵ ههمق ئاوره چاو مەنظەرەيى دۇ دەرىيە] چاوی بیماری طه بیبی ههمق دهردی دلمه غەمزە دەرمانىيە ، يەپكانى موژە ئەشتەرىيە قامەتى تۆ كە گوڵ و بەي بەرى بىي بىي بەرى بىي بۆچ دەڭين ئىدى صنەوبەر بەرى بىخ بىخبەرىيە ؟! بۆيە سۆتاوم ئەمن عاشقى بەدناوم ئەمن دلهکهم غهمزهده یی غهمزه و نازی پهربه رق به ئەبرۆتە ئەگەر بۆچى دڵ ئازارە موژەت؟ ئەھلى قىلە عەجەبە وا رەوشىي كافرىيە! سەروى گوڭزارى (وەفايتى)يە كە گوڭزارى جەمال خەندەگوڵ ، گوڵ بەرىيە ، ھەم گوڵە ھەم گوڵپەرىيە (49)

کار و پیشه ی نهم دله م چبکه م خودا ههر زارییه ؟ سه بلی فرمیسکم وه کو جو گه له چاوم جارییه سهروه ، یا شمشاله ، یا خو عهرعه ره ، یا ناره وه ن ؟ یا چناره یا که تو بای قامه تی دلدارییه ؟ نوخته یی نایاتی قورئان ، یانه هیندوی خهطی تو یا سهوادی عهینه ، یاخو خالی سهر روخسارییه ؟ یی قسه وه ختی ته به سسوم سه د هه زارانی ده کوشت یانه غیلمان ، یا یه ری ، یا حوره ، یا گولزاریه ؟

مات و حه یرانم که بوچ ئه مروّ ده می هیّنا ئه مه یانه ته نشیری فوغانمه ، یانه وه عده ی پارییه ؟ زه خمی ناسوره قه رارگه ، یانه ئیّشی خه نجه ره ؟ یا خه ده نگی چاوی بیمارت له جه رگم کارییه ؟ ده نگی قوقتی قومرییه یاختر سه لایی شیوه نه ؟ ده نگ و نه غمه ی بولبوله یا ناله نالی تارییه ؟ نه شکی دق چاوی (وه فایت) سقره جاری ئاوییه چونکی لیّوی له عله گهردن به نده کهی مروارییه (۱)

^{- 44 -}

⁽۱) ئەم پارچە م تەنھا لە (ھ)دا دەستكەوت .

پيني يي

(1)

فەزەنگى مىللەتنى ، كافر دلىي ، ئەگرىجە تەرساپى مەلايك صقررەتىي ، ئاھۇ خەرامىي ، ماھ سىمايىي يەرى يەپكەر ، بوتىي ، گوڵ يەرجەمىي ، زنجىر گىسىۋىيى شه كهر له ، نازهنيني ، عشوه سازي ، سهرو و بالآيم (١) نیگاری ، تو ندخویی ، سهرکهشی ، عاشق کو شیر ، شؤخیر ، گو له ندامي ، دل ئارامي ، سهمه نبهر ، ديده شه هلايي به دو زولفان رهسه نازی ، به دو نه گر بحه طهننازی به دو چاوان سیحرسازی ، به دو لێوان مهسحابی كەمان ئەبرۆيى يەبوەستى ، لە عىشوەي نېرگسى مەستى كه سههمي خسته نيو شهستي [نران !] ههريهك لهسهر لايي هه لیدا دای له جهرگم ، خستمی قهصدی سهری کردم شههیدی (کهربهلا) منبق م ئهسیری دهستی تهرسایی شکاندی سهددی ئیمان ، پشتی دین ، دهستی تهوانایی حیجابی ئابزو ، تۆبەی (وەفایق) صیدقی مەولاین دەخىل ئەى ھەمجەلىسان ، ئەي رەفىقان ، خزمە تا ماوم به ههر نهوعتیکی بۆ خۆتان دەزانن بۆم بکهن رایع ههمق عومری عهزیزم صهرفی دهردی ئینتیظاری بق بەسەر وەقتىي (وەڧايچ) داخۆ دىن ئەم شىۆخە يا نايىن ؟

(1)

⁽۱) (بالأيني) له (خ)دا وهك (بلايي) نوسراوه .

سهحهر مهستانه رابردم به بهر دهرکی کلیسایی که چی دهستی دلمی گرتم خهرامان (۱) به چچه تهرسایی ئېرەم بۇ غەنبەرى زولفى ، ئەسىرى چەنبەرى زولفى كەراماتى سەرى زولفى بە ھەرتايى مەسىحايى به داوی زولف موژه ههستان لهسهر مولکی دلم(۲) وهستان نیظامی چین و تورکستان رژان بهربترنه یهغمایی نیگاهی ^(۲) دلستانی من ، خوماری دا به جانی ^(۱) من ، طهبیبی حالزانی من ، نهخوش بق ، شهربهتی دایی ئیشاریکی به چاوانکرد ، برقی ههمباشی (ه) تورکان کرد دلمان سرماران کرد ، کهمانداران له ههر لاین صهما(٦) زولفی پهرتشان کرد به روخساری عهرمقناکی چه شیرینه لهگهل پهکدی مهه و پهروین (۷) که شهو دایخ ؟! پەرىخشان زولفى زوننارى ، درەخشان رقىبى گوڭنارى له زاری گوڵ شهکهر باری : که ئهی مهجنو نی له یلایین ! وهره برّوانه مەيخانە چ مەعمقرره چ وٽرانه! له ههر لاینی دل ئاراینی^(۸) ، له ههر گوشنیکی شهیداینی !

(1)

- (۱) خەرامان (ح) خەرمان . ديارە خەرمان ھەللەي نوسەرە .
 - (٢) مو لكى دلم (ح) ، (ق) حهددى دلى .
 - (۳) نیگاهی (ق) نیگاری ۰
 - (٤) جاني (ح) خاني ٠
- (٥) ههمباشی . . . (ح) ههماشی موژگان . . . ههمباش : جوت .
 - (٦) صهبا ۰۰ (ح) صَهفی ۰
 - (V) يه كدى (ح) يه كدا .
- (٨) بروانه (ح) بنواره . دل ئارايي (ن) دلائاراني . دياره دلائاراني هه له يه .

که دهستم دا دهری دل بق^(۹) ، نهدل بق گو لشه نی گو ل بق ههمق نهسرین و سونبول بق ، قهرنفول نهخلی طقربایی له جيّگايي تهجهللا دهم به دهم بي (لن تراني) بي به قوربانی دلّی عاشق ههزار وهل^{ه(۱۰)} طقری سینایی سروشکم هاته خواری ، دؤر له چاو و گهردهنی ساقتی ، بهسهر (۱۱) حهوض و فوارهی عاشقان ئاخ جام و مینایتی ! جهمالی موطریبم کهوتنزته یاد کوا نهغمهکهی تاری^(۱۲) ؟ ههوای خورشید ئهوا س*ق*تاندمی^(۱۳) ، ئاخ بۆ كزهی بايىي ! موغەننى كوانىخ ئاھەنگى حىجاز و بەربەط (١٤) و چەنگى ؟ سێتای (۱۵) موطریب صهدای بۆکەوت(۱۲) ؟ له بهرچی ده نگی نهی نایخ ؟ به له هجه ی دهنگ و ناوازت ، به شوعله ی زهخمه که ی سازت مودارای ئاو و ئاور بترم ، ئهمان موطریب موداراینی ! به شهوقی ئاتهشی رقی تق ، به بادهی چاوی جادقی تق سەرايا بۆمە كۆي ئاور ، ئەمان ساقى سەراياسى!

⁽٩) دەرى دل بو نه دل بو (ح) وەرى گول بو نه گول .

⁽۱۰) ههزار وهك (ح) ههزاران .

⁽١١) بەسسەر (ح) لەسسەر .

⁽۱۲) تاری (ق) سازی . ئهم پارچهیه له (ق)دا ده شیمره .

⁽١٣) ئەوا سى تاندمى (ح) ئەو سى تاند .

⁽١٤) بەربەط (ح) موطرىب.

⁽۱۵) سیّتا: سوك كراوى (سن تاره) كه جوّریّكه له ئاله تى موّسیقا.

لهبهر تاوی جهمالی عاله می مومکین بق ئارامم ده سق تام ئهز ئه گهر سایه ی سهری زولفی نه بقیایی (۱۷)

به گریانی دلّی من هاته زه خم (۱۸) و پیّکه نی فهرمقی :
مه حال بق خه نده یی ساغیر ئه گهر مینا نه گریایی !
ئهمان شغرخی خهراباتی ! که بغ دین و دلّ ئافاتی
بفهرمق بغ چ که تغ هاتی له من ده نگ و صه دا نایی ؟!
به ئاب و تابی روخسارت (وه فایی) (۱۹) وا مه سق تینه
خودارا ! ئه ی چراغی دیده ! بغ په روانه په روایی !
(وه فایی) ماوه (۲۰) ده ست به ردان ، له ده و ره ی نوقطه سه رگه ردان ؛
ئه مان یاقو طبی ره ببانی ، مه ده د یا شای بو خارایی !

(4)

ههتا رۆژى قيامهت د<u>ىت</u> و^(۱) نايىخ لە دۇرى نامە شەرحى ماجەرايىخ

به لام له گه ل شیعری دوهمی نهم پارچه دا جیاوازیییه کی نهو تویان نیه .

⁽۱۷) ئهم شیعرهی خوارهوه بهم شیّوه له (هـ)دا به زیاد دهچی : ((ئهسیری عمنبهری زولف و گراوی خهیبهری زولفی)) ((کهراماتی سهری زولفی به ههر تایی مهسیحایی))

⁽۱۸) له (خ)دا و ه کو (رحم) بی وایه به لام تارمایی نوخته یه له به سهر (ر)ی کهوه دیاره و له (ح) شدا به رونی (زهخم) نوسراوه بویه لیرهدا منیش کردم به (زهخم) .

⁽١٩) وهفايي وا . . . (ح) وهها وا بسوتيّنه .

⁽۲۰) ماوه (ح) ماده . دیاره هه لهیه . تببینی: نهم چهند جیگهی به (ق) ئیشارهم بر کردن ، له که شکو لیک م وهرگرتن ماوهی له سهر نوسینیم نه بو .

⁽٣)

⁽۱) (دیّت و ناین) به (دیّت و ناناین) نوسراوه ، به لام من (نا) یه کیانم به زیاد زانی .

له ئاه و ناله بی پهروانه خوینی که تق بگری خودا ئیشم به بایی دهمت ده رمان ، طه بیب تق ، من بریندار ده سا بق حالی من ته دبیر و رایی ! ده سهر گه نجی روخت ره شماری زولفت له بق ماتن به داو ههر یه له له لایی برینداری هه وای جیلوه ت شه هیده نه مان ساقی به مهرگی من سه مایی ! هم مقد ده م رق له میحرابی برقتم شه میدایی بی برقتم نیلاهی (۲) کهی ئیجابه ت کهی دوعایی ؟ به یادی طاقی میحرابی برقی تق به یادی طاقی میحرابی برقی تق به یادی طاقی میحرابی برقی تق (وه فاین) چق له گوشه ی خانه قایی (۳)

(()

ئەرىخ حەبىبى رەوانىم طەبىبى دەردى جودايى (چنىن تو عهد شكن يار شوخ دىدە چرايى ؟)(١)

⁽۲) (ئيلاهى) له (خ)دا بهم شيّوه (اللهى) نوّسراوه ، بهلام دوّباره ههلهيه و راستيه کهي ئهوه له نوسيمان .

⁽٣) ئەم پارچە لە (ھ)شدا (حەوت) شىعرە ، بەلام دق شىيعرى يەكەم و دوەمى جيايەو بەم شيوەيە :

نهخوّشی چاوی توّم دولبمر نیگایی بهزهیبّکت به مندا چوّنه نایی ! ئهمن کافر نمبوّم کموتوّمه داوت موسو نمانی ، ده بوّ دمردم دموایی !

^({)

⁽۱) ئەي يارى چاوشۇخ تۇ بۆچى وا پەيمان شكينى ؟

دلێکه داومه به زولفت فیدای غهمزه یی تو بی (که در کمند تو خوشتر عزیز من [چو رهایی !] ؟)(۲) له تاوی دەردی فیراقت نهماوه رؤح له بهدهندا (طمع بریدهام از جان مگر تو باز بیایی)^(۳) ههمیشه بویه ده نالم به ناه و ناله یی بولبول (دمی چو غنچه بخندی و همچو گل بدرآیی)(٤) نهسسمي باغي گو له يا عهير و عهط و دوباري ؟ (توی شکر شکنی یا ز زلف نافه گشایی ؟)(٥) به چیهره باغی گولانی ، به خهنده زهوقی دلانی (مگر تو شاخ نباتی گل بهشت خدایی !)^(۱) بلا به جیلوه نه نازن غولام و حوری به هه شتی (خدایرا چه شود گر جمال خود بنمایی ؟)(۷) به غهمزه کوشتمی چاوت عیلاجی دهردی نهفهرمق (بیا که صد گله دارم ز آهوان خطایی)^(^) دڵت شکاوہ چ قەوما خیلافی عەھدی مەحەببەت (خدا نکرده چه دیدی ز دوستی (وفایی) ؟)^(۹)

⁽٢) له ناو كهواني تؤدا ديل بي خوّشتره لهوه كه ئازاد بي .

⁽٣) دەس بەردارى گيان بوم ، مەگەر دوبارە تو بييتەوه .

⁽٤) تاويك وهك غونچه پې بكهني و وه كو گول بېشكوى .

⁽٥) تۆى شەكر دەشكىنى يا لە زولفتەوە مىشىك بلاو دەكەبتەوە ؟

⁽٦) بۆچى تۆلقى نەباتى يا گولى بەھەشتى خواى ؟

⁽٧) چ دەبى ئەگەر جوانى خۆت بنوىنى ؟

⁽٨) وهره من صهد گلهيم ههيه له ئاسكه كاني خهتاو خوتهن .

⁽٩) خوانهخواست چى خرابت له دۆستايەتى وەفايق ديوه ؟

تا نیرگسی تۆ نازی ھەبى غەمزە نومابىي شەرمەندە نەبى چى نيە ئاھۆيى خەطا بىي ئەي خوسرەوى خة بان بە دة لېنوى شەكەرىنت شيرين ني يي فه رهاد بكوژي تو به عيتابي ! سه بن مى دەمته دا به شكهست خەططى ريحانى خەططىنىكە غويارى كە يە ياقۇت كشابىر حه یرانی دهم و سه بزه یی نه و خیزی (۱) له بی توم بي نوكته نيه قهط خهطي ئاياتي خودابي سوتاوه دهرونم له غهمی غهمزه یی جانان مُوطُرِيبُ بَلْيَ ، سَاقَتَ بِهُ كَهُرُهُمْ بَيْنُهُ شَهُرَابِينَ ! خویّنی دڵی ریتم (۲) له ههوا دڵ نهبوخاڵی عاشق به خودا وایه وهکو من به وهفایی حوسنت به لهطيفي قهده شيرينيي زارت قەد باغى ئىرەم دارە گوڭنىكە گوڭى نابىي تۆ ھەر بە جەفا مەيلىي (وەفايچ) تە غەزىزم مەعشىق قە دەبىي ھەم بە وەفا ھەم بە جەفا بىي

(7)

شەرحى دەردى ئارەزۋمەندى لە كەس تەئثىرى نابى ئەو كەسە دەردم دەزانى گەر لە يارى خۆى جودابى

⁽⁰⁾

⁽۱) نەوخىز : تازە پىگەيشىت .

⁽٢) ريتم: رشيتم .

ئەي برادەر خانەو برانتى ، جودابتى بۆ وەفايتى وهك وهفايح ئهى جودايت يا خودا خانهت خهرايي ! غەيرى دولبەر دەردى دڵ ناڵێم بە ھىچ كەس تا بمێنم بۆ كەسىخ بڭيم چاكە دەردى دڵ بە دڵ ئەو ئاشىنابىخ^(١) ئاخر ئەي سولطانى خةبان تا بەكەي ناميھرەبانى ؟ چاکه مهحرقرمم نهفهرمقری : یا خیطابی ، یا عیتابی رۆژ و شەو بوبويتە ـ قوربان! ـ شيوەن و شينى دڵى من كارى بولبول فەصلى گوڵ ناڵينه تا ئاھێكى مابى مەنعى سقرتانم مەفەرمق با وجقودى ئەو جەمالە پیشه یی پهروانه^(۲) سوتانه تا شهوقی چرا بی هه رکهسیکی گو ڵفروشه باغی یز جوش و خوروشه یا دەرى گولزارى بگرى ، يا له بوليول بى صهدابى ههرچی تو پیت خوشه مهحضی رهحمهت و مهقصودی دلمه گەر عیتابی (لن ترانی) یا خیطابی (او دنا) بی بۆيىن سەر تا پا گوناھم ، بۆيىن عاصى و رۇسياھم تا گەدا شایانی روحم و ئیلتیفاتی پادشابی دور له ئه غيار و رهقيبان عومري دوصهد ساله دينني: دهست له دهستی یار و صهحنی باغ و ، گۆشهی ماهتابیخ^(۳) رهنگ زهرد و ، لينو به بار و ، ځهشكبار و بي قهراره ، زۆر پەرىشانە (وەفايتى) ، وەك لەياران ھەلبرّابىي !

(٦)

⁽۱) ئەم نيوه شيعره دەكرى بەم جۆرە بنوسرى: ((دەردى دل بۆ وەى بلبېم چاكە بە دەردم ئاشنابى))

⁽٢) لير ددا ئه گهر (ههر) ينك ببني نهوسا كيشه كه راست ده بني .

⁽٣) ماهتاب : بۆمانگەشەرىش و ھەيوانى بچكۆلەيش دەگونجى .

زهدهی رق تم ، به چاوی تۆ (۱) ، شیفام بی لیّوهکهت نابی به حهققی ئابروی بیری موغان ساقی مه سی نابع ؟! ئەتۆش ئەي تارزەن سادەي سرۋدىكى بە نەغمەي نەي بلاّ طهی بی غهم و ، نویهی سروری جامی مینابی ئەتۆ دەم دەم بە نەغمەى نەي ، ئەتۆ خۆش خۆش بە جورعەى مەي کزهی باینکی رقحانی ، نهشهی جامینکی یار ، باین به قوربانی صهداتم ها بلّین(۲) موطریب ، وهره ساقی نەيسىتان ئاورى بەربۆتىن بلا طۆفان لەسەر دا^(٣) بىي له شهوقی باده داگیراوه ساقح رقی عهرهقناکی وهکو شهبنم له سهر گوڵ کهوتبني روٚژ عهکسي لني دابني وهره بنوازه تاب و تابشی زولفی دڵئاوێزی ئه گهر نه تدیوه (٤) (عرش الله) جرای دهیر و کلیسا بی له تاو ئاورى حهمالت كهى دەزانى حالى دلسۆزان كەسىكى تاۋەكۇ زۇلفت نەشىتوايىن ، نە سۆتايىر ؟ که ناری جاوی مهردوم شانشینی^(ه) عاشقی رق_اته به لمِّي وهك سورمه وايه ههرجي سترتاوي تهجه للابي

(Y)

((به قوربسانی صهداتسم ۰۰۰ تساد)) ((وه کو شسهبنم ۰۰۰ تساد))

⁽١) چاوي تۆ (ف) چاوانت .

⁽٢) بلِّيّ (ف) بكهى .

⁽۳) نوسهری (ف)یان ئهو نوسخهی (ف) له بهری نوسیوه تهوه ئهم نیسوه شیعره و نیوه می یه کهمی شیعری دوایی بواردوه ، واته بهم دو شیعره شیعریکی هیشتوه تهوه ئهویش بهم جوّره:

⁽٤) نه تديوه (ف) نه دديوه ، واته (نه ت ديوه) .

⁽٥) شانشینی : له (خ)دا به هه له (شاشینی) نوسرابو ، لیر ددا به گویرهی

ئهتۆ بهو چاوه سهرمهسته دهمیّکی ههسته راوهسته بینیم کهی قیامهت دی ؟ بزانم بۆچ مهسیحا بی ؟ ده نین غهم لهشکری کیشاوه ، تۆیش بهو زولف و خالآنه بفهرمق تا شهبهیخق نی له لای چینو حهبهش رّا بی ده نین : یار دیتهوه ، خو من به ده ردیّکی گران که و تقم طهبیبی ده رده داران ئهی خودا بی ، ئهی خودا وا بی (۲)! به گوشهی چاو و خالی لیو و خاکی (۷) کوی یار ناده م نه گوشهی چاو و خالی لیو و خاکی (۷) کوی یار ناده م نه گوشهی چاه مهبه فه رمقی (وه فایی) عاشقی زارم (۹)! له رقم مه حرقم مهبه فه رمقی (وه فایی) عاشقی زارم (۹)! که سی ذه رزیّکی ئیمان بی به هه شتی لی حه رام نابی که سی ده رزیّکی ئیمان بی به هه شتی لی حه رام نابی که دریّغا سه روی بالای من گولیّك بق هات و با بردی گولیّکی وا به هار ناگری هه تا دونیا به دونیایی

 (λ)

ئەمان موطریب بنی ساقتی وا بنی ئەگەر مەی نابنی بىز خۆی با بنی كەسىنى بنيھۆشسى تەجەللا بنی خەیسانى نەشسىئەى بادەيى نابنى

* * *

هەت نەبيە خاكى مەيخانە مەلىخ ساقى يىنسە پەيسانە

⁽ف) راستم کردهوه .

⁽٦) ئەي خودا وابى (ف) ساخودا وابى .

⁽۷) خالی لیو و خاکی (ف) لیو و خال و زولف و . . .

⁽A) ئەوردەنگ: تاحى شاھانە .

⁽٩) زار: دهم .

مەحالە بگاتــە شـــەم پەروانـــە مەگەر ســـەرتا پىن ئـــەو سۇتا بىن

* * *

له تاتا زولفانی رقری تابانه دهلّنی شــهو شهوقی گولّه باغانه وهك دهلّین ئهمشــهو خوّ چراغانه بهلّكو شــای گولزاران وازایی

* * *

نهخوشه کهوتوم بنی زوبانم ده نالم له به دهردی گرانم به بنی ئه و شوخه خوم ده یزانم ده وای من ناینی صهد مهسیحا بنی!

 \star \star \star

نهخوّشم کهوتوم دهردهدارم وهك زولفی دولبهر بێقهرارم روّح له سهر لێوم چاوهڒێی یــــارم یار دهڵێن : وا دێ ، تو بڵێی وا بێ ؟

* * *

تو و غهمزهی چاوی زوبان زانت تو و سهری زولفی پهریشانت مهییکه بسرم لـه هیجرانت بلا مهجنون بی بهلهیلی شـابی

 \star \star

گەر دەگرم زولفت ، دەڵێى كافر بۇى ! [دەست بۆ دێنم ، دەڵێى چــاتر بۇي !] [به هه ر حال بۆ من تۆ ئاورب**ت**رى!] فیدای مردن بىن ژیاننی وا بىن^(۱)

* * *

یا خودا به نالهی دلّی ئیشان کهی! یازمب به یاهتری دهرویشان کهی! غهمی جهرگی من پهریشان کهی! رقت له نیّو زولفت بو بلاو نامیر؟!

* * *

دەمنى*كى وابى ئەى مايەى صەبرم* بە دڵ دامـــانى زولفت بگرم ھەتاكەى ئاخر ھـــەر بۆت بمرم ؟! تاوىنك نا تاوىنك صـــەلآم لىن رابىن^(٢)

ئے گەر ياربيته گۆشەى قەصرى دلىكى دەم بەدەم ئاور نەگرى بە دىدارىكى صەد جار نەمرى دلى وام ناوى طورى سىنا بى

* * *

نه زولفی توّم ، بوّچ بینقهرارم ؟ نهچاوی توّم ، بوّچ وا بیمارم ؟ عهجهب شـــیّواوه سهر و کارم ! دیـــاره دهردی بی دهوابی

* * *

^()

⁽۱) ئەم بەيتەم لەبەر تەزبۇن و كۇژانــەوە بۆ ســـاخنەكرايــەوە بۆيــە بــه گومانەوە لەنتۈ كەوانەم دانــا .

⁽٢) صهلام لێڒابێ: خرابم لێقهومێ، بانگم لێ بهرز بێتهوه.

دەمنىكى رقت بگرم زولفت لادەم بە خۆشى ھەردوك دونيات نادەم كە تۆم بىن چىم لە روضەيى ئـــادەم؟ بەھەشت وا خۆشە تۆى تىدابى

* * *

چهند خوّشه ئهمن و توّ ههرتا^(۱) مردن وهك زولفى توّ بين : دهست و گهردن [له توّ گوڵ گوڵ غونچهت واكردن !] له من قوربان بون تا روح مابيخ

 \star \star

مهگەر تۆ بترى و ھاتيە خەندە كەوا دونيا پۆ لە كەلە قەندە بە مەرگى من بلنى نرخى چەندە ؟ دەڭيى دڵ؟ ھانىن! دەڭيى رقرح؟ تا بىن!

 \star \star \star

ده نین: گو لزارم ، گهرده ن ئاسکم وه نه و شه بسکم ، زیوین باسکم بلا بزانی چه ند نه رم و ناسکم ئه گهر رقح دیننی (وه فایت) با بین (۱) !

(9)

موطریب وهره دهستی من و دامانی وهفات بی سق تاوم و بم گهستینهوه با دهنگی نهوات بی

⁽٣) هەرتا: ھەتا.

⁽٤) ئەم پارچە كىش و رواللەتىكى تايبەتى ھەيە و ، كىشى ھەندىك كە شىعرەكانى بەرىكى نازوات ، بەلام جگە لە نوسخەى (خ) ــ كە ئەوىش لەم جىگەدا زۆر پەرپوتە ــ سەرچاۋەيەكى تر نەبو پەناى بۆ بەرىن .

ساقح و دره مه جلس به سهر و گهرده نی جامت بنی نەغمەيى نەي نامەوێ گەر ئابى حەیات بنی تۆ گەنجى جەمالت ھەيە ، من عاشقى رقرتم یەك بۆسە چ نابنى كە بفەرم*ۇى* بە زەكات بىي ناىتتەوە رۆژ ئىيدى صەباحى ئەمەلى من بەو گەردەنە ھەرتا شىكەنى زولفى دۇ تات بىي ده گریم و له گهڵ ئاهی دهروٓن سێوزی دڵم دێ وەك بەرقى بەھارى كە لە عەينى ظولومات بىي قوربان كوتم : ئاخر بەسە بەو زولفە ئەسىرى ! فه رمَّوى : ئەتتۇ مورغى شەباويزى ، صەدات بىخ ! [مەنعى مەكە مەستى كە بە تەفسىرى جەمالت] [عاشق ئەوەتا بىخ صىفەت و پىزتەوى ذات بىخ] من رهند و قەلەندەر(١) صيفەت و مەست و خەرابم تۆ يېرى خەراباتى ئەگەر مەذھەبى وات بىي نەمزانى ھەتا يىن نەكەنى گوڭ بە دلىي من فنجانی له مهرجانی دهبی یز له نهبات بی ههر جاوهنوازی قهدهمی تۆم و ئهگهر دێی زَوَ بَيْ نَهُ فَهُ سَى تَاخُرُهُ ، رَوْحُمُ (٢) بَهُ فَيَدَاتُ بَيْ ! ههسته وهره بهو جامي ئهلهستى بده دهستم بهستهی دهری گو لزاره ئهوی مهستی صهفات بی صهد ِجار بچم و بیم و بسوتیم حهقی تؤیه هەر چەندە بە شەرعى شەم و پەروانە خەطات بىي !

(4)

⁽۱) رهند و قهلهندهر: پیاوی روّت و پهرپوت و بی موبالات .

⁽٢) (روحم) له (خ)دا به (روحوم) نوسراوه .

بۆ ماچێکی مەمکوژه ، به روحم و به وهفا به ههرچەنده به دینی گوڵ و بولبول حەسەنات بی عههدێکه له گهڵ گوڵ که بهبێ موطریب و ساقی تا ئیره نهچێ ئیدی (وهفایۍ) به حهیات بی

(1.)

(ومفایتی) بوت پهرستی تۆیه صهد جار کوفری ظاهیر بی به دینی بولبولان سهجده حهلاّله گوڵ که مهظههر بی دەمنىك با دەست و گەردەن بىم ، دەمنىك با ھەمدەمت من بىم نهخۆشى چاوى تۆم بەلكو شىفاى من شىر و شەككەر بى قەسەم بەو لێوى خەندان! ھەر ئەتۆى بەو شەكل و بالايە له جهننه تدا ئه گهر هیچ نه خلی طق با ئابی کهو ثهر بی له تاوی تیرهبارانی نیگاهت بوچ نهناڵێنم ؟ دیاره حالی بیماریکی جهرگی پر [له] (۱) نهشته ربی روخ و گەردنى نىشاندام پێم دەڵێ : تۆ ھەر بناڵێنە كه خۆشه نەغمەيى بولبول بەھاران وەك بەيان بەربى لهدق لا زولف و خانی عهنبهرین کهوتنوته روخساری وهکو طابوری هیند و چین به باغی دلکهشا وهربی که رقری خوی خسته دهر ههستا لهههر گۆشتیکی غهوغایی حِيهان ير بو له نالهي عاشقان وهك روّژي مهحشه ربي قەرارى دا بە رۇح و دل بەرى پىيى ماچ بىكەم تاسەر ئيلاهي عههد و پهيماني خهييبي من ههتا سهريني!

^(1.)

⁽۱) [له] به هه له ی نقسه ر له (خ)دا بو پرراوه له (ه)وه هینامان .

به ههویای خانی لیّوت که و تمه داوی ظو نمه تی زولفت ئیلاهی ره هبه ری ئابی به قام خضری پهیه ممه ربی !
له وی روّژی که ده ستم دا له روّی سیر بری ده مم زانی به قورئان سوی ند ده خوّم که و ثه ر ئه گه ر وه نه همایی دولبه ربی (۲) ده نی ده نی بارینه ، هه تا بیّم ده ست و گه رده ن بین نیثاری شای شه که رایتوان ده بی هه ر له عل و گه و هه ربی تو ده نی نیمه سه ر جیّی تو سلو کی عاشقان و ایه که دن ده ربی به دولبه ربی وه ها مه حوی ته جه للای گه رده ن و روخساری توّم و قوربان ! وه ها مه حوی ته جه للای گه رده ن و روخساری توّم و گون ده ربی نه خوشا به و روّژه گوشه ی چاوه که ی دامی به ناز فه رموی : خوشا به و روّژه گوشه ی چاوه که ی دامی به ناز فه رموی :

(11)

سوتام به نازی فیرقه تی ، ساقی که رهم که شه ربه تی وه کو قه قنه س ئاورم که و تی ، یا غه و ثی ثانی هیمه تی ریشه ی دلم به س پاره که ، موطریب دهستی بق تاره که به یادی زولفی یاره که ، یا غه و ثی ثانی هیمه تی تق مه ظهه ری نوری خودای ، تق مه نبه عی صیدق و صه فای سه رداری کوللی ئه ولیای ، یا غه و ثی ثانی هیمه تی

⁽۲) لیره دا وه فایی پاش نهوه ی به قورنان سویند ده خوا سوین پی خوراوه که دیاری ناکات ، بو نه وه ی خوینه رزیاتر بیری خوی وه کار خات و مانای ورد تر بدوزیته وه . نهوه ی به یه کهم سه ده ده ده ده که فه یه یه که که و ته درده که وی به یان : مه گهر که و شهر وه که له علی دولبه ر نیه ، یان : مه گهر که و شهر وه که له علی دولبه ر بی .

⁽۳) لیره دا سهروای شیعره که ههندیک ناجوره ، چونکه به گویره ی سهروای تهواوی پارچه که ده بی (کافه ربی) بی .

من يهروانهي بيحاصلم ، من بولبولي خوينين دلم شەيداى چراى رۇمەت گوڭم ، يا غەوثى تانى ھىممەتى من تەشنەي چۆڭ و ظوڭماتىم ، ئاخر تۆي كانى ھەياتىم ههروا به ههویای وهفاتم ، یا غهوثی ثانی هیممه تی من خەرموھرەم تۆ ياقۇتى ، من ناسۇتتى تۆ لاھۇتتى تۆ رۆژ دێوانەيى رۇتى ، يا غەوثى ثانى ھىممەتى دڵخەستەي يارى سەرسەرىم ، مارانگەستەي دێو و پەرىم شايەد پەرىم [كەي !] رەھبەرىم ؟ ياغەوثى ثانى ھىممەتى سهرگهشتهی چۆڵ و غوربهتم ، شایانی روحم و رهحمهتم هەر چاوەزىيى يەك ھىممەتىم ، يا غەوثى ثانى ھىممەتى نه فس و شه طان دامه ن که شان ، بغ سه رکه شبی رقری مه هو هشان^(۱) دهمان(۲) کیشن به باوهشان ، یا غهوثی ثانی هیممه تی خاکی سهگانی دهرگههم ، خواهندهی بیجینگا و رههم چاو له دەستى شاھەنشەھم ، يا غەوتى ثانى ھىممەتى تانەبيە خاكى مەيخانە ، [نەبيە رقىي دۆست و بێگانە !] حاشا تۆ و يېر و يەيمانە ، يا غەوثى ثانى ھىممەتى گرتوی که نار دهریای فه نام ، سهوداسه رو شینت و شهیدام ههر چاوهزیمی کهشتی بهقام ، یا غهوثی ثانی هیممه تی صهدای باهوی دهرونشان هات ، ئاه و نالهی دلزنشان هات ره گ و رقحم وه ئیشان هات ، یا غهوثی ثانی هیممه تی

(11)

⁽١) مههوهش: وهك مانگ .

⁽۲) (دمان) (دما \pm دەما) نوسراوه بهلام لام وابق که (ن) ه که لهبیر کراوه .

دهستی من و صهحرای دلان ، جاوی من و باغی گولان دل بني گول بني دهمرم ، به لآن ، يا غهو ثي ثاني هيممه تني بهزمیّکی وا ئاماده بین ، ههم باده بین ههم ساده بین قهط بي ومفايي وا دمين ؟ يا غهوثي ثاني هيممه تي دق حەرفى ئەمرە كاف و نون ^(٣) ، زەحمەت نيە رۆژەوە ب*و*ن ئەسىابى داناوە ئىخۇن(^{ئ)} ، يا غەوثى ئانى ھىممەتى موطریب تۆ و تاری رقحانۍ ، ساقۍ تۆ و جامی سوبحانۍ تۆ و بەربەطىي ، تۆ و شەربەتىي ، يا غەوثى ثانى ھىممەتىي ونلَّى ولاتي بنهوِّشتي ، گێژي گێژاوي سهرخوّشتي ماسى سەراوى ئاتەشىتى ، يا غەو ئى ثانى ھىممەتىي ئەمزة دەمى صوبحىسەحەر، راوەستابوم دەستەونەظەر دولبهر به ناز دیم هاته دهر ، یا غهو ثی تانی هیممه تی زانی دله سهوداسه ره ، [تا وینهی ساوو سیبه ره !] رۆژ دايە گۆشەي يەنجەرە ، ياغەوثى انى ھىممەتى رۆژ دا به قەلىي مىنايى ، ديوانه بۇ سوفەسطائى موشكيلكاره نايه نايي، ياغهو ثي ثاني هيمه تيي ! مهوجی دهریای بی جیمو سکون ، کیشامیه گیژاوی یزخون (انا اليه راجعون) ، يا غەوثى تانى ھىممەتىي بەدرى سەنا بەرقى نەبۇ ، غەربى نەبۇ شەرقى نەبۇ ^(ە) ھەرچى ھەبق بەرقى نەبق ، يا غەوثى ئانى ھىممەتىي

⁽٣) مەبەستى لە دق حەرفى ئەمر (كن) ، كە ئىشارەيە بە ئايەتى (٠٠٠ كىن فىكـون) .

⁽٤) يتجـون: بي وينه .

⁽٥) ئەمە ئىشىارەيە بۆ ئايەتى: «الله نور السموات والارض مثل نورە كمشكاة فيها مصباح ، المصباح في زجاجة ، الزجاجة كانها كوكب درى يوقد مىن شجرة مباركة زيتونه لاشرقية ولاغربية ...» .

شهوقی سهمای دهززاتی روز ، بق به گولی باغاتی روز روز روز هاتی من نه هاتی روز ، یا غهوثی ثانی هیمه تی فهرمقی : له نیو بیره خهوی (٦) ، من قه لبی سق تاوم دهوی (وه فایت) با نه نوی شهوی ، یا غهوثی ثانی هیمه تی

(11)

ئەي بەھەر ئاوتنە جوسنتك و تەجەللانتكى دى ئهي بهههر حاوي دٽي عاشق دلارانٽکي دي نو خطابتکی شهو و روز ئهو دلهی سوتاوی من طوري روحه ، طالسي ديداره موسائكي دي چونکه ئاوینهی جهمالی شاهی خوبانه دلم دنته ئاه و ناله ههرتا رقبي زنمائكي دي غارهتی هنرشم ده کا ههردهم پهریکی شنوخ و شه نگ بۆيىخ وا ھەر دەم لە دڵما شۆر و غەوغايێكى دى ههجری تنو رقحان دهکیشین ، وهصلی [تنو](۱) رقحان دهدا ئەى فىداى زولف و روخت بم ! تۆ مەسىحايىتكى دى من به چاو و گهردهنی تو تهشنهو و خوینین دلم ئاوری من دانامرینی جام و میناییکی دی قیبله گاهی عاریفان کهس وهك (عبیدالله) نه بو عالمنيکي دي ده بي بو = غهو تي بهغداينکي دي ؟

(17)

⁽۱) وشهی (بیره خهو) جاریکی تر له پارچه (شیرین تهشی دهزیسی)دا هاتوه .

⁽١) [تۆ] له (خ)دا بو يرراوه ، له (ه) وه هينامان .

ههر له تهغدیری (وهفایت) بو شهوی دی مهیفروش: حهیفه بو تو ههر دهمه دهیرو کلیسای*ینکی دی*

(17)

که شانهی دا له زولفی تار و ماری له ههر تابیّکی باری نافه باری به داو ههر تاره بق من بوته تاریک له يێم ئالآوه زولفي تار و ماري مه گهر تنو بقری به گریهم هاتیه خه نده که گوڵ پشکوت به دهم ههوری به هاری ومره سهر ههر دو چاوم تا بزانن كەوا شىرىنە سەروى جۆيبارى به بهردا زولفی بهرداوه که تاتا شهوی گنزا به روز باغی نه هاری له مهر ئاورى دەرق نمدا دەگرىهم ىه ىەرق ئەنگۈتو ھەورى بەھارى كوتم: ئەي تازە غونچەي باغى جەننەت کوتم : ئەی سەروىچىن ، ماھى حەصارى له بهر طهوقی فیراق و ئیشتیاقت فیراقی کرد دلم ـ طوّقی (۱) به زاری به جاري بمكوژه ، خوينم بزيژه ، خەلاصىم كە لە دەردى ئىنتظارى !

⁽¹⁷⁾

⁽۱) طوّقی: وهك (خ) نوسیم ، به لاّم راست (توّقی)یه ، وا بزانم له بهر خاتری جیناسی نیّوان (طهوقی ـ طوّقی) وای به سهر هیّنراوه ، به تایبه تی که به ریّنوسی کون بنوسریّن همردو کیان (طوقی) ده نوسریّن .

برقى تێکنا به رودا ئارەقى ريت له ماهى قەوسدا شەبنم دەبارى وەها شێوا (وەفايى) ــ دور له زولفت !ــ له داغى تۆكە ھەر گريانە كارى

(11)

سولطانی ههمق سهرو و قهدان ماهی حهصاری چاوی که غهزالن (۱) ده گرن شیری شکاری بو هه تکی (۲) ریاضی چهمهن و بادی بههاری زولفی که ههوا خستیه سهر غونچه بی زاری

ههر له خطه له خهندهی که گوٽ و نافه دهباري ^(۲) ، ^(٤)

گول هاته (ه) دهری لافی له حوسنی بوتی ما دا له رزی قهدی به رزی له رقان زولفی که بادا عه طریکی له دهم پهرچهم و ئه گریجه به با دا چین و خوتهن و هیندی به شاباشی صهبا دا

یه کسهر ههمق عالهم که بوه میشکی تهتاری (^{٦)}

لهعل (۲) و شه کهر و زاری (۸) که وهك فیكری دهقیقه شوبههی نیه ئهو مهرکهزه (۹) په زگاری عهقیقه

(11)

- (۱) چاوت که غهزالن (ح) چاوی که غهزالان .
 - (٢) بق هه تكى (ح) بق موشكى .
 - (٣) دەبارى (ح) ئەبارى .
- (٤) ليرهدا له (ح)دا پينج خشته كي «دهم غونچه يي ...» نوسراوه .
- (٥) دو شیعری «گول هاته دهری ... » و «عهطریکی ... » له (ح)دا هه به یه هاد که شوینی ئهوی تردان .
- (٦) له (ح)دا «یه کسیه رهه مق...» له گه ل پینج خشته کی «ده م غونچه ی»دایه و لیره دا نوسراوه: «هه ریاری منه ره وشه نی گولزاری به هاری ».

ئهو سهبزه لهسهر ئهو لهبه وهك راحى رهحيقه ههر جهوههره جهوههر خهطه خهط ميشكى عهبيقه (۱۰) ههر جهوههره جهوههر خهطه خهط ميشكى عهبيقه (۱۰) ياقوتى گولم نهقشه لهگهل خهططى غوبارى (۱۱)

بغ هه تکی ریاضی خوته ن و کانی به ده خشان (۱۲) وه که که می ته ماشان وه که که می ته ماشان تیکه آن بقون زه زه و خورشیدی دره خشان یا زولفیه بی شانه له سه ر شانی په ریشان ؟

وادیّن و دمچن ههردو لهسهر زار و عوزاری

پهرچهم حهبهشیزاده ، فهزهنگی بوتی زیبام (۱۲) سهر حهلقه یی شنوخانی پهری چیهره گولهندام پیّم کوت : چییه ئهم (۱۱) نوقطه له نیّو دو لهب و یهك جام ؟ (۱۰) فهرموی : ئهوه نوکتیکه به دو (۱۱) لیّوی شهکهرخام

تا ماچى نەكەي ناگەيە سەر حىكىمەتى بارى

⁽۷) له (ح) دا له پیش ئهم شیعرهوه پینجخشته کی «من عاشقی روتم وه کو ...» نوسراوه .

⁽۸) لهعل و شه کهری زاری (ح) بهو دو لهبه ئهو زاره .

⁽٩) مەركەزە (ج) نيرگسەى . پەزگار : مىقياسى ھەندەسە .

⁽١٠) عەبىقە (ح) عەتىقە ، عەبىق : بۆنخۆش ، راح : عەرەق ، رەحىق : بى فىل و غەش ،

⁽۱۱) غوباری (ح) به هاری .

⁽۱۲) ئەم پىنىج خشىتەكىيە لە (ح)دا نيە . بەدەخشان : جىگايەكە لە ھىندستان، كانى لەعل و جەواھى لەوى ھەيە .

⁽۱۳) بوتی زیبام (ح) بوته ههندام .

⁽١٤) ئەم (ح) ئەو .

⁽۱۵) دو لهب و يهك جام (ح) دو لهبى ئهنجام .

⁽١٦) ئەرە نوكتىخە بە دۇ (ح) ئەر انوكتە بكە لەر .

بادی (۱۷) سه حه ری هات و دل و رقحی مه نی دا (۱۸) عه طری گول و گولزاری خه طاو و خوته نی دا یان ده ستی له دوگمه ی و ه ره قی پیره هه نی دا ؟ یه کسه ر هه مق عاله م گولی جه ننه ت شکه نی دا

باغی سهمهن و یاسهمهن و سێو و ههناری

فهرمقیه (وهفایی)که ده بی ئه هلی نهظه ربی عاشق ئهوه تا هه مده می ئه نفاسی سه حه ربی سیّلاّوی سروشکی (۱۹) هه مق خویّناوی جگه ربی بوّ طه و فی ریاضی حه ره می قیبله له به ربی (۲۰)

ئهو (۲۱) سهعیه صهفای عومره ئه گهر عاشقی یاری (۲۲)

دهم خونچه یی نه شکوفته یی گولزاری جه ماله ئه بر قر چییه میحرا بی دقرعای نیر گسی کاله قه د ناره وه نی نه و زهسی باخی خهت و خاله نیر گس به نوازین خه طه راتی سه رو ماله

يه کسه ر هه مق عالهم که بوه ميشکي ته تـــارۍ

من عاشقی رق تم وه کو پهروانه (وهفایت) بیماری نیگاهم به غهزالانی خهطایت توبی و سهری خوت ئهی گولمی سهرپهنجه حهنایت چیت دیوه خه تا مهمخهره زیندانی جودایت

بنویّنه ویصالت که لهسهر ومعدمیی پاری

⁽۱۷) ئەم پىنج خشتەكىيەش كە (ح) دا نىـە .

⁽۱۸) له (خ)دا له باتي (مهنيدا) (مهييداً) نوسراوه ، بهلام دياره ههلهيه .

⁽۱۹) سریشکی (ح) سروشکم .

⁽٢٠) حەرەمى قىبلە لەبەر بى (ح) دۇ لەبى كەعبە لە سەربى .

⁽۲۱) ئەو (ح) ئەم .

⁽۲۲) ئەم دو پینجخشته کیبه خوارهوه له زیاده ی (هان .

حەرىفان ئەلئەمان كوشت**ق**مى يارم ، چاوى بىمارى (١) ، دهسا يين دهست به شينم كهن! به يه كجارى ، به يه كجارى! گرفتاری کهستیکم ، دل برینداری جوانتیکم جەفا جۆ ^(۲) ، توند خق ، زنجیر مق ، خەيباطىيەكارى چ دلکیشه ئیلاهی سهبزهیی نهورسته یی کولمی له دەورى بەرگى گوڵ شيرينه ئارى خەططى ژەنگارى ؟ [به خهنده هات نیگاهی کرده من وا مهست و شهیدابترم که نهمدی غهیری وی ، ههر غونجه بق پشکوت و گوڵ باری] خودا تۆبه له دەست ئەو چاوە بىمارە چ سەححارە به عهینی دل ده کیشی گا به یاری گا به عهبیاری له خهندهی زار و جیلوهی تار و کاکوّلی پهریشانی شکا بازازی قهننادیی و نرخی میشکی تاتاری بههاری حوسنی خهملیوه^(۳) به باری گولبونی بالآ شکۆفە دەميە ، رەپحان خەطيە ، نيرگس چاوى بيمارى عهجهب ماوم به چاوت وا به بیماری دڵئازاره چ كافر ميللهته _ يازهب _ له مهستيدايه هۆشيارى ؟! ئەمن تەشىپىھى روخسارت بە مىھر و مەھ بكەم! حاشا که تن ماهی صنهوبهر قامهت و خورشیدی گولزاری ^(۱)

(10)

⁽۱) لهم نيوه شيعره بو نمونهي (بدل البعض) ده گونجي .

⁽٢) جه فا جق : ستهمكار و ناميهر هبان .

⁽٣) له باتی خهملیوه له (خ)دا (غهمضیوه) نوسراوه ، به لأم ئاشكرایه كه هه له به و ، ضادی له باتی لامی قه له و به كارهیناوه .

^{(3) (}گو ڵزاری) ده کری به (گو ڵزاری)یش بنوسریت واته : تو (خورشید) = روّژی گو ڵ ده می ، و ده مت وه ك گو ڵ وایه .

[چ خوا بهرداره دایم غهرقی خوین بی مهردومی چاوم] [له خوا خوش نایه ، ئاخر کاکه ، حهیفه مهردوم ئازاری] (⁽⁾ به خورایی نیه وا خاو و وا شیواوی ، ئهی سونبول ، مه گهر توش وه (وهفایی) غهمزهده ی کاکولی رهشماری !

(17)

هیند نهخوشی دهردی دوریم وهخته گیان و دل دهری خاخ نه ناخ نه سیمی صوبحده م کوا عهرض و حالی من (۱) بهری ؟! دهردهدارم ، بی زوبانم ، بی دلم ، سهودا سهرم خاخ له بو دل میهره بانی ، هه م زوبان و ، هه مسه ری ! (۲) که س له حال و سوز و گریانی من ئاگادار نیه ،

ئاخ له بۆ يەك حالى زانى دلّ پرّ ئاو و ئاورى ! لەخلەينك (٣) يادى خودا ناكا لەبەر عەيشى جيھان نەفسى كافر وا دەزانى قەط جيھان رانابرى (٤)

(٥) (مهردوم)ی یه کهم: مهبهست ره شی و گلینه ی چاوه و ، (مهردوم)ی دوهم: مهبهست مروّ و ئادهمیزاده .

(17)

(۱) ناخ ... (ح) کوا نهسیمی صوبحده م تا عهرض و حالی من بهری . (ف) له باتی (گیان)ی نیوه ی یه کهم (جان)ه و ، نیوه ی دووه م وه کو (ح)یه ته نها جیاوازی (بی) له باتی (تا) ههیه . ئهمه و (دوریم) له (خ)دا به هه له (دورم) نوسراوه ، گیان (ر) جان .

(۲) دلّ میهره بانی ، ههم زوبان و (ح) یه طحالیزانی ، ههم زوبانی ، دی ، (ف) دلّ میهره بانی ، ههمزوبانی ، لیره دا نوسه دی (ح) به هه له به شیکی نیوه ی دو ههمی شیعری نیوه ی دو ههمی شیعری دوای تهمه ی (خ) دا له یه له داوه و ته و شیعره ی که له (خ) و (ف) دا سیههمه له بیری کردوه .

(٣) لهحظه ييّك (ح ، ف) لهحظه يي . خودا (ن) خوا .

(٤) رانابرێ (ح ، ف) رانابورێ (ر) راناگرێ .

من به دڵ، زولفت بهسهر، كهوتوبنه بهرييني رهجمهتت ئەى ئوم<u>ى</u>دى موئىين و كافر ^(ە) بە حالم نەظەرى ! بنی شه کهر خه ندهی دهمت(۱) وهصلی روخت مومکین نیه جەننەتىم نابىخ^(٧) ھەتا نەمشى*ۆ*ن بە ئاوى كەو ئەرىخ پێمبڵێ : وهجهی چییه زولفت موقیمی رقرمهته ؟ خۆ بە شەرعى موصطەفا جەننەت بەكافر نادرى ! بابه ئاخر بني جهفا بهو چاوه بيمارهت (^) بڵێ : یا دموای دمردم کهرمم کا ، یا له دمردم^(۹) ههڵگرێ ؟ کردمیه مهجنونی دهر و دهشتان و فهرهادی زهمان شۆخ و سەلمازەنگ و ، لەيلا دەنگ و ، شىرىن شەككەرى کر دمیه نه فسانه ی هه مق بازاز و شاران عاقبیه ت رق بهخال ، گهردهن مهرال ، چاوکال و ، گیستو عه نبهری مەنعى ناڭينىم مەكەن ياران لەدەست موژگانى يار زۆر به ئێش و دەردە رێشى جێگەنێشى نەشتەرێ(١٠) زەحمەتىي بىخھۇدە تاكەي ؟ ئەي طەبىبىي مىھرەبان! دەردى من دەردىكە بىي دەرمانە چارەي ناكرى 🏑 🖟

> موئمين و كافر (ح ، ف) كافر و موئمين . (0)

> > دەمت (ح ، ف) لەبت . (7)

نابي (ح ، ف) ناوي . **(V)**

36701736 بي جهفا بهو چاوه بيمارهت بلني (ح ، ف) پرجهفام بهو چاوه كالأنهت بلني. (λ) (ر) ئاخرى جەنام ٠.

له دهردم (ح) له عومرم . :(٩)

(١٠) ئەم سى شىعرەى پېشىق لە (ف)دا نىن . له (ر) دا ئەم جياوازىيە ھەيە . لەدەست (ر) لەبەر ، رىشىي (ر) رىشىه ، ، ، نىش : نۆك ، چزة ،

92/230/25

سۆزى نيو جەرگم به گريان هەر له تاوى خۆش تره (۱۱)
گهر (۱۲) هەزار طۆفانى نقرجىن ئاورى من دانامرى
دەست و دامان بقرم ، گولنيكى مەظهەرى تۆم بق كوټى :
عيززه تى حوسن و جەمالىم شەوكە تىخ ھەلناگرى (۱۲)
دقدى ئاھىم سۆزى جەرگىم وا كەھەر بالا دەچى (۱۱)
شەو نيه ئاسمان كە ئەگرى چاكە ئاور (۱۰) ناگرى رقى وەدەرنا تا بەتا زولفى دل ئاوينزى بزقت
ئاھو نالەى عاشقان ھات بق بە رۆژى مەحشەرى ماچى سەرتاپاى كە داى فەرمقى : (وەفايى) من دەرۆم ماچى سەرتاپاى كە داى فەرمقى : (وەفايى) من دەرۆم ئەو (۱۲) دەمەت ماۋە لە عومرت ھەستە باخۇش رابرى (۱۷) !

(1Y)

ئهی غهزالانی^(۱) خهطا ، ئاهتری چین ، که بکی دهری ^(۲) : به نده یی تق به نیگاه و به رهم و جیلوه گهری جیلوه بقو سهروه چ مهوزق نه ده لنی ناره وه نی خه نده به و زاره چ شیرینه مه گهر گو ل شه که ری ؟

(1V)

⁽١١) به گریان: (ح، ف) ههمة دهم وا له بالای هه نچوه. تهنها (ف) به بالای.

⁽۱۲) گهر (ح، ف) صهد (من) له (ن)دا نیه ، ئاوری من (ف) ئاگرم ، (ر) ئاورم.

⁽۱۳) ئەم شىعرە لە (ف)دا نىــە .

⁽١٤) دودی ٠٠٠ ئاهم (ح ، ف) ناله نالی ئاهی سهردم عالهمی هینایه جوش .

⁽۱۰) ئاور (ف) ئاگر . که نهگری (ح) کهناری . شهو نییه ئاسمان : به هه له له نوسخه کانی به رده ستمانا نوسراوه (ئاسمان شهو نییه) . ئیمه خومان راستمان کرده وه .

⁽١٦) ئەو (ح ، ف) ئــهم .

⁽۱۷) رابری (ح ، ف) رابوری .

⁽۱) (غەزال) و (ئاھو) ھەر ئاسكە ، بەلآم وەفايى لەبەر (چىن) و (خەطا) دۇپاتى كردوەتەوە .

عاشقی قامه تی تو م کوشته یی خه نده ی ده می تو بهر و باغی (۲) ئیره می یا گولی نه خلی شه جه ری ای غایب و حازری (٤) هه ر له حظه ده لّنی چاوی منی ره وشه نتی مه ردومی ، یا عه ینی سه وادی به صه ری گول به خه نده په ربیه ، قبیله به جیلوه مه له که شیت و دینوانه یی (۵) کر دوم : چ مه لایك ، چ په ری ابه طه لیسمی (۲) حه به شی زاده وه سه رگه ردانم عاشقی خالم و دل به سته یی داوی که مه ری وا ده گری شم به زهلیلی له غه می گه رده نی تو ئاگری خسته دلم ناله یی مورغی سه حه ری خه نده یی گول سه به ی جو ششی با را نه به لی چونکه تو پیده که نی بویه (وه فایی) ده گری (۷)

ئەمە بە گويرەى بۆچۈنم ، بەلام ئەوە كە بە (خير خير) نوسيم ھەل ئەگرى (حيز حيز) بى ھەروەھا (سو) يش دور نيه (مو) بيت .

⁽٣) بەرو: بە (برو) نۇسراوە ، بەلام رەنگە (بەرى) جوانتر بى .

⁽٤) (حازری) به (حاظری) نوسراوه ، به لام رونه که هه له یه .

⁽٥) (دێوانهيى) (دێوانهيان) بي راستتره .

⁽٦) (طەلىسىمى) لە دەسخەتەكەدا (طسلم) نىۋسراوە ، دۆبارە دىلارە كە ھەلەپ ،

⁽۷) له دوای دواشیعره وه که نازناوی تیدایه شیعریّك نوسراوه زوّرم ههول له گهلّ دا و له ماموستایان: شوكور مسته فا و عوله ما زهبیحی و هیمنیشم پرسی بوّیان نه خویّنرایه وه ، والیره دا ، به گویّره ی بوّج ونی خوم ، له سهر ریّنوسه کوّنه که روّنوسی ده کهم بوّ بیری خویّنده واران: «دور دون هر به دل منعم دون دی دکری مثلی ترکیه «خیر طاپار سو چغری»

تایی*کی(۱)* ریشه یی دل به نوکی غهمزه دا دا ده ده ستیکی بو سه ما برد رقبه ندی ماهی لادا

(1)

(۱) له ههرستی چاپه کهی گیو و چاپه کهی سه بدیاندا ئهم پارچه شیعره ریز و زنجیرهی خوّی شکاندوه و هاتوه بوه به سهر قهتارهی ههمو پارچه کان ، ئهمه ش به گویرهی دانانی (آیو) که له چاپی یه کهمدا ئهم سهرده قهی شکاندوه . بهمه شهوه نهوه ستاوه هاتوه روداوی کی سهیری کردوه به موناسه بهی و تنی ئهم پارچه شیعره ، که ههر که س توزیک بیر لهو روداوه بکاته وه و دواییش بیر له حالی وه فایی بکاته وه که : تا چ ئهندازه یه و خلیص و بچوك و گویگری قسه و باسی شیخی نه هری بوه ههرگیز به دلیدا ناچی که وه فایی ئهم پارچه شیعره بهم ههمو قسه و باسهوه ، به دلیدا ناچی که وه فایی ئهم پارچه شیعره بهم ههمو قسه و باسه و به شیوهی که بهزوری له کرده وهی جینسی ئهدوی و زوّر بی پهرده و به شیوهی ئهده بی روهه لمالراو قسه ئه کات ، له باتی نامه ی سولطانی قاجاری بدات به دهست شیخی نه هری و ناوا به سه ریخیی کوتو پر ناوتری .

له پیشه کییه که شدا باسم کرد که وه فایی نهم پارچه ی بو لاسایی کردنه وه ی پارچه ی (مهستوره)ی (نالی) و توه و ، له وه زیاتر من چه ندم بیر لی کردوه ته وه هیچی که م به بیردا نه هاتوه و ، ته نها وه فاییش نیه نهم کاره ی کردبی ، به لکو (مصباح الدیوان) (نه ده ب)یش به پارچه یه لاسایی (نالی) کردوه ته وه .

جگه لهمانهش له ماموّستا هیّمنم پرسی بو نهم مهبهسته وتی: هیچ کات نهبیستراوه وهفایی ژنیّکی بوبی به ناوی (شیرین) ، نهوهی بیسترابی خیّزانی وهفایی (زارا) یان (سارا)بوه و بهس .

به ههر حال و ههرکام له و باسانه راست بیّت نهم پارچه شیعره به جوانترین و سهرکهوتوترین پارچه شیعری وه فایح دادهنری ، ته نها لاسایی کردنه وه کهی لی دهرچی ؛ چونکه نهم له خوّیه وه نهم قاپیهی نه کوتاوه و شویّن رچهی پیش خوّی که و توه .

ئهم پارچه شیعره له (\dot{z}) دا نیه ، به لاّم له نوسخه کانی (ف) و (z) و (z) دا ههیه ، لیّره دا به گویّره ی (z) تیکسته کهم (z) و له گهلّ (z) و (z) دا به راوردم کرد ، به لاّم (z) و (z) زوّر له یه کهوه نزیکن .

نافهی گولمی به دهرکهوت عهطری به دهم صهبا دا باریك و لؤس و نازگ وهك زولفی خاوی بادا وهك شاخی گول بهلادا(۲) ، شیرین تهشی دهزیسی

ن*وکی* تهشی به گهردوش چهرخیکه قوطبی پیّوه (مجرب)^(۳) و به داوی که چهرخی کهوته نیّوه وهك زوهره دهستی کیّشا که بهندی قهوسی زیوه ئهستیّره ماهی داگرت ثابت کرا به پیّوه

عەرەق بەزق بەزىيوە^(٤) ، شىرىن تەشىي دەزىيسى

لهبانی عاره قی رشت^(ه) له پیکه نینی زاری به خهنده غونچه گول بو گولاوی لی دهباری وتم: بفهرموه سهر دق چاوی من بهیاری به چاوی من ببینن ^(۱) طهلیسمی سیحرکاری

که سهروی جویباری ، شیرین تهشی دهزیسی

که دهستی برد و هیّنا به دولبهری به تادا هیّنایه چهرخه(۲) و گیّزای به رانی صافیدا دا عهیان بو پهنجه یی روّژ به خهططی ئیستیوادا به صوبحی صادق ئهنگوت ذهنهب له نیّو سهمادا

حیرهت له ماسیوادا (۸) ، شیرین تهشی دهزیسی

⁽٢) بهلادا (ف) بلاو بق ٠

⁽۳) (مجرب) و به (ف) مهجه ڒڒه بق به ٠

⁽٤) به رَق به رَيْوه (ف) له رقى بلاو بق . ئهم پينج خشته كييه له (ف) دا سيههمه .

⁽a) رشت (ف) ریت ·

⁽٦) ببينن (ف) بهبينه ، ئهم پينجخشته کييه له (ف)دا دوههمه ،

⁽٧) هینایه چهرخه و (ف) به چهرخی خست و ٠

 ⁽٨) حيره ت له ما سيوادا (ف) سيحريكه بق دين و دل .

که هاته چهرخه و بازی تهشی به رانی^(۹) لوّسی دهکهوته(۱۰) پایبوّسی دو زولفی ئابه نوّسی ذهنهب له مانگهشهودا دههاته چاپلوّسی لهسهر (۱۱) بهیاضی گهردهن به خهططی خوّش نوّسی

مه ، بنته (۱۲) پايېۋسى ، شيرين تەشى دەزىسى

یه خه ی کراسی لاچق پشکقت (۱۳) به ههردق لیّوان گوڵ و شهکهر دهباری له کوّچه ی باغی سیّوان زولفی (۱۴) پرزاند و کو ڵمی وهدهر ئهکهوت له نیّوان شهمس و قهمهر ههلاتن دویّنی (۱۰) نویّژی شیّوان

ومفایتی (۱۱۱) کهوته کیوان ، شیرین تهشی دهزیسی

که که و ته چه رخه و گه ردوش ته شی به دهستی ره نگین هه و دای له لیّو و دهم دا خورشیدی سینه (۱۲) نه سرین سه مای (۱۸) به دوده نه به دا (کف القضیب) (۱۹)ی شیرین گرتی (۲۰) خه طی مودارا شه فه ق به عه قدی په روین

سیحریکه بغ (۲۱) دل و دین ، شیرین تهشی دهزیسی

⁽۹) که هاته . . . (ف) تهشی که خسته بازی به زانی نهرم و لوسی .

⁽۱۰) ده کهوته (ف) دل کهوت.

⁽۱۱) له سهر (ف) به سهر . چاپلق س: پیاوی قسهزان و زمان لق س .

⁽۱۲) مه ، بیته (ف) مههتابه .

⁽۱۳) يەخەى كراسى لاچق پشكوت به (ف) پەردەى درى كە لاچق شكۆفەى .

⁽١٤) زولفي ٠٠٠ (ف) زولفي پهخشان بو کو لمي وهده رکهوتن له نيوان .

⁽١٥) دوينني (ف) دوينني لـه ٠

⁽١٦) وهفايي (ف) عاشقي .

⁽۱۷) ههودای . . . (ف) ههودای له ناو دهمیدا خورشیدی بهسته نهسرین .

⁽۱۸) سهمای (ف) ئیمای .

⁽١٩) (كف القضيب) (ف) (كف الخضيب) .

⁽٢٠) گرتي (ف) کرديه .

⁽۲۱) سيحريكه بق (ف) حهيران دهكا . ئهم پينجخشتهكييه له (ڤ)دا چوارهمه.

دق زولفی چین به چین کرد که نافه یی خهطایه دق مهمکی خسته سه رلق هه ناری دل گوشایه به خه نده چه رخینکی دا که شه وق و نه شته وایه به نوکته پینی نیشان دام سه ما له سه ر هه وایه

ههمق ئيشاره وايه ، شيرين تهشي دهرٚێسێ

به عیشوه زولفی لادا له سهر عوزار و زاری دوگسهی کراسی ترازا ، بزوّت ههوای به هاری که شهو به یانی بهردا گوڵ و وهنهوشه باری سهودای به عاشقان دا باغی گوڵ و ههناری

دونیایه کئینتیظاری ، شیرین تهشی دهزیسی (۲۲)

که زولفی که و ته سهر رق هه مق خهطای به چین دا خهرامی طاوسانه ی به سهروی نازه نین دا سفیده یی به یانی به باغی یاسه مین دا فه نایی پر به قا بو ده می له پیکه نین دا

صهد نافهتي له دين دا ، شيرين تهشي دهر يسين (۲۳)

سمی غهزاله یی چین له نافهدا (۲۱) عهیانه ده نیی له نیوه شهودا سفیده یی به یانه (۲۰) قهدی گو ن و دهمی گو ن نهمه ی (۲۱) که قوتی جانه له باغی یاسه میندا شکوفه یی گو ن نه

به هاری بی خهزانه ، شیرین تهشی دهزیسی

⁽۲۲) ئەم پىنجخشىتەكىيە و پىنجخشىتەكى يىشىق لە (ف)دا نىن .

⁽۲۳) ئەم پىنجخشىتەكىيەيش لە (ف)دا نىلە .

⁽۲٤) سمی ۰۰۰ (ف) سوممی غهزالهی چینه له نافهیدا عهیانه .

⁽۲۵) سفیده یی به یانه (ف) ئهسیره یی بهمانه .

⁽٢٦) ئەمەي (ف) ئەصلى .

شکوفه وا هه نستی (۲۷) له زیر و زیو حوبابی له کهوثهری به هه شتی ده رقنی پر کرابی خر و له طیف و نازگ بلقری خود نومابی به طهرزی درزی ده رزی له خووه درزی دابی (۲۸)

دیاره سهروی وابی ، شیرین تهشی دهزیسی

شهوی له بیرهخهودا^(۲۹) جهمالی ویم به دلّ دی دق چاوی مهست و کالم^(۲۰) وهکتر غهزالی سلّ دی ئهگهر چی نهوبههارم به رهنگی باغی گول^(۲۱) دی ههناری نهوزهسیدهم^(۲۲) شکاو و خاو و بلّ^(۲۲) دی

گولم له خاك و گل^(۳۱) دى ، شيرين تهشى دەريسى

وتم : چبو نهمامم ! به خال و خهط نهماوی ؟ وهکو بههاری سونبول بلاو و تیّكشکاوی ؟ وتی : گلاوی سهگ بو شکوفه گول گولاوی به گهردوش و (۲۰) سهماوه ستاره یی سهماوی

بهسهر چو چاو و راوی (۲۹) ، شیرین تهشی دمزیسی

⁽۲۷) ھەلسىتى (ف) ھەلستا .

⁽۲۸) به طهرزی (ف) به جورمی نؤکی دهرزی لهنیوی درزی دابی ۰

⁽۲۹) بیره خهو (ف) پیره خهو . بیره خهو : سهره تای خهو ، وه نه وزه کو ته .

⁽٣٠) دَوَّ چاوى مەست و كالم (ف) ئەگەر چى چاوەكانم .

⁽٣١) له (ح)دا (بهى) نوسراوه ، به لأم ، وهك له سهره وه نوسيم ، له (ف)دا (گول) نوسراوه و ئهمهيش راسته .

⁽۳۲) هەنارى نەورەسىدەم (ف) ئەنارى نەورەسىشى .

⁽٣٣) بــل (ف) مــل ٠

⁽٣٤) گل (ف) گيــل .

⁽۳۵) گەردوش (ف) كەرتەشىنى ،

⁽٣٦) چـاو و (ف) چـاوه ٠

مه نعی مه که ن^(۲۷) (وهفایتی) که خاوی دل بلاّوه سهریّکه مهستی نازی ، دلّیّکه بوّی نهماوه^(۲۸) به داوی دلّ دلّی خوّی به داوی زولفی داوه دلّم حهقی به دهسته فتوایی سهرمی داوه

که ئهم غهزاله چاوه ، شیرین تهشی دهزیسی

قوطوی لوئالییانه له زیوی دارژاوه لهبالهبه له حیکمهت له شههدی هه لکراوه لهبهر نهزاکه تی روژ روواقی دادزاوه به طهرزی درزی دهرزی له خووه درزی داوه

به مهی عهیان کراوه ، شیرین تهشی دهزیسین^(۲۹)

شیفای جهراحه تی دل ته شی نه بو ، کهی رستی ؟! (۴۰) شه ش په زه کهی کاکی خوّی پرځاو و پر به مستی (^(۱) هه تیوی که لله شه ق بق به داوی حیله ^(۲۲) به ستی له تاوی ها تو چوّدا به لیّوی غونچه گه ستی ^(۲۲)

به روّح و دلّ به قهصدی (٤٤) ، شیرین تهشی دمزیّسی

⁽۳۷) مەنعى مەكەن وەفايى كە خاوى (ف) مەكەن مەنعى وەفايى كە خاو و .

⁽۳۸) نازی ، دلیّکه بوّی (ف) نازه و ، دلّی له بوّی نهماوه . نهم نیوه شیعره و نیوهی دوایی له (ف)دا پاش و پیشن و نهم پینجخشته کییه له (ف)دا دوا شیعره .

⁽۳۹) ئەم يېنجخشىتەكىيە لە (ن)دا نيە .

⁽٤٠) نهبو ، كهي رستي ؟! (ف) به نوكي دهستي .

⁽۱)) شەش پەرەكەى (ف) شەش پەرى كاكى خۆيە براوە پر لە مستى!

⁽۲۶) حیله (ف) حهمله .

⁽٣) له تاوی ... (ف) که هاتو چوکی دادا به لیوی غونچه گهستی! ئهمه حوانتره.

^(} }) به روح و دل به قهصدی (ف) که نهی غهزاله چاوه . (قهصدی) قهستی راسته .

به دڵ به دیده سوّسهن به غونچه گوڵ یهرهق^(ه٤) بو شهشپهرهکهی (وهفایی) کولوفت و تیژ و رهق بو ^(٤٦) گوڵی (۰۰۰) ههمق وهرهق وهرهق بق به عارهقی عورققی (^{٤٧)} که سهرخوّشی عهرهق بق به عاره می به مهی (^{٤٨)} چ موسته حهق بق ، شیرین تهشی دهریّسی

(19)

ئهو دولبهره وا باده به چاوان دهفروّشین (۱) ههر دهم به تهبهسسوم لهبی خهندان دهفروّشی بو شههد و شهکهر حوققهیی مهرجان دهفروّشی ئهو غهمزه که چاوی به شههیدان دهفروّشی

چی زاهیده ئهو زو دڵ و ئیمان دهفروٚشی

((له هاتوچۆی سهماوی گوڵ ههم وهرهق وهرهق بو)) ((شــهقایقیکه شهق بــو ، شهقایقیکه شــهق بو))

كولوفت: ئەسىتور .

(٧٤) ئارەقى (ف) عارەقى ·

(٨٨) به مهي (ف) بٽي .

(19)

(۱) له (ه)دا ده لمّی: «وه فایی له کاتی مردنی پیروزه و خانمی خیزانیدا ئه پینج خشته کی یه داناوه ، نیوبراو ئافره تیکی . . . تاد » به لاّم به گویرهی ئهوهی من پرسیومه و بیستومه لهوانهی که ههندی له ژیانی (وه فایی)یان بیستوه وه فایی ژنیکی بهم ناوه نهبوه ، ته نها ژنی که وه فایی بویه تی ناوی (سارا) یا (زارا) بوه ، زیاد لهوه ش ناچیته سهر که ئه غهزه له بو شین و لاواند نهوهی ژن مردن بی ؛ چونکه هیچ ری و شوینیکی ئه و مههستهی لی ده رناکهوی .

⁽٥٤) به غونچه گوڵ يهرهق بو (ف) له غونچه گوڵ به رق بو .

⁽٦)) نیوه کانی دوههم و سیّههم له (ف)دا بهم شیّوهن :

یاقوتی لهبی لهعلی کهوا قوتی رهوانه رق باغی گوڵ و دهم گوڵ و قهد سهروی رهوانه موژگانی کهچی قاتیلی صهد قافله جانه تا پینهکهنی زولفی نهدا بهردهمی شانه

نهمزانی که گوڵ شهککهر و رهیحان دهفرۆشتی

قهطرهی عهرهقی نافه لهسهر لهعلی درهخشان ، یا میشکه له گزشهی وهرهقی گول بوه ئهفشان(۲) ؟ داغی دله یاخق ، بهسهری زولفی پهریشان ، خالی دهمی تق زهنگییه کهوتترته بهدهخشان ؟ یا خق خضره چهشمه یی حهیوان دهفرقشین ؟

تاتا که به داو زولفی وه کو سونبولی بادا گوڵ دهسته یی شهوبن بو به بهرگی گوڵیدا دا شهوبن یی گوڵ و نافه لهدهم بادی صهبادا شیخم به ههوای زولفی و دن و دینی به با دا

وهجهی چییه بهو کوفره که ئیمان دهفرۆشنی ؟

گهر طالیبی ماچیکی ئهتو لهو دهمه قهندهی به و زولفه دهبی ههر وهکو من خوت له رهسهن دهی شاهه نشههی میصر و حهبهشه چی بوه بهندهی چاویکی به گریانی دهوی طالیبی خهندهی مهعلومه که گول خهنده به باران دهفروشی

جیلوهی مه یی ئه و ساغیره نه شئینکی نه دامی ساقح و ه ره له و لیوه ، به چاوت ، بده جامی

⁽٢) ئەفشان: بلاو .

کوشتهم به خهط و خال و روخی تازه نهمامی من طالیبم ئهی بادی صهبا بیّنه پهیامی

لهو لێوه که ماچی به دڵ و جان دهفروٚشێ

تا دویّنی ئهمن وهصلی روخ و زولف و دهمم بقر باغی ئیرهم و ، عومری خضر ، جامی جهمم بقر ئهمزوکه جوداییم له غهزالهی حهرهمم بقر به و سهعیه لهسهر قیبله صهفا عهینی غهمم بقر

چاوم به دو جی زهمزهمی گریان دهفروشی

ماوه ر به خهطا نافه یی چین میشکی خهطایی دیم هاته صهفی گول به ههوای عهطرنو مایی تهفضیلی گولم دا ههمق یه عنی به ریایی بغ ماچی ده می شاهیدی دولبه ر بق (وهفایت)

شێخم که به هیچ و نهبو ئیمان دهفرۆشێ^(۳)

$(\Upsilon \cdot)$

ئهو(۱) غهمزه که چاوی به شههیدان دهفروّشی چی زاهیده ئهو زو دلّ و ئیمان دهفروّشی تا پی نه که نی زولفی نه دا به رده می شانه نه مزانی که گول شهککه ر و رهیجان دهفروّشی

(۳) ئهم پینجینهی دوایی له (ه)دا بهم شیوهیه:

« کوژراوی خهده نگی موژه ههر بو دهمی ده گری

گویا که برینی نیه بو مه لحهمی ده گری

پهر سوخته پهروانه له دهوری شهمی ده گری

بی چاره (وه فایح) له خهمی پهرچهمی ده گری

سهرمازه ده یه (۱۹ و تیه مهرجان ده فروشی »

⁽چ) نهم شیعرهی دوایی زیاتر له گه ل دواشیعری پارچهی هاتودا _ که بهم پارچه کراوه به پینج خشته کی _ ده گونجی .

خانی ده می تو زه نگییه که و تو ته به ده خشان ، یا خو خضره چه شمه یی حله یوان ده فر قشی ؟ آله و خانه چ شیرینه له لینوی شه که رینت هیند ق به چه ، گویا ، شه که رستان ده فر قشی چاوی کی به گریانی ده وی طالیبی خه نده ی مه علق مه که گول خه نده به باران ده فر قشی شیخم له هه وای زولفی دل و دینی به با دا وه جهی چییه به و کوفره که ئیمان ده فر قشی ؟ و هجهی چییه به و کوفره که ئیمان ده فر قشی ؟ یی چاره (وه فایت) له غه می په رچه می ده گری سه و دازه ده به و رقیه مه رجان ده فر قشی (۲)

(11)

بهیادی زولفته ئارامی روّح و راحهتی جانی عهجهب عاشق وهها جهمعه لهگهڵ عهینی پهریّشانی! له باتی بمکوژێ دهمخاته داوی زولفی شیّواوی^(۱) لهباتی بیّ که ئازادم بکا دهمکاته زیندانی!

(۲.)

(۱) (ئەو غەمزە) ھەرچەند لە پارچەى پېشىقدا بە رۇنى (غەمزە) نوسراوە ، لېرەدا ، لە (+)دا ، وا دەرئەكەوى غونچە بى .

(۲) ئەم پارچە بە پارچەى پیشق _ ئە دولبەرەى _ پیتى (ێ) كراوە بە پینج خشته كۍ به بلام له (خ)دا دوباره به جیا نوسراوه وا ئیمهیش وهك (خ) دەينق سین . زیاد لهوهیش ئهم پارچه لیرهدا حهوت شیعره و شیعریكیشى له پینج خشته كیه كان زیاتره ، به لام ئه بق به گویره ى ئه وان و شیعره زیاده كه ئهم پارچه (۹) شیعر بوایه .

(11)

(۱) ئەم شىيعرە لە (ھ) وەرگىراوە و لە (خ)دا نيە .

به سهر نه بدا مه گهر زنجسره ، با زونناره ، با ماره ، له نهخلي قامه تت ئالآوه ياخوّ زولفي رٽحانج ؟ به شیرینی که جان بهخشی ، به مهحبتر بی که دل کیشی ئەتۆ ھەر ئابى حەيوانى ، ئەتۆ ھەر ماھى كەنعانى زەمانىي قىبلەم ئەبرۆتە ، دەمىي زوننار گىيسىۋتە ، به دهردی بیدهوا ماوم له گهڵ کوفر و موسوڵمانۍ به دقر گێسۊیی رهشمارۍ ئهگهر زنجیری داووۤدۍ به دق لهعلی شه که رباری ئه گهر موهری سوله یمانی عهجهب ماوم به بۆسىخ لهو دەمه ههر جانه بهخشىنت به ئيعجازت قەسەم! ئاتەشپەرستىم گەر موسولىمانى لهسهر چاکی پهخهی زولفی له قویبهی سینه ئالاوه له گۆشەي دۇ ئوفوق نەمديو، شەو دۇ ماھى نۇرانى قسهی خاکی بهری پینت [شهرهیه !] بۆ چاوی نابینا ههتا نهمدی به چاوی خوّم به سورمهی دیده نهمزانی له بهر شۆراوى ئەشكى خۆم و سۆز و تاوى عيشىقى تۆ سەراپا عاقیبەت ھەر وەك (وەفايت) بۇمە بريانى

$(\Upsilon\Upsilon)$

یارم که قهدی بهرزی صهد نه خلی شه جهر دیننی پهروینی شه که ربه ندی صهد رشته گوههر دیننی دل به سته یی یاریکم کوژراوی نیگاریکم زاری له ته به سسو مدا خه نده ی به شه که ر دیننی

ئهم ئاهق یی تاتاری ، بق نه خلی شه جهر داری ههر نار و به یه باری ، (۱) ههر شهمس و قهمهر دینی گهر خهسته و و دینوانه م ، به و نیر گسه کالآنه م ، ناچیته دلم غهمزه ی پهیوهسته که چی ده مخا ناچیته دلم غهمزه ی پهیوهسته که چی ده مخا ئه و له شکره به رگهشته ههر فه تح و ظهفهر دینی دلسیوزی یی ئه شکم که دایم له که ناری دام مهیلی پده ری نانی ئه و حویبی پسهر دینی ئهی مهردومی بینایی ، ئیدی به سه رسوایی ! گریانی به خورایی ، ههر قه طعی نه ظهر دینی چی رقره شبیه کاری ، ههر صوبحه شه بی تاری خی روزه شبیه کاری ، ههر صوبحه شه بی تاری نوانی کی به عهیاری ده ستی له که مهر دینی سقرتاوی جودایی به ، هه مده ردی (وه فایی) به ، بنوازه که ئه م ده رده هه رئه هلی نه ظهر دینی بنوازه که ئه م ده رده هه رئه هلی نه ظهر دینی بنوازه که نه م ده رده هه رئه هلی نه ظهر دینی

(77)

ئه گهر چی بادی نهورۆزی نهویدی وه صلی گول دینی هه تا گول دینی هه تا گول دی به ناز بولبول به صهد یه که عومری نامینی به ئوممیدی (۱) که جاریک بیته خه نده گول ، به لا بولبول وه کو هه وری به هاری هه ر بنالی هه ر ببارینی

(77)

(۱) بار: بهر . بهری درهخت .

(77)

(۱) (به ئومێدێ که) به گوێړهی ئهوهی که نوسراوه (بهامیدیکه) ئهم جوٚره ههڵدهگرێ بخوێنرێتهوه (به ئومیدێکی) .

ههوای جیلوهی گولانه ، بولبول ئاوری گرتوه ، نازانم : بههار هات یا تهیار هات شهوقی ر*ق*ی وامن دهس**ق**تینی ^{(۲) ؟} ! به هاریکی چ شنوخی ، هیچ له فیکری بای خهزاندا نی ؟ دەترسىم ئاھى رەنگزەردان وەكۆ زولفت بشينوينتى ! بهشيني عاشقان رهسمي قهديمه شايي مهعشوقان به لەيلىي نەغمەيىي عوششاقە (٣) گەر مەجنۇن بناٽينىي ! دەزانى تاوى بارانە شەرابى پىكەنىنى گوڭ دەمنىك نابىي لە سەر خەندىكى صەد جارم نەگرىينىنى ؟! کوتی : رقرم وا دهکهم تیرم ببینی ، چاوهزیم داخۆ : له لای قیبلهم که کهی بای و معده بیّنی نهستهرهن بیّنی ؟ له جهرگم (طرفة العين)ي (٤) ههزار نه شتهر چو نهمزاني : نەتىر و تەركەشىي توركە ،نە ئەو چاوانە ھەڭدىنىخ ؟ غەمى ئەو زولفە نايتلىي دلىم يەك بىي لە گەل بالات به ژمنگی کهثرمت ئهو ئاوینه ومحدمت دوره بنوینی به ههر شیویکی بی عاشق مورادی ههر رهضای یاره بلا شیرین بهخوینی کوهکهن پهنجهی برهنگینی قەضای چاوت لە رۋحى من كەوێ ، دەمرم ئەتۆ خۆش بى

فه ضای چاوت له رقحی من دهوی ، دهمرم که تو خوش بی (و مفایح) بغ چییه گهر خوی له بهر کهو چاوه نهمرینی (۱۰) ؟!

⁽٢) (دەسۇتىنى) بە ھەللە (دەسۇتى) نۇسراوە .

⁽٣) نەغمەى عوششاق: ئاوازىكى خۆشى مۆسىقاى فارسىيە .

⁽٤) (طرفة العين): چاوبه يه كدا ناني .

⁽٥) ئەم دوا شىيعرە لە (ھ)دا بە تەنھا بلاوكراوەتەوە و لە سەرى نۇسراود : (ئەم تاكەش ئى ويە!) .

(40)

له باغان ئاه و نالین دی ، ده لین شای نیو (۱) گولان رویی له مهیخانان صهدای شین دی ، مهگهر (۲) پیری موغان رویی

(37)

⁽۱) سادیّکه: ساده: ئینسانی ساده و لوّس. (۲۰)

⁽١) نيّو (ح، ف) نهو .

⁽٢) مه گهر (ح، ف) كهوا.

ده نیی دهوره ی قهمه ر ، سه یری فه له ک ، میزانی گو زاوه که وا گو ل زهرد بق ، سو نبول تیکچق ، ره نگی ئه رغه وان رقیی (۲) له به ر (٤) چاوی جیهان بینم جیهان تاریك بو نه مزانی : نه نقری چاوه کانم چق ، نه خورشیدی جیهان رقیی ؟ له دقری تقوه سقر بق چاوه که م (۵) به و گریه مه علق مه] شه فه قدی ، که و که بیش هه لدی ، که میهری خاوه ران رقیی ایسه فه قدی کی مورمه سا ، یه عنی : وه فادارم] ده میکی هات به چاوی سورمه سا ، یه عنی : وه فادارم] که جه رگی سورمه یی کردم به سیحری جادووان رقیی ایسه جه رگی سورمه یی کردم به سیحری جادووان رقیی ایسه جه رگی سورمه یی کردم به سیحری باده بان رقیی ایسه حه ر (۲) مه ستانه هات (۸) بولبول به شادی بق طه وافی گو ل که دی باغ بی گو له ، داغ (۹) بق ، به صه د ئاه و فوغان رقیی

⁽۳) له دوای ئهم شیعرهوه له (ح)دا ئهم شیعره به قه لهمیّکی تازه نوسراوه:

بههار هات ، غونچه پشکوت ، دهنگی بولبول سو به سو روّیی

دهبی حسالی چبی بولبول بههار روّیی نسهچو روّیی ؟!

له (ف)شدا ئهم شیعره ههیه تهنها به جیاوازی ئهوهنده له باتی (روّیی)

یه کهمی ئیره له (ف)دا (زوّر پی) واته (زوّر پینهچو . . .)ه که ئهمهش

به لآم نهم شیعره به دق نیوه شیعر له پارچهی (به بی باکی دهمیکی هات . . .)ی (پیتی یی)دا بلاوکر اوه تهوه بویه نیمه بهم پهراویزه ده سبه ردار بقین و ، به لامانه وه وایه (خ) که نهم شیعره ی تیدا نیه راستتره .

⁽٤) ئەم شىعرە لە (ح) و (ف)دا شىعرى شەشەمە .

⁽٥) له دورى تۆوه سور بو چاوه كهم (ف) له دورى تۆيه چاوم سور بوه .

⁽٦) ئەم نيوه شيعره له (-1)دا به سپێتى ماوەتەوە و ئەم شيعرە و شيعرى پێشق له (-1)دا نين . ئەو وشەيش به (-1) هەلدەگرى . (-1)

مه نین : بولبول مه نانینه که وا گون گونشه نی چون کرد دن ئارامی (۱۰) نه ما چبکا ؟ که ئارامی دلان رق یی قیامه ت (۱۱) بق دلان هه ستا که چاوی مه ستی وه رگیزا مه گهر ئازورده بق ساقتی که به زمی مه یکه شان رق یی ج شینیکه ؟ چهاواره له نیو حه لقه ی (۱۲) موریداندا ؟ مه گهر خواجه ی سه مه رقه ندی له نیو صاحیب دلان (۱۳) رق یی ! چ ئافه ت که و ته به رچاوم که وا چق نقری بینایم ؟!] مه گهر شاهی بو خارایی له قه صری عاریفان رق یی ؟] مه گهر شاهی دن شیفام نایی در ینع بق مه رهه می جه رگم] [له زه نگی کاروان چبکه م ؟ ده لیلی کاروان رق یی] (۱۴ خرابق (۱۰) خانه قا ، بی شیخ و شه وقی طالیبان صه دحه یف ! خرابق (۱۰) خانه قا ، بی شیخ و شه وقی طالیبان صه دحه یف ! چه مه نو رق ، باغه بان رق یی چه مه نو رق ، باغه بان رق یی چه مه نو روه فایتی)! بق یه هه رده گریم (۱۱) گونیکی سه رو بالام بق (۱۷) به تاراجی خه زان رق یی

⁽V) ئەم شىيعرە لە (ف) و (ح)دا چوارەمە .

⁽٨) هات بولبول (ح ، ف) بولبول هات .

⁽٩) داغ (ن) باغ ، دیاره هه لهیه .

⁽١٠) دلرنارامي (ح ، ف) دلارامي .

⁽۱۱) ئەم شىيعرە لە (ح) و (ف)دا نيىه . بەلام وەك لىه شىيعرى دوايىدا دەردەكەوى لە ھەردو لادا ئەم شىيعرە و شىيعرى دوايى بە ھەللە كراون بەيەك شىيعر .

⁽۱۲) حەلقەى (\sim ، ف) جەمعى . لە (\sim)دا بە ھەلە لە باتى (ھاوارە) (ھارە) نۇسراوە . ئازوردە : وەرەس و ، دل تەنگ .

⁽۱۳) نيو صاحيّب دلآن روّيي (ف، ح) بهزمي مهيكهشان روّيي .

⁽١٤) ئەم شىعرە لە (ح)دا نيە .

⁽١٥) خرابق = خەرابق (ف) خراب بق .

⁽١٦) ده گريم (ح، ف) ده گرى .

⁽١٧) بالآم بق (ح ، ف) بالآى بق

(YY)

به نازیکی کوشنده ی صهد ههزار جان و دل ئیفتاده ی مهله از یکی کوشنده ی و به دل خه ندیکی بنوینه ، بلقرین ساعیدت بینه به دل خهندیکی بنوینه ، بلقرین ساعیدت بینه به یه دی به یضات (۱) هه به تو ده م له ئیعجازی مهسیحا ده ی !

(77)

(۱) (رەنگ نەبق زىز بى) دەبى ماناى (حەق نەبق) و (زەوا نەبق) بى . بەلام (رەنگ نەبق) بەم مانا مىن نەمبىستوه ، ئەبى لە شىيوەى موكرتىدا شىتى وا بەكار بەينىرى . زىز : زوير .

(۲) له دو قافیهی « کهتو رویی » و « نهبو رویی » دا ، (ت)یه له لابراوه ، ئهم جوّره زاراوه له پرسیاری روبه و دا ؛ «ئه دی تو ئه وی ایستاری روبه و دا ؛ «ئه دی تو ئه وی تو نه وی ایستوه «ئه ری تو ئه وی تو نه وی تو نم تو نه وی تو نو نه

(YY)

(۱) بهدی به یضا: دهستی سیی . ئیشباره یه بو نهوه ی که حهزره تی (موسا)

نه قه ند تامي ده بيخ ، قوربان ، نه گوڵ رێز و ، نه عه نبهر بۆ ، ئەگەر جاریّك بەخەندەبیّى ، سەرى زولفت بە دەم با دەى ! كوتت : هازولف و كافر بةم ، كوتت : ها رةم و چاتر بقم که من ههر بینمه سهر ریمی تو ده بی تو بوچ له من لادهی ؟ دەمت وابینه دەستم بگره ، بابمرم لەبەر چاوت به جامیّکی خەلاصم كە لە دەست ئەو توركە جەللادەي به چاوی مهستی تو کهوتوم (۲) ، به ناری زولفی تو شهیدام نه خۆشىي تۆم دەناڭينىم ، حەياتىم ! بۆچ بەرم نادەي ؟ كەتنى سولطانى روحمتبنى بە زولفان بەس دڵم تێكدە ده بي تا كه نگني (بيت الله) به دهست كافر به يه غمادهي ؟ دەمت بینه به دل بگرم ، له بهر جامی لهبت بمرم ، دهما دهم رقرح بهخشی ، بۆ لەبالەب ساغیر و بادهی چرای قەندىلە ، شەمسى ئاسمانە ، رقى درەخشانت ئه گهر صهد جار به زوهره و موشتهری رقبهندی پیدادهی [وهکو ماسی و سهمهندهر تهشنه گیم ناچی ئه گهر صهد جار] [به ئاب و رهنگی رقت سینهم وهبهر تیری تهجه للادمی!] لهبهر جاوی وهکو زولفی پهریشان کهوتم و فهرموی : (ومفايح) چت له مه يخانان ؟! كه توّ واپير و ئيفتادمي !

كاتيك دەستى كردوه به گيرفانيدا و دوايى ـ بۆ موعجيزه ـ دەرى هيناوه دەستى سپى و جوان بوه . وهك له ئايهتى « وادخل يدك في جيبك تخرج بيضاء من غير سوء . . . »دايه .

⁽۲) له (-1) له (-1) له (-1) له (-1) له (-1) له (-1) له (-1)

یاشماوهی پیتی (رێ)(۱)

یا رەسقرلەئلا دەخیلەك رقم نییه بینمه حوضقر وەك دزان گەردەن كەچ و شەرمەندە ویستاوم لە دقر

(۱) ئەم پارچە شىعرە يەكتكە لەو پارچانەى تەنھا لە نوسخەى (ھ)دا ھەبۇن لە كاتى چاپكردنى (پىتى رێ)دا بە ھەلە بو يررابۇ ، دواى تەواوبۇنى چاپى بەشى كوردى ديوانى وەفايى ، لاى دۆستىم كاك مەحمۇد ئەحمەد فەرمانبەر لە وەزارەتى ئەوقاف نوسخەيەكى دەسخەتى ئەم پارچە شىعرەم دەستكەوت كە لە دەسخەتەكانى لاى خۆمدا نيە ، واليرەدا پيشكەشى دەكەم .

ئهم پارچه شیعره له لاپهرهیه کدا نوسراوه تهوه و و ده ده ده کهوی و چوار قهد کراوه و ماوهیه کی باش له گیرفاندا هه آگیراوه تا نزیکه رزین بوه ، دوای ئهوه به سریش لکینراوه به پارچه موقه بایه کهوه ، پرژی ناو و چهورییش به شمی خوی پی کردوه ، زور به زه حمه ت ، وه نوسیومه ، بوم ساخ کرایه وه . له سهره تاکهیه وه نوسراوه : « من کلام میرزا رحیم وفائی » واته : له که لامی میرزا ره حیمی وه فایی ، وه له کوتایی شدا نوسراوه : « تحریر و ترقیم گردید فی ید الحقیر من یوم الخمیس ۱۳۱۵ » واته : نوسرایه وه به ده ستی به سته زمان ، له روژی پینج شهمه ی ۱۳۱۵ دا .

آپه تره که جگه له وه هیچی تری به سه ره وه نه نوسراوه ناوی نوسه ره که یشی دیار نیه ، نه وه ش نازانری کاتی خوی نهم لاپه تره هه ربه جیا نوسراوه ته وه ، یان به شیکه له که شکول و ده فته ری شیعر و نهمه ی لی کراوه ته وه و لیره دا خوی گرتوه ته وه ، زور تر گومان بو نه وه ده چیت که ههر وه ك خوی به جیا نوسراییت ؛ چونکه توسه ر له سه ره وه ناوی شاعیری نوسیوه ، نه گه ر به شیك بوایه ت له کومه له شیعری (وه فایی) نه وا به یاسای نوسینه وه ی کون له سه ری ده نوسرا: (وله) . هه روه ها نوسه ر له کوتایی شدا نیشانه ی ته وا و بونی به رونی نوسیوه .

X.

گەرچى سەرمايەم نىيە خۆ موسىتەحەققى رەحمەتە : ره نگی زهرد و ، رقیبی رهش ، مقری سپی و فرمیسکی سقر ومك له گۆشەي بېشە ٠٠٠ تۆشىي دام و داو تَوَشَى نَهُ فَسَ وَ ، تَوَشَى شَهُ يَطَانُ بَوْمُ غَهُ رَبِ وَ بَيْ شُوعَوْر موسته حهققی رمحمه تم ، ئهی مهستی حهق ! ئهی دهستی خهق ! دەستى من بگره له نار و بمخه نيو دەريايى نۆر رقح له سهر لێوم ، نهفهس گيره ؛ له نێو خهوف و رهجا چاوەزىپى فەرمانى تۆيە : بىچىتە دەر ، يا بىتە ژۇر ! تابی گیستوت وهقتی خهنده تابشی رقت بق ، وتم : X نەردەبانى (۲) عەرشە يايەي لامەكان مايەي حوضور تا خەس و خاشاكى بەر دەرگاھى تۆم بۆ دەست بدا X چم له گولزاری بهههشت و لهززهتی حور و قوصور ! یادی رقی توم کرد و ئارامی نه هیشتم نوری حهق Y ئاورى تىخ بەردام شوعاعى رۆژ بە تەقرىبى بل<u>ق</u>ر^(٣) ده نگی بی ره نگی صهدای هات ره نگ و ده نگم پی نه ما ر باغی روّح ئەفزا دەپشك*و*تن لە پورشى وشك و زور^(٤) [قلت لي هو الوري خبثت نفسي بالهوي] [• • • له ماء العيون • • • النادم ماء طهور!] رقی وہدہرنا مقی پهریّشان کرد دڵی پیخ دامهوہ یه عنی : ههر ئهمنم شهفیعی عاصیبان رۆژی نوشتر طاقی ئەبرۆم دى ، عەيان بۇ سوجدەگاى مولك و مەلەك تابشی روّم دی، و و دورکهوت باره گای نوری صوردور

⁽۲) نەردەبان: پليكانە ، پېپيلكە ، قادرمە .

⁽٣) تەقرىبى بلۇر: تزىكخسىتنەوەى شۇشە .

⁽٤) زور: زبر .

ئهى شەھەنشاھى سەرېرى عەرش و رقحانتى غولام! چل چرای عالهم فراز و شانشینت ماه و هؤر (ه) شانشىينت عەرشى ئەعظەم ، جىلوەگاھت فەرشىي خاك مهظههری وهعد و وهعیدت : صهوتی ریضوان ، نهفخی صقر ئەي گوڭى گوڭزارى ومحدەت ، سەروى باغى ئىيصطىفا ؟ عاريضت [قهسيمي ا] بهيانان ، قامهتت وهقتي ظوهور ئەي جەمالت باوەشىنى شاھبالى جوبرەئىل جايرة بي^(٦) خاكى رێت كاكۆڵى غيلمان زولفى حةر [به نده گانی عاشقی روتن ستارهی میهر و ماه] [ئەز خزىدى خاكى يىتىن عەنبەر و مىسىك و بخور] خۆشنویسی موصحەفی رؤت بۆ رەواجی حوسنی تۆ خوش خهطی کیشا به سهر ئایاتی (تهورات) و (زمبور) کهر تهجهللای حهق مورادی جیلوهیی رقی تۆ نهبق چاوی (مَوسا) کهی دهبق رَوْن بَیْ به سورمهی کیّوی (طوّر) ؟! تن و خهمی گیسقات که تهشریحه له سیززی روز و شهو تۆ و خوطقوطى رقت كه تەفسىرە لە سەر ئاياتى (نقرر) [تۆبىيبو ذاتى خودا _ قوربان ! _ وه هاوارم وهره] [ئەو دەمەي بىخكەس دەمىينىم دەبىمە لوقمەي مار و مۇر] دهم به خهنده یه الله دهم عمی کهششافی سیرزی الامه کان 🗡 كافىيە جارتك بفەرمۇي بۆ (وەفايىي) : يا غەفۇر

* * *

⁽٥) هور : ناو یکه له ناوه کانی روّژ ، ههروه ها ناوی نهستیره به کیشه ههر همزار سال جاریك دهرده که ویّت .

⁽٦) جايروب: جاروب: گسك.

قسمت فارسى

(1)

ای صفا بخش جان نسیم صبا حركات تو جمله روح افزا بگذری چون بشهر بی خبران بوفائي رسان سلام مرا کای تبه کار دامن آلوده كاي سيه نامه، هزار خطا چند با زلف و روی مغیچه گان چند مخمور و مست صبح و مسا چند از کار خویش غافل و مست ب خدا باش یکزمان بخود آ شد جوانی ، گذشت وقت طرب پیرگشتی بکنج میکده ها خرقه ٔ زهد و سبحه ٔ تقوی دام مکرند از پی دنیا حقه بازی سکار ما ناسد خرقه بازی است پیشه زهدا نتوان شــد بخرقه خرقاني ياك آمنه شــو ززنگ هوا

کفر محض است در طریقت عشق ر بیاض خیال حرف ایا ما دل در دناك و دسده تر با لب خشك و رنگ زرد درآ چشم خودرا بكن تو چشمه، خون رستخیزی بهم رســـان ز دعا يارب يارب بسوز سينهياك يارب يارب بصدق اهل صفا مارب مارب بآه شب خيزان يارب يارب بكريه صلحا بمه و برج قابقوسینت شهنشاه افسر لولا قلمٰ عفو بر گناهم کــش عاصیم زرد روی و روی سیا يارب يارب سكم خطاكارم زار شرمندهام بر جرم خطا یارب یارب فتاده از راهم دستگیرم زلطف و راهنما یك دل از هم گسل علایق روح يك ســـر از دل فكن غم دو ســـرا در خرابات شهو بآب مغان لوح دل پاك كن ز ماســوا دست در گردن صراحی زن روی بر خاك پای جام بسا

جرعه بر دل (وفائی) ریز گره از کار بستهاش بگشا بساز شهباز باش سدره نشین بگسل این رشته و علایق ها جنبشی آر تا ریاض بهشت باز شو نکته سنج و نغمه سرا عشق جو عشق باز عشق طلب عشق ورزند عاشقان خدا ساقی ای مظهر تجلی و نور سرور ای همه جلوه تو عیش و سرور مستم و رند و دامن آلوده مست و شویم بکن بآب طهور(۱)

(1)

بتم بر طلعت خود شانه زد زلف چلیپارا پریشان بر صباح عید دارد شام یلدارا هلاکم کرده بی پروا فرنگیزاده ترسایی که گر دستش رسد یکبار خون ریزد مسیحارا من از رخسار و گیسوی تو حیرانم نمیدانم که دخلش چیست این کافر ید بیضای موسیرا ؟! اگر محراب ابروی تورا از گریه می بیند بفرق خویشتن ویران کند راهب کلیسارا

(1)

⁽۱) این دو بیت در نسخه اصلی ضمن همین قطعه درجشده ولی اختلاف قافیه مشهوداست .

خیال قد جانان در دل سوزان حیرانم
که ترسم آتش دوزخ بسوزد نخل طوبارا
بهار آمد بیا ساقی برغم چرخ مینایی!
وبال گردن زاهد بریزان خون مینارا
بیك خنده دل و دین (وفائی) برده حیرانم
مگر برق یمان زد خرمن جان تمنارا

(7)

ای ترك خطا ماه ختن سرو خود آرا بر سوخته ٔ خویش بیخشـــای خدارا ما تشبنه لبانیم تو هم آب بقایی بر تشنه یکی جرعه ببخش آب بقـــارا در هر شكن افتاده هزاران چو دل ما مشکن دل ما ، شانه مزن زلف دو تارا آرایش روی تو صلا زد بقیامت یارا دیگر این روی دلارای میـــارا گویند (وفائمی) ز فلانی تو بکش دست با پادشهان کی ســرو کاراست گدارا چشم تو اگر درس بمن داد وفارا از ناکسی من همه ملت گله دارند در صومعه و دیر مسلمان و نصـــارا لطفی کن و بر حال (وفائی) نظری کن ای خواجه، احرار من ای شاه بخارا

تاریک مکن روز مرا باز نگارا!
بر چهره مزن شانه دگر زلف دوتارا
دیوانه شدم در غم بالای تو از جان
هرچند بجان دوست ندارند بلارا
داد از ستم چشم تو ، ای پادشه ناز ،
زندازه بدر میبرد این ترک جفارا
بزمی خوش و می بیغش و دلدار کریماست
ساقی تو بزن ساغر و مطرب تو سه تارا
نومید ز عفو و کرم حق نشود کس
جایی که فروشست سیه نامه مارا
یکقطره ز بحر کرم اوست دو عالم
باکی نبود غرقه الطاف خدارا
شیطان چه کند با دل هشیار (وفائی)
سگارا بحریم حرم کعبه چه یارا ؟!

(0)

ای ترك خطا ، ماه ختن ، سرو آرا بر سوخته خویش ببخشای خدارا در هر شكن افتاده هزاران چو دلما مشكن دل ما ، شانه مزن زلف دوتارا سودازده، زلف توم ، مرحمتی كن ! صد نیش بجاناست ازین مار دوتارا از باد غبار در تو صد گله دارم كين سرمه سلامي نكند ديده، مارا چشمان تو خوش ساخته با ابرو و مژگان کافر عجب از کف ندهد قبله نسارا حال دل صد پاره بجانان که رساند کاندر حرمش ره نبود باد صبارا من خود به کجا ، بار کجا دین چه (وفائی) است با پادشهان کی سرو کاراست گدارا

(7)

باغبان از ما در گلزار بندیدن چرا ؟ جان گرفتن بھر یک نظارہ نادیدن جرا ؟ با نگاهی قتل من کردی و رفتی جان من کام خود از خون من دیدی و رنجیدن چرا ؟ لشکر مژگان مکش بر کشتگان ناز خود ملك ملك تست دبگر فكر چاپيدن چرا ؟ روی گردان چیندرابروافگنان از ما چه بود فصل گل از ماہ قوس این ژاله باریدن چرا ؟ گر جمال كعبهء مقصود ميخواهي بنال در بیابان طلب ، ای دوست ، خوابیدن چرا ؟ گل جو از بليل نخواهد غير شيون مطلبي تا بود جان در بدن دیگر ننالیدن چرا ؟ شمع چون از سوزش پروانه مینالد بجوش جان اگر شیرین تراست اخر نسوزیدن جرا ؟ احتیاط جان (وفائی) ، نیست در بازار عشق دوست گفتن سر ز تیغ دوست خاریدن چرا ؟

شانه زد بر روی خود چون طره دلاله را یاسمن برماه من داغی بدل زد لاله را پر عرق شد لعل او از چشم چون رو بر فروخت پس چرا گویند گیرد مهر از گل ژاله را ؟ روزها دل در پی زلف تو آهو ، ناله کرد جز پریشانی چه حاصل گشت آه و ناله را ؟! گم شد از بیداد خط ، شرینی لعل لبش غارتی کردند آوخ هندو ان بنگاله را جز خط روی تو در زلف پریشان کس ندید عقرب عنبر فشان و ، ماه مشکین هاله را در خط خود بین به افسون عالمی را راه زد گمره آن کو پی رود آوازه گوساله را چون (وفائی) التفات نرگس مغزاده گان چون (وفائی) التفات نرگس مغزاده گان بگذرانیدم بمستی عمر چندین ساله را

()

حلقه زد چون دردی زلفا رخ جانان را مانا زگلستان پر گل کرده دامان را ای کز اثر خنده دل پرور و جان بخشی بر کشته، خود بگشا باری لب خندان را رویت گل و ، لب شکر ، من خسته ، تو جان پرور این گلشکر ، ای دلبر رحمی ، من بریان را نازم خط خوش بویت ، گرد لب دلجویت ریحان که نمیروید جوی شکرستان را آسوده خوش آنروزی لعل تو مزم زنسان یکقطره نماند باقی چشمه عیوان را بگرفت خط مشکین لعل لب شیرینت مور از چه بکف دارد این (مهر سلیمان) را گر کحل نظر خواهی تا عالم جان بینی دریاب بجان ایدل خاك در مستان را دور دهنت گردم ، ساقی بکرم جامی ! شاید که کنم بیرون از دل غم دوران را خوش رفت نیرسید آن کو عمر (وفائی) بود خوش رفت نیرسید آن کو عمر (وفائی) بود

(9)

بشکست چو زلف سیه مشکفشان را بشکست دگر رونق و بو ، عنبر و بان را در ابروت از عارض و مژگان بخیالم یک جا نبود مهر و مه و تیر و کمان را زلف تو بلای دل و خط فتنه دلهااست خونین دل ازین پیر و جوان پیر و جوان را فریاد ازان چشم غزالانه که کردند در سلسله، زلف تو صد شیر ژیان را تا چشم من غمزده سیراب جهان است یکسرو نرسته است چو تو باغ جهان را یکسرو نرسته است چو تو باغ جهان را خون گشت دل و ، دیده، من موی بر آورد از بسکه بدل گریه کنم موی میان را

گفتم که کنم شکوه ز هجران تو ، زلفت در گردنم افتاد و فرو بست فغانرا بی شمع رخت روز ، شب خلوتیان است یکروز بر افروز شب خلوتیانرا زین جام و سبو طی نشود تشنگی ما ساقی ببغل گیر سبك رطل گرانرا از کشمکش دهر توان است (وفائی) در چشم کشی خاك در پیر مغانرا

(1.)

ان روز کزان طره برخ بست شکنرا در گردن خورشید و مه افگند رسسنرا گیسوی تو خودرنگی و روی تو فرنگی کافر شده زان برده ز دل حب وطنرا باز ای بت من ، در سر این طره چه داری ؟ زانرو که بهم برزده و چین و ختنر ا در زلف تو از قامت و رخ ناله دلهااست چون بلبل و قمری که سبب سرو سمنرا زین گونه که خیزد ز لبت خنده دمادم شکر نشنیدم که بود لعل یمنرا بخرام بباغ سمن و سنبل امروز بخرام بباغ سمن و سنبل امروز در باغ گذر کرد مگر سرو چمانت در باغ گذر کرد مگر سرو چمانت

مشکین ســر زلفت دل مسکین (وفائمی) مشکن دگر این زلف پراز تاب و شکنرا

(11)

ز دست خود مده ای دیده باد زلف مشکینرا که این ظلمت فزاید روشنایی چشم خونینرا ز عشــق روی او شد دل اسیر غمزه، چشمش چو در گلشن بچنگ افتد کبوتر بچه شاهینرا بر شان هر زمان گیسو برخسار عرقناکش تماشا خوش بود شب در کنار ماه ، پروینرا ز مژگان تو ویران گشت دل ز آنرو همینالم که چندین رخنه کردهاست این کچ آیین کعبه، دینررا بهر چشمی ازان چون کوهکن جوی خون دانم که بر شکر میان خسرو نه بینم جز تو شرین را همیسوزم همینالم گه از دل گاه از دلبر ىگو مطرب ، كجا ساقى دواي جان غمگينرا ؟ نسب از کله، جم دارد از روی ادب پرکن بچشم کم مبین ساقی تو این جام سفالینرا (وفائی) جز خدایینی بکوی میکشان نبود ز سير طوف اين گلشن چه حاصل چشم خودبينرا

(17)

عبیدالله رئیس مرشدان وقطب ملتها ببزم خاص از رحمت نگاهی کرد بر دلهـــا بجوش آمد سپاه عشق ۰۰۰۰۰۰ (الا یا ایها الساقی ادر کاسا ونـــاولها)

كه عشق آسان نمود اول ولى افتاد مشكلها

چو گل در پرده، صورت سرمویی بیاراید ز جان بلبل مسکین قرار و صبر برباید قیامت خیزد آن ساعت جمال خویش بنماید ببوی نافه کاخر صبا زان طره بگشاید

ز تاب جعد مشكينش چه خون افتاده در دلها

بزن تیغی براه خود شهیدم کن سرت گردم اگر بر گردم از تیغ جفاهای تو نامردم اگر دل بود اگر دین هردو قربان سرت گردم مرا در منزل جانان چه امن عیش چون هردم جرس فریاد میدارد که بربندید محملها

> چنان تیری ز مژگان توم بر دل رسید آخر زچشم خون فشانم پارههای دل چکید آخر طبیب من بجز دیوانگی درمان ندید آخر همه کارم ز خود کامی ببدنامی کشید آخر

نهان اکی ماند آنرازی کزاو سازند محفلها

دلا از جان و دل بگذر چو جانان ترك جان گوید سهادت كار فرما هر چه یار مهربان گوید كه بلبل در فراق گل بفریاد و فغان گوید بمی سجاده رنگین كن گرت پیرمغان گوید

که سـالك بی خبر نبود ز راه و رسم منزلها

در ان محراب ابرو بسکه بردم سجده چون سایل که تا بینم جمال یار خودبی پرده و حایل صبا بر طوق غبغب گرد چین چین طرهاش مایل شب تاریك و بیم موج و گردابی چنین هایل کجا دانند حـال ما سبکباران سـاحلها

(وفائی) وار روزی تا در میخانه او حافظ [بنه از بهر جام می !] دل و جان در گرو حافظ شراب بیخودی بستان ببر عمری ز نو حافظ حضوری گر همیخواهی ازو غایب مشو (حافظ) حضوری گر همیخواهی (متی ما تلق من تهوی دع الدنیا وامهلها)

(1)

ای خم زلف سیاه تو جنابش مستطاب در اقالیم دل و جان خسرو مالك رقاب دارم امید وصال رویت اندر هجر زلف شب نشانی بخشد آری از طلوع افتاب گریم از عکس رخت کافتاده، چشم توم چون کنم بیمارم و بر خویش افشانم گلاب من ز رویت نا امید و زلف شاد آخر که گفت: مؤمن اندر دوزخ و کافر بجنت کامیاب ؟ سالکان را ناگریزاست از مقام قبض و بسط زلف و رویت عاشقان را تا بکی اندر حجاب چون توم دلبر نباشد گرچه هستی بیوفا چون منت عاشق نباشد گرچه هستی بیوفا چون منت عاشق نباشد گرچه فاید در حساب ایکه وصلت جان ده صد مرده هجران تو (۱) عیسی معجز نما (یحی العظام) شیخ و شاب عیسی معجز نما (یحی العظام) شیخ و شاب

(1)

⁽۱) در این قسمت از غزل ناسخ چنین نوشتهاست: « مرحوم حاجی وفائی مصرع اول ننویشته بود ملامحمد حسن مصرع اول را ملحق نموده» و در گوشهای از همان صفحه نستخه خطی این مصرع نوشته شده « یك نگاهت روح بخش مرده و پیر و جوان » .

در بهشت خاك پایت عاقبت شد زلف شاد بسكه نالیدی بدل (بالیتنی كنت تراب)!

(1)

ساقيا! سوختم بيا بشتاب آتشم را نشان تاب شراب تا بدانند ماه سرو قداست برفگن از جمال خویش نقاب بخيال رخ تو ديده من ميفشاند هزار جشمه گلاب از غم عارض و لب نمكين سينه ير آتش است و دل چو كمات روز شبخيز عاشقان اسير بخم طر"ه عناب متاب یکدو روزی است عیش گلشین و گل عیش این چند روزهان در یاب مطلب عشق از فسرده دلان که نجستند معرفت ز دواب تا منم عاشقانه میگویم : سرخوشم سرخوشم ببائگ رباب جام می ده که تا ز بر گیرم باز پیرانه سر زمان شیاب كسر نداند بحز كرشمه دوست درد دلدادگان مست و خراب هیچم اسباب نی پی می و نی (اعطنی یا مسبب الاسباب!) (بوفائی) بده چنان جامی که نیاید بخویش روز حساب (۱)

(4)

هان! وفایی چه خفته دریاب
در طریقت نه کفر شد خورد خواب؟
پیر گشتی بجهل و نادانی
شد ببازوی و لهو دور شباب
گر شد آنت زدست اینت هست
تا نرفتاست آنهمت بشتاب
از جوانان خوش خرام سزد
تو که پیرانه سر چه می نازی
شو بیرون باك نار مدرسه را
شو بیرون باك نار مدرسه را
سگ و مسجد؟ دلتی و عجب و حجاب؟
خرقه و عشق ، سبحه و رندی؟
تار زنار و توبه ، آتش و آب؟!

(1)

⁽۱) این قطعه و قطعه (۳) _ قطعه، بعداز آن _ باستثنای بعض اختلاف همانند یکدیگرند و وزن و قافیه و مظهرشان یکیاست ، احتمالدارد قطعه، دوم پاکنویسی ازاین قطعهبوده واشتباها هردو قطعه در نسخه، خطی درج شده باشد ، اگرچه اینجانب هر دو قطعهرا همانطور که در نسخه، نسخه، دستنویس آمده درجنموده است لیکن لازم دانستم نظر خوانندگان محترم را بموضوع جلب نمایم .

بچه مینازی ای فقیه سفیه ؟ استر لابه به ز اصطرلاب! تهی از حکمتی از بن علت شافی و کافی تو نست کتاب ىگذر از زلف و غمزه خويان چه زنی دل به تیغ و خود بطناب ! از مجاز توم مزاج گرفت بحقیقت رسان بنای خراب گفته یو دی که تو په از تو په نىكى و مصلحت چە جاي جواب پاك شو از دروغ و دو رويي چشمه کو تری نه چشم سراب! گرم دل شو بگریه ٔ سحری درد این جام صیقل از خوناب بكدو روزاست عيش گلشن و گل عیش این بکدو روزهان درباب مطلب عشق از فسرده دلان که نجستند معرفت ز دوات نکسی تازخیر بی خبری است آوزر خواستن زبرق سراب ادب از سالکان عشق بگیر ٠٠٠ از آب و جنبش از سیماب ناك عاشقانه سداكن دلکی زار و درد مند و کباب

نفس با آه عاشقان چکند دیو بگریزد از خدنگ شهاب بر توآناست زار ناليدن خواه لطفت كنند خيواه عتاب روی بر خاك دوست ماليدن خواه راهت دهند و خواه نقاب جام می گیر تا ز سرگیری باز پیرانه سر زمان شیاب سوختم ساقى از حرارت عشق آتشمرا نشان بآب شراب تا بدانند ماه سرو قداست بر فگن از جمال خوبش حجاب ازغم عارض و لب نمكين سينه يرآتش است دل چوكياب بخيال رخ تو ديده من ميفشاند هزار جشمه گلاب روز شب خیز عاشــقان اســیر سر طر"ہ ٔ تاب تاب کس نداند بجز گرشــمهٔ دوســت درد دیوانگان مست و خراب تامنه عاشقائه میگویم: سرخوشم سرخوشم بباتگ رباب هیچم اسباب نی پی می و نی (اعطنى يا مسبب الاسباب!)

ب « وفائی » بده چنان جامی که نیاید بخویش روز حساب

(()

خوش همی غلطد برویش طره ٔ پر پیچ و تاب گر ندیدسنی بیبن هندو بدوش آفتاب دوش در خواب من آمد چشم خواب آلوده دوست وینعجب در خواب بودم خواب میدیدم بخواب! شب چو می گریم به یاد رنگ و بوی عارضت میدهد از خشت بالینم سحر بوی گلاب چشم شهلای توم آتش بجان افروختند ترك مستاست اين مگر كز دل هميجويد كياب آب چشم و آتش دل بیقرارم کردهاند چاره ٔ مطرب بگو ، ساقی بده جام شراب! چشم گریان (وفائی) بین عکس زلف و رو سنبل و گلدسته ٔ ، بر بسته از هر قطره آب با نگاه مطرب و ساقی بر آن عهدم هنوز بر نخیزم روز محشر جز به آواز رباب

(0)

صبا از من بگو با آن مه نا مهربان امشب دمی آرام جان امشب خیال روی جانان پیش چشم و دل پر از آتش چو بلبل زان همینالم بیاد گلستان امشب

بامیدیکه باز آن سرو قدرا در کنار آرم هزاران چشمه خون باریده چشم خونفشان امشب جنون عشقرا گوش نصیحت نیست ، ای واعظ ، مخوان افسانه بر من آسمان و ریسمان امشب دماغ جان معطر بینم از باد وزان هر دم مگر بر زلف جانان میوزد باد وزان امشب مگر بر زلف جانان میوزد باد وزان امشب (وفائی) از لب میگون و رمز غمزه مدهوشاست مگر از باده و ساقی چنان شد سرگران امشب ؟

(7)

مرا بیتاب داری هردم ای زلف بتاب امشب خدارا یکدم از من ای سیه دل رو بتاب امشب سرم بر سنگ و ، سنگم بر دل و ، دل خون و تن بیجان نه جان در بر ، نه جانان ، چون نتالم بیحساب امشب ؟ طبیب مهربان بیهوده زان لب صبر فرمائی که شکر میل دارد ، خسته جان دل کباب امشب چه شیرین است بر گلبرگ رویش حلقه ٔ گیسو مهمرا حلقه در گوش است آری آفتاب امشب چو در زلفم کشیدی جان فدایت ، غمزه کوته کن مکش خنجر که کاری خویش کردی از طناب امشب درون پر درد مژگانم بیرون شیدای آن نرگس منم آری درین میخانه آباد و خراب امشب منم آری درین میخانه آباد و خراب امشب بجان گرمیدهد از خال لعلش بوسه ٔ بستان بهان گرمیدهد از خال لعلش بوسه ٔ بستان

مگر در خواب بینی ۰۰۰ دل آرارا بروی دلبری آشفته دل دیگر مخواب امشب زجا بر خواست ساقی گردشی زد جام نرگسرا قیامت بر سرم آورد از ناز و عتاب امشب مرا زلف و رخ دلدار و چشم می پرستش بس بخوانم عود و مجمر ، بشکنم جام شراب امشب (وفائی) گاه رو در زلف دارد گاه در ابرو مسلمان بین که دارد در دو قبله اکتساب امشب

(1)

گوشه چشم توم گوشه نشین کرد ز خود معنی گوشه نشین هر که نداند اینست من چه دانم بجگر گاه مرا دست که زد اینقدر هست که سر پنجه او خونیناست شرح گریان ز غم زلف تو یاند بقلم ماجرای من سودازده صد چندین است خواستم از دهنش بوسه ، به تیغم زد و گفت : هر که بیجا بزند حرف ، سزایش اینست من فدای قدم آنکه دهم داد بدوست مردهرا هر که کند زنده مسیحا اینست گر به تیغم بزنی دست ندارم ز لبت گر به تیغم بزنی دست ندارم ز لبت چکنم جان من آخر نه که جان شیرین است عرق روی تو بر گردن تو ریخته است عرق روی تو بر گردن تو ریخته است یا که با صبح بهار آمده این پروین است ؟ (۱)

(1)

⁽١) اين غزل ناتمام بنظر ميرسد .

طر"ه از باد وزان لرزان بروی دلبراست
کافرم گر باغبان باغ جنت کافراست
ابروی نازنینی بیقرارم کردهاست
یا رب این آتش مگر از مهر در نیلوفراست
تا ز وصف زلف و لب در باغ رویت دم زدم
نونهال خامهامرا شکر و عنبر براست
طره آشفته است نازم گر بر ابروی کچ
راست چون در قلب کافر (ذوالفقار) حیدراست
با قد خم ، ناله جانگاه ، آه سینهام
از غمت با چشم خونین میخورم خون جگر
بیتو در بزم غم آنم باده اینم ساغراست
دیده روشن کن مرا باری بلطف ازدر درآ
تاکی آخر ، دلبرا ، چشم (وفائی) بر دراست ؟

(4)

ای رخ و زلفت شب تاریك و روز روشناست بی شب و روز تو روز و شب فغان كار مناست طره مشكین مزن بر همدگر مشكین دلم را مسكناست زانكه مشكین طرهات مسكین دلم را مسكناست شمع كافوری همیگویند بیدوداست و من حیرتم از سنبل زلف و بیاض گردناست! هر كجا بینم ترا در من فتد شور دگر نغمه بلبل بود آری كه هر جا گلبناست

آسسمان ماهی ندارد بوسستان سروی چو من ماه من مشکین کمند و سرو من سیمین تناست ناتوان و خسستهام بی خنده شسیرین لبت آری ان آرام جان و وان دگر جان مناست آفت جان (وفائی) در سر بازار عشق زلف مشسکین و لب شسیرین و چشم پر فناست

(()

ای فتنه عالم به نگاه! این چه جمال است! کز وصف جمال تو زبانم همه لال است! جانا دلمن سوخت ز داغ لبت ، آخر: تاکمی دل من تشنه این آب زلال است بگذار که قربان شوم این شمع رخترا در مذهب ما سوزش پر وانه وصال است مارا هوس وصل لب و زلف تو هیهات! عمر خضر و ، آب بقا ، فکر محال است! این طلعت زیبای ترا مه نتوان گفت کین ثابت و آن سوخته برق زوال است کین ثابت و آن سوخته برق زوال است کس ماه فدیداست که در عین کمال است دور از تو چنان زار و نزار است (وفائی) دور از تو چنان زار و نزار است (وفائی) گویی که زمهجوری خورشید هلال است

(0)

ای انکه خطت سبز و لبت آب حیات است گرد شکرستان مگر این جوی نبات است

زين لب چه تکلم ، چه تبسم ، همه شيرين مانا لب شیرین تو صد کوزه نباتاست يارم نرهانم زخم زلف تو دلرا زان روی که شام غم تو روز نجاتاست جام شب دوشين بمن شيفته دادند کین بادهٔ نوشین ز خرابات زکوة است گر کافر زلفم پی آن لعل دل آرا عیبم مکن آب حیوان در ظلماتاست ساقی بسر پیر مغان باده بگردان کین شیشه چراغ شب آهی درجاتاست هر جا که منم در طلب روی تو هستم گوئی که منم تشنه و روی تو فراتاست زین رفتن و باز آمدنم دل بربودند این کیست چنین دلبر و شمیرین حرکاتاست ؟ اوصاف جمال تو (وفائی) چه نویسد اندازه ٔ حسن تو که بیرون ز صفات است

(7)

گر کاینات نامه شود صد هزار بار^(۱) وصف کمال دوست یك از صدهزار نیست بر هر چه بنگری تو برین لوح کاینات غیر ^(۲) از کمال و معرفت کرد گار نیست

(7)

⁽١) آغاز و انجام ابن قطعه ناقص بنظر ميرسد .

⁽۲) در نسخه دستنویس واژه (غیر) طوری نوشته شده بود که به (غریر) بیشتر شبا هت داشت ولی آنرا غلط پنداشته باین صورت در آوردم ۰

گر بنگری بدیده ٔ دل در جمال او دانی که باغ خلد بجز خاك و خار نیست گر بنگری بچشم حقیقت درین چمن بی داغ حسن او بخدا داغدار (۳) نیست خواهم چنان بسجده ٔ خاك درش روم کاو"ل ابد شود چکنم اختیار نیست

(V)

زلف مشکین بین که بر عارض پریشان کردهاست بیضه ٔ اسلامرا چون کافرستان کردهاست گه° تکلم گه تبسم در لبش از دلبری یك طبق شهد و شكر اندر نمكدان كردهاست سرو درگلل° ماندهاست از حسرت گُلل° غرق خون سرو بالایم مگر او در گلستان کردهاست هیچ وقتی با اسیران دیلمی کافر نکرد آنچه با من غمزه ٔ آن نا مسلمان کردهاست بسکه نالید از رخت خون شد دلم در طرُهات از غم گل بین چه با خود مرغ شبخوان کردهاست داغم از خال لبت ، ای جان شیرینم لبت! زان همینالم که هندو غارت جان کردهاست چهره و زلف مرا تنها نه چون بروانه سوخت ای بسا خونها که این شمع شبستان کرده است

⁽۳) در نسخه اصلی (غدار) است .

این چه غوغایی است کاندر عالم افتاده مگر: چشم مستت رو بکوی میفروشان کرده است! گر (وفائی) جان فدای طاق ابروی تو کردکفر نبود بر هلال عید قربان کرده است

(\(\)

ای بیادت عاشقان را هر نفس خلوت اندر خلوت اندر خلوت است ای حدشت کشتگان را هر زمان شریت اندر شریت اندر شریت است ای وصالت عاشقان را دمیدم عشرتا ندر عشرتا ندر عشرتاست اى جمال ذوالحلالت لانزال وحدت اندر وحدت اندر وحدت است خون بهای بکنظر از روی تو جنت اندر جنت اندر جنت است لك نفسس بي ماد رويت زندگي حسے تاندر حسے تاندر حسے تاست بك زمان بر خاك كوبت بنده كي قرساندر قرساندر قرساست دردمندم (یا انیس العاشقین) تا یکی جان میتلای فرقت است ؟ مستمندم (يا جليس العارفين) تا یکی دل در بلای هجرت است ؟ مستحق و مفلس و درماندهام
(یاکریم اکرم) که وقت همتاست
روسیاه و ، عاصی و ، شرمندهام
(یارحیم ارحم) که روز رحمت است
گر (وفائی)را گنه بسیار شد
رحمت عامت محیط کثرتاست

(9)

بر دل و بر دیده گفتم : هر کجا خواهی بیا گفت : آخر روشناست این هر کجا جای مناست گفتمت ناختمش بر خاستی شوری عجب در ما زدی در قیامت ، گفت : اینهم شور از پای مناست کس نمیداند بجز دلداده ٔ آنزلف وخال آنچه از داغ تو در ستر هویدای مناست گر چه هستم پر خطا دارم امید مغفرت صد هزاران جرم بخشد افکه مولای مناست من چه گویم شرح حال خود (وفائی) پیش دوست زانکه داند هر چه در رنگ و هیولای مناست

(1.)

قلم بدست من اندر سواد خطه ظم سکندری است جهان گیر عالم سخن است من آن کسم که ز داغ تراشه قلمم عطارد از مه نو حلقه گوش دست من است

نه هر که سنگ تراشید و نقش شرین بست به تیشه هنر این پیشه ختم کوهکناست در آن چمن که بر آید نوای بلبل مست چه جای خودکشی جغد و شیون زغناست دلم ببوسه در آن زلف پر شکن مشکن همیشه در نظر ناکسان دون خواراست همیشه در نظر ناکسان دون خواراست اگر ز بصره (حسن) یا (اویس) از (قرن) است سخن بلند بگویم که شیخ و ملت شیخ حیات این همه تنها چراغ انجمناست چه مردمیاست (وفائی) در آن خراب آباد که کسب شهوت مردم باختیار زناست

(11)

ای راحت دل قوت روان لعل لبانت خون شد دل مسلکین زغم سرو روانت دورم زتو و بیخبر از خویش ولیکن پیش منی و هیچ نه بینم زنشانت (۱)

(11)

خطا گفتم که زلفت مشك چيناست سواد چشم مست حور عيناست

(11)

⁽۱) در این قسمت از نسخه عظی یکصفحه یا بیشتر افتاده و مایه ناقص شدن این غزل و غزل دیگر که مطلعش (مرا تحیر ۱۰۰ الخ) است گردیده .

تو دل خواهی من از جان دست دارم که در مهر ٔ وفا رسم این چنیناست جفا خواهی بفرما که کار نازنینان نازنیناست که کار نازنینان نازنیناست چگویم وصف از شیرین دهانی که سر ّ روح با روح آفرین است تو فرمودی قدم سرو رواناست مرا زین راستی (علم الیقین) است خطای ما اگر حد می ندارد عطای حق تعالی بیش ازیناست مترس از ترك خدمتها (وفائی) مترس از ترك خدمتها (وفائی) مترس از ترك خدمتها (وفائی)

(17)

براه دوست کسی سر نهد سبك باراست اسیر دام محبّت مگو گرفتاراست سرم به افسـر دارا فرو نمیآید که افسر سر من خاك مقدم یاراست بهیچ روی زمن وا نمیشود غم دوست بدور نقطه تو گویی که خط پرگاراست تو یوسفی و من از غم اسیر زندانم را بباغ بگلزار حاجتی نبود مرا بباغ بگلزار حاجتی نبود مرا که یاد جمال تو باغ گلزاراست

اگر بهیچ نگیرم رواست شاخ نبات که لعل خسرو شیرین لبان شکر باراست بکن هر آنچه کنی بر من از جفاکاری که نازنین صنم دلربا دل آزاراست به محفلی که تویی چشم بر کف دگران حرارتم نبرد جام اگر چه سسر شاراست [بخاك پای !] تو دادیم جان که تا گویند براه دوست (وفائی) بجان وفاداراست

(11)

دلبری دارم که در عالم نظیرش کمتراست رخ قمر ، بالا صنوبر ، لب شکر ، تن مرمراست زلف و رو ، بالا و ابرو ، وان بناگوش و لبش عقرب و خورشید و ، تیر و قوس و ، شیر و شکراست قامت دلکش ، جمال خوش ، دهان تنگ او نخل طوبی باغ جنت ، سبزه زار کو ثراست خانه خالی شمع سوزان یار در بر می بکف هر کرا ممکن بود این عیش و نوش اسکندراست ای مسلمانان ازین عالم چه عالم خوشتراست ؟! گفت : گفت : گفت : چشمه حیوان اگر خواهی کمی پایین براست چشمه حیوان اگر خواهی کمی پایین براست هر کستی داند (وفائی)را مسلمان ، کافر است

ای بت چین ای بلای جان خط و خالت داد ز بیداد یادشاه جمالت من چه دهم شرح غصيه شب هجران ای من هجران فدای روز وصالت بسکه ز مهر رخ تو ناله کشــيدم باورت ار نیست در فراق تو مردم شاهد ما حضرت جناب خيالت بر من و بر دل بچشم لطف نگاهی ای من و ای دل فدای چشم غزالت سـوخت مرا آتش فراق تـو مگذار دست من و دامن جناب وصالت كشتن عاشق اگر مراد تو باشد خون (وفائمي) هزار بار حلالت

(17)

بفریادم رس ایجان عزیزان لعل شرینت! هزاران رخنه در دین کرد مژگان کچ آیینت ز درویشان نمیپرسی، نمیدانم چه دلداری؟ ز آه ما نمیپرسی؟ بگو: تا چیست آیینت زبوی سنبلت خواهد بهارستان چین رونق ز روی چون گلت دارد گلستان زبنت ببازی زلف مشکیناست گرد عارضت جولان
چه شیریناست _ یا رب ! _ زین دو ریحان برگ نسرینت
ببزم عاشقان شب چشم مستت بیقرارم کرد
هنوزم سر گراناست از خمار جام دوشینت
تو خود شکر ، عرق چون گل ، منم زین گلشکر بیدل
خدارا دردمندانرا نمی^(۱) از عرق چینت
نگاهی کن بچشم مرحمت ای خسرو خوبان !
بتلخی جان شیرین داد چون فرهاد ، مسکینت
من دل چون (وفائی) هردو سرگردان مخموریم
من از چشم می آلود و ، دل از گیسوی مشکینت

(17)

کشیده طره سراز اختیار عارض قامت
گناه کار سیه رو بود بروز قیامت
شهید چشم توم بوسه ٔ فکرده ز لعلت
خراب مست شدم جرعه ٔ نخورده ز جامت
مرو بحلقه عشاق و شور و فتنه میفگن
چنین مکن که قیامت بپاشود ز قیامت
هزار بار دل مردمان ز داغ تو خون شد
بریخت خون دل خود ندیده دیده بکامت
بروی و موی خودم وعده داده ٔ که بیایی
خلاف وعده چه شد نه نهار بود نه شامت

(17)

⁽۱) (نمی) شاید (نسیمی) باشد .

ز حان و دل گذرد هر که زلف خال بسیند مگر تو مایل (۱) وان زلف خال دانه و دامت مرا بگوی که گردن زنند و سر بشکا فند هوای عشق تو از سر نمیرود بملامت قد تو سرو نگویم رخ تو لاله نخوانم كه سرو بنده و بالاى تست لاله غلامت کسیکه با تو نشیند عجب که جز تو گزیند چنین که شهد و شکر خیزد از بیان و کلامت شکر که دید گل افشان و گل که دید شکر بار ؟ سخن بگوی و بفرما : که معجزاست و کرامت اگر حدث دهانت بشاخ گل بنویسم درخت گلشکر آرو بیار تا بقیامت ر بن خون من مجان من زحشر میندیش که کشتگان تو از جان گرفته اند غرامت نگاهت از مژه و ناز قصد جان و دلم کرد بیك اشاره دو عالم گرفت أمیر نظامت بافتاب پرستی شدهاست شهره (وفائی) چو خط رنگ فرنگت چوفای غالیه فامت

⁽¹⁴⁾

⁽۱) (مایل و) درست نیست شاید (مانی) بر موضوع مصرع درست تر دربیاند .

(1)

رفتم کنارش امروز جای گوشوارهام داد این تخت و بخت و دولت ماه ستارهام داد صد شکر و شادمانی گیسو فگند یکسو یك گوشه در گلستان راه نظارهام داد من شکر این چه گویم ؟ آورد پیش رویم من یك دو بوسه گفتم ، او بی شمارهام داد دستم گرفت و ، پایی آهسته بر سرم زد جان برد در مقابل خلخال و یاره ام داد گفتم : لبت بگیرم ، بگذارمت بمیرم لب غنچه کرد و خندید ، عمر دوبارهام داد پشم خوشش (وفائی) رسوای عالم کرد پیر مغان چه پنهان می آشکارهام داد ؟

(7)

دل که با طره ٔ جانان ســر سودا دارد روزگارش که پریشان گذرد جا دارد

شمعرا سوزش يروانه بحالي نرساند یار در کشتنم از ناله چه پروا دارد ؟ دهن تنگ ترا خنده اگر معجزه نیست پس چرا تنگ شکر عقد ثریا دارد ؟ یکزمان بخت من از خواب گران در نشود یادگاری است کزان نرگس شهلا دارد از غم طوبی و فردوس فراغی دگراست هرکه با باد تو در کوی تو مأوا دارد زلفرا خم شده در پیش خطش دیدم و گفت: روسيه آنكه ىنوكىسە مدارا دارد از من غمزده دل ميطلبد غمزه دوست دوستان دلبر ما نرگس گویا دارد گفتم : از لعل لبت بوسه (وفائی) طلبید گفت : دیوانه که از هیچ تمناً دارد

(7)

بگذار تا بگریم در دیر راهبانان بگذار تا بنالم در کوی زند خوانان بگذار تا بگیرم زنار زلف جانان بگذار تا بیابم سسر رشته زایمان

این کاره کار عشقاست دخل بدین ندارد من رند و (لاابالی) سرمست و دلستانم دفتر زمن چه خواهی ، من پارسی ندانم مدهوش یك سرودی از لهجه مغانم من بعد ازین برانم درس مغان بخوانم

این کاره کار عشقاست دخل بدین ندارد

ترسای نامسلمان چون آهوی رمیده آرام من گرفته ، در زلف خود کشیده بویمی ز زلف و رویش بر جان من وزیده یك جای کفر و ایمان آخر بگو ، که دیده ؟

این کاره کار عشق است دخل بدین ندارد

ای شیخ پاک دامن ای پادشاه شاهم آخر بگو خدارا تا چیست روی راهم ؟ صد بار اگر گناهاست این عشق پر گناهم حاشا اگر بهشتاست بیدلستان (۱) نخواهم

این کاره کار عشق است دخل بدین ندارد

بالله اگر (وفائی) زان باغ گل نچیند از باغبان برنجد با داغ دل نشیند بیرون ازین دو عالم یك خلوتی گزیند تا در جهان بماند بی او جهان به بیند

این کاره کار عشق است دخل بدین ندارد

(()

جز سر زلف تو دل که راه ندارد در همه عالم کس این پناه ندارد

(7)

⁽۱) در نسخه دستنویس کلمه (بیدل ستان) همانطوریکه درجشده نوشته شده است البته املای صحیح آن (بیدلستان) است .

سر که نیارم بکس ز خاک در تست

شاه نه شاهاست اگر کلاه ندارد

تا بخرابات چشمهای تو ره برد

شیخ دگر میل خانقاه ندارد

تکیه بروی تو کرده زلف تو بس چیست

کافر اگر در بهشت راه ندارد

طلعت تو جای حیرتاست بقامت

روز قیامت که مهر و ماه ندارد

زلفت ازان سوی برد دل ، خط ازان سوی

چون تو شهی بی نسق سیاه ندارد

بوسه ازان لب بده ، بغمزه ازان چشم

فتوای پیر مغان گناه ندارد

هرکه تو خواهی بکش بغمزه به ابرو

دولت حسن تو داد خواه ندارد

دولت حسن تو داد خواه ندارد

(0)

هر شام و سحر روی تو دیدن مزه دارد گلها ز گلستان تو چیدن مزه دارد در دام تو افتادن و تیری ز تو خوردن در پای تو برخالهٔ طپیدن مزه دارد گل گل عرق از روی نگارین چه لطیف است بر برگ سمن ژاله چکیدن مزه دارد

({)

⁽۱) چنین بنظر میرسد که این قطعه اناتماماست چون ختام که عادتا شاعر تخلص خودرا در آن میآورد دراینجا دیده نمیشود .

دست تو گرفتن سے زلف تو کشیدن وه وه لب لعل تو گزیدن مزه دارد قربان تــو و رفت تو باشــم که ز آهو رم کردن و استادن و دیدن مزه دارد یك شیشه می در كفن ما بگذارید در حشر همین باده کشریدن مز مدارد عاشق شدن و در رخ ترسا نگریدن می خوردن و زنار بریدن مزه دارد در میکده رفتن ، دو سه پیمانه کشیدن وحشى شدن از خوبش رميدن مزه دارد قربان گلم در سربازار محبت کاغشته بخون ، جامه در بدن مزه دارد يرسوخته بيخود شــدن از نشائه صها تا كنگره عرشس پريدن مزه دارد خوش زمزمه ٔ بود که میخواند (وفائی) بر کندن و پیوسےن و دیدن مزہ دارد

(7)

دو هفت سال ریاضات خاک شهدینان مرید و خانقه و مرد بایزیدم کرد قضا فگند درین آخرم بدام بتی به پیش پیر مغان بنده عبیدم کرد بتیر غمزه م که نگاه و ، خنجر ناز امان نداد بیك چشم زد شهیدم کرد

منی که قطب مدار جهان بدم یکدم مدار قطب پریزادهٔ مریدم کرد هزار شکر (وفائمی) باز هاتف غیب بمژدهٔ کرم خویش پر امیدم کرد

(Y)

سیه شد زلف با خورشید رو تا آشنایی خود نمائی کرد
سیه رو آنکه کافر آنکه دعوای خدایی کرد
دلم در طره از فیض رخش بر وصل لب شاداست
ز ظلمت رهبرم بر آبحیوان روشنائی کرد
نکرد از کشتن غمزه ٔ چشم تو تقصیری
ستمکاراست آری هرکه با مست اشنایی کرد
هلاکم کرد یکره با نگاهی چشم بیمارش
طبیب خویش قربانم که درمان جدایی کرد
ز تاج و تخت شاهی ننگ دارد بنگرد از کبر
(وفائی) وار یکدم هرکه در کویش گدائی کرد

(λ)

بر چهره ، زلف خویش ، پر از پیچ و تاب کرد یعنی بحسن ، حلقه بگوش افتاب کرد گیسو بباد داد بصد جلوه در چمن از سرو سرکشید و سنبل عتاب کرد بیتاب شد ز حسرت و غم چون رسید خط گویا که زلف یاد ز عهد شباب کرد آوخ که یار رفت و نچیدم گلی ز وصل کامی ندیده عمر عزیزم شــتاب کرد چشمم در آرزوی بتان بسکه خون بریخت معمورهٔ وجود (وفائی) خراب کرد

(9)

بتم چو طر"ه برخسار خود فشان میکرد بنفشه بر ورق لاله سایبان میکرد اگر بدیده من عکس عارضش میدید بشاخ هر مژه صد بلبل آشیان میکرد بغیر نقطه شیرینی لبش نگذاشت وگرنه خامه بسی وصف آن دهان میکرد نوای ناله مرغی بگوشم آمد دوش چو دیدم از سر زلف تو دل فغان میکرد ز ابروی تو عجب مانم ای مسلمان کش که (دوالفقار) علی قتل کافران میکرد که (وفائی) از لب و زلف تو دوش تا بسحر وفائی) از لب و زلف تو دوش تا بسحر

(1.)

حسنت بفتح کشور دل اهتمام کرد اسباب شهریاری خودرا تمام کرد از زلف و خال ، لشکر چین و حبش کشید واز مژهٔ کشنده دو صف انتظام کرد با فوجی از گرشسه ، دو از غمزه ، صد ز ناز در گوشه نگاه تو آمد قیام کرد چشم تو زان میانه امیر نظام شد با یک اشساره کار دل ما تمام کرد مرگان که کرد روی بمحراب ابروان مانا برای شساه دعای دوام کرد قربان زور پنجه حسنم که یک نظر چندین هزار شسه چو (وفائی) غلام کرد

(11)

چشم سیاه مستت با ما به بین چها کرد
با یك نگه دل و دین از دست ما رها کرد
یك بوسه خون بها کرد لعل لبش ندانم
گر دشمنی بدل داشت این دوستی چرا کرد ؟
با هر نگاه و نازم صد بار کشت و خون ریخت
شیرین کجا بفرهاد این جور و این جفا کرد ؟
باد صبا ندانم با گل چه نکته گفت ؟
باد صبا ندانم با گل چه نکته گفت ؟
تنها نه من شهیدم از دست تیغ نازش
هر گوشه را که بینی صحرای (کربلا) کرد
قربان چشم مستم خونم بریخت و رستم
در ضمن یك عداوت ، کار صد آشنا کرد
هندو اگر بگوثر گویند ره ندارد

گیسو نه باغ سنبل ، عارض نه خرمن گل ابن است آن بهشتی خدا برای ما کرد روی تو سرو بالا ، دیدم زخود برفتم کز عالم بلندی ماهی مرا صدا کرد برقع فگند آتش درما زد و ندانم : خود کرد راز خود فاش مارا چرا رسوا کرد ؟ زلفت نمیگذارد روی تو سیر بینم این یاره ابر تاریك روز مرا سیا كرد پیر مغان شب دوش میگفت کوزه بر دوش هی می بگیر و می نوش ، هی می ترا رها کرد صوفی مشو گران جان ، صافی شو و خدا خوان یا بند و بنده ٔ نان ، کی روی در خدا کرد ؟! دیوانه باش و هشیار ، آدم شوو سیه کار میخانه گیر و بگذار ، گویند ره خطا کرد آن ماه رو گشاده ، رویش همرنگ باده هم شوخ شیخزاده ، با عهد خود وفا کرد دیدم آمد شتابان ، آمد چه ماه تابان هم شهر و هم بیابان ، چ*ون* روز روشنا کرد گفتم : لبت ببوسم ، چشمش بغزهام كشت خونی نکرده بودم این ترك قصد ما کرد! گفتا : توم بمیری ، بی جان لبم نگیری آب حیات مارا (وفائی) کم بھا کرد

آن شکر خنده بوصل دهنم شاد نکرد غلطم باز گر از هیچ کسی یاد نکرد آنچه من در غمت ای خسرو خوبان کردم بشكر خنده، شرين تو فرهاد نكرد ناوك ناز تو نازم كه بيك چشم زدى زخمها كرد بدل خنجر جلاد نكرد تاكرا طلعت مالاي تو بغما كه نساخت راه گلزار نزد غارت شمشاد نکرد پای بند غم تو کیست در آفاق که نیست سرورا حسرت بالای تو آزاد نکود ؟ داغم از گریه که شد باعث رسوائی من کیست کز دست جگر گوشه ٔ خود داد ٹکرد ؟ تو شکر خندہ چنانی که بھر جا گذری نیست جایی که دهانت شکر آباد نکرد سوخت ازآه (وفائی) جگر سنگ ، ولی : اثری در دل آن ترك ير زاد نكرد!

(14)

بجان آمد دلم تاکی دل ، ای جان ، بی دوا باشد نگاهی کن بدل کین یك نگاهم اکتفا باشد اگر در وحدتم از کثرت حیرت نیم خالی دهانت از تبسم تا فنای پر بقا باشد

زجابرخیز تا طوفی کنم گرد سرت گردم نماز عاشقان را در قیامت هم قضا باشد بجز دلبر نمی گویم غم دل باکسی ز آنرو غم دل باکسی ز آنرو غم دل با کسی گویم که با دل آشنا باشد گرفتم قبله درست آمد و عمری در احرامم چه سود این سعی بیحاصل اگر دل بیصفا باشد چنین کزخنجر ناز تو خون میبارد از هرسو بعالم هر کرا بینی شهید کربلا باشد بچشمان سیه بردی دل و دین (وفائی) را بچشمان سیه بردی دل و دین (وفائی) را توا آهوی چین گفتم خطا نبود روا باشد

(11)

شادی من نه بخلد و نه به کوثر باشد شادی آنجا طرب انجااست که دلبر باشد هر که دید آب حیات دهن دوست چو من بگذرد از دل ، اگر خضر پیمر باشد جای حیرت بود این خال سیه بر لب یار کافرم هندو اگر ساقی کوثر باشد خط سبز تو و زلفین سیه دانی چیست خط سبز تو و زلفین سیه دانی چیست دو قیامت نشنیدیم بیك جای که گفت سرو بالای تو چون در صف محشر باشد طلعت دلکش جانان و قد دلبر دوست نوبهاری است که بالای صنوبر باشد

لب تو آب حیات است تو خود هم خضری خضراگر جور کند از چه پیمر باشد بوالعجب مانم ازین حسن خدا داد تو من مه ندیدم که شکر بار و سمن بر باشد قوس ابروی تو از تیر مرا پاره کند آفتاب رخ تو از چه دو پیکر باشد گر تو ، ای چشمه حیوان ، بکف آری روزی نستاند ز منت گر چه ساکلندر باشد بستاند ز منت گر چه ساکلندر باشد بان بو جان (وفایی) است خوشا در قدمت جان بلب آرد و قربانی دلیر باشد

(10)

دل دیوانه ٔ دارم دمی بیعم نخواهد شد سر شوریده ٔ دارم بسامان هم نخواهد شد دل آرام من از روزی که آرام دلم برده دلم یکدم نیارامد بمن همدم نخواهد شد بزلف خویشتن حال دلم زیر و زبر کردی (۱) چرا مهدر نباشد دل ؟ چرا درهم نخواهد شد ؟ مگو این اشكریزی چیست اندر آستان من ؟ حدل و دینم فدایت ! ـ کعبه بی زمزم نخواهد شد ! چو با بخت سعید من محمد گشته پشتیبان چو با بخت سعید من محمد گشته پشتیبان

(10)

⁽۱) کلمه (کردی) در نسخه خطی اشتباها (کری) نوشته شده بود تصحیح گردید .

(وفائی) گر شود سیراب از آن دریای حق خوانی تو حق گویی و میدانی ز دریا کم نخواهد شد

(11)

مرا که دوش دو چشم از غم نگار تر آمد
بگاه انکه ستاره روان شود سحر آمد
چنانکه گل شکفد سرو بالا از اثر ابر
ز گریه ام صنم من بخنده جلوه گر آمد
که هان مرغ (وفائی) شب فراق سرآمد
ثرا مراد بر آمد که آفتاب برآمد

(17)

دوش اندر میکده چون و چه زیبا زدند گردش از جاروب زلف ٔ طُرٌه حورا زدند ساقیان دست طرب در گردن مینا زدند خاك آدمرا نم از سرچشمه ٔ صهبا زدند

بر سر شوریده تاج (علّم الاسما) زدند دین و دل دیوانهرا اعتاب (عرش الله) زدند

مطربان را نغمه ٔ جان بخش زیر وبم گرفت عاشقان را ناله ٔ دلسوز در عالم گرفت مجلس روحیان را (۱) ذوق می دردم گرفت محلس روحیان را (۱) ذوق می دردم گرفت محد [دل برگ !] ساقی چون ز گردش نم گرفت

(1V)

⁽۱) « روحیان » در این مصرع باید « روحانیان » باشد و ناسخ اشتباه کردهاست .

اول این جام شراب [فقیه امام!] گرفت می پرستان را بنوشانوش پس آوا زدند

هر یکی زین عاشقان مستانه جام می بدست گه ز روی جام گاه از بوی جانان گشته مست بانگ نوشا نوش ساقی نالههای می پرست پرده ٔ زاهد درید و چشم نامحرم به بست

سر خوش و بیهوش بیاد شاهد روز (ألست) شیشه ٔ (لا) را ز ٔ دل بر ساغر (الا ؓ) ز َ دند

ان یکی از (ارنی) مخمور و مست جام دوست و آن یکی از (ارنی ترانی) کشتهٔ پیغام دوست یک درون از اصطفا آدم پر از انعام دوست یک سر از (وجهت وجهی) پر ز عشق نام دوست

هریکی را رمز و غمزی کرده بی آرام دوست ای بسا در قعر این دریا که دست ٔ پا زدند

> پای بند جان دل شد طره ٔ سودای عشق آتش اندر جان دل زد آفت غوغای عشق کشور تاب توان ویران ز استیلای عشق عاشیق و دیوانه و سرگشته در سودای عشق

گشته از تیغ محبت غرقه در دریای عشق خیمه در بالای صحرای (فنافی الله) زدند

چون سر آمد هر یکیرا دولت شاهنشهی شد پریشان هر سریرا افسر و فرو بهی گشت خالی مسند مولائی و تخت شهی جان جانان دل بدلبر آشنا شد وانگهی

دست غیب آمد برونا [زد!] قرعه ٔ (خل الله)ی سکه ٔ شاهی بنام شاه عبیدالله زدند

غیث دین ، غوث مریدان ، پیر من ، قطب امم دست رحمت ، پشت دین ، چشم حیا ، جسم کرم از شرافت عاشقان کوی او صید حرم آنکه برخاك درش اسکندر و داراو جم

حلقه سان پشت نیاز خویشتن کردند خم هر یکی از جان ٔ دل فریاد یا مولا زدند

قبله گاه دین عبیدالله ثانی نام او جلوه گاه انس و جان سقف سراو بام او افتاب عالم بالا ، جهان بین ، جام او سر ز خورشیدی زند هر ذر"ه در ایام او

روح بخش مرده گان از همت انعام او دم ز اعجاز مسیحی نبی الله زدند

باده نوش شوق بر سیمای ناهیدش رقم خرقه پوش ذوق تا بالای خورشیدی علم با همه بیچاره گی ابر کرم بحر امم اوست کآیند آستانش محترم نامحترم

بی نوا ، سلطان ، گدا ، خاقان ، مسکین ، محتشم شسست پا از جان ٔ دل بر حشسمت دنیا زدند

> آشنای کوی جانان بلبل گلزار ح*ق* عاشق نام خدا گنجینه اسرار حق

قبلهگاه هر دل ۰۰۰ آینه دیدار حق سرخوش از جام تجلتی ، مظهر انوار حق

مست مخمور از خسار ۰۰۰ حق گوئیا در سینه وی آتش سینا زدند

> آفرین بر خامه ی صورت کش جان آفرین کاین [چنین زیبا نگاری آفرید از!] ماء ٔ طین بلبل خوش نغمه ٔ گلزار شرع یا و سین قامتش در جویبار دیده سرو راستین

طلعتش در گلشن دل دلر باو نازنین آفتابی را مگر بر شاخه ٔ طوبا زدند

> آستانش قبله ٔ دل ، اهل دلرا رهنما خاندانش کعبه ٔ جان ، آل آدمرا پنا خانقایش کهف عالم مرتجا و ملتجا خاکپای اوست در چشم (وفائی) توتیا

آری آری چون (وفائی) زین سبب شاه ٔ گدا بوسه بر آن آستان آسسان فرسا زدند

> ای شه تخت ویلایت من نه مهمان توم ز آشنایان سگ درگاه و ایوان توم بت پرستم ، هر چه هستم دست ٔ دامان توم گر چه کافر بودهام از نو مسلمان توم

بر (وفائی) رحمتی قربان دربان توم همتی کن نفس و شیطانه ره تقوی زدنــد

شکل و بالای ترا ، یارب ، چه شیرین بستهاند كآفتابى را فراز سرو سيمين بستهاند دلربا آمد خط از روی عرقناکت ، مگر دلربا زادهاست از مه عقد پروین بستهاند زلف بر روی تو یا سر صفحه ٔ گل مشك چین خط ریحاناست یا بر برگ نسربن بسته اند بوی جان دارد لبت ، ای خسرو خوبان ، مگر نقش جوی شکرت ازجان شرین بستهاند چون سکندر جان عالم در طلب سرگشته اند این چه حیوانی است کزناف تو یایین بستهاند عشرت و عیش ارم هم هرچه هست ایناست و بس كاندرو سرمايه أرام تسكين بستهاند [نفس غالب نفس بیر و گل] (وفائی) گل پرست فرصتی ، یارب ، که گلرویان ره دین بستهاند

- 19 -

در ازل سنبل گیسوی ترا شانه زدند رقم شیفتگی بر من دیوانه زدند من ازان روز خرابم که بخلوتگه حسن سرمه ٔ ناز بران نرگس مستانه زدند قبله ٔ راهب صد ساله شد از معجزهات شکل ابروی تو چون بر در میخانه زدند غمزه آرام مرا در [پسته!] زلف ربود
کاروانرا بشب آن نرگس مستانه زدند
آبشمع رخ تو زلف شب آراست ولی:
آتشی بود که در هستی پروانه زدند!
خاك شو گر طلب پرتو انوار کنی
غالب آناست که این فیض بویرانه زدند
زاهد از باده کشی منع (وفائی) چه کنی ؟
کز ازل آب و گلش بر در میخانه زدند

(٢.)

بت من طره چو بر بر گ سمن بر شکند رونق ماه برد ، قیمت عنبر شکند گنه از چشم تو نبود ز دل آزردن ما ترك چون مست بود شیشه ٔ ساغر شکند بسته زلف تو بهر حلقه هزاران دلزار ترسم این بار گران پشت سمندر شکند گرباین (۱) صورت زیبای تو افتد نظرش راهب دیر ، صنم در سر آذر شکند مانی از چشم تو کج ساخته ابروی ترا شانه از مستی خود در سر پر کر شکند دل دلبر بهم آمیخته مشکن دل ما

 $(\Upsilon \cdot)$

⁽۱) جمله، «گر باین »در نسخه، خطی (کر بامن) نوشته شده اشتباه واضحاست.

هر کرا پایه بلندست گرفتار بلااست ستم چرخ نگر پهلوی افسر شکند خال در کنج لبت وقت تبسم گویا هندوی تنگ شکر بر لب کوثر شکند چشم مست تو چنان صید دلم کرد بچشم شاهبازی که پر و بال کبوتر شکند منصب قدر وفایی بر دانایان است غم جاهل تنوان خورد که گوهر شکند شب تاریک (وفائی) بود آن روز که یار سنبل شیفته بر برگ سمن در شکند

(11)

من توبه زهرچه شیخ گوید پس ازین صد بار اگر نماز گر روزه بود دورم مفگن زداستان بهر خدا از بحر مگو چه آب در کوزه بود گرجان بدهم زروی دلبر نظری این بس که مرا زدور دریوزه بود ترسا بچه افجیل بمن درس دهـــد سودای [زیادت !] که به جلغوزه بود تنها نه (وفائی) به پری دلداده است کزهر طرفش هزار دل سوزه بود در مذهب خـود قلندران میگویند در مذهب خـود قلندران میگویند صد پای بساست اگر یکی موزه بود

مستانه چو از میکده بیرون آبد خون از دل عاشقان چو جیحون آید در بزم دگر منت ساقی نکشــم آن مغبچه تا با لب میگون آیــد از باد وزان طر"ه برویش گو بی بر ملك خطا ز چين شميخون آسد ای خسرو شرین دهنان رحمی کن تا چند ز دیده اشك گلگون آید اظهار دیدی وجود از عدماست هر خنده که از لعل تو بیرون آیـــد از بس بقدت هلاك ابروى تــوم خواهم که الف نویسم و نون آیـــد تسليم غم تو مدعى دا نرسد ا بن کار ز عاشقان مفتون آید تیری که ز شصت ناز لیلی بجنبد (۱) بگذار که بر دو چشم مجنون آیــد گفتم : که (وفائی) صفت قد تو گوید گفتاً : برو این ز طبع موزون آیـــد

(77)

⁽۱) « بجنبد » برای (تیر) گفتن اشتباه محضاست و ناسیخ آنرا بجای « بجهد » نوشتهاست .

ــ س ـــ

(1)

ای شکتر اگر وانرسسی خال مگس زین جور که میکنی نداری غم کس از مهر تو من هم ز کف کوره ٔ دل برقی بفروزم نه تومانی نه مگس ای خواجه اگر شکر فشانی نکنی طوطی ندهد ز دام این فکر و هوس از مهر تو من هم بغراب آميزم درهم شکنم هم سر و هم پای قفس محمل کش اگر چنین برانی شب و روز سحاره ساده نشود قافله رس از قهر من هم زدل آهي بكشم کز نای شــتر بر آبد آواز جرس ای دوست اگر راه (وَفائی) ندهی تا بوسه زند بر قدمت یکلدو نفس از قهر تو من هم بخرابات روم میگیرم و ، دف بنای و ، نی پیچم و بس

- 7 -

(1)

جانا شب دوش مرغکی غالیه فام
از بهر وفائی چه خوش افتاده بدام
یک پشت ، دو هفت کردن و ، یازده رو
دو چار سر و دو شش قدم و ، هفت اندام
دو شهپر و سیزده دم و ، شش منقار
نو ناخن همچو خنجر و ، شازده نام
سه اختر و ، یک پاره مه و ، چار هلال
با پنج در " و ، ده صدفش ، بود بکام
ای دوست ! گر این مرغ تو دانستی چیست
اینمرغ (وفائی) ز وف ا باد حرام

(1)

خوشا روزی ز دنیا در بدر بم ز جستجوی عالم بی اثر بم شبان و روز نالان در بیابان حریف شبرو باد ســحر بم

نفهمد هیچ کس نام و نشانم اگر عاقل اگر آشفته سر بم بهر مرزی دواند گرد و بادم بھر جای که خواہم خاك سر بم بچشے تر گذارم آستین را گھی بی مادر و گه بی پدر بم چراغی در دلم گیرد فروغی که از روشن دل*ی* یــــار فنر بم گهی شادان ، گهی خندان شب و روز گھی نالان ، گھی خونین جگر بم ز صهبایی جنان دیوانه گردم که از غوغای محشر بی خبر بم نميدانم چه سازم تا بسوزم کزین بود و نبود خود بدر بم (وفائي)را نميدانم عــــلاجي اگر سر تا قدم غرق نظر بم مگر نالان بروز آرم شبیرا بزاری دست و دامان سحر بم

(T)

نگارینم! دل و جانم! حبیبم! همه درد درونم را طبیبم شنیدستم غریبان مینوازی منت هم عاشقستم ، هم غریب گناه نرگس و زلف درازاست
که من هم ناتوان هم ناشکیبم
خدایا پرده بر دار از رخ وصل
که دایم زین میان من خود صحیبم
مسلمانی ندانم دست من گیر
کرم کن از میان بکشا صلیبم
بدریای کرم زن دفترم را
مکن شرمنده از روز حسیبم
مکن شرمنده از روز حسیبم
(وفائی) داد ازان دست نگارین
شسهید پنجه و (کف الخضیب)م

(1)

هم چو شاهین بهوس بال پری بگشادم در سر سیر و تماشا سر خود بنهادم ز اشسیان شسهیر سیاره کشی کردم راست یکنظر جلوه کنان بر سسر چرخ استادم پس آینه چو طوطی بشکر باریدم غافل از دستخط و درس خط و استادم سایه سرور گلی گشت مرا دیر مغان نشائه عشق گل آمد بمبارك بادم پرتو شسمع بدیدیم چو پروانه ز دور با همه سرکشی و کبر بدو جان دادم با همه سرکشی و کبر بدو جان دادم با همه سرکشی و کبر بدو جان دادم نیلوفر آسا بزدم ۰۰۰

دل بشرین شکری دادم چون خسرو ، عشق عاقبت کرد جگر سوخته چون فرهادم دل مارا هوس خال تو و زلف و لبت دانه ناچیده و در دام بلا افتادم به (وفائی) نگهی کن چو تو سودای منی بکه فریاد کنم گر تو نپرسی دادم

(0)

رنجیدهٔ پاران ز دوران گله دارم آزرده ٔ خارم ز گلســـتان گله دارم با زاغ و زغن هم قفسم کرده زمانه از صحبت ناجنس نه چندان گله دارم چشم تو مرا کشت ، چرا ابرو و مژگان این تیر و کمان چیست ز ترکان گله دارم ؟ مطلوب من از خال سياه لب تست حاشا که من از چشمه ٔ حیوان گله دارم کافر چکند گر صنم و بئت نپرستد با آن همه یاکی ز مسلمان گله دارم دامن بکس برزده هر کسس بطریقی از غفلت این قوم فراوان گله دارم فریاد که نازل دلی من بمقامی است کز جنبش و آلوده گی جان گله دارم عارف كمر يار و معارف دهن دوست شاید که ز خود ظاهر پنهان گله دارم در هر سر بازار بگویم بدف و نی
این نکتهٔ سر بسته که من زان گله دارم
بفروخت بچندین هنرم هیچ نفرمود
از خواجه خود بنده هزاران گله دارم
اطوار تو من بهر خدادا نیست (وفائی)
از ورزش تو نیز بقرآن گله دارم
از خویش بیرون آی و خدادان و خدا خوان
دیگر سخن از غیر بیزدان گله دارم

(7)

من که در گوشه کاشانه دلی خوش دارم پادشاهم دل خود از چه مشوش دارم یکطرف نغمه نی ، یکطرف آوازه و دف یکطرف دیده بروی بت شدین دارم خلوت دل بخیال رخ و زلف دلبر هم چو بتخانه چین جای منقش دارم داغم از حلقه زلف بو برویت شب و روز که نسوزم چکنم نعل در آتش دارم مطرب خوش نفس و ساقی گلرخ می ناب مطرب خوش نفس و ساقی گلرخ می ناب بنده سرو وفادار منم در عالم بنده سرو وفادار منم در عالم چکنم جان وفا روح وفاکش دارم هر کجا پای (وفائی) است سر انجا بنهم اینقدر مردم دیوانه نیم ههش دارم

بخیال تو بھر جای که من می نگرم می نیاند بجز از گلشن و گل در نظرم تا گل روی تــو آرام و قرارم بربود بهوایت چو نسیم سحری در بدرم بر سر جان من ، ای دوست ، دل آزرده مباش نظری کن که فدای تو بود جان و سرم عاشق روی توم با همه بی مهری تو که بخورشید تماشا بکنم بی بصرم گر بشاهی شوم ـ ای مرغ همای سر من! ـ باز در دست تو چون صعوه ٔ بی بال ٔ پرم بشته زلف تو گشتم بهوای لب تو طوطی هندم و در دام بلای شکرم آتشی در دلم افتاده ندانم ز کجا اینقدر هست کز و سوخته جان و جگرم خجل از کرده ٔ خویشم ، گله از کس نکنم من که با این همه نزدیکی او دور ترم دل دلبر بچه دل بر شنکنم بر سر دل دل گذارم نتوانم که ز دلبر گذرم در ره عشق بتان کشته شدن زنده دلی است ای خوش آنروز که جان در ره جانان سپرم ! دل من مشلكن ازان عارض و بالاى كه من مرغ گلزار ارم بلبل شاخ شےجرم

برو ای زاهد خودبین ز (وفائی) بگذر پیش من دام مینداز که مرغ دگرم

(A)

گل من سوخته بر شاهد خوبان برسم یشت شاهین شکند شهیر بال مگسم عاجز نفس شدم سنگدل از صحبت او مرغ باغ ارمم همنفس خار و خسم طوطیان در چمن هند بشکر شکنی من بیچاره گرفتار بلای قفسه بی خود از ناله فریاد دلم ، وای بمن کاروان رفته و غافل ز فغان جرسم هیچ کس نیست چو من بیخبر افتاده ز راه دست من گیر خدایا که عجب هیچکسم بسكه از ناله ً زلف تو شدم نغمه سرا خواند اکنون همه کس بلبل مسکین نفسم شاهبازان بتو نازان ، بتو يرداز اكنند من باین بال ٔ پر ریخته اندر که رســـم کرم دوست بجای است (وفائی) مخروش جای دارد که بر آرند همه ملتمسم

(9)

بکوی یار هر دم از فراق یار مینالم چو بلبل از غم گلزار در گلزار مینالم

شهید چشم مستم ، با خیال طره میگویم : چو بیمارم بزاری در شبان تار مینالم توانم را بچشم ناتوان بردی و خود رفتی کنون در کنج غم بی یار و بی غمخوار مینالم اسير زلف يارم عاشق محراب ابرويش مسلمانم ولى در حلقه و زنار مينالم در و دیوار گلشن شد زعکس روی تو ز آن رو چو بلبل هر زمان بر هر در و دیوار مینالم نمیدانم بلای مردمان از چیست عاشقرا ترا بيمار چشمان سيه ، من زار مينالم شرابی ساقیا! آبی برین آتش فشان کامشب مغنتي وار ميسوزم ، چو موسيقار مينالم چه بنویسد (وفائی) شرح هجران تو ؟ چون هردم بیاد سرو بالای تو قمری وار مینالم

(1.)

ای آفت دل بلای جانم!
آرام روان ناتوانم
رخسار مه تو نوبهارم
زلف سیه تو ضیمرانم
ای روی تو کعبهٔ حیاتم
ابروی تو قبله گاه جانم
صید حرم تو حور عینم
قد علم تو خیزرانم

درمان درون مستمندم داروی جراحت نهانم اول بزيان آشنائي كردى بوصال مهربانم در وسمه گرفتی ابروازرا چون گسمه بریده شد عنانم در سرمه کشیدی آهوانرا صد سرمه زدی بخانمانم دین بردی و دل بدلربایی تا شهره شدی بدلستانم کردی بدو چشم ، چشم بندی بردى بدو ناتوان توانم امروز بھر طریق دانی كز عشق تو شهره ٔ جهانم در عشق تو _ آفت زمانه _ رسوا شده عمه زمانم هر شب ز فراق سرو بالات صد چشمه ز دیده خو نفشانم عیشم همه درد درد بر دل دل در غم و غم در استخوانم شب هم چو سگان بر آستانت كرد است غم تو پاســبانم چون طایف کعبه در گذارت لبیك بر آید از زبانم

می گریم و رو بخاك مالم مینالم و نشنوی فغانم ! رحمی ز وفات بر (وفائی) آخر نه که تازه نواجوانم ؟!

- 11 -

بی تو ای دوست ندانم که چگویم چونم بجمال تو که چون سوخت در و بیرونم جلوه کن بمن ، ای شمع وجودم ، بردار وعده وصل من آن است بریزی خونم جانم آزاد کن از واهمه وصل و فراق دست من آر تو در گردن خود یاخونم من ندانم که ز زلف تو رهایی طلبم گر ز زنجیر تو سر باز کشم مجنونم مرد میدان جفای تو (وفایی)است ، بیا خنجر ناز بدل زن که بجان ممنونم

در زمستان یکشب در واقعه بحضور مبارك مشرف شدم ، در میان جمعی از خلفا ۰۰۰ فرمودند: که عریضه خودت را که این غزلاست به آواز بلند برای من بخوانی! بعد که موسم بهار بحضور مبارك رسیدم ، بر طبق واقعه واقع شد در آخر شمارا ۰۰۰۰۰۰ بكن چنان بدانا که خواب است و در همان شب است :

- ن -

(1)

السلام ای باغ رویت (جنة المأوای) من مده مسب یلدای من السلام ای گوشه محراب طاق ابروت در دو عالم قبله من ، مسجد اقصای من السلام ای گشته در دور خط و خال لبت در سر بازارها سودای من ، غوغای من السلام ای بر گل رویت غزلخوان روز و شب بلبل خونین دل مسکین دل شیدای من السلام ای دیدن و خندیدن و رنجیدنت مرهم من ، داغ من ، روح فرح بخشای من السلام ای سرو نورین سایه جانها ولی سایه با سرو بلندت ملجأ و مأوای من

السلام ای انکه در جنت سرای لطف و ناز قامت جانپروری هم سرو هم طوبای من السلام ای جرمبخش صدچو من آشفته کار از تو غیراز جرم بخشی نیست استدعای من السلام ای بنده گانرا خواجه مشکل گشا بر (وفائی) رحمتی ای سید و مولای من!

(1)

یار ارمنی مذهب! شوخ عیسوی ملت !

یا بیا مسلمان شو ، یا مرا نصارا کن

یا بتیغ ابرویت خون بیگناهم ریز ،

یا ازین دو لیمویت چاره ٔ دل ماکن

بر مکن ز رخ پرده در شسکن خم کاکل

زاهد صوامع را راهب کلیسا کن

ساقیا! سرت گردم التفات کن! جامی!

آتش درونم را یکزمان مداوا کن

تابکی (وفائی) را خون بی گنه ریزی

گر خدا نمیدانی شرمی از مسیحا کن!

(1)

این تطاول بین که از دست شب یلدا کشم (۱) ای امید نا امیدان ، ای پناه بیکسان

نا امید ٔ بیکسم دست من و دامان تو

من نگویم انکسم در آستانت جلوه گر یا زگستاخی سےگ کوی توم خاکم بسر اینقدر گویم بزاری تا توانم اینقدر ای امید ناامیدان ای پناه بیکسان

ﻧﺎ ﺍﻣﻴﺪ ً ﺑﻴﻜﺴﻢ ﺩﺳـﺖ ﻣﻦ ﻭ ﺩﺍﻣﺎﻥ ﺗﻮ

چون ترا دانستهام از رحمت پرودگار رحمت کن رحمتی ، ای رحمت خق زنهار ! آیت (لا تقنطوا من رحمةالله) گوشدار ای امید ناامیدان ، ای پناه بیکسان

نا امید ٔ بیکسم دست من و دامان تو

ایکه میدانی که قلب مومنان عرش خداست تا دلی رابشکنی ۰۰۰ بودن رواست

⁽۱) در نسخه خطی این قصیده در مقدمه دیوان قرار گرفته ، ولی ناقص بنظر میرسد .

یکنظر زانحضرتم از روی رحمت التجاست ای امید ناامیدان ، ای بناه بیکسان

نا امیدو بیسکم دست من و دامان تو دستگیرا ! دست گیرم ، رهنمایا ! ره دهید چون تویی درمان دردم چاره ٔ دردم کنید از امید خود (وفائی)را مفرما ناامید ای امید ناامیدان ، ای یناه بیکسان

نا امیدو بیسکم دست من و دامان تو

(1)

ای دلبرا! ای دلبرا جانم فدای جان تو دین و دل و ایمان من قربان مك فرمان تو ما دین و ما ایمان مرا ، کاری نباشد دلیرا این بس که باشم روز و شب دیوانه و حیران تو گر دل بگلشن خوش کنم ، ور دیده بر ماه افگنم از گل مرادم بوی تست ، از مکه ° رخ رخشان تو خوشتر زباغ و بوستان ، بهتر ز گلزار جنان با یاد تو گر جان دهم در گوشه ٔ زندان تو از روح اعظم بهتراست ، از باغ جنت خوشتراست بویی که میآید مرا از جانب بستان تو با این سر آشفتهام ، استاده در میدان غم باشد گھی غلطان شوم ، چون گوی در چوگان تو آسوده جان و دلشود ، در سانه و نور ابد بر ہر که تابد یکزمان مھر رخ تابان تو من تشنه و دل سوخته ، تو چشمه ٔ افروخته بگذار تا جان میدهم ، بر چشمه ٔ حیوان تو گریم چو بلبل هر زمان ، با صد هزاران داستان شاید که چون گل واشود بر من لب خندان تو من بنده ٔ آوارهام ، سرگشته و بیچارهام تو پادشاه رحمتی ، دست من و دامان تو ! با انکه هستم روسیاه ، دارم بسی جرم و گناه نومید نتوانم شدن از لطف بی پایان تو گر زانکه بگذاری مرا ، یا انکه بنوازی مرا روی من و خاك درت ، چشم من و احسان تو گر من بسی بدكردهام ، من در خور خود كردهام باری تو از روی كرم آن كثن كه باشد شان تو باری تو از روی كرم آن كثن كه باشد شان تو آخر نگاهی از كرم ، بر جان پر درد و الم سوزد (وفائی) تا بكی در آتش هجران تو ایا

(1)

فدای جان پاکت این غلام دربدر کرده زرهران تو جان از تن قرار از دل ، سفر کرده بامید شفائی دل درآنچشم سیه بستم که مثرگان تو در ۰۰۰ جان پر نیشتر کرده فزون شد از نگاهت درد من با انکه خندیدی چرا گویند پس بیماررا گل در شکر کرده خط آورد از پی امداد زلف از بهر قتل من بچین قانع نشد جیش خطا راهم خبرکرده شهیدان کید افتاده سر خونین کفن در باغ مگر با لالهزاران ، نازنین از ری گذر کرده! نمیدانم چرا در گوش گل باری نخواهد رفت نمیدانم جرا در گوش گل باری نخواهد رفت نمید جز (و فائی) افسر و تخت و فاداری که در ملک محت تر که سررا ترک سرکرده

(T)

مرا تحیر از آن زلف و روی نرگس مست است (۱) دو شب ، دو روز ، دو نرگس ، بشاخ گل که شنیده ؟

⁽۱) در نسخه خطی یك صفحه یا بیشتر ناقص بود و باعث از بین رفتن یك یا چند بیت از این قطعه گردیده است.

چرا ز تاب جمالت عرق گرفته عذارت ؟
که روز روشن و بر برگ لاله ژاله چکیده
ز غیرت لب و روی تو کیست ناشده رسوا
شکر بآب نگشته است گل قبا فدریده
شهید زلف توم بوسه بیخش ازان لب
که میل شربت تریاك کرده مار گزیده
هوا عبیر فشان است و باد غالیه باراست
مگر بطره جافان نسیم صبح وزیده
ز جان هردو جهان گلبنی بناز سرشتند
درو ز عکس جلال و جمال نور دمیده
شکفت گل بدر آورد و صد بهشت برین شد
تو آن درخت گلی نورسیده نور دو دیده
چه غم بکوی تو گرد سر تو گشته (وفائی)
که عندلیب بهشتی بشاخ سدره پریده

(1)

شب است این زلف ، یا روز جدایی ؟ لسبت ابن لعل ، يا جان وفايي ؟ ىتا! نامهر مان! مارا! نگارا! بدينسان بيوفا آخر چرابي ؟ چه باشد گر برحمت عاشقان، ا بكي از گوشه دل رونمايي ؟ نه شرط دوستی باشد که هر روز ز نو عهدی به بندی و نیایی نميخواهم نشان سلطنترا که بر خاك درت خوشتر گدايي جگر خونم ز داغ آشنایان چه بودی گر نبودی آشنایی ؟ خدارا مهر و مهرا سرنگون کن چه باشد یرده از خود برگشایی دلی داریم در عشقت پریشان سری داریم بر خاکت هوایی تو ای سرو ریاض جان عالم تو ای شاه سر د اصطفایی

تو ای چشم و چراغ جان آدم گل و شمشاد باغ اجتبایی بستتاری که از عالم گزیدت بغفاری که دارت انبیایی به آب پاك ينبوع شفاعت بشو از روی کارم روسیایی لمران از خود چو آوردم بتو رو کزین ابرو تو محراب دعایی خداوندا! بحق ياكي خود بآن لو ُلوی بحر یادشایی بهر لطفی که داری با عزیزان ببخشایی همه جرم (وفائی) مرا این دل ز آب و گل سرشتند مرا دلبر ز نور کبریایی دل من در ازل دلير گرفته وگرنه دل کجا دلبر کجایی ؟ (وفائمي) چون ننالد خــون نگرید : که کشت آن داربایش از جدایی ؟

(1)

ای روی تو ابروی تو وان دو لب شیرین هم کعبه و هم قبله و هم جان وفائی گر سرو نه ٔ جلوهٔ جانبخش چه داری ؟ گر ماه نه ٔ بر سر این چرخ چرایی ؟ گفتند که بر چشم کند سرو سهی جای باور نکنم تا بسر چشم نیایی چون روی بگردانم از ابروی تو ، جانا ، کارباب وفارا بخدا قبله نمایی بی نام تو هر چند بود فتح جهان خام بی خامه من هم نبود نامه گشایی گفتم که بگیرد نمك ساعد شاهم نامردم اگر باز نکردم چو (وفائی)

 \star \star \star

وقتی که حضرت شیخ _ قدس سره ! _ بطایف ، که یکی از شهرهای حجازاست ، هجرت فرمودند ، بتوسط حجاج قصبه (ساوجبلاغ) این قصیده مبارك بحضرت تقدیم شد ، یك روز بعد از ملاحظه عریضه و صدور جواب وفات کردند :

(")

نمیدانم چرا ای دیده چندین خون فشان هستی ؟ هما نا داغدار هجر یار مهربان هستی ! (۱) تو ای ابر بهاری از چه گریان و خروشانی مگر در آرزوی (۲) وصل باغ و بوستان هستی ؟

(")

⁽۱) «وفائی» بمناسبت وفات شیخ عبیدالله نهری بزبان کردی نیزمرثیه ای سروده که مطلع آن «دریّفا بای خهزان »است و بیتها با حرف (میم) خاتمه میآیند .

⁽۲) در نسخه دستنویس «آزوی» نوشته شده بود .

تو ای باد سحرگاهی مگر جو بای گلزاری: که در کوه ٔ بیابانها بهر سویی دوان هستی ؟ تو ای قمری که مینالی بطرف جوی باغ و راغ چنان دانم پی سروی چو من کوکو زنان هستی تو ای نرگس مگر در خواب دیدی چشم دلدارم : که چون من عاشق و بیمار و مست و ناتوان هستی ؟ تو ای سنبل مگر بویی ز زلف بار بگرفتی: که چون من بیقرار و درهم و آشفته جان هستی ؟ توای گل وصف یار من مگر از باد بشنیدی: که چون من پاره دل خوینین ^(۳) درون ٔ خون فشان هست*ی* تو ای مسکین بنفشه از کحا دیدی خط و خالش که محزون هم چو من در کسوت ماتم نهان هستی ؟ تو ای سوسن مگر عاشق شدی چون من بروی یار : که در شرح غم هجران جانان صد زبان هستی ؟ تو خود ای لاله زلف و روی جانان از کحا دیدی : كه چون من داغدار افتاده اندر بوستان هستى ؟ تو ای آتش بجان افتاده بلبل از برای گل چو من تاکی بعشق اندر زبانها دستان (٤) هستی ؟ تو ای مرغ شب آویزی چو من در زلف جانانه بگو تاکی بیاد صبح آن گردن چنان هستی ؟

⁽۳) واژه (خوینین) را ناسخ بجای (خونین) نوشته و در عوض بعد از کلمهء (درون) حرف (واو) را انداخته است .

⁽٤) واژه (دستان) در نسخه خطی بجای (داستان) نوشته شده و شعررا از وزن انداخته است .

تو ای بلبل که در [توصیف !] گل خوش نعمه ٔ گریان م بد خاندان حضرت قطب زمان هستي ؟ (وفائی) از پی گلزار مینالی عجب نبود : كه خو شخوان گل و مليل آن گلستان هستي ! تو كزتاج سلاطين عار دار همچنين دانم غلام درگه پیران کیوان آستان هستی تو کز اورنگ شاهی ننگ داری هیچ شك نبود سك عالىحناب آستان راستان هستى امام راستان قطب خداجويان عبيدالله تو بی کابنهٔ نور خدای لامکان هستی فروغ ظلمت دلها تویی ای سید و سرور که نسل آل طهرا ، چراغ خاندان هستی به اعجاز هدا بخشی پیمر نیستی لیکن: به آیات پیمر مرشد آخر زمان هستی (مسلحا) نيستى ، ليكن بانفاس مسيحايي روان بخش هزاران هم چو من دلمرده گان هستی (كليمالله) نه ، ليكن پي فرعون نفس ما بطور همت یاك از ید بیضا بیان هستی تو خاك ا نبيائي وين عجب ! كاندر شهود حق بطور نیستی بی (لن ترانی) دیده بان هستی بصورت بنده مطلق ، بمعنى با خدا ملحق تو اي مرآت نور حق چه پيدا و نهان هستي ؟ گھی چون پیر بسطامی ز چشم کاروان دوری گھی چون غوث خرقانی دلیل کاروان ہستی

مقیم شرع پیغمبر تویی در صورت معنی غیاث ملتنی و رهبر اسلامیان هسته بر اقليم رشادت خواجگي الحق ترا زيد که پر تخت نیابت افتخار خواجگان هستی ز تأثیر جرور نفس بدفرما چه غم دارد تو چون ابر کرم بر فرق ملت سایبان هستی مریدان ترا دیدم بچشم خویش انس و جان خطا نبود اگر گویم امام انس و جان هستی هزاران پیر دیدم تو جوان از لطف انفاست روا باشد که گویم مرشد پیر و جوان هستی زبان سگ اگر تر شد زیان بحرکی گردد چه غم با این کمال از در دهان منکران هستی چه باك از طعن بدخواهان ترا ٠٠٠٠ بگو حق باش جان میده تو خورشید جهان هستی مقامات ترا اهل بصیرت ۲۰۰۰ مد که با این خواجگی دایم غلام بنده گان هستی شوم قربان آن مژگان ۰۰۰ خدنگ بر ارو پی صید دل و جانها عجب تیر و کمان هستی ! بدیدار تو من هر گز نخواهم سیر شد زان رو که با این رو فرات عالم مستسقیان هستی اگر بی تو به بیند مردم چشمم جهان ، شاید که بی این مردمی چشم و چراغ مردمان هستی اگر دور از تو من بی جان ٔ بی دل ماندهام باید که با روی جهان آرا تو جان سدلان هستی

گر از درد نهانی در تمنایت همی سوزم چه سازم چون نسوزم مرهم درد نهان هستی ؟ ز هجرت گر نیاراید روان من عجب نبود که با این طلعت زیبا تو آرام روان هستی چو نیلوفر اگر من غرق دریای سرشکستم چه سازم چون کنم آخر تو مهر شعشعان هستی روا باشد اگر بر حال زار من ببخشایی که من مرد گداهستم تو مرد مرزبان هستی جز این عیبی نداری در مقامات کمالیت که با جان (وفایی) انداکی نامهربان هستی (وفائی) چون تواند گفت توصیف کمالاتت درین آینه چون کنجی که تو مرد کثلان هستی

کرم خواندی ، ستم راندی ، وفاگفتی ، جفاکردی تو ای ماه سمن سیما به بین با ما چها کردی ؟ روم از سوز دل آتش زنم در هر نیستانی ببانگ نی بگویم آنچه با این بینوا کردی وفای داستان ، گریه من باکس نمیگفتم قلم بگرفتی از مژگان تو شرح ماجری کردی وفای از زبانت مشك چین عطر ختن خیزد مگر با خاك كوى قطب عالم آشناكردى وفای چشم [بینت !] رنگ نور طور می بخشد مگر از خاكپای غوث عالم سرمهسا كردی ! چراغ آل ادم غوث اعظم ، ای عبیدالله توئی کز یکنظر قلب جهان را کیمیا کردی بدور آخر از جام حقیقت نشئه ٔ دادی که محفل را سراسر مست نور کبریا کردی نقاب از روی بگشودی جمال خویش بنمودی جهان را شش جهة از نور خود (بدر الدَّجا) كردى نسيمي از بهار فيضي ٠٠٠ زمینرا غنچه گل دادی ، زمانرا مشكزا كردی بدلهای مریدان هر کجا عکس رخت افتاد كه شرح معنى (بدر الدجا ، شمس الضحى) كردى درین آخر بجز نام بقا یك باره فانی بود دری بگشادی و جان فنارا پر بقا کردی

اگر دست دل دیوانه را لطف تو نگرفتی کجا دل روی در خلوت سرای دلربا کردی بهر کس یکنظر کز روی لطف قهر افگندی گدارا پادشاه شاهرا مسکین گدا کردی بترکستان چرا گویم لبت آب بقا بخشید که ترکستان معنی را ز لب عین بقا کردی ؟ سگم خواندی و خوش نودم ، بدم گفتی و افزودم جزائ الله کرم گفتی ، عفائ الله عطا کردی

(0)

ندانم با وفاداران جفاکاری جرا کردی ؟ چه نیکی از جفا دیدی که برجای وفا کردی ؟ مگر ابروت بنمودت ره و رسم کمان بازی مگر آن غمزہ فرمودت که خونھا ہی بھا کر دی که گفتت عندلیبیرا ز باغ گل بیرون فرما که فرمودت غرابی را در انوان هما کر دی بحرف دشمنان فتوای خون ما چرا داری بقول مدعى قصد ٠٠٠ جرا كردى ؟ سگ کوی تو بودم پای دل بستی بر آن گیسو [بجان !] صید حرم [بودم !] گرفتار بلا کردی چو در عشق زنخدان تو لنگر ست جان من چه بنویسم جفاهایی کز آن زلف دو تا کردی وفا این بود کاندر کشتی ۰۰۰ درین گردابه شیدا مشربی را ناخدا کردی بدام زلف و تیر ۰۰۰ زد تیغ غمزه صید دل گرفتی خستی و بستی و جستی پس رها کردی نمیشد دل گرفتار تو ، داد از دست مژگانت در ان محراب ابرو هرچه کردی از دعا کردی ز تاب آفتابت چشم من سیماب خیز آمد مگر چشم مرا تعلیم علم سیمیا کردی بمژگانم جگر خستی بچشمانم دوا گفتی نه زخمهرا بهم بستی ، نه دردمرا دوا کردی شکستی قلب ما گفتی ، درستت میدهم دیدم نه حکم مومیا دادی ، نه کاری کیمیا کردی بقامت جلوهدادی ریختی خون (وفایی)را

(7)

گفتم به بت ساده: که ای ترك خجندی ای هر خم زلف تو مرا بند و کمندی شرین تر ازین قامت بالا نشنیدم چون گلبن نورسته نه پستی و (۱) بلندی با این لب شرین چو در آیی بشکر خند گویند: که شور شکری فتنه و قندی گفت: از لب شیرین من این بوالعجبی نیست خاصه که بود بوسه گه بهجت افندی

(7)

⁽۱) گر چه بعد از واژهء (پستی) حرف (واو) آمدهاست ولی (ند) صحیحتر بنظر میرسد .

گفتم: که بگو قیمت یك بوسه ازان گفت: این نکته ندارد صفت چونی و چندی! جان بهر تو غم نیست ولی واهمه دارم کین جان محقر ز (وفایی) نیسندی!

(Y)

در هر دو جهان گر اثر عشق نبودی این زمزمه ٔ عشق که گفتی که شنودی ؟ (۱)

(\(\)

شنیدم کز (وفایی) لطف کردی یاد فرمودی ز شاهی کم مبادت بنده ٔرا شاد فرمودی بغمزه گر دلم بردی ، بنازم باز دلدادی ! جزال الله ، خرابم کردی و آباد فرمودی پی تسخیر عالم خرق عادت جز تو کس ننمود بخنده شکرستان از عدم ایجاد فرمودی بفتح دل خط آوردی پشتیبان گیسو شد به بیت الله حبش را از خطا امداد فرمودی

(Y)

(۱) در اینموضع از نسخه دستنویس یك صفحه یا بیشتر افتادهاست چون در پایان صفحه این بیت .

در سفرهء دونان نکند روی وفائی آنجا که زبر پنجهء شه طعمهء بازاست

که شاید مطلع قطعه ادیگری باشد و در گوشه همان صفحه بنا بعادت ناسخان قدیم بطور مایل واژه و (الهام) نوشته شده که میرساند صفحه بعدی با این واژه آغاز میشود .

ندانستم کدامین بود از خال و خطت قاتل همین دانم نگاهی کردی و جلاتد فرمودی بهریك غمزه صد خون ریختن نشنیدهام ، جانا ، به این چشم کمان ابرو تو این بیداد فرمودی ز استغنای ناز ، ای خسرو خوبان ، چها کردی لب شرین گشادی قتل صد فرهاد فرمودی ؟! لب شرین گشادی قتل صد فرهاد فرمودی ؟! کرم کردی که این پابسته را آزاد فرمودی کردی که این پابسته را آزاد فرمودی هوا گل سبز و ، شکر خیز و مشکین شد نمیدانم : چه حرفی از زبان گل بگوشی باد فرمودی ؟ بچشم تر غبار از دل بشو ، گفتی (وفایی) را بچشم تر غبار از دل بشو ، گفتی (وفایی) را

(4)

سیب به نزاکت تو نازم
کویی نسب از نگاری داری
آمیختهٔ بآب و آتیش
وین معجز ازآن نیگار داری
دل میبری از لطافت آری
مذهب ز صفات یار داری
نیمی ز تو سرخ و نیمهٔ زرد
حیران توم چه کار داری ؟!
حیران توم چه کار داری ؟!
یا دادهٔ دل به یار ازان رو
چون من دل داغدار داری

ب سے نثار دل ستانت از جان ، رخ شرمسار داری امروز که میروی بسویش جان در قدمش نشار داری زنهار بیادم آور ای سیب در سارگهی که سار داری در چهره ٔ افتاب لغزی یعنی برخش گذار داری ر تنگ لهش نهی سرو یای یعنی بلبش گذار داری وا نگاه به آه ناله زار حندانکه تو اقتدار داری بوسی دو سه زن بخاك پایش هر حاکه تو اختیار داری عرضم بگذار کای دل آرام ای کز دو رخان بهار داری ای کز دو رخان عــالم آرا مهر و مه در حصار داری ياسته بحسن مشترى را در سنبل تابدار داری و ز آهوی نرگسان بشوخی شیران جهان شکار داری در کوی تو اوفتاده بعنی بك عاشق خاكسار دارى

ت کی دل خسته ٔ (وف ائی) چون نرگس خویش زار داری

(1.)

ساکی چو کمند مشکبارش سرگشته و بیقرار داری دانی که خدای برندارد جور و ستمی که اکارداری وا نگاه بسوی ده این غیزلرا گر طاقت زینهار داری (۱)

(11)

ای بمصر سودایت صد عزیز قربانی
رحم کن بیاد آور حال پیر کنعانی
نازنین دلی دارم عاشت پری رویی
از خدا نمیآید عاشقان برنجانی
دل ز حسرت رویت روز و شب همینالد
نغمهای خوش دارد بلبل گلستانی
عیش هر دو عالمرا من باین نخواهم داد
من لب ترا بوسم جان من تو بستانی
زلف یار بگرفتن لب گذاشتن بر لب
لذتی دگر دارد جمع در پریشانی

(1.)

⁽۱) چنین بنظر میرسد که این سه بیت نیز قسمتی از قطعه قبلی باشد که مطلع آن « سیبا به نزاکت . . . »است ولی ناسخ آنرا جداگانه و مانند قطعه، مستقلی نوشته بود و بهمانطور در اینجا ثبت گردید .

من چرا ننالم از دست چشم و ابرویت
میکدهٔ فرنگی شد کعبهٔ مسلمانی
کام لب نخواهم دید نامکیده خالشرا
از خضر مگریابم سر آب حیوانی
زلف گیرمت گویی کافرا مسلمان شو
روی بوسمت گویی نیست این مسلمانی
آخر ای فرنگی زاد چون کنم ز بیدادت ؟
مؤمنم نمیدانی کافرم نمیخوانی!
زان دهان تمنائی دارم و نمیگویم
مذهب (وفائی) نیست کشفرا بینهانی (۱)

(11)

دریغ عهد گل و عاشقی و روز جوانی!
که شد ببازی و غافل ز تند باد خزانی
نه دل قرار بگیرد، نه یار عهد پزیرد
فغان ز دست دل بیقرار و یار زبانی
بحال من تو ببخشا که هم تو داروی دردی
بجز تو با که بگویم حدیث درد نهانی؟
چه حاجتاست بعرض نیاز من بحضورت
که درد خسته دلان در درون سینه تو دانی
بهرچه امر تو باشد کرامتست و [عیاست!]
گرم بلطف بخوانی، ورم بقهر برانی

(11)

⁽۱) (کشفرا) غلط بنظر میرسد و شاید (کشف راز پنهانی) صحیحتر

چو باد مگذر ازین خاك و آب دیده من بین چه باشد از بنشینی و آتشم بنشانی اگر چو بلبل و قمری بگریه زار بنالم رواست كز رخ و قامت گلی و سرو روانی چو لاله لال شوم گر برنگ و بوی لطافت بگویمت كه چنانی نه بالله بهتر ازانی خلاف عهد محبت بود كسیكه بگوید تو نور دیده كه مانی بنقش صورت (مانی) منم كه جز تو ندارم پناه و غوث و مغیثی تویی كه از در رحمت گناهكار نرانی شكر ببار بدامان و گل بریز به مجلس شكر ببار بدامان و گل بریز به مجلس سخن بگوی (وفائی) برای اهل معانی

مثنويات

زد صفیری مرغ جان باالای عرش کرد مشکین از نفس سیمای عرش خواند بر دل بك ورق آبات عشق گشت دل سرمست تسلیمات عشق دلیر ترسا خسار و میزده شـــد گلابی زد براه میکاده عشوهٔ زد نرگس مستانهرا حلقه زد ناگه در میخانهرا ساقی آمد آب می بر مست زد مطرب آمد بر رگ دل دست زد بازم از می ساقی روحانیان ۰۰۰ دریسیر مغان بازم از نی مطرب دیوان عشت دست دل بگرفت تا ایوان عشق باز شد شیرین بشکرخنده زن تازه شد داغ درون کوهکن موسی جان باشد (۱) بر طور عشق جامه، جان ياره شد از نور عشق داد لیلی سینیل مشکین بیاد باز مجنون در بیابان سر نهاد ساز قمری سر سر دستان کشید وز نفیر عشق ، نای خود در بد ماز شد گل انگ ملی در حمین تازه شــ د عشــق گلش در جان و تن باز شد جان (وفایی) نهغمه گو در فراق دلبر گلرنگ و بو حان نثار قبله اروی عشق سنده ٔ زنار زلف ر روی عشق حلقه در گوش در سسر مغان زند خوان مذهب آه فغان قمری آشفته بر بالای سے و سرخوش و مدهوش رفتار تذرو نغمه برداز نگار حنگ ساز مست صهبای بت عاشق نواز داغدار جين زلف دوستان طوطی هجر آمد از هندوستان

(7)

⁽۱) (باشد) درست بنظر نمیرسد و (بازشد) صحیحاست.

مطرب خوش نغمه ٔ دیوان گل بلبل خونین دل خوش خوان گل عاشق شیدا (وفائی) دمبدم خوش نوایی داد اندر صبحدم

(\(\mathref{v} \)

كأى نسيم منزل جانان من مرحا ای غمگسار جان من ای أنیس گلشن و بستان دوست مرحا ای پیك مشتاقان دوست ای صبا دست من و دامان تو جان من بادا فدای جان تو حوريانه ميخرامي هر زمان بر صف نسرین و گل دامن کشان توده توده عنبرافشان بينمت دسته دسته گل بدامان بینمت یا بگلزار خطہا رو کردہ ٔ نافه مشك غيزال آورده یا گلستان را شبیخون برده، غارت عطر گلستان کرده ٔ ب سازی ماغسان خلد بود تاری از گیسوی حورانش گشود با گذاری کردهٔ در کوی بار كاين جنين عنبر فشاني باربار

ز نده کر دی حان مشتاقان دوست گر نه انفاس [مسيحا ابن چه بود!] چون تویی در بزم جانان داد رس عاشقان ا ۱۰۰ دادرس رقی کن در کوچهٔ آن دلستان از من دیوانیه پیغامی رسیان بوسه ٔ زن بر در و دیوار سار عطرسازی کن تو در گلزار سار ز بنهار آهسته شو اندر حصار تا نگیرد زلف جانانم غیار كاندرين بيتحرم صيدم بناز مكند سازىچە ما زلف دراز دلبری بینی بحسن آراسته ابروانش چون مه نو کاسته خال دارد هندواته مشك ناب زلف دارد زنگیانه پر زتاب مهر و مه آیینهدار روی او مشتری یا بسته در گیسوی او یك طبق گل بسسته بر سسرو روان یك قدح می كرده اندر ناروان طر"هٔ مشکن برو آویخته سنبل و نســرين بهم آميخته هردو زلف ساسان مهر و ماه آهوان را ساله وزلفش يناه

حلقه در گوش لیش لعیل مان بنده وزلف سياهش ضيمران غمز هاش از ابروان خون ربزتر نشـــتر مؤگان ز خنح تىزتر ر رگ دل غمزهٔ او نیشتر خستگان را خندهٔ او گلشکر هشته در زلف سه سح حلال کرده در تنگ شبکر آب زلال [اشكزار!] آب حيوان يرورد آب حیوانش دل و جان پرورد ٠٠٠ رخ افروخته عود تر باشد بر آتش سـوخته ظلمت است ٠٠٠ تاب و تيش همجو گردآب سكندر غىغىش جون خضر وان خال هندو ٠٠٠ مینماید آب حیوان در لبش آفت ایمان بزلف عنبرین غارت جان از دو لعل شکرین صورتش [طعنه به شکر !] میزند آتش اندر جان آذر میزند چشم بندی نرگسش انگیخته خون عاشــقرا بمژگان ريخته قد نگویم قامتی چــون نخل طور رخ نخوانم عارضی صـــد لمعه نور

سرکش و سرمست و تند و شوخ و شنگ پنجه از خون عزیزان لاله رنگ بر سر حوضاست چون یك شعله نور برلب کوثر خرامان هم چـو حور لب گل و ، بالا گل ، گل رنگ بوست گر نمیدانی (گلندام) من اوست قبله ٔ جان (وفائی) روی او کعبه ٔ دل از دو عالم کوی او

(()

شانه كن زلف سياهش با ادب دور دار از خاك راهش با ادب سحده بر بر قد و بالاى او عرضه كن از من شيداى او كاى شكر لب ، دلبر عيار من كاى شدير ، تند خو ، دلدار من كاى بدين بالا ، بلاى مرد و زن كاى بدين حسن مايه صد مكر و فن كاى بدين حسن ملك رشك پرى كاى بدين حسن ملك رشك پرى دلبر بى باك و ، يار سرسرى من هم از خيل شهيدان توم من هم از خيل شهيدان توم يما دو نرگس تا ز دستم برده باده و ناخورده مستم كرده الحده ناخورده مستم كرده

داغدارم خــال هندوی تو کرد بیقرارم زلف و ابروی تسو کرد تا نهادم در پی زلف تــو ســر نیست جز سودا مرا کار دگر گلبن شرین بجان پروردمش همجو بلبل جان بقربان كردمش تند بادی ناگهان سے حری نمود آن گل نورســـته از دســـتم ربود عمر چندین سالهرا دادم به باد تا غزالی مست در دامم فتاد قبله کردم دلگشا ابروی او از دل ٔ جان بنده ٔ هندوی او انجنان مست نگاهم کرده بود تا شدم هشیار شیرش بردهبود غمگسار خویش سروی داشتم در خرامیدن تذروی داشتم کردمش پرورده از خــون جگر آب یاری کردم از اشک بصر از من دلداده چون وحشى رميد عاقبت از بی وفائی ســر کشـــید بلبل روی تو بودم روز شب رو برو ســينه بســينه لب به لب قبله گاهم طاق ابروی تــو بود بوســه گاهم چشــم جادوی تو بود

دست در گردن بهم بازی کنان بوســـه میکردم ازان لعـــل لبان چشے بینای مرا بردند نےور تا به یکبار از منت کردند دور آفتاب بخت سارا تـــار كرد دور کردند از من آن یار مرا ای خداگیرد سببکار مرا! عاشقم کردی بآن چشم سیاه از نگاهی دین و دل بردی ز راه سـوى چشـم ٠٠٠ ن من رحمتی بر درد بیــــــدرمان من تا چــه شــد آن مهربانیهای تــو وان همه شریــن زبــانیهای تو چشمهدارم کزغم آزادم کنی با نگاهی یکرهی شادم کنی بر (وفائی) بی وفائی تـــا بکی ؟ ای دل آرام آن جدایی تا بکی ؟

(0)

نی غلط گفتم که خورشید هداست طلعتش آیینه نسور خداست گلبنی از بساغ طسه نازنین قطب عالم فخر آل یا و سسین

گر بدلها سکه آگاهی است ماه تا ماهی عبیداللهی است مطلعي نور خدا تاغانتي آفتاب از عکس رویش آیتی خندهاش مشكل گشا ، معجز نظام از پی دل مرده گان (یحی العظام) ا بروش از (قاتقوسین) باخبر رويش از آيات (وانشق القمر) نفس بدرا آنچه چشم مست اوست (ذوالفقار حیدر)ی در دست اوست ابروش در قلب نفــس کفر کار آيت (لا سيف الا ذوالفقار) تــاجدار خطه ٔ فقر و فنـــا شهسوار عرصه فخر وغنا مرشدی کز التفات یك نـگاه جام جم سازد دل و جان سیاه خواجگان را بنده در هرد و سرا بنده گان را خواجه، مشکل گشا از جمالش نور مطلق روشين است این سبب نور و ، دل و جان مناست تا عروس شــرع از زيور گرفت دین احســـد رونقی دیــــگر گرفت هر که نبود چون ســگان خاك درش سے گ ازو به خاك عالم بر ســرش

در سمرقند لبش معجز نماست
آری آری خواجه احرار ماست
ای چراغ خلوت صدق و صفا
ای فراغ سینه ٔ اهل وفا
شبچراغ روی تو بر هرکه تافت
در سیاهی آب حیوان دید یافت
هست سرو قامتت طوبا شبیه
سایه اش (طوبی لمن دخل فیه)

(7)

دل گرفتار بالای (۱) عشق تست
جان شهید کربلای عشق تست
بسبکه از دل موج خون افشاندهام
درمیان آب و اتش ماندهام
دیدهٔ دارم پراز خوناب ناب
سینهٔ چون جان مشتاقان کباب
دیده بر دریای خون طوفان زده
سینه از سوز درون آتشکده
رویت از گلزار چین مشك ختن
مویت از مشك خطای صد ختن
مویت از مشك خطای صد ختن
با صبا بفرست ازان گل دستهٔ

⁽⁷⁾

⁽۱) واژه و (بالای) اشتباه ناسخ است و (بلای) درستاست .

ما زیاد و غمگسار آواره ایسم در غریبی بیکس و بیچارهایم ما زداغ زلف زندان دیدهایم محنت شام غريبان ديدهايم آنچه در راه غریبان منزویاست گر بلرزد عرش اعظم دورنیست حق ذات آن خداونــد عظیم که بود بر بندگان خود رحیم حق آن اســمی که بر لوح از قلم از شــرافت ابتدا آمد رقم [حق آن نوری که ۰۰۰ ۰۰۰ !] [غله غائمي شد شداندر كايئات!] با خدائیها که بــود از بیخودی فالهای (ماعرفنا) میزدی جسم پاك از بندهگى پر نالـــه بود جــان نوای (ما عرفنا) می ســرود حق روح ان دليــل المرســلين فخر آدم ، رحمة للعالمين حق آن نسور که از ابر قسدم کشت عرش و کرسی و لوح و قلم

(V)

حق آن روحانیان باهمند که بجان حمال عرش اعظماند

حق جان جمله عيغمران بر طریق حق دلیل بندگان حق روح خواجــگان نقشبنــد وارهان جان وفاى رازيند یای بند نفس نا فرمان شدم زیر بار ذلت و عصیان شدم همتی کن شهر کن از رحمتم دست دل گیر و بر آر از ظلمتم جوش زن دریای رحمترا دمی دردمندان را ببخشا مرهمی دست دل بگشا و ، چشم سر به بنـــد التفاتي كن بجان دردمند دست بگشا در حضور کبریا لب بجنبا در مقام التجا کای خداوند خطا بخــش کریم ای خدای پاك و دادار رحيم بگزر از جرم (وفائی) هرچه هست يسس بحسسن اختتامش كيردست

هذا کتاب (شهد شکر) وفائی ـ رحمه الله ـ در سفر حجاز ، نزدیك بروضه منورة ـ زادهاالله شرفا ـ بتاریخ هزار و سیصد و هفت عرض شد :

ساربان! ای مهربان محملکش ، ای چون من هزار (۱)
باد قربان غباری از غبار این دیار
این چه خالئ است! این چه باد است! این چه آب است! این چه تاب!
خالئ عنبر ، باد خوشتر ، آب کوثر نور و نار
گر مدد زین چار نگرفتی ز لطف این چار طبع
کی دوچار جان شیرین میشدندی این دو چار ؟
ساربان! آبی بچشم نقش پای محمل است
گشته اندر برج آبی بدر تابان آشکار
ساربان! ای زمام محمل اندر دست تو
ابر رحمترا کشد گویا فرشته کردگار

⁽۱) در این اواخر کاك محمود احمد این قطعه شعررا در لای یك کتاب خطی پیداکرده و بیدرنگ برای اینجانب آورد ، متأسفانه وقت آن گزشته که با دیگر قطعات (ر) بچاپبرسد ، لذا در این مکان از نظر خوانندگان محترم میگذرد .

این قطعه از طرفی بسیار به قطعه (۲۱) از قافیه و (میم) کردی شباهت دارد و چنین بنظر میآید که یکی ترجمه دیگری باشد و از طرف دیگر در بیشتر از یك جای آن _ تأثیر (نالی) مشاهده میشود و بطوریکه از مفهوم آن استنباط میگرد. این قطعه در سال ۱۳۰۷ هجری و در مدینه منوره در جوار روضه مقدسه سروده شده ، بدیهی است که همه این عوامل در کار بررسی این قطعه مؤثر واقع خواهند بود .

ساربانا! ای ز عکس خالئیای محملت گشته چشم اشکبار من دمادم مشکبار محمل است این بر شتر کاید خرامان جانفزا يا ز باغ خلد بر پشت صبا يك نوبهار ؟ محمل است این بر جمل کزوی جهان پر نور شد یا فراز چرخ گردان آفتاب تابدار ؟ زودتر محمل بران كارام جان من نماند سشتر زین التفاتی کن که شد صبر مقرار خسته گانیم اندرین صحرا طبیب ما تو باش تشنه گانیم اندرین وادی بیا آبی بیار هر شراری از درونم (جمل " صفر") (۲) بود ناله ٔ (هل من مزید ؟) آید ز من بی اختیار سنه سوزان ، دلفروزان ، جانگدازان ناگهان معنی (یا نار کونی رحمة) (۲) گشت آشکار بعنی از روی دل آرا آن نگار نازنین یرتوی بنمود ، دل شد بیخود و جان رستگار چون نسوزم از فراق آن نگار دلربا چون نسازم با وصال آن بهار پرنگار ؟ چون فراق آید کجا فکر قرار و صبر و هوش حون وصال آبد كحا باد فراق انتظار! گاه خندان ، گاه گر مان ، که حزین ، که شادمان گاه جمع ، گه پریشان ، گه سمین ، گاهی نزار

⁽٢) اشاره به آیهء کریمهء « کانه جمالة صفر »است

⁽٣) اشاره است به آیه مبارك « قلنا یا نار كونی بردا وسلاما علی ابراهیم » وواضحاست كه اشتباها (رحمة) بجای (بردا) بكاربرده شده است .

عاشق آوارهرا هر لحظه حالي دبگراست گر دمی در آب ماند صد زمان ماند بنار بلبل بیجارمرا هردم هوائی در سراست تاکه کی خندان شود گل اندکی مابد قرار ؟ نه مرا با نار نوری ، نه مرا با آب تاب من نميدانم خدايا اين چه حالاست اين چه كار ؟ بوی جان از انس این محمل همی آید مگر نستی با آفتاب انس ٔ جان دارد بکار عکس این محمل چنان از رنگ بی رنگ آمده صد بهاراست این دیار اکنون بیشیم هوشیار هر سمومي وي ٠٠٠ هر بخار ، وي بخور خاك گل خاشاك وى سنبل مغيلان لالهزار هر گلیرا رنگ و بوی خود کتاب دفتری است در بیان وصف زلف روی آن زسانگار در حضور یادشاه گل ریاحین سنه صف چون بگرد ستد مختار اصحاب کبار خواجه، مرسل ، امین وحی منزل ، نور حق شمس عالم ، فخر آدم ، شافع روز شمار گر نبودی ذات پاکش باعث ایجاد کون بی عمل ماندی صفاتی از صفات کردگار حلقه ٔ مویش برویش گر نبد واو قسم کی بروز شب بخوردی خالق لیل و نهار کثرت انعام او پیداست زانگشتان او باشد از در با نشان لطف جود حو بيار

تاجش از (لولاك) تخت از (لى مع الله) خلعتش سر" (ما اوحى فاوحى (٤)) واز (لعمرك) تــاجدار پیش تازش انبیا ، (روح الامین)اش در رکاب لشکرش خیل ملایك از سین و از سیار خسر،وان دهر بر خاك رهش كمتر خدم یادشاهان جهان بر آستانش بندهوار با وجود این چنین شاهی و جودی آنچنان کی مرا باشد غم از بار گناه بی شمار ؟ با نگاه نرگس از شوخی که در سر داشتی تا قیامت ماند حیران : بیخود و مست و خمار سنبل از لافی که با گیسوی پرچینش زدی تار او شد کار و بار او سراسر تار و مار پر توی از نور رخسارش چو پر عالم بتافت شد چراغ و آتش پروانه ٔ زار و نزار شب نمی از گلشن رویش بدنیا در فتاد شد گل بلبل [بروا !] عاشق آشفته كار انبیارا خود چه بارا از شفاعت دم زدن تا نیایی در صف محشر تو اول شاهوار ای پناه آل آدم! قبله ٔ روحانیان! اى اميد انس و جان ! خيرالورى فخوالكمار قامت و ابروی تو روشنگر (نون قلم) چشم دلجوی تو از (مازاغ) باشد سرمهدار

⁽٤) اين هم اشاره به آيه، « فاوحى الى عبده ما اوحى » از سوره، (النجم) ميباشد و غلت نوشته شده أست .

گر بخواهي (يولج الجمل في سم" الخياط ^(٥)) آنچه در شان تو دارد گشته از پروردگار آب و تابی تافت از رویت بموسی و خلیل آب او شد نار اعدا ، نار او شد لالهزار رنگ و بوئمی بافت بوسف از گلستان رخت چاه او شد _ چاه زندان _ خانه عز وقار هرچی میخواهم تو میدانی بحسن خاتمت ای امید ناامیدان ، این امید من برار بی وفایی در شفاعت جون بود یا مطفی با وفایی از خدا ورخواه مشت خاکسار نيست چون من هيچكس آشفته كار تيره روز: بینوا ، آواره ، سرگردان ، بر شان روزگار نیست چون من در بیابان گنه گمرامتر: یر خطا ، پر معصیت ، شرمنده و زار و نزار يا رسول الله وفائمي امت تست هرچه هست هم تو میدانی که شیطان دشمن تست آشکار در قیامت کمی روا باشد ، کجا غیرت بود دشمن خود شاد فرمایي و امت خوارزار ؟ وانگهی هستم سگی بر در که اوالاد تو پیر (شمزین) غوث (طایف) جواجگان با وقار ای گل گلزار (طه) ، سرو بستان رسول ای مه برج هدایت سیّد والا تبار

⁽٥) اين اشاره به آيه: « ولا يدخلون الجنة حتى يلج الجمل في سم الخياط » و واژه: (يولج) اشتباه و (يلج) صحيحاست .

سر بیرون آر از کفن تا باز بینم ر*وی* تو باز تا خوشخوان گل باشم لبالب چون هزار يك زمان بنشين بچشم من كه تا گويند باز خسروی بھر تفرج رفت بر دریا کنار یك نگه كن تا شوم قربان و ماند در جهان پادشاهیرا سگی بوده وفائی جان نثار پیر درویشان بودی کو حلقه ٔ تسبیح ٔ ذکر شاه شمزینان بودی کوآن شه آن گیر و دار این رخ زیبا چرا افتاده زینسان زیر خاك وين تن نازك چرا شد همچنين بي اختيار ؟ از چه در سنگی چنین تنها تو ای سنگم بدل! تو مگر لعلی که در سنگی چنین افتاده زار ؟! از چه در خاکی چنین بی کس تو ای خاکم بسر ! تو مگر گنجی که در خاکی چنین بی اعتبار ؟ تا جه شد آن گفتگو و آن مهربانیهای تو ای خوشا آن وقت ساعت ، ای خوشا آن روزگار گر چه در معنی تصرف واری بیشتر داری ولی: جان بجانها شاد کرد و تن به تنها سازگار تو شهی من بی نوایم آمدم بر درگهت مرحمت فرمای و دست از بینوای خود مدار

خوینه ری به ریز ! ئیسته که دیوانی وه فایت لهم به رک و شیوه تازه دا پیشلکه شده که ین ، ده بی ئه وه له بیر نه کهم ئه گهر ته نها خوم بهم کاره وه ماند و ببوایه م و یارمه تی شاره زایان و ئه ده بدوستانم له گه ل نه بوایه ت به مخرره بوم نه ئه هاته نه ئه نجام و ، ره نگیش بو هه ر به ئه نجام نه گهیشتایه ، به لام له گه ل ئه وه یشدا من خوم پی له وه ده نیم کاره که م ناته واوی هه یه و زوری تری به به ره وه یه و نه متوانیوه کاروانی شیعری وه فایی بگهیه نمه دوا قوناغ ، به لام ئه وه نده هه یه چیم پی کرابی در یخم نه کردوه و ، گویم له ماندویتی به لام ئه وه فایی بود و شهرمیشم له پرسیار و داوای یارمه تی نه کردوه ، ئه وه ی زور کاره که ی گران کردم نه بونی که ره سه و نوسخه ی پاک و ریکی دیوانی وه فایی بو که ئه گه ر چه ند نوسخه یه که ده سخه تی ئه و دیوانه م ببوایه ت کاره که م ریکتر ده به لام (له نه بونی هیچ ناکری) .

بەسەرگرتنەوەيەك:

ــ تا ئیسته ریبازیکی تابیه تی بنر لیکنولینه وه ی تیکستی کــوردی دانه نراوه و ههر کاریک لهم مهیدانه دا کرابیت یان سهربه خنر کراوه ، یــان پشت به ریبازی گهلانی دراو ســـی کراوه که ئهوانیــش بنر سهرچــاوه ی معوروپایی و موسته شریقه کان ده گهزینه وه و منیش له کاتی لیکنولینه وه کهم

(ف - ۲۱)

له ساخکردنهوه و دهره بننانی ئهم دیوانه دا ماموّست اهیمن ره نجینکی زوری له گهل داوم و دواییش نرخاندنی دیوا نه که به ئهستوی ئه و سپیررا و له کاتی خویندنه وه ی دواییدا چه ند رایه کی خوی تومار کردبق منیش راکانیم وه ک خویان له جینگه ی خویاندا توسین ، با له گهل هه ندیکیشیان نه بویم و به گویم نه کردبی ، به هیوای ئه وه ی ستودی خویان به خشین و

به گویره که فه خهزه لهی که به ناوی (کتاب شهد و شکر) لـهم دواییه دا له به شی فارسیدا نوسیمان گومانیکی تر لهوه دا په یدا ده بی که وه فایت له ده ور و به ری ۱۳۲۰ – ۱۹۰۲ مرد بی – وه لئ نوسیمان – چونکه محه فه زمله به رونی له سه ره تاکه یه وه نوسراوه که له سالی (۱۳۰۷) دا و تراوه و جا که گه ر که وه فایت که م غه زه له ی تیدا و تو ه دوا سه فه ری حه جی

بقربیٰ ، دور نیه بهم پیّیه ههر لهو سالهدا ــ ســـاللی ۱۳۰۷ ــ کوچی دوایی کردبـــین ۰

- ئەو شىعرانەى لە پارچەى ١٣ پىتى (ئەلف)دا خستماننە ناو كەوانەى

[] واتە نىشانەى ئەومى كە تا ئىستە چاپ نەكراون ٠٠ بە ھەلە كراوە؛
چونكە ئەو شىعرانە لەو پارچە دەرھىنراون و لە چاپەكاندا بە پارچەيەكى
سەربەخى بالاوكرانەتەوە ٠ بەلام ئەمە راست ئىه و راست ئەومىيە كە وەك

(خ) ئۆسىمان ، بە يەك پارچە بىتوسرىن ٠

محهمهد عهلى قهرهداغي

يێڒست

نیوهی یه کهمی سهره تای ههر پارچه شیعریك	ژماره
پیتی ئەلف	
گەردشىي چاوت قەرارى عاشىقى مىسىكىن دەبا	(١)
سەرى كوڭمت لە ئېيو زولفى سىيادا	(٢)
تابی سهری کولمت ب و که وا زولفی به با دا	(٣)
(بیا ای جان من ساقی فدای ساغرت بادا)	(٤) ≥
هەرچى لەسەر تۆ گەزا شا بۇ بە دەولەتى رۇت	(0)
	(٦)
	(v)
کاکۆٽی به دەم باوه که بادا به بهدهندا	(A) \
لیّوه کهی ئالْت دهلیّن : عاشق له سترتان بهردهدا	(٩)
(ما رايت الليل ان من لحظة صار الغدا)	(1.)
به خۆزایی نیه سترتاوی رقرته عاشقی شهیدا	(11)
ههر که دی جهننهت به رقدا زولفی پرتابی شکا	(17)
	(14)
نەسىسى بادى نەورۆزى شەمىسى عەبھەرى ھىينا	(12)
پیتی بی	
بۆ لەبى جانان ــ بە چاوت ــ من ئەوا بۆمە كەباب	(1) ×
	پیتی نهلف گهردشی چاوت قهراری عاشقی میسکین دهبا سهری کو لمت له نیو زولفی سیادا تابی سهری کو لمت بق که وا زولفی به با دا (بیا ای جان من ساقی فدای ساغرت بادا) ههرچی لهسهر تق گه را شا بق به دهو له تی رق ت لهو شاره خهده نگی صه نه میکم له جگهردا مه ششاطه که شانه ی لهسهری زولفی صه نهم دا کاکو لی به دهم باوه که بادا به بهده ندا لیوه که ی گالت ده لین : عاشق له سق تان بهرده دا (ما رایت اللیل ان من لحظة صار العدا) به خو رایی نیه سق تاوی رق ته عاشقی شه یدا ههر که دی جه ننه ت به رقدا زولفی پر تابی شکا غهمزه ده ی زولفم به غهمزه ی چاوی حه یرانم ده کا نه سیمی بادی نه وروزی شه میمی عه بهه ری هینا

(T) ×

ئەلئەمان سەر تا قەدەم سترتام و جانانىم نەھات 74 (1) × نیگارا ئهی به غهمزه ئافهتی دل چاوی بیمارت 45 (٢) دیسان به ههوری نیسانج دونیا رمنگی ژمنگاری گرت (4) 40 گولەندام ئەي طەنافى گەردەنم زولفى پەرتشانت (£) × 27 غهمزه و نگهه و رق له خهمي زولفي دو تادا (0) 49 (7) × ئارەق رقى داگرتى لە بەر پېكەنىنت ٣. بهس بنی جیلوهی زولف و خالان عاشقی روخساری خوّت 3 **(v)** یار هاته تهبهسسوم به ههناسهی منی مهبهترت (A) × 3 پيتى دال له ژێر زولفی سیا رقی خسته دمر چاوی له دونیا کرد 34 $(1) \times$ پیتی رێ ديسا نهسيمي بههار نهرم نهرم هاته خوار 3 (1) بادی نهوروزی ئهوا هات گول وهشان و عهطر بار ٤ ٠ (٢) ئەي چراي ظولمەتكەدەي دل ، ئەي جەلاي نۆرى بەصەر ٤١ **(4)** < بيتى غــهين شهو له خهودا من چراغ بؤم دل چراغ بؤ جان چراغ ٤٤ $(1) \times$ فهرمق به كه من يادشه هي حوسني دل أارام ٤٦ (ı) ×

ئەرىن ئەي بە زولف و روخسار صەنەمى چىن ماھتابىم

٤٨

لاپەرە	نیوهی یه کهمی سهره تای ههر پارچه شیعریك	ژماره
0+	بلَّێ پێِم ــ گوڵی بهھاریم ــ له تۆ تا بهکهی جودابم ؟	(٣)
70	دەمنىك ساقى دەمت بىننە دەخىلىي چاوەكانت بىم	(٤) ×
٥٤	خۆشە رۆژئ لە عالەم دەر بەدەر بم	(°), ×
00	ئهگەر بىي يادى زولف و چاوەكەت يەك لەحظە صابير بىم	(٦) .×
00	ئەى حوققەيى شەھد و شەكەرت ئابى حەياتىم	(v) `
٠, ٢٥	ئەي نەشئەي خەندەي زارت شىرىن كاتى ھەياتىم	(٨)
٥٨	نیگارا ! دولبهرا ! نامیهرهبان ! یاری جهفاکارم !	(٩)
०९	گا دەستوتىيم گا دەگرىيىم غەرقى ئاو و ئاورم	(1+) >
٦.	به گولزاری ئیرهم ــ قوربان ــ دهپرسی گهر له ځهحوالم	(11) ×
77	نهخوش و مەستى دق چاوى كالىم	(17) <
74	تا بادی خهزان دایه گوڵ و بهرگی رمزانم	(14) Y
70	ئهی غارهتی هنرش و خیرهدم تیرگسی کاُلت	(11) ×
77	به جاریّکی تهماشای تو ، فیدات بم ، هاودلْ و دینم	(10)
٦٨	له داغی زولفی یار و عاریضی ومك لاله سوتاوم	(٢١)
٦٨	که ههستا زولفی رقی داپۆشتی من لهو داغه سوتاوم	(vv)
٧٠	گو له کهم ده لینن : عمهوا دی ههمق وهختنی چاوه چاوم	(\A) ×
٧١	یار هاتهوه دهست و دلّی خوّم گرت و به سهرچوّم	(١٩)
٧٣	دریّغا بای خهزان دایه بههاری شهّرخ و رمعناکهم	(٢٠)
, ,,,	عمى (امام المرسلين ، شمس الهدى ، بحر الهمم)	(11) ×
	پیتی ئ و ن	
٨٦	دلم پر خو نین و خو نین باره به غهمزهی نازی چاومهستان	(1)
٨٦	ئەي پۆتەوى حوسنت ھەمق رەنگى گولەباغان	(Y), >

لاپەرە ـــــــــــــــــــــــــــــــــــ	نیوهی یه کهمی سهره تای ههر پارچه شیعریک	ژماره
٨٨	ئەو چــاوانە وا خومارى نــازن	(٣)
٩.	ئەرىٰ خەندەى دەمت ئارامى دڵ كانى حەياتى من	(٤)
٩١	لەو رۆژە كە دۇر بومتەوم سايەت لە سەرى من	(0)
97	خهطی ئازادی ئهو رۆژه به من دا دڵستانی من	(٦)
9.5	جیلوهی صهبا له هجهی شهمال ، بنری زولف و خالمی یار دهدهن	(v)
99	ئهی دل ومره هوّشیار ببه هذا طریق العاشقین	(A)
	پیتی واو	
۱٠١	ئهی رمفیقان ومرنه یاریم زۆر زەلیلم دڵ شنکاو	(١)
1 • 7	بۆ ھەوايىي زولف و دڵ چاكم لە رۋى جانانە بۇ	(٢)
۱ • ٤	شەھىيدى خەنجەرت ئەو رۆژە عومرى جاويدانى بق	(٣)
1.0	گوڭيكىم بىق لە دونيادا شكۆفەي باغى رەعنايى	(٤)
\•\	ئهی له سایهی سهری زولفت به نیگا وو خهط و رق	(0)
۸•۸	به چاوان غەمزەوو ئىيما مەفەرمۇ	(٦)
1 • 9	ئەي مايەيى صەد فىتنە بە دۇ تېرگسىي جادۇ	(v)
11+	عەزىزم رۇحى شىرىنىم لەمن بۆچى كەنارى تۆ	(A)
11	ئەي جەننەتى عەيشى ئەبەدم رىڭگوزەرى تۆ	(٩)
117	پەنجەى لە ھەنا بەستوە _ ئايا _ گوللم ئەمزۆ ؟	(1+)
14	سەرابستان خەرابستائە ئىمۆۆ	(11) >
	پیتی هی	
10	له سهر رقت کاذیبهی زولفت وهلاب	(1)
17	به لیوی تو به چاوی تو که وا ههر مهست و سهرمهسته	(٢)
۱۷	سهرگهشته وو شنیواوه وهکو سایه له دقته	(٣)

•		
114	دل دمنالی دمم به دمم سقتاوی تاوی فیرقهته	(£) ×
14+	ئەرىن ئەي زولفەكەت سەر تا قەدەم ھەر حەلقە وو بەندە	(0)
17+	تتو سەرى زولفى بلاوت زولفى خاوت باملەدە	(٢)
171	رۆژى طەرەب و وەقتى گوڵ و فەصلىي بەھارە	(v) \
174	دولبهرا ! تۆبى و سەرى زولفت به عاریض وا وەرە	(٨)
178	ئەى خۆش خەبەر نەسىمى سەحەر پەيكى عاشقان	(٩)
174	دەمنىكى ھەستە پىن ، قوربان ، جەمالت عالەم ئاراكە	(1.)
179	بهم روخ و لهب مهیلی گولستان مهکه	(11)
14+	غەمزەدەًى خۆتىم نىشانەي تىرى موژگانىم مەكە	(17)
١٣١	چ طەلىسىمىكە ؟ چ سىحرىكە ؟ چ سەودايىكە	(14)
144	قهد گوڵ و رق گوڵ و دهمانی گوڵه	(11)
147	ئەی صەبا ! تىنك مەدە تۆ پەرچەم و كاكۆلىي گولە	(10)
144	لەمحەت بە صەفا نيو دى ماھێےكى تەمامە	(17)
140	ئەو زولفە دو تايە چ طەلىسىمىكە چ دامە	(\v) \
141	برینداره دلم سهودازهدمی زولفی دلارامه	(14)
120	بهماچی جان دهبه خشی ، ئهی مهسیحای عهصره ، بیستومه	(19)
120	دَوَر له تَوْ بَوْ و زولفه دَلْ حَهْقَى بِهُلَّا و وَمَرْهُهُمُهُ	(٢٠)
144	رۆژى طەرەب و كەيف و دەمى جۆنى كوتانە	(۲۱)
12.	تا خەندەيى گوڭ كاشىيفى ئەسرارى نىھانە	(77)
121	ئەلا ئەي ساقىيى مەستان بە حەققى پىرى مەيخانە	(44)
124	دَلْیِ پَرْ ئَیْشٰی من بۆیە وەھا خَقْ نابی گریانه	(37)
122	حهریقی ئاوری دوریم داغداری زولفی جانانه	(40) /
120	خەرامان بەو سەرى زولفى پەرىشان چىھرە بنوينە	(۲٦)
	·	

لاپەرە 	نیوهی یهکهمی سهرهتای ههر پارچه شیعریك	ژماره
127	ئەي حوسنى ئەزەل دا نەفەسى خۆت بنوينە	(TV) /
١٤٨	رقحم به فیدات ئهی گولمی گولزاری مهدینه	(xx) ×
189	لهسهر چی لیم زیزی چبوہ چ قەوماوہ ؟	(rg) ×
101	له بهر نازی چاوبازان خورد و خهوم خوینناوه	(**) ×
104	چاوهزینی موژدهی نهسیمم ، تا له گولشهن دیتهوه	(٣١)
100	چین چین و تاتا [کر !] زولفی حهریری بکهوه	(٣٢)
107	مەمكوژە تۆ گەردەنى خۆت زۇ لە زولفان دەرخەوە	(27)
101	تا به تا لهو رۆژه تۆ زولفت به رۇدا خستەوه	(TE) X
101	سەروم يا عەرعەرم يا تازم نيھاٽى چەمەنە ؟	(ro) ×
109	چاوی پر خوینم دمگیرم قیبلهکهم پهیدا نیه	(md) <
171	صهد ههزار دل پینکهنتی وهائ گول به دمم بادی بهههشت	(٣٧)
171	دڵی دێوانه له سهر زولفی له عالهم بهرییه	(TA) >
177	کار و پیشه ی گهم دلهم چبکهم خودا ههر زارییه ؟	(md)×
	پیتی یع	
178	فەرەنگى مىللەتىن ، كافر دلىن ، ئەگرىجە تەرسايىن	(1) 🖔
170	سهحهر مهستانه رابردم به بهر دهرکی کلیسایی	(7) ×
177	ههتا رۆژى ق <u>ىا</u> مەت د <u>ى</u> ت و نايىخ	(r) ×
174	ئەرى حەبىبى رەوانم طەبىبى دەردى جودايى	(٤)
14+	تا نیر گسی تۆ نازی ھەبنى غەمزە نوما بنى	(0)
\ \ \ \	شهرحی دهردی ئارهزومهندی له کهس تهئثیری نابی	(۲)
177	زەدەى رۇتم ، بە چاوى تۆ ، شىفام بىخ لىيوەكەت نابىخ	(v)
144	ئەمان موطریب بین ساقتی وا بین	(٨)

لاپەرە	نیوهی یه کهمی سمره تای همر پارچه شیعریك	ژماره
177	موطریب وهره دهستی من و دامانی وهفات بین	(٩) /
١٧٨	ومفایتی بوتپهرستی تۆیه صهد جار کوفری ظاهیر بی	(1+) ×
149	ستوتام به نازی فیرقه تنی ، ساقتی کهرهم که شهربه تنی	(11)
187	ئهی به ههر ئاوتنه حوسنتك و تهجهللایتكی دی	(17)
١٨٣	که شنائهی دا له زولفی تار و ماری	(14)
١٨٤	سولطانی ههمق سهرو و قهدان ماهی حهصاری	(12)
١٨٧	حەرىفان ئەلئەمان كوشىتومى يارم ، چاوى بىمارى	(10) >
١٨٨	هیّند نهخوّشی دهردی دوریم ومخته گیان و دل دهریّ	(17)
19+	ئەي غەزالانى خەطا ، ئاھترى چىن ، كەبكى دەرى	(17)
197	تاینکی ریشه یی دل به نوکی غهمز دا	(14)
194	ئەو دولبەرە وا بادە بە چاوان دەفرۆشىي	(19)
r • •	ئەو غەمزە كە چاوى بە شەھىدان دەفرۆشىي	(٢٠) 9
r • 1	به یادی زولفته ئارامی رؤح و راحه تی جانی	(٢١)
7•7	یارم که قهدی بهرزی صهد نهخلی شهجه ِر دیّنی	(77)
۲+۳	ئەگەر چى بادى نەورۆزى نەويدى وەصلى گوڵ دێنێ	(۲۳)
(+ O,	دڵی دێوانه ویصالی لهبی جانانی دموێ	(71)
r+0	له باغان ئاه و نالین دی ، دملیّن شای نیّو گولاّن رۆیی	(70)
7+ A	به بیباکت دهمیّکی هات و داغی کردم و روّیی	(۲٦)
۲+ A	به نازیّکی کوشندهی صهد ههزار جان و دل ئیفتادهی	(۲۷)
	پاشماوهی پیتی (رێ)	
71 •	يا رەسولەللا دەخىلەك رۇم ئىيە بىمە حوضۇر	_ >

قسمت فسارسى

710	ای صفا بخش جان نسیم صبا	(1)
717	بتم بر طلعت خود شانه زد زلف چلیپارا	(٢)
717	ای ترك خطا ماه ختن سرو خود آرا	(٣)
719	تاریك مكن روز مرا باز نگارا !	(٤)
719	ای ترك خطا ، ماه ختن ، سرو خود آرا	(0)
77+	باغبان از ما در گلزار بندیدن چرا ؟	(٢)
177	شانه زد بر راوی خود چون طره دلالهرا	(v)
771	حلقه زد چون دردی زلفا رخ جانان را	(^)
777	بشکست چو زلف سیه مشکفشان را	(٩)
774	آن روز کزان طره برخ بست شکنرا	(1.)
377	ز دست خود مده ای دیده یاد زلف مشکینرا	(11)
377	عبيدالله رئيس مرشدان و قطب ملتها	(17)
	ـ ب ـ	
777	ای خم زلف سیاه تو جنابش مستطاب	(1)
777	ســاقيا ! سوختم بيا بشــــاب	(٢)
779	هـــان ! وفایی چه خفته دریـــاب	(٣)
747	صبا از من بگو با آن مه نا مهربان امشب	(0)
747	خوش همی غلطد برویش طرهء پر پیچ و تاب	(٤)
744	مرا بیتاب داری هر دم ای زلف بتاب امشب	(٢)

_ _ __

	T.	
740	گوشهء چشم توم گوشه نشین کرد ز خود	(1)
747	طر"ه از باد وزان لزران بروی دلبراست	(٢)
747	ای رخ و زلفت شب تاریك و روز روشناست	(٣)
744	ای فتنه، عالم به نگاه! این چه جمال است ؟	(٤)
747	ای انکه خطت سبز و لبت آب حیات است	(0)
747	گر کاینات نامه شود صد هزار بار	(٢)
749	زلف مشکین بین که بر عارض پریشان کردهاست	(v)
72.	ای بیادت عاشقان را هر نفس	(^)
137	بر دل و بر دیده گفتم : هر کجا خواهی بیا	(۹)
721	قلم بدست من اندر سواد خطهء نظم	(1.)
727	ای راحت دل قوت روان لعل لبانت	(11)
737	خطا گفتم که زلفت مشك چين است	(17)
724	براہ دوست کسی سر نھد سبك باراست	(14)
722	دلبری دارم که در عالم نظیرش کمتراست	(11)
720	ای بت چین ای بلای جان خط و خالت	(10)
720	بفريادم رس ايجان عزيزان لعل شرينت	(٢1)
737	کشیده طره سر از اختیار عارض قامت	(14)
	- 3 -	
437	رفتم کنارش امروز جای گوشوارهام داد	(1)
7\$4	دل که با طرهء جانان سر سودا دارد	(٢)
729	بگذار تا بگریم در دیر راهبانان	(٣)

لاپەرە	نیوهی یهکهمی سهرهتای ههر پارچه شیعریك	ژمار⁄ه
70+	جز سر زلف تو دل که راه ندارد	(٤)
701	هر شام و سحر روی تو دیدن مزهدارد	(0)
707	دو هفت سال ریاضات خالئ شمذینان	(٢)
704	سیه شد زلف با خورشید رو تا آشنایی خود نمائی کرد	(v)
704	بر چهره ، زلفَ خویش از پیچ و تاب کرد	(٨)
702	بتم چو طر"ه برخسار خود فثان میکرد	(٩)
702	حسنت بفتح کشور دل اهتمام کرد	(·•)
700	چشم سیاه مستت با ما به بین چها کرد	(11)
70 V	آن شکرخنده بوصل دهنم شاد نکرد	(17)
70 V	بجان آمد دلم تاکی دل ، ای جان ، بی دوا باشد	(14)
70	شادی من نه بخلد نه به کوثر باشد	(11)
409	دل دیوانه، دارم دمی بیغم نخواهد شد	(10)
77+	مرا که دوش دو چشم از غم نگار تر آمد	(١٦)
۲7.	دوش اندر میکده چون وجه زیبا زدند	(vv)
377	شکل و بالای ترا ، یارب ، چه شیرین بستهاند	(١٨)
377	در ازل سنبل گیسوی ترا شانه زدند	(١٩)
770	بت من طرہ چو بر برگ سمن بر شکند	(٢٠)
777	من توبه ز هرچه شبیخ گوید پس ازین	(۲۱)
777	مستانه چو از میکده بیرون آید	(77)
	 w	
***	ی شکر اگر وانرسی خال مگس	1 (1)

	- r -	
779	جانا شب دوش مرغكى غاليه فام	(١)
779	خوشا روزی ز دنیا در بدر بم	(٢)
7/ +	نگارینم ! دل و جانم ! حبیبم !	(٣)
771	هم چو شاهین بهوس بال پری بگشـــادم	(٤)
777	رنجیدهء یاران ز دوران گلهدارم	(0)
774	من که در گوشهء کاشانه دلی خوش دارم	(٢)
377	بخیال تو بھر جای که من مینگرم	(v)
740	گر من سوخته بر شاهد خوبان برسم	(^)
770	بکوی یار هر دم از فراق یار مینالم	(٩)
777	ای آفت دل بلای جانم!	(·•)
XVX	بی تو ای دوست ندانم که چگویم چونم	(11)
	- · -	
779	السلام ای باغ رویت (جنة المأوای) من	(١)
۲۸۰	یار ارمنی مذهب ! شوخ عیسوی ملت !	(٢)
	- 9 -	
7.1	این تطاول بین که از دست شب یلدا کشم	(١)
7.47	ای دلبرا! ای دلبرا جانم فدای جان تو	(٢)
	_ A _	
3.47	فدای جان پاکت این غلام دربدر کرده	(١)
7.12	مرا تحیر از آن زلف و روی نرگس مست است	(٢)
		` '

كأى نسيم منزل جانان من (4) شانه كن زلف سياهش با ادب (٤) **W+**A

نی غلط گفتم که خورشید هداست 41. (0)

717	دل گرفتار با لای عشق تست	(٢)
414	حق آن روحانیان باهمند	(v)
٣١٥	كتاب شهد شكر	
***	پاشبهند	
1 1 1	•	

.

* * *

راست کر دنهوه ی هه لله ی چاپ

 تسان	4)40	دير	لاپەزە	
کارگاه	کارگا	1	10	
ئەم شىعرەيش	شيعرەيش		۱۸	
سابلاختى	سابلاخي	74	. 78	
رقح	روح	17	. Ξ ξ λ	
دلئارام	دلئارام	٣	٨٤	
1.	ę	٨	٥٣	
بەرو	بۆو	ξ	77	
ههمق بران	همو	1.4	٨١	
نەزۇخى	نهڒوخێ	۲ .	171	
بی	ێ	٣	178	
فرۆشىــە	فروشه	۲.	371	
وهحشي	وهحشى	٤	140	
جۆنى	جة ته	14	147	
د و ریم	دوريم	1	188	

راست	4)40	ديز	لاپەرە ـــــــــــــــــــــــــــــــــــ
(27)	_	10	177
دەرىسى	دەزىسى	٨	115
زول فی	زولف و	18	111
ئەو	ئەم	14	7 - 1
سرو خود آرا	سروآرا	14	719

ئه و بارچه پینج دیریهی که بهمرسته به دهست پی نه کات: «ماموستایان زهبیحی و هیمن . . تاد » له لابهره (چل و نو) دا ، شوینی راسته قینهی له پاش پارچه شیعری « هه زار صه وم و صه لات بی » یه له لابه رهی (چل و هه شت) دا .

نرخی (۲۵۰) فلسه

دەستىيخ كردنى لەچاپدان ۱۹۷۸/٤/۱ لىخبونەوە لەچاپ ۱۹۷۸/۸/۱

له کتیبخانهی نیشتمانیدا ژماره ۲۰۳ی سالی ۱۹۷۸ی دراوهتی